เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
โครงการจัดทำสื่อ ๖๐ พรรษา

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับนักเรียน)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ภาคเรียนที่ ๑

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

(ฉบับปรับปรุง)

ชื่อ – นามสกุล ..... เลขที่ .....

โรงเรียน .....

สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

6102148L01C.indd 1 7/17/18 10:33 AM

ชุดเอกสารสื่อ ๖๐ พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
ลิขสิทธิ์ของ สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์
พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวน ๒๒,๐๐๐ ชุด
จัดพิมพ์โดย องค์การค้าของ สกสค.

สารบัญ

	หน้า
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ฟัง พูด อ่าน เขียน	**๑**
แบบทดสอบก่อนเรียน	๓
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๑	๕
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๒	๗
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๓	๘
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๔	๑๑
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๕	๑๕
แบบทดสอบหลังเรียน	๑๘
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ทำนองเสนาะไพเราะอาขยาน	**๒๑**
แบบทดสอบก่อนเรียน	๒๓
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๑	๒๔
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๒	๒๕
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๓	๒๖
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๔	๒๗
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๕	๒๘
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๖	๓๑
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๗	๓๔
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๘	๓๗
แบบทดสอบหลังเรียน	๓๘
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ นิทานอ่านสนุก	**๓๙**
แบบทดสอบก่อนเรียน	๔๑
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๑	๔๕
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๒	๔๗
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๓	๕๔
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๔	๕๗
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๕	๖๐
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๖	๖๗
แบบทดสอบหลังเรียน	๖๘
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร	**๖๙**
แบบทดสอบก่อนเรียน	๗๑
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๑	๗๓
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๒	๗๘
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๓	๘๖
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๔	๙๗
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๕	๑๐๒
แบบทดสอบหลังเรียน	๑๑๙

6102148L01C.indd 3 7/17/18 10:33 AM

สารบัญ

	หน้า
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ วรรณกรรมคำสอน	**๑๒๓**
แบบทดสอบก่อนเรียน	๑๒๔
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๑	๑๓๐
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๒	๑๓๑
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๓	๑๓๒
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๔	๑๓๔
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๕	๑๓๙
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๖	๑๔๒
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๗	๑๔๕
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๘	๑๔๙
แบบทดสอบหลังเรียน	๑๕๒
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖ สร้างสรรค์งานเขียน	**๑๕๕**
แบบทดสอบก่อนเรียน	๑๕๗
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๑	๑๖๑
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๒	๑๖๒
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๓	๑๖๓
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๔	๑๖๗
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๕	๑๖๘
แบบทดสอบหลังเรียน	๑๙๐
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗ งดงามสำนวน	**๑๙๓**
แบบทดสอบก่อนเรียน	๑๙๕
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๑	๒๐๐
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๒	๒๐๑
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๓	๒๐๒
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๔	๒๐๕
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๕	๒๐๗
แบบทดสอบหลังเรียน	๒๒๕
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘ อ่านจับใจความ ย่อตามคิด	**๒๒๗**
แบบทดสอบก่อนเรียน	๒๒๙
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๑	๒๓๕
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๒	๒๓๘
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๓	๒๔๑
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๔	๒๔๒
ใบความรู้ – ใบงาน แผนการเรียนรู้ที่ ๕	๒๔๕
แบบทดสอบหลังเรียน	๒๕๘

6102148L01C.indd 4 7/17/18 10:33 AM

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

ฟัง พูด อ่าน เขียน

6102148L01C.indd 1 7/17/18 10:33 AM

6102148L01C.indd 2 7/17/18 10:33 AM

★★★★★ | ท ๑/ผ.๑

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยที่ ๑ ฟัง พูด อ่าน เขียน **ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕**

.....

ตอนที่ ๑ เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

๑. “ช่างซ่อมจักรยานขันน็อตที่ล้อรถจนแน่น” ข้อความนี้**ไม่มี**ตัวสะกดในมาตราใด

ก. แม่เกย - แม่เกอว ข. แม่กม - แม่กง

ค. แม่กม – แม่กน ง. แม่กก - แม่กด

๒. “พระสัญญา อาพาธ อยู่ที่โรงพยาบาลสงฆ์” ข้อความนี้มีตัวสะกดในมาตราใดบ้าง

ก. แม่กง แม่กน แม่กด ข. แม่กน แม่กด แม่กบ

ค. แม่กน แม่กด แม่กม ง. แม่กง แม่กน แม่กบ

๓. คำในข้อใดอยู่คนละมาตรากับคำว่า “ มหากาฬ”

ก. นิ่ม ข. มหาชน

ค. พร ง. กาญจน์

๔. ข้อใดมีคำที่สะกดด้วยแม่ “ กม ”

ก. ชุมนุม ข. มหาชน

ค. ประเมินผล ง. มิ่งขวัญ

๕. ข้อใดมีตัวสะกดมาตราเดียวกัน

ก. เหมือง โชค ข. นอน หมอ

ค. เปื้อน เลือด ง. หงอน ฟัน

๖. ข้อใดมีตัวสะกดต่างจากพวก

ก. ลูกชุบ ข. กระยาสารท

ค. โสมนัส ง. จ่ามงกุฎ

6102148L01C.indd 3 7/17/18 10:33 AM

ตอนที่ ๒ นักเรียนเติมคำตอบลงในช่องว่าง

๗. นักเรียนเขียนบอกรูป และเสียงวรรณยุกต์จากคำที่กำหนดให้

๗.๑ ฝาชี รูปวรรณยุกต์ ...../..... เสียงวรรณยุกต์ ...../.....

๗.๒ ช้อนส้อม รูปวรรณยุกต์ ...../..... เสียงวรรณยุกต์ ...../.....

๗.๓ ยั่วเย้า รูปวรรณยุกต์ ...../..... เสียงวรรณยุกต์ ...../.....

๗.๔ เฉาก๊วย รูปวรรณยุกต์ ...../..... เสียงวรรณยุกต์ ...../.....

๘. เติมคำควบกล้ำในประโยคให้ถูกต้อง

๘.๑ คุณแม่ปัด.....เช็ดถู ทำความสะอาดบ้าน

๘.๒ ตำรวจ.....ผู้ค้ายาเสพติด

๘.๓ อย่าวางสิ่งกีด ..... ทางเดิน

๘.๔ ผู้ว่าราชการจังหวัดนำสิ่งของไปเยี่ยม.....ขวัญผู้ประสบภัย

๘.๕ คุณยายขาดสารอาหารจนร่างกาย .....

ตอนที่ ๓ ตอบคำถามจากการฟัง โดยครูอ่านประโยคแล้วให้นักเรียนเขียนคำตอบลงในช่องว่าง

๑.....

๒.....

๓.....

๔.....

๕.....

6102148L01C.indd 4 7/17/18 10:33 AM

★★★★★ | ท ๑/ผ.๑-๐๑

ใบงานที่ ๐๑ คัดสวย เขียนถูก ด้วยมือเรา

คำชี้แจง คัดลายมือตัวบรรจงครึ่งบรรทัดตามรูปแบบกระทรวงศึกษาธิการ

แม่กน คน บ้าน นั้น

ญ ณ ร ล ลิง

แม่กก ตก ทุก นัก

ข ค ฆ อย่าสับสน

แม่กด รด หยาด หยด

ตัวสะกดต่างกันมี

จ ช ซ ฎ ฏ

ท ธ ศ ษ ส

แม่กบ ครบ คำตอบ

ป พ ฟ ภ สะกด

จำให้มั่น ทั้งชายหญิง

อีก ฬ จุฬา อยู่แม่กน

สุข เมฆ พรรค อย่าฉงน

สะกดเหมือน ก ดูให้ดี

บทบาท กฎ คำเหล่านี้

อยู่แม่กดแน่แท้หนอ

ฐ ฑ ฒ ต และ ถ

ล้วนอยู่ในคำแม่กด

กรอบแกรบ ครอบ จำให้หมด

อยู่แม่กบแน่นอนนั่น

6102148L01C.indd 5 7/17/18 10:33 AM

★★★★★ | ท ๑/ผ.๑-๐๑

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อ ..... สกุล ..... ชั้น ..... เลขที่ .....

6102148L01C.indd 6 7/17/18 10:33 AM

★★★★★ | ท ๑/ผ.๑-๐๒

ใบงานที่ ๐๒ ผันคล่อง เขียนสนุก

คำชี้แจง เขียนรูปและเสียงวรรณยุกต์ของคำต่อไปนี้

คำ	รูปวรรณยุกต์ที่ใช้	เสียงวรรณยุกต์
ตัวอย่าง น่ารัก	รูปเอก / ไม่มีรูป	เสียงโท /เสียงตรี
๑. โน้ตย่อ		
๒. เฉาก๊วย		
๓. ช้อนส้อม		
๔. ฝาชี		
๕. ม้านั่ง		
๖. เก้าอี้		
๗. บันทึก		
๘. ตู้เพลง		
๙. ยั่วเย้า		
๑๐. เฝ้าไข้		

6102148L01C.indd 7 7/17/18 10:33 AM

ใบงานที่ ๐๓ อ่าน เขียน ถูก รู้ความหมาย

กิจกรรมที่ ๑ อ่านประโยคที่กำหนด แล้วจำแนกคำที่มี ร ล เป็นพยัญชนะต้นและคำที่มีพยัญชนะต้นควบกล้ำ บันทึกลงในตารางและเขียนคำอ่าน

เศรษฐีบริจาคทรัพย์ซื้อทรายให้ชาวบ้านสร้างศาลา

น้องเรไรไกวเปลให้น้องแพรวจนหลับ

คุณครูขวัญร้อยพวงมาลัยดอกดาวเรืองบูชาพระ

เขาล่องเรือลอยมาตามลำน้ำให้อาหารกุ้ง ปลา

พ่อปลูกผักสวนครัวเช่นกะเพรา พริก มะกรูด

คำที่ ร เป็นพยัญชนะต้น	คำที่ ล เป็นพยัญชนะต้น	คำที่มีพยัญชนะต้นควบกล้ำ
คำศัพท์	คำศัพท์	คำศัพท์ .....
คำอ่าน.....	คำอ่าน.....	คำอ่าน.....
คำศัพท์	คำศัพท์	คำศัพท์ .....
คำอ่าน.....	คำอ่าน.....	คำอ่าน.....
คำศัพท์	คำศัพท์	คำศัพท์ .....
คำอ่าน.....	คำอ่าน.....	คำอ่าน.....

กิจกรรมที่ ๒ เลือกคำจากกิจกรรมที่ ๑ หรือคิดเพิ่มเติมประเภทละ ๑ คำมาแต่งประโยค

ร

ล

ควบกล้ำ

6102148L01C.indd 8 7/17/18 10:33 AM

★★★★★ | ท ๑/ฝ.๓

ใบความรู้สำหรับนักเรียน
ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น

ลักษณะของข้อเท็จจริง

ข้อเท็จจริง หมายถึงข้อความที่กล่าวถึงความจริงในโลกทางกายภาพ ที่มีลักษณะ ดังนี้

๑) เป็นความจริงตามธรรมชาติ

๒) มีความเป็นไปได้

๓) มีความสมเหตุสมผล

ตัวอย่าง ตัวอย่าง

นายกรัฐมนตรีมีนโยบายปราบปรามยาเสพติดและผู้มีอิทธิพล

ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน

เราเห็นดวงดาวชัดเจนในคืนเดือนมืด

ไก่เป็นสัตว์จำพวกเดียวกับนก

รับประทานอาหารสุกๆ ดิบๆ อาจเป็นพยาธิได้

สำนักพยากรณ์อากาศรายงานสภาพอากาศว่าจะมีฝนตกชุกในภาคเหนือสัปดาห์นี้

ลักษณะของข้อคิดเห็น

ข้อคิดเห็น หมายถึงข้อความที่แสดงทรรศนะ ความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ แนวคิดของผู้เขียนหรือผู้พูดที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะดังนี้

๑) เป็นความคิดเห็นส่วนตัว

๒) เป็นข้อความที่แสดงความรู้สึก

๓) เป็นข้อความที่แสดงการคาดคะเนไม่แน่นอน

๔) เป็นข้อความที่แสดงความเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย

๕) เป็นข้อความที่แสดงคำแนะนำหรือข้อเสนอแนะ

6102148L01C.indd 9 7/17/18 10:33 AM

ตัวอย่าง

กลุ่มน้อยซ่องสุมกำลังแถบชายแดน รัฐบาลควรส่งทหารไปตรึงกำลังไว้

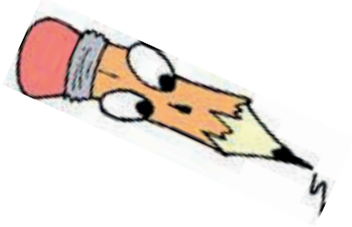
อากาศบนดอยอินทนนท์ สดชื่น เย็นสบาย น่าอิจฉาชาวเขาแถบนี้นะ

มานพหลงรักกาญจนา น่าสงสารนะเหมือนดอกฟ้ากับหมาวัด

ฝนตกหนักอย่างนี้พี่คงจะไปหาน้องไม่ได้

ฉันคิดว่าคุณไตรภพ เป็นพิธีกรที่ใช้ภาษาได้ดีมาก

ที่น้องปวดท้องพี่คาดว่าต้องเป็นเพราะกินส้มตำแน่ ๆ

6102148L01C.indd 10 7/17/18 10:33 AM

★★★★★ | ท ๑/ฝ.๓-๐๔

ใบงานที่ ๐๔ อ่าน คิด พิจารณา

กิจกรรมที่ ๑ พิจารณาประโยคที่กำหนดให้แล้วใส่เครื่องหมาย ✓ หน้าประโยคที่เป็นข้อเท็จจริง และใส่เครื่องหมาย ✗ หน้าประโยคที่เป็นข้อคิดเห็นลงใน

๑ การดื่มนมมีประโยชน์ต่อการเจริญเติบโตของร่างกาย

๒ เราควรดื่มนมอย่างน้อยวันละ ๑ แก้ว

๓ การเล่นเกมทำให้เด็ก ๆ ลืมทุกสิ่งทุกอย่าง

๔ แม่รักลูก หวงแหนลูกเหมือนไข่ในหิน

๕ เด็ก ๆ ทุกคนน่าจะนอนแต่หัวค่ำเพื่อสมองจะได้พัฒนา

หมายเหตุ ตอบถูกได้ ๑ คะแนน ตอบผิดได้ ๐ คะแนน

6102148L01C.indd 11 7/17/18 10:33 AM

กิจกรรมที่ ๒ พิจารณาข้อความที่กำหนดให้แล้วแยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น

สองพี่น้องบุ้งกับเบี้ย สั่งส้มตำปูจากรถเข็น เบี้ยต่อว่าแม่ค้าไม่ล้างมือ บุ้งก็บอกแม่ค้าว่าไม่ต้องใส่ผงชูรสแต่ไม่ทัน สรุปแล้วสองพี่น้องได้ส้มตำตามความต้องการแต่ไม่สะอาดและมีผงชูรสมาก ไม่น่าจะปลอดภัยต่อสุขภาพ จึงทิ้งลงถังขยะไป

แม่เล่าให้ฟังเรื่องความสะอาดและความปลอดภัย เกี่ยวกับอาหารการกิน โดยเฉพาะพืชผักสวนครัว ต้องล้างและทำความสะอาดเพื่อลดสารพิษ ต้องรู้จักใช้ด่างทับทิม เพื่อฆ่าเชื้อโรคที่อาจติดมากับผักได้ เรื่องสุขภาพและความปลอดภัยในชีวิตประจำวันนั้น นอกจากอันตรายจากผักและอาหารการกินแล้ว มลพิษในอากาศก็เป็นสิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งด้วย เช่น การรู้จักใช้สารเคมีฉีดกันมดกันยุง และแมลงต่างๆ จะต้องรู้ว่าทำอย่างไร ถึงจะไม่เกิดมลพิษในชีวิตประจำวันของเรา

ข้อเท็จจริง	ข้อคิดเห็น
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

6102148L01C.indd 12 7/17/18 10:33 AM

★★★★★ | ท ๑/ผ.๔

ใบความรู้ การเขียนแผนภาพโครงเรื่อง

การเขียนแผนภาพโครงเรื่อง เป็นการเขียนเพื่อแสดงให้เห็นโครงเรื่องโดยรวมทั้งเรื่องทำให้จับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น การเขียนแผนภาพโครงเรื่องต้องอาศัยการตั้งคำถามและตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านว่าตัวละครมีใครบ้าง สถานที่เกิดเหตุคือที่ใด มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น และผลของเหตุการณ์นั้นคืออะไร แล้วจึงเขียนเป็นแผนภาพโครงเรื่อง

นิทานเรื่องหมากับเงา

หมาตัวหนึ่งขี้ขโมยโดยเชื้อชาติ
ข้ามสะพานแลลงในคงคา
ก้อนเนื้อในน้ำนั้นดูยิ่งใหญ่
หมายจะแย่งชิ้นใหญ่จากหมาโซ
ในน้ำแล้วเนื้อเงาก็หายไป
คือของตัวและที่หวังตั้งจำนง
เข้าตลาดลักเนื้อวัววิ่งถลา
เกิดแก่ตาตนเห็นเป็นเงาโต
จึงสู้ทิ้งชิ้นที่คาบด้วยยโส
ด้วยความโง่ครั้งทิ้งก้อนเนื้อลง
จมน้ำใสทั้งสองสิ่งประสงค์
ทำลายลงเพราะโลภหลงงมงาย

แผนภาพโครงเรื่อง ของนิทานเรื่องหมากับเงา

ตัวละครในเรื่อง
หมาตัวหนึ่ง

สถานที่
บนสะพานข้ามแม่น้ำ

ผลของเหตุการณ์
เนื้อชิ้นที่หมาคาบมาจมหายไปในแม่น้ำและเงาของเนื้อก็หายไป

เหตุการณ์ที่เกิด
หมาขี้ขโมยตัวหนึ่งลักเนื้อวัวแล้ววิ่งข้ามสะพาน เห็นเงาของเนื้อในน้ำก้อนใหญ่กว่าชิ้นที่มันคาบอยู่จึงทิ้งเนื้อที่คาบไว้ในปากลงไปในน้ำ

นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า....
โลภนักมักลาภหาย
ควรพอใจในสิ่งที่ตนมี

คัดลอกจากหนังสือคู่มือสอนทางไกลผ่านดาวเทียมโรงเรียนไกลกังวล อ. หัวหิน จ. ประจวบคีรีขันธ์

6102148L01C.indd 13 7/17/18 10:33 AM

สื่อสำหรับนักเรียน

ตัวอย่าง

เรื่อง ลูกแกะกับจระเข้

ลูกแกะตัวหนึ่งกระหายน้ำจัด มันจึงเดินไปที่ริมฝั่งน้ำเพื่อที่จะดื่มน้ำดับกระหาย แต่เมื่อไปถึงริมฝั่งแม่น้ำ ได้เห็นจระเข้ตัวหนึ่งนอนกบดานอยู่ใกล้ริมฝั่ง ลูกแกะจึงล้มเลิกความคิดที่จะกินน้ำ มันรีบหันหลังกลับทันที จระเข้จึงร้องถามว่า “อ้าว ! เจ้าแกะน้อย เจ้าจะมากินน้ำไม่ใช่หรือ ทำไมรีบด่วนกลับเสียล่ะ” ลูกแกะเดินพลางไม่เหลียวหลังว่า “ช่างเถอะ ! การกินน้ำของข้าไม่สำคัญเท่ากับการรอกินลูกแกะของท่านดอก”

นิทานอีสป ฉบับสอนเด็ก

ตัวอย่าง

เรื่อง ลูกแกะกับจระเข้

ตัวละคร **ลูกแกะ จระเข้**

สถานที่ **ริมฝั่งแม่น้ำแห่งหนึ่ง**

เหตุการณ์ **ลูกแกะกระหายน้ำแต่เมื่อไปถึงแม่น้ำพบจระเข้นอนรอ เหยื่ออยู่จึงยอมอดน้ำ เพื่อรักษาชีวิตของตนไว้**

ผลของเหตุการณ์ **ลูกแกะรอดชีวิตจากการเป็นอาหารของจระเข้**

ข้อคิด/คติสอนใจ **คนที่มีความฉลาดรอบคอบ ย่อมรู้จักพาตนให้พ้นภัยได้**

6102148L01C.indd 14 7/17/18 10:34 AM

★★★★★ | ท ๑/ผ.๔-๐๕

ใบงานที่ ๐๕ นิทานพื้นบ้านเรื่องพิกุลทอง

กิจกรรมที่ ๑ อ่านนิทานพื้นบ้านเรื่องพิกุลทอง แล้วเขียนแผนภาพโครงเรื่อง

แผนภาพโครงเรื่องนิทานพื้นบ้าน

เรื่อง.....

ตัวละครในเรื่อง

.....
.....
.....

สถานที่

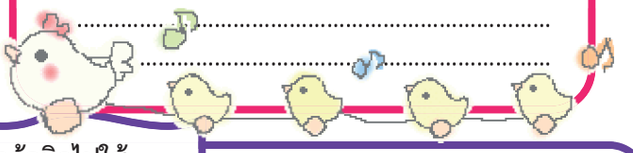
.....
.....
.....

เหตุการณ์

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ผลของเหตุการณ์

.....
.....
.....
.....
.....

ข้อคิดที่ได้รับ

.....
.....
.....
.....
.....

การนำข้อคิดไปใช้

.....
.....
.....
.....

นิทานพื้นบ้านเรื่องพิกุลทอง

นานมาแล้ว มีหญิงหม้ายนางหนึ่งมีลูกสาวอยู่สองคน คนโตชื่อ “มะลิ” รูปร่างหน้าตาและนิสัยเหมือนแม่ คนรองชื่อ “พิกุล” มีรูปร่างหน้าตา ผิวพรรณดี นิสัยงามเหมือนพ่อซึ่งตายไปแล้ว หญิงหม้ายผู้เป็นแม่รักมะลิมากกว่าพิกุล เนื่องจากมะลิมีลักษณะหน้าตาเหมือนนาง ดังนั้นจึงมักแกล้งใช้พิกุลให้ทำงานหนัก ส่วนมะลินั้นให้ทำเพียงงานเบา ๆ พิกุลไปตักน้ำจากลำห้วยเดินผ่านต้นไม้ใหญ่ต้นหนึ่ง พิกุลได้พบหญิงชรายืนอยู่ที่ใต้ต้นไม้ หญิงชรากล่าวกับพิกุลว่า “ขอน้ำให้คนแก่ดื่มแก้กระหายสักหน่อยได้ไหมจ๊ะ” พิกุลสงสารจึงเต็มใจให้หญิงชราผู้นี้ดื่มน้ำที่ตนตักมา เมื่อดื่มน้ำเสร็จแล้ว นางจึงเล่าความจริงให้ฟังว่า ที่แท้แล้วนางเป็นนางไม้หรือรุกขเทวดาแปลงกายมา และเพื่อตอบแทนที่พิกุลมีน้ำใจนางจึงจะให้พรตอบแทนโดยให้มีดอกพิกุลทองร่วงออกมาจากปากทุกครั้งที่นางพิกุลพูด ครั้นเมื่อพิกุลกลับมาถึงบ้าน หญิงหม้ายผู้เป็นแม่ก็ดุด่าว่าที่พิกุลไปตักน้ำเสียนาน แต่พอพิกุลอ้าปากพูดตอบแม่ดอกพิกุลทองที่สวยงามก็ร่วงออกมาจากปาก และร่วงออกมาทุกครั้งที่พิกุลพูด หญิงหม้ายเห็นดอกพิกุลทองซึ่งเป็นทองจริงๆ มีสีเหลืองอร่ามร่วงออกมาจากปาก ก็เกิดความโลภ อยากได้ทองมากๆ จึงบังคับให้พิกุลพูดอยู่ตลอดเวลา เมื่อพูดนานเข้าพิกุลก็เริ่มเจ็บคอ เสียงแหบแห้ง ดอกพิกุลก็ร่วงออกมาน้อยลง หญิงหม้ายเห็นดอกพิกุลทองออกมาน้อยลงจึงให้มะลิลูกสาวคนโตไปตักน้ำที่ลำห้วยเหมือนกับที่พิกุลเคยทำแล้วได้พรจากหญิงชราเมื่อมะลิไปที่ต้นไม้ใหญ่ มะลิกลับพบหญิงสาวสวยคนหนึ่งมาขอน้ำดื่ม ฝ่ายมะลิเห็นว่าไม่ใช่หญิงชราอย่างที่พิกุลบอก มะลิจึงไม่ให้น้ำดื่มและยังพูดจาหยาบคายต่อหญิงสาวผู้นั้นอีกด้วย ดังนั้นแทนที่หญิงสาวสวยหรือนางไม้จะให้พรเหมือนที่นางให้แก่พิกุล นางกลับสาปมะลิแทน เมื่อมะลิกลับมาถึงบ้าน หญิงหม้ายผู้เป็นแม่ก็บังคับให้มะลิพูดมากๆเพื่อจะได้ทองเยอะ ๆ แต่แทนที่จะมีทองร่วงออกมาจากปากมะลิ กลับกลายเป็นกิ้งกือไส้เดือนร่วงออกมาแทนหญิงหม้ายเห็นอย่างนั้นก็โกรธมาก หันไปหาว่าพิกุลพูดหลอกลวงในเรื่องที่เล่าว่าไปได้พรจากหญิงชรา เป็นเหตุให้มะลิโดนสาป แล้วนางก็ตรงเข้าทำร้ายพิกุล พิกุลทนไม่ได้จึงหนีออกจากบ้านเข้าไปในป่า ระหว่างทางนางพิกุลโชคดีได้พบกับพระพิชัยมงกุฎขี่ม้าผ่านมาพอดี พระพิชัยมงกุฎเห็นพิกุลมีรูปโฉมสวยงามและลักษณะกิริยาเรียบร้อยก็นึกรัก จึงพาพิกุลเข้าไปอยู่ด้วยกันในพระราชวังครองคู่อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุขจนมีพระโอรสสองพระองค์

6102148L01C.indd 16 7/17/18 10:34 AM

★★★★★ | ท ๑/ผ.๔-๐๕

วันหนึ่งพระพิชัยมงกุฎ นางพิกุลและพระโอรสทั้งสองได้เสด็จออกประพาสลำน้ำ มีนางยักษ์ตนหนึ่งแอบซุ่มดูขบวนเรือของเจ้าเมืองอยู่อยากจะได้พระพิชัยมงกุฎมาเป็นคู่ครองของตน จึงแปลงกายเป็นดอกบัวขึ้นกลางน้ำ ทำให้นางพิกุลเกิดความหลงใหลใคร่อยากได้ไว้เชยชมจึงสั่งให้ทหารไปเด็ดมาให้ แต่ก็ไม่สำเร็จ ไม่มีใครสามารถเด็ดได้ นางพิกุลจึงไปเด็ดดอกบัวด้วยพระองค์เอง นางยักษ์ในคราบของดอกบัวก็ดึงแขนนางพิกุลจมดิ่งลงไปในน้ำทันที นางยักษ์ได้ถอดเอาเครื่องทรงของนางพิกุลมาสวมใส่แทน และสาปนางพิกุลให้กลายเป็นชะนี พอพระพิชัยมงกุฎเห็นนางพิกุลตัวปลอมโผล่ขึ้นมาจากน้ำก็รีบรับขึ้นเรือทันที แต่ลูกทั้งสองของนางพิกุลคือพระยมยศ และพระลักษณวงศ์ซึ่งยังเล็กอยู่ จำได้ว่าไม่ใช่แม่ของตน เพราะแม่ของตนนั้นเวลาพูดจะต้องมีดอกพิกุลทองร่วงลงมาจากปาก เด็กน้อยทั้งสองคนจึงไม่ยอมเข้าใกล้นางพิกุลตัวปลอมแต่กลับชี้ไปที่ชะนีตัวที่เกาะอยู่บนกิ่งไม้แล้วบอกว่านั่นคือแม่ของตน ทำให้พระพิชัยมงกุฎโกรธมาก พอพ้นสายตาพระพิชัยมงกุฎ นางยักษ์ในคราบนางพิกุลทั้งหยิกทั้งตีเด็กทั้งสองคนจนเขียวช้ำระบมไปทั้งตัวส่วนชะนีตัวนั้นยังคงติดตามเรือไปตลอดเพื่อหาทางแก้คำสาป เพราะนางยักษ์ได้สาปไว้ว่านางพิกุลในร่างชะนีจะพ้นคำสาปได้ก็ต่อเมื่อต้องเอาเลือดของนางยักษ์มารดหัวจึงจะกลับร่างเดิมได้ นางยักษ์ได้ร่ายมนต์เสน่ห์ให้พระพิชัยมงกุฎหลงใหล ยุยงให้โกรธเกลียดลูกทั้งสองคน ถึงกับมีรับสั่งว่า ถ้าหากเห็นว่าชะนีนั้นเป็นแม่ ก็จงอยู่กับชะนีตัวนั้นก็แล้วกัน แล้วทิ้งลูกทั้งสองคนไว้กับนางชะนีที่ใต้ต้นไม้ แล้วพระพิชัยมงกุฎก็เสด็จกลับเมืองไปพร้อมด้วยนางยักษ์ที่แปลงเป็นนางพิกุล ต่อมาลูกของนางพิกุลได้เจริญเติบโตเป็นหนุ่มโดยการเลี้ยงดูของนางพิกุลในร่างชะนี เด็กหนุ่มทั้งสองได้ฝึกฝนวิชาการต่อสู้จนเก่งกาจสามารถ จึงคิดจะกลับไปฆ่านางยักษ์ทิ้งเสีย ทั้งสองจึงเดินทางกลับเมืองพร้อมกับนางชะนี เมื่อความจริงถูกเปิดเผย นางยักษ์ในร่างแปลงจึงยอมปรากฏร่างที่แท้จริงออกมา มนต์เสน่ห์ที่ครอบคลุมจิตใจของเจ้าเมืองอยู่ก็คลายออก เมื่อเจ้าเมืองได้เห็นร่างนางยักษ์ถึงกับเป็นลมล้มพับไป ลูกของนางพิกุลทั้งสองคนจึงเข้าต่อสู้กับนางยักษ์ในที่สุดนางยักษ์บาดเจ็บและถูกจับได้ ลูกของนางพิกุลจึงนำเลือดของนางยักษ์ไปรดหัวของนางชะนี นางชะนีจึงคืนร่างกลับเป็นนางพิกุลแล้วปล่อยตัวนางยักษ์ไป ทั้งหมดจึงกลับมาอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข

.....

6102148L01C.indd 17 7/17/18 10:34 AM

★★★★★ | ท ๑/ผ.๕

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยที่ ๑ ฟัง พูด อ่าน เขียน **ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕**

.....

ตอนที่ ๑ เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

๑. “ช่างซ่อมจักรยานขันน็อตที่ล้อรถจนแน่น” ข้อความนี้**ไม่มี**ตัวสะกดในมาตราใด

ก. แม่เกย - แม่เกอว ข. แม่กม - แม่กง

ค. แม่กม – แม่กน ง. แม่กก - แม่กด

๒. “พระสัญญา อาพาธ อยู่ที่โรงพยาบาลสงฆ์” ข้อความนี้มีตัวสะกดในมาตราใดบ้าง

ก. แม่กง แม่กน แม่กด ข. แม่กน แม่กด แม่กบ

ค. แม่กน แม่กด แม่กม ง. แม่กง แม่กน แม่กบ

๓. คำในข้อใดอยู่คนละมาตรากับคำว่า “ มหากาพ”

ก. นิ่ม ข. มหาชน

ค. พร ง. กาญจน์

๔. ข้อใดมีคำที่สะกดด้วยแม่ “ กม ”

ก. ชุมนุม ข. มหาชน

ค. ประเมินผล ง. มิ่งขวัญ

๕. ข้อใดมีตัวสะกดมาตราเดียวกัน

ก. เหมือง โชค ข. นอน หมอ

ค. เปื้อน เลือด ง. หงอน ฟัน

๖. ข้อใดมีตัวสะกดต่างจากพวก

ก. ลูกชุบ ข. กระยาสารท

ค. โสมนัส ง. จ่ามงกุฎ

6102148L01C.indd 18 7/17/18 10:34 AM

ตอนที่ ๒ นักเรียนเติมคำตอบลงในช่องว่าง

๗. นักเรียนเขียนบอกรูป และเสียงวรรณยุกต์จากคำที่กำหนดให้

๗.๑ ฝาชี รูปวรรณยุกต์ ...../..... เสียงวรรณยุกต์ ...../.....

๗.๒ ช้อนส้อม รูปวรรณยุกต์ ...../..... เสียงวรรณยุกต์ ...../.....

๗.๓ ยั่วเย้า รูปวรรณยุกต์ ...../..... เสียงวรรณยุกต์ ...../.....

๗.๔ เฉาก๊วย รูปวรรณยุกต์ ...../..... เสียงวรรณยุกต์ ...../.....

๘. เติมคำควบกล้ำในประโยคให้ถูกต้อง

๘.๑ คุณแม่ปัด.....เช็ดถู ทำความสะอาดบ้าน

๘.๒ ตำรวจ.....ผู้ค้ายาเสพติด

๘.๓ อย่าวางสิ่งกีด ..... ทางเดิน

๘.๔ ผู้ว่าราชการจังหวัดนำสิ่งของไปเยี่ยม.....ขวัญผู้ประสบภัย

๘.๕ คุณยายขาดสารอาหารจนร่างกาย .....

ตอนที่ ๓ ตอบคำถามจากการฟัง โดยครูอ่านประโยคแล้วให้นักเรียนเขียนคำตอบลงในช่องว่าง

๑.....

๒.....

๓.....

๔.....

๕.....

6102148L01C.indd 19 7/17/18 10:34 AM

6102148L01C.indd 20 7/17/18 10:34 AM

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

ทำนองเสนาะไพเราะอาขยาน

6102148L01C.indd 21 7/17/18 10:34 AM

6102148L01C.indd 22 7/17/18 10:34 AM

★★★★★ | ท ๒/ผ.๑

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ทำนองเสนาะไพเราะอาขยาน **ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕**

.....

คำชี้แจง ปฏิบัติกิจกรรมต่อไปนี้

๑. ขีดเส้นใต้ คำนาม คำสรรพนามในประโยคแล้วเขียนคำลงในช่องว่าง

- คณะลิเกกำลังแสดงอยู่ที่วัดข้างบ้านของเขา

  คำนาม ได้แก่.....คำสรรพนาม ได้แก่.....

- คุณพ่อท่านชอบอ่านหนังสือพิมพ์หน้าบ้าน

  คำนาม ได้แก่.....คำสรรพนาม ได้แก่.....

๒. เรียงคำต่อไปนี้ตามพจนานุกรม

ซ่าหริ่ม กบ ซอมซ่อ ก๋วยเตี๋ยว

๑)..... ๒).....

๓)..... ๔).....

๓. นำคำที่กำหนด จัดกลุ่มคำเป็น คำตาย

ลำธาร ประมุข ร่วมใจ พิฆาต สงสัย

ยักยอก เวรกรรม บาป ผลงาน เมฆ

คำเป็น	คำตาย
.....	.....
.....	.....

๔. ยกตัวอย่างคำที่มีตัวการันต์ ๕ คำ

๑..... ๒..... ๓.....

๔..... ๕.....

๕. เขียนข้อคิดจากบทอาขยานที่กำหนดให้ต่อไปนี้

หุงข้าวหาปลาไว้ท่าแม่	ดูแลจัดแจงทุกแห่งหน
ช่วยขับไก่ป่าประสาจน	สาละวนเล่นพลางไม่ห่างดู

.....

.....

.....

6102148L01C.indd 23 7/17/18 10:34 AM

ใบงานที่ ๐๑ คำนาม คำสรรพนาม

กลุ่ม..... ชั้นประถมศึกษาปีที่ .....

คำชี้แจง ค้นหาคำนามและคำสรรพนามจากวรรณคดีเรื่อง สังข์ทอง ตอนกำเนิดพระสังข์

คำนาม

คำนาม	ชนิดของคำนาม
.....	
.....	
.....	
.....	

คำสรรพนาม

คำสรรพนาม	ชนิดของคำสรรพนาม
.....	
.....	
.....	
.....	

6102148L01C.indd 24 7/17/18 10:34 AM

★★★★★ | ท ๒/ผ.๑-๐๒

ใบงานที่ ๐๒ คำนาม คำสรรพนาม

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

คำชี้แจง วิเคราะห์ประโยค เพื่อหา คำนาม คำสรรพนาม แล้วเขียนลงในตาราง

๑. พวกเธออย่าวิ่งเล่นในห้องเรียนนะ

๒. คณะลิเกกำลังแสดงอยู่ที่วัดข้างบ้านของเขา

๓. อะไรๆเธอก็ไม่ชอบ

๔. ท่านเป็นคนใจดี

๕. โน้นคือรถของคุณแม่

๖. เธอจะไปไหน

๗. คุณพ่อท่านชอบอ่านหนังสือพิมพ์หน้าบ้าน

๘. พวกเรามาทางนี้เร็ว

๙. นักเรียนถือหนังสือคนละ ๑ เล่ม

๑๐. แกงส้มเป็นเพื่อนของฉัน

คำ

คำนาม	คำสรรพนาม

6102148L01C.indd 25 7/17/18 10:34 AM

ใบงานที่ ๐๓ การใช้พจนานุกรม

กลุ่ม..... ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

กิจกรรมที่ ๑ เรียงลำดับคำที่กำหนดตามพจนานุกรมและหาความหมาย

โมฆะ	ซ่าหริ่ม	ธำรง	ซอมซ่อ	เจ่าจุก
ปฏัก	ล่ำ	โบ	ก๋วยเตี๋ยว	กบ

ความหมาย ๑.....
.....
.....
.....
.....

ความหมาย ๒.....
.....
.....
.....
.....

ความหมาย ๓.....
.....
.....
.....
.....

ความหมาย ๔.....
.....
.....
.....
.....

ความหมาย ๕.....
.....
.....
.....
.....

ความหมาย ๖.....
.....
.....
.....
.....

ความหมาย ๗.....
.....
.....
.....
.....

ความหมาย ๘.....
.....
.....
.....
.....

ความหมาย ๙.....
.....
.....
.....
.....

ความหมาย ๑๐.....
.....
.....
.....
.....

กิจกรรมที่ ๒ เลือกคำในกิจกรรมที่ ๑ มาแต่งประโยคให้ถูกต้องตามความหมาย ๕ คำ

ที่	คำ	ประโยค
๑		
๒		
๓		
๔		
๕		

6102148L01C.indd 26 7/17/18 10:34 AM

★★★★★ | ท ๒/ผ.๒-๐๔

ใบงานที่ ๐๔ คำเป็น คำตาย

คำชี้แจง เขียนคำเป็นและคำตายจากวรรณคดีเรื่อง สังข์ทอง ตอนกำเนิดพระสังข์ อย่างละ ๑๐ คำ

คำเป็น

.....

.....

.....

.....

คำตาย

.....

.....

.....

.....

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

6102148L01C.indd 27 7/17/18 10:34 AM

ใบงานที่ ๐๕ ตัวการันต์

ชื่อ..... ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

ตอนที่ ๑ เขียนคำอ่านต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

คำเขียน	คำอ่าน
๑.ม้วยมรณ์	
๒.ไพรสิณฑ์	
๓.เกษมศานต์	
๔.ภิรมย์	
๕.เปรมปรีดิ์	

ตอนที่ ๒ เขียนคำต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

คำอ่าน	คำเขียน
๑.อง	
๒.นา - ราย	
๓.โอด	
๔.พุด – ทะ - มน	
๕.สง - กราน	

6102148L01C.indd 28 7/17/18 10:34 AM

★★★★★ | ท ๒/ผ.๒-๐๖

ใบความรู้สำหรับนักเรียน
การอ่านออกเสียงบทร้อยกรอง

คำประพันธ์ประเภทร้อยกรอง

คำประพันธ์ประเภทร้อยกรองเป็นการนำคำคล้องจองมาร้อยเรียงตามลักษณะบังคับของคำประพันธ์รูปแบบต่างๆ ซึ่งกำหนดจำนวนคำ วรรคและสัมผัสที่แตกต่างกัน ร้อยกรองมีหลายประเภท ได้แก่ กาพย์ กลอน โคลง ฉันท์ ร่าย พบในวรรณคดีและวรรณกรรม เช่น กาพย์พระไชยสุริยา กลอนเสภา เรื่องขุนช้างขุนแผน โคลงโลกนิติ สามัคคีเภทคำฉันท์ ร่ายยาวมหาเวสสันดรชาดก

การอ่านคำประพันธ์ประเภทร้อยกรอง ต้องเข้าใจลักษณะของร้อยกรองแต่ละรูปแบบนั้น แบ่งจังหวะการอ่านให้ถูกต้อง ไพเราะ และมีลีลาอารมณ์ตามเรื่องที่อ่าน ทั้งการอ่านแบบธรรมดา และการอ่านแบบทำนองเสนาะ

วิธีการอ่านทำนองเสนาะจากคำประพันธ์

กลอนสุภาพ นิยมอ่านเสียงสูง ๒ วรรค และเสียงต่ำ ๒ วรรค

การแบ่งจังหวะวรรคในการอ่านมีดังนี้

กลอนหก	วรรคละ ๖ คำ อ่าน	๒/๒/๒	OO/OO/OO
กลอนแปด	วรรคละ ๗ คำอ่าน	๒/๒/๓	OO/OO/OOO
กลอนแปด	วรรคละ ๘ คำ อ่าน	๓/๒/๓	OOO/OO/OOO
กลอนแปด	วรรคละ ๙ คำ อ่าน	๓/๓/๓	OOO/OOO/OOO

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ กระทรวงศึกษาธิการ

6102148L01C.indd 29 7/17/18 10:34 AM

ใบความรู้สำหรับนักเรียน
ประเภทของกลอน

ประเภทของกลอน

กลอนมีชื่อเรียกหลายชนิด มีชื่อเรียกต่างๆ กันถ้าเรียกชื่อตามจำนวนคำในวรรคก็มี เช่น กลอน ๔ กลอน ๖ กลอน ๘ ถ้าเรียกชื่อตามที่ใช้ขับร้องก็มี เช่น กลอนบทละคร กลอนสักวา กลอนเสภา กลอนดอกสร้อย ฯลฯ

กลอนสุภาพนั้นเรียกกันทั่วไปว่า กลอนตลาด บางตำราว่ากลอนสุภาพคือเฉพาะกลอน ๘

ตัวอย่างกลอน ๖

ลิ่ว ลิ่ว ลอยล่องท่องฟ้า นภาเปิดทางกว้างใส
ผ่านเมฆปุยขาวเป็นใย ชื่นใจลมผ่านผิวกาย
มองไปเห็นทุ่งนากว้าง เวิ้งว้างกระไรใจหาย
ขวามือมีแสงพรรณราย คล้ายคล้ายร่างงามทรามวัย

ตัวอย่างกลอน ๘

เห็นดอกไม้ในสวนล้วนงามยิ่ง ราวกับสิ่งประดิษฐ์คิดเสกสรร
สีสวยสดแซมสลับจับกลุ่มกัน เป็นช่อชั้นห้อยระย้าช่างน่ามอง
ยื่นมือไปอยากจับก็กลัวแตก กลีบเจ้าหักก้านแยกคงหม่นหมอง
ขอแต่นิดตั้งใจหมายประคอง กลีบกลับนุ่มราวต้องดอกไม้จริง

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ กระทรวงศึกษาธิการ

6102148L01C.indd 30 7/17/18 10:34 AM

★★★★★ | ท ๒/ผ.๓-๐๖

ใบงานที่ ๐๖ การอ่านบทร้อยกรอง

คำชี้แจง อ่านบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะ เรื่อง “สังข์ทอง ตอนกำเนิดพระสังข์”

สังข์ทอง ตอนกำเนิดพระสังข์

เมื่อนั้น
พระแม่ไปป่าเป็นอาจิณ
จะใคร่ออกช่วยพระแม่เจ้า
เหนื่อยยากลำบากกายา
ไม่ว่าลูกน้อยเป็นหอยปู
พระคุณล้ำลบภพไตร
ไก่ป่าพาฝูงมากินข้าว
คุ้ยเขี่ยเรี่ยรายทั้งดินดาน
เยี่ยมลอดสอดดูทั้งซ้ายขวา
ออกจากสังข์พลันทันใด
กอบเก็บข้าวหกที่ตกดิน
เหลียวดูผู้คนชนนี
หุงข้าวหาปลาไว้ท่าแม่
ช่วยขับไก่ป่าประสาจน
พระสังข์ซ่อนอยู่ก็รู้สิ้น
ในจิตคิดถวิลทุกเวลา
สงสารผ่านเกล้าเป็นหนักหนา
กลับมาจนค่ำแล้วร่ำไร
อุ้มชูชมชิดพิสมัย
จะออกให้เห็นตัวก็กลัวการ
ของพระแม่เจ้าอยู่ฉาวฉาน
พระมารดามาเห็นจะร่ำไร
จะเห็นใครไปมาก็หาไม่
ฉวยจับไม้ได้ไล่ตี
ผันผินลอบลับขยับหนี
จะหนีเข้าสังข์กำบังตน
ดูแลจัดแจงทุกแห่งหน
สาละวนเล่นพลางไม่ห่างดู

หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย บทอาขยานภาษาไทยช่วงชั้นที่ ๑ – ๔ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ กระทรวงศึกษาธิการ.

6102148L01C.indd 31 7/17/18 10:34 AM

ใบความรู้สำหรับนักเรียน
การหาข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน

การหาข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน

การหาข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ลึกซึ้งและเข้าใจความคิดของผู้เขียนที่แฝงไว้ในเรื่อง เช่น คติธรรม คำสอน มุมมองต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

การหาข้อคิดจากเรื่องที่อ่านผู้อ่านต้องอ่านเรื่องอย่างพินิจพิจารณา ต้องเข้าใจความหมายของคำ ประโยค และสำนวนภาษา วิเคราะห์เหตุการณ์ ข้อเท็จจริง ประเมินเหตุการณ์ โดยใช้การเขียนแผนภาพความคิดหรือแผนภาพโครงเรื่องมาลำดับความคิดได้

หนังสือเรียนรายวิชาภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ กระทรวงศึกษาธิการ

6102148L01C.indd 32 7/17/18 10:34 AM

★★★★★ | ท ๒/ผ.๔-๐๗

แผนภาพโครงเรื่องจากผาแต้มสู่อียิปต์

ตัวละคร พ่อ แม่ อิน เอื้อง ณภัทร เพื่อนๆ นักเรียน

สถานที่ ผาแต้ม จังหวัดอุบลราชธานี ในห้องเรียน

เวลา เทศกาลทอดกฐิน เปิดภาคเรียน

เหตุการณ์ที่ ๑ พ่อ แม่ อิน และเอื้องไปทอดกฐินที่จังหวัดอุบลราชธานีและไปเที่ยวที่ผาแต้ม

การกระทำของตัวละคร : ทุกคนไปถวายผ้ากฐินที่วัด แล้วพากันไปเที่ยวสถานที่สำคัญและชมธรรมชาติที่ผาแต้ม

ผลของการกระทำ : ทุกคนตื่นตาตื่นใจ สนุกเพลิดเพลินกับการทำบุญและสถานที่ที่ได้ไปพบเห็น

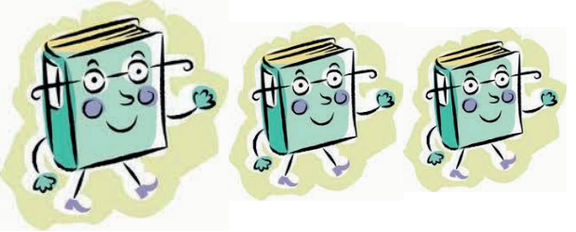
เหตุการณ์ที่ ๒ เปิดภาคเรียน อินเล่าเรื่องความมหัศจรรย์ของผาแต้มให้เพื่อนๆ ฟัง และณภัทรก็เล่าความมหัศจรรย์ของประเทศอียิปต์บ้าง

การกระทำของตัวละคร : อินและณภัทร เล่ารายละเอียดของผาแต้มและประเทศอียิปต์ให้เพื่อนฟังอย่างน่าสนใจ มีการสนทนาซักถามเปรียบเทียบซึ่งกันและกัน

ผลของการกระทำ : ทุกคนได้รับความรู้และประสบการณ์จากการฟังและรู้สึกประทับใจเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวทั้งสองแห่ง

ผลสุดท้ายของเรื่องทุกคนประทับใจในความมหัศจรรย์ของสถานที่ทั้งสองแห่ง แม้จะอยู่ห่างไกลกันแต่ก็มีความคล้ายคลึงกัน

ข้อคิดที่ได้จากเรื่องการรู้จักสังเกต จดจำ คิดเปรียบเทียบจากสิ่งที่พบเห็น จะทำให้ได้รับความรู้และประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์

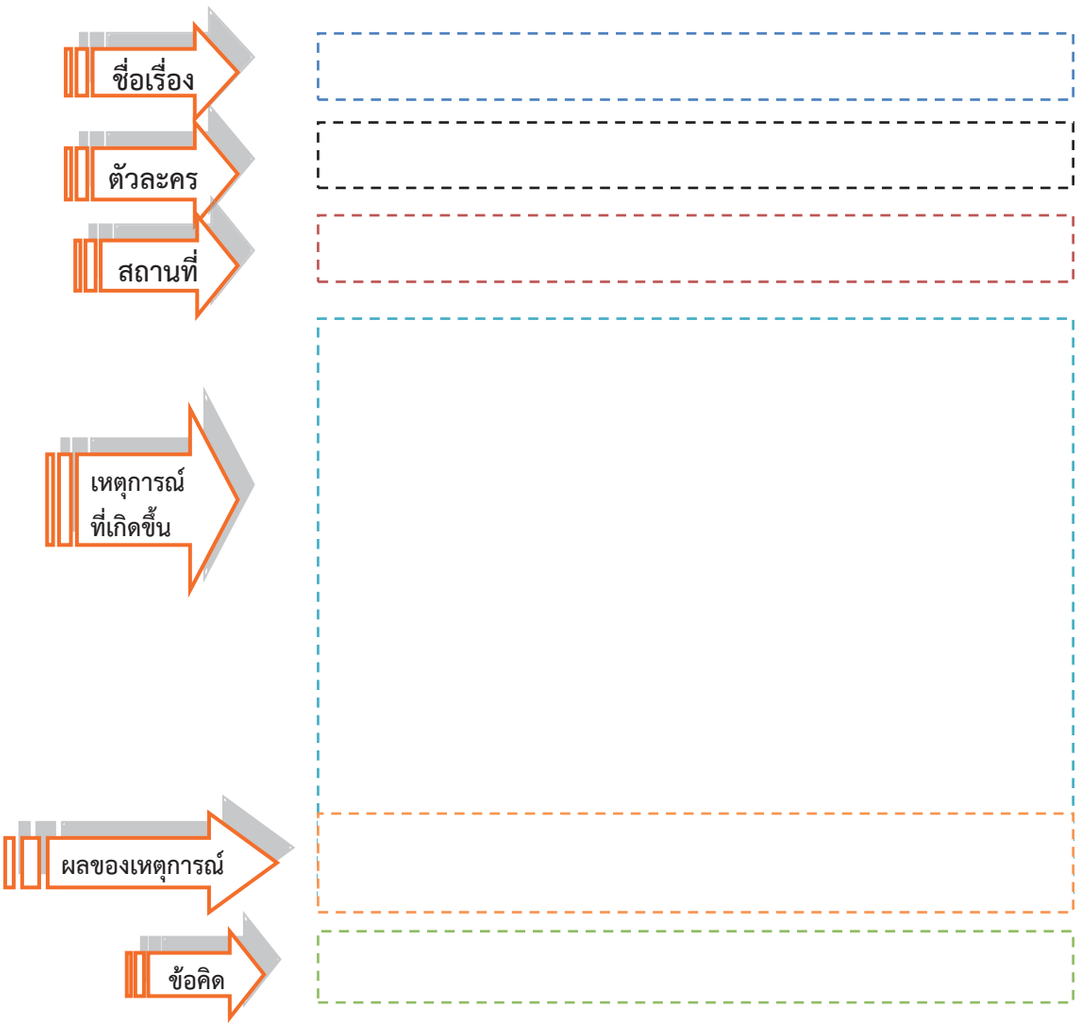
6102148L01C.indd 33 7/17/18 10:34 AM

★★★★★ | ท ๒/ผ.๔-๐๗

ใบงานที่ ๐๗ เขียนแผนภาพโครงเรื่องและสรุปข้อคิด

คำชี้แจง เขียนแผนภาพโครงเรื่องและสรุปข้อคิด

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....
ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

6102148L01C.indd 34 7/17/18 10:35 AM

บทอาขยานหลัก
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

สังข์ทอง ตอนกำเนิดพระสังข์

เมื่อนั้น
พระแม่ไปป่าเป็นอาจิณ
จะใคร่ออกช่วยพระแม่เจ้า
เหนื่อยยากลำบากกายา
ไม่ว่าลูกน้อยเป็นหอยปู
พระคุณล้ำลบภพไตร
ไก่ป่าพาฝูงมากินข้าว
คุ้ยเขี่ยเรี่ยรายทั้งดินดาน
เยี่ยมลอดสอดดูทั้งซ้ายขวา
ออกจากสังข์พลันทันใด
กอบเก็บข้าวหกที่ตกดิน
เหลียวดูผู้คนชนนี
หุงข้าวหาปลาไว้ท่าแม่
ช่วยขับไก่ป่าประสาจน
พระสังข์ซ่อนอยู่ก็รู้สิ้น
ในจิตคิดถวิลทุกเวลา
สงสารผ่านเกล้าเป็นหนักหนา
กลับมาจนค่ำแล้วร่ำไร
อุ้มชูชมชิดพิสมัย
จะออกให้เห็นตัวก็กลัวการ
ของพระแม่เจ้าอยู่ฉาวฉาน
พระมารดามาเห็นจะร่ำไร
จะเห็นใครไปมาก็หาไม่
ฉวยจับไม้ได้ไล่ตี
ผันผินลอบลับขยับหนี
จะหนีเข้าสังข์กำบังตน
ดูแลจัดแจงทุกแห่งหน
สาละวนเล่นพลางไม่ห่างดู

หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย บทอาขยานภาษาไทย ช่วงชั้นที่ ๑ – ๔ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ กระทรวงศึกษาธิการ.

6102148L01C.indd 35 7/17/18 10:35 AM

อ่านเพิ่มเติมความหมาย

ตอนที่ ๑ อ่านคำศัพท์และความหมาย

คำศัพท์	ความหมาย
ร่ำไร	ในตอนนี้หมายถึง พร่ำบ่น
ภพไตร	ภพทั้ง ๓ คือ สวรรค์ โลกมนุษย์ และบาดาล
ฉาวฉาน	เกรียวกราว
ท่า	คอย
สาละวน	วุ่นอยู่กับการกระทำบางอย่าง
อาจิณ (อา – จิน)	เป็นปกติ , ติดเป็นนิสัย , เสมอ ๆ
พิสมัย (พิด – สะ -ไหม)	ความรัก , ความปลื้มใจ , ความชื่นชม
ชนนี (ชน – นะ – นี)	แม่
ถวิล (ถะ – หวิน)	คิดถึง

ตอนที่ ๒ อ่านคำที่กำหนด

คำที่มีความหมายเดียวกัน - พระแม่ พระแม่เจ้า พระมารดา ชนนี

คำที่มีสระเสียงเดียวกัน - รู้สิ้น อาจิณ ถวิล กินข้าว

- ดินดาน ตกดิน ผันผิน

- ลำบาก จนค่ำ ร่ำไร ล้ำลบ

- กำบัง

6102148L01C.indd 36 7/17/18 10:35 AM

★★★★★ | ท ๒/ผ.๕-๐๘

ใบงานที่ ๐๘ การคัดลายมือ

คำชี้แจง คัดลายมือบทอาขยานเรื่อง “สังข์ทอง ตอนกำเนิดพระสังข์” ตัวบรรจงครึ่งบรรทัด

ชื่อ ..... นามสกุล ..... ชั้น ..... เลขที่ .....

6102148L01C.indd 37 7/17/18 10:35 AM

★★★★★ | ท ๒/ผ.๕

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ทำนองเสนาะไพเราะอาขยาน **ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕**

.....

คำชี้แจง ปฏิบัติกิจกรรมต่อไปนี้

๑. ขีดเส้นใต้ คำนาม คำสรรพนามในประโยคแล้วเขียนคำลงในช่องว่าง

- คณะลิเกกำลังแสดงอยู่ที่วัดข้างบ้านของเขา

  คำนาม ได้แก่.....คำสรรพนาม ได้แก่.....

- คุณพ่อท่านชอบอ่านหนังสือพิมพ์หน้าบ้าน

  คำนาม ได้แก่.....คำสรรพนาม ได้แก่.....

๒. เรียงคำต่อไปนี้ตามพจนานุกรม

ซ่าหริ่ม กบ ซอมซ่อ ก๋วยเตี๋ยว

๑)..... ๒).....

๓)..... ๔).....

๓. นำคำที่กำหนด จัดกลุ่มคำเป็น คำตาย

ลำธาร ประมุข ร่วมใจ พิฆาต สงสัย

ยักยอก เวรกรรม บาป ผลงาน เมฆ

คำเป็น	คำตาย
.....	.....
.....	.....

๔. ยกตัวอย่างคำที่มีตัวการันต์ ๕ คำ

๑..... ๒..... ๓.....

๔..... ๕.....

๕. เขียนข้อคิดจากบทอาขยานที่กำหนดให้ต่อไปนี้

หุงข้าวหาปลาไว้ท่าแม่	ดูแลจัดแจงทุกแห่งหน
ช่วยขับไก่ป่าประสาจน	สาละวนเล่นพลางไม่ห่างดู

.....

.....

.....

6102148L01C.indd 38 7/17/18 10:35 AM

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓

นิทานอ่านสนุก

6102148L01C.indd 39 7/17/18 10:35 AM

6102148L01C.indd 40 7/17/18 10:35 AM

★★★★★ | ท ๓/ผ.๑

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ นิทานอ่านสนุก **ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕**

.....

คำชี้แจง ปฏิบัติกิจกรรมต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

๑. เลือกอักษรย่อเติมหลังคำที่มีความหมายเต็มให้ถูกต้อง

ส.ส.	ททท.	ครม.	๑๐.๕๐ บ.

๑.๑ คณะรัฐมนตรี อักษรย่อเขียนว่า .....

๑.๒ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย อักษรย่อเขียนว่า .....

๑.๓ สิบบาทห้าสิบสตางค์ อักษรย่อเขียนว่า .....

๑.๔ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อักษรย่อเขียนว่า .....

๒. ขีดเส้นใต้เครื่องหมายวรรคตอนที่พบในประโยคและเขียนชื่อเครื่องหมายวรรคตอน

๒.๑ สะพานแห่งนี้ใช้งบประมาณในการก่อสร้าง ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท

.....

๒.๒ เด็ก ๆ ไม่ควรเล่นเกมมากเกินไป

.....

๓. วงกลมล้อมรอบคำที่เป็นอักษรนำ

ผลิ	ตราด	ผลิต	ตลิ่ง	หนัก	อยู่

๔. บอกชนิดของคำกริยาที่ขีดเส้นใต้แล้วนำคำกริยานั้นมาแต่งประโยค

๔.๑ พ่อปลูกต้นมะม่วงใกล้โรงรถ ชนิดของคำกริยา.....

ประโยคใหม่.....

๔.๒ ต้นน้ำเป็นเด็กขยัน ชนิดของคำกริยา.....

ประโยคใหม่.....

๕. เขียนขั้นตอนการพูดรายงาน

.....

.....

.....

.....

6102148L01C.indd 41 7/17/18 10:35 AM

★★★★★ | ท ๓/ผ.๑

๖. อ่านเรื่องที่กำหนดแล้วเขียนแผนภาพโครงเรื่อง

เมืองมหัศจรรย์

เมืองมหัศจรรย์ รถทุกคันไม่เติมน้ำมัน แต่ใช้มะเขือเทศแทนน้ำมัน เมืองนี้จึงเต็มไปด้วยรถที่ใช้มะเขือเทศ

กิ้งกือ ตะขาบ ไส้เดือน และงูเขียวอยู่รวมกันในเมืองนี้ พวกเขาพากันไปซื้อมะเขือเทศที่ไร่ของกิ้งกือขาวที่ใจดี ต่อมากิ้งกือขาวตาย ลูกชายของเขาขายมะเขือเทศในราคาที่แพงมากเป็น ๒ เท่า สัตว์ทั้งหลายจึงเรียกเขาว่า “กิ้งกือจอมงก” ต่อมาเขาแกล้งไม่ขายมะเขือเทศให้ใครเลย ชาวเมืองมหัศจรรย์เดือดร้อนมาก เพราะเขาไม่มีมะเขือเทศเติมรถ

วันหนึ่งงูเห่าขับรถเข้ามาในเมือง และรู้ว่าชาวเมืองเดือดร้อนจึงแนะนำให้ไปซื้อมะเขือเทศที่ไร่ของแมลงป่อง เพราะเขาขายมะเขือเทศในราคาถูก ชาวเมืองจึงพากันไปซื้อมะเขือเทศที่ไร่นั้นและไม่มีใครซื้อมะเขือเทศจากกิ้งกือจอมงกอีกเลย

ตัวละคร .....

สถานที่ .....

ผลของเหตุการณ์ .....

ข้อคิดที่ได้รับ .....

เหตุการณ์ .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6102148L01C.indd 42 7/17/18 10:35 AM

★★★★★ | ท ๓/ฝ.๑

นิทานเรื่อง “มดกับนกพิราบ”

ในวันหนึ่งขณะที่มดกำลังดื่มน้ำในลำธาร ได้เกิดลมพัดอย่างแรงทำให้มันเกิดพลัดตกลงไปในน้ำ ขณะที่มันกำลังจะจมน้ำตาย เผอิญมีนกพิราบตัวหนึ่งบินผ่านมาทางนี้พอดีและเห็นว่ามดกำลังตกอยู่ในอันตรายจึงรีบคาบใบไม้มาปล่อยลงไปในลำธารแห่งนี้เพื่อให้มดได้เกาะไว้ และด้วยความช่วยเหลือของนกพิราบจึงทำให้มดรอดตายและสามารถกลับขึ้นฝั่งมาได้อย่างปลอดภัย

วันต่อมามีนายพรานเข้ามาล่านกและกำลังซุ่มยิงธนูใส่นกพิราบอยู่ ทันใดนั้นเองมดก็เกิดเผอิญเดินผ่านมาเห็นเข้าและรู้ว่านกพิราบนั้นกำลังตกอยู่ในอันตราย จึงรีบตรงเข้าไปกัดที่เท้าของนายพราน ทำให้นายพรานร้องออกมาด้วยความเจ็บปวด และเสียงนั้นก็ทำให้นกพิราบรู้ตัวและรีบบินหนีไปในทันที

http://www.muengthai.com

6102148L01C.indd 43 7/17/18 10:35 AM

นิทานปรัมปราเรื่องเมขลากับรามสูร

ครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีพญามังกรตัวหนึ่งมีฤทธิ์มากท่องเที่ยวอยู่ในมหาสมุทร พญามังกรตัวนี้มีดวงแก้วซึ่งมีรัศมีเจิดจ้าประดับอยู่ที่หัวและมีธิดาชื่อว่า นางเมขลา มีรูปร่างและใบหน้างดงามมาก นางชอบเที่ยวชอบสนุก มักท่องเที่ยวร้องเล่นร่ายรำไปในที่ต่าง ๆ พญามังกรเป็นห่วงลูกสาว จึงพาไปถวายตัวเป็นนางสนมของพระอินทร์ และได้ถวายดวงแก้วของตนให้แก่พระอินทร์ด้วย พระอินทร์รับดวงแก้วไว้ แล้วมอบให้นางเมขลาเป็นผู้ดูแลรักษา นางเมขลาเมื่ออยู่พระอินทร์ก็กลัดกลุ้มที่ไม่ได้ท่องเที่ยว วันหนึ่งนางแอบหนีไปเที่ยวและนำดวงแก้วไปด้วย นางร่ายรำอยู่ระหว่างก้อนเมฆ เหนือฟองคลื่นทั่วท้องมหาสมุทรพลางโยนดวงแก้วเล่นอย่างสนุกสนาน เกิดแสงเป็นประกายวูบวาบไม่ยอมกลับสวรรค์ เมื่อเป็นเช่นนี้ พระอินทร์จึงมอบหน้าที่ให้นางดูแลรักษาสมุทร

ยังมียักษ์ตนหนึ่งชื่อรามสูร มีขวานเพชรเป็นอาวุธ วันหนึ่งรามสูรไปเยี่ยมเพื่อนชื่อราหู พบว่าราหูตัวขาดเหลือเพียงครึ่งตัวแต่ยังไม่ตาย ราหูเล่าว่า ตนได้แอบดื่มน้ำอมฤตที่พระนารายณ์ชักชวนให้เทวดาทั้งหลาย รวมทั้งตนเองมาช่วยกวน พระนารายณ์ทราบก็โกรธ ขว้างจักรมาถูกตน จึงทำให้ร่างกายขาดเป็น ๒ ท่อน รามสูรสงสารเพื่อน ได้ไปขอให้พระอินทร์ช่วย และเพื่อเอาใจพระอินทร์จึงคิดจะจับนางเมขลาไปถวาย

รามสูรพยายามจะจับนางเมขลาให้ได้ แต่นางก็หลบหลีกได้ว่องไวพลางโยนดวงแก้วล่อหลอก แสงของดวงแก้วกระทบตารามสูรจนพร่ามัว รามสูรโกรธจึงขว้างขวานเพชรไป หมายจะฆ่านางเมขลาเสีย แต่ดวงแก้วก็คุ้มครองนางให้หลบได้ทุกครั้ง รามสูรก็ติดตามอยู่เช่นนี้เรื่อยไป

ผู้เฒ่าผู้แก่มักเล่าสู่กันฟังว่า เวลาฝนตกฟ้าแลบแปลบปลาบ เป็นเพราะประกายจากดวงแก้วของนางเมขลาส่วนเสียงฟ้าร้องนั้นเกิดจากรามสูรขว้างขวานเพชร บางครั้งเมื่อขวานเพชรพลาดไม่โดนนางเมขลา แล้วตกลงมาบนพื้นโลก ทำให้เกิดเสียงกึกก้องกัมปนาทเป็นเสียงฟ้าผ่า

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ กระทรวงศึกษาธิการ

6102148L01C.indd 44 7/17/18 10:35 AM

★★★★★ | ท ๓/ฝ.๑-๐๑

ใบงานที่ ๐๑ นิทานเรื่องเมขลากับรามสูร

ตอนที่ ๑ เลือกคำที่กำหนดให้เติมลงในช่องว่างให้ได้ใจความ

นางสนม ยักษ์ ฤทธิ์ พระอินทร์ อมฤต พระนารายณ์ ฟ้าผ่า
จักร อาวุธ พร่ามัว นางเมขลา ฟ้าแลบ มหาสมุทร ฟ้าร้อง กัมปนาท

ครั้งหนึ่งนานมาแล้ว พญามังกรตัวหนึ่งมี .....มาก ท่องเที่ยวอยู่ใน..... มีธิดาชื่อว่านางเมขลา นางชอบเที่ยวชอบสนุก พญามังกรห่วงลูกสาว จึงพาไปถวายตัวเป็น..... ของ.....และได้ถวายดวงแก้วให้กับพระอินทร์ด้วย พระอินทร์มอบดวงแก้วให้นางเมขลาเป็นผู้ดูแล

มี.....ตนหนึ่งชื่อ รามสูร มีขวานเพชรเป็น..... รามสูรได้ไปเยี่ยมเพื่อนชื่อราหู ที่ตัวขาดเหลือเพียงครึ่งตัว เนื่องจากไปแอบดื่มน้ำ.....ที่.....ชักชวนให้เทวดาทั้งหลายมาช่วยกวน พระนารายณ์โกรธจึงขว้าง.....ใส่ ทำให้ร่างกายราหูขาดเป็นท่อน รามสูรสงสารราหูจึงไปขอพระอินทร์ช่วยและคิดจะจับนางเมขลาไปถวายพระอินทร์ด้วย รามสูรพยายามจะจับนางเมขลา แต่นางเมขลาโยนดวงแก้วหลอกล่อ แสงของดวงแก้วกระทบตารามสูรจนรามสูรโกรธจึงขว้างขวานเพชรออกไป แต่ดวงแก้วก็คุ้มครองนางเมขลาได้ทุกครั้ง

คนสมัยโบราณเชื่อว่า ฝนตก.....แปลบปลาบนั้นเกิดจากประกายดวงแก้วของ.....ส่วน.....เกิดจากรามสูรขว้างขวานเพชร เมื่อขว้างพลาด แต่กลับตกลงมาบนพื้นโลก ทำให้เกิดเสียงกึกก้อง.....เป็นเสียง.....

ตอนที่ ๒ เขียนแสดงความรู้สึก หรือความคิดเห็น จากนิทานเมขลากับรามสูร

.....
.....

ตอนที่ ๓ แต่งนิทานให้มีเนื้อเรื่องสอดคล้องกับข้อความที่ขึ้นต้นและลงท้ายไว้ให้ พร้อมตั้งชื่อเรื่อง

เรื่อง.....

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีชายแก่คนหนึ่ง มีอาชีพทำนา ฐานะยากจน หาเช้ากินค่ำ จนต้องนำที่นาไปจำนอง และถูกยึดที่นา บุตรชาย ๒ คน จึงออกไปช่วยพ่อทำงานหาเงินมาประทังชีพ อยู่มาวันหนึ่ง

.....
.....
.....
.....
.....
.....

นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า คนที่มีความกตัญญูรู้คุณคนไม่มีวันตกอับ มีแต่ความเจริญรุ่งเรือง

6102148L01C.indd 45 7/17/18 10:35 AM

ใบความรู้การเขียนแผนภาพโครงเรื่อง

การเขียนแผนภาพโครงเรื่อง เป็นการเขียนเพื่อแสดงให้เห็นโครงเรื่องโดยรวมทั้งเรื่อง ทำให้จับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น การเขียนแผนภาพโครงเรื่องต้องอาศัยการตั้งคำถามและตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านว่าตัวละครมีใครบ้าง สถานที่เกิดเหตุคือที่ใด มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น และผลของเหตุการณ์นั้นคืออะไร แล้วจึงเขียนเป็นแผนภาพโครงเรื่อง

นิทานเรื่องหมากับเงา

หมาตัวหนึ่ง มันขโมยก้อนเนื้อวัวจากร้านค้าในตลาดสด มันคาบก้อนเนื้อวิ่งขึ้นสะพานข้ามแม่น้ำแห่งหนึ่ง ขณะอยู่บนสะพาน มันมองลงไปในน้ำเห็นเงาของมันเองและก้อนเนื้อที่มีขนาดใหญ่กว่าก้อนเนื้อที่มันคาบ ด้วยความโลภ มันจึงคายก้อนเนื้อก้อนที่มันคาบ โดยตั้งใจจะแย่งก้อนเนื้อที่ใหญ่กว่านั้น ทั้งก้อนเนื้อทั้งเงาก็จมหายไปพร้อมกันทันที หมาตัวนั้นจึงอดทั้งชิ้นเนื้อที่คาบมาและก้อนเนื้อที่ใหญ่กว่า

แผนภาพโครงเรื่อง นิทานเรื่องหมากับเงา

ตัวละคร	หมากับเงา
สถานที่	บนสะพานข้ามแม่น้ำ
เหตุการณ์	หมาขี้ขโมยตัวหนึ่งลักเนื้อวัวแล้ววิ่งข้ามสะพาน มันเห็นเงาของก้อนเนื้อในน้ำก้อนใหญ่กว่าก้อนเนื้อที่มันคาบอยู่ จึงทิ้งก้อนเนื้อที่คาบไว้ลงไปในน้ำ
ผลของเหตุการณ์	ก้อนชิ้นเนื้อที่หมาคาบมาจมหายไปในแม่น้ำและเงาของก้อนเนื้อก็จมหายไป
ข้อคิด	โลภนักมักลาภหาย ควรพอใจในสิ่งที่ตนมี

6102148L01C.indd 46 7/17/18 10:35 AM

★★★★★ | ท ๓/ผ.๑-๐๒

ใบงานที่ ๐๒ แผนภาพโครงเรื่องนิทานเรื่องเมขลากับรามสูร

คำชี้แจง เขียนแผนภาพโครงเรื่องจากนิทานเรื่อง “เมขลากับรามสูร”

ตัวละคร

.....
.....

สถานที่

.....
.....

เหตุการณ์

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ผลของเหตุการณ์

.....
.....

ข้อคิด

.....
.....
.....
.....

6102148L01C.indd 47 7/17/18 10:35 AM

ใบความรู้การใช้เครื่องหมายวรรคตอนในภาษาไทย

เครื่องหมายวรรคตอน คือ เครื่องหมายที่ใช้เขียนกำกับคำ กลุ่มคำ ประโยค หรือข้อความ ให้เด่นชัดเพื่อให้อ่านได้ถูกต้อง และช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายได้ชัดเจนขึ้น

มหัพภาค .

- ใช้เขียนไว้หลังตัวอักษร เพื่อแสดงว่าเป็นอักษรย่อ เช่น ม.ค. คำเต็มว่า มกราคม
- ใช้เขียนไว้ข้างหลังตัวอักษรหรือตัวเลขที่บอกลำดับข้อ เช่น ๑. ก. หรือ ข. ๒.

ในกรณีที่มีหัวข้อย่อย ให้ใส่ลำดับข้อย่อยไว้หลังจุด เช่น

๑.๑ อ่านว่า หนึ่งจุดหนึ่ง ๑.๑๐ อ่านว่า หนึ่งจุดสิบ

๔.๑.๑๒ อ่านว่า สี่จุดหนึ่งจุดสิบสอง

- ใช้คั่นระหว่างชั่วโมงกับนาทีเพื่อบอกเวลา เช่น

๙.๓๐ น. อ่านว่า เก้านาฬิกาสามสิบนาที

- ใช้เป็นจุดทศนิยม แล้วจุดทศนิยมให้อ่านตัวเลขเรียงกันไป เช่น

๒.๓๔๕ อ่านว่า สองจุดสามสี่ห้า ๑๐.๗๕ วินาที อ่านว่า สิบจุดเจ็ดห้าวินาที

๔.๕๖๗ เมตร อ่านว่า สี่จุดห้าหกเจ็ดเมตร

เสมอภาค =

ใช้เขียนคั่นกลาง เพื่อแสดงความข้างหน้ากับข้างหลังว่ามีส่วนเท่ากัน เช่น ๒+๒ = ๔

จุลภาค ,

- ใช้คั่นจำนวนเลขนับจากหลักหน่วยไปทีละ ๓ หลัก เช่น ๑,๕๐๐ อ่านว่า หนึ่งพันห้าร้อย ๒,๓๕๐,๐๐๐ อ่านว่า สองล้านสามแสนห้าหมื่น
- ใช้ในหนังสือประเภทพจนานุกรมเพื่อคั่นความหมายของคำที่มีความหมายหลาย ๆ อย่าง เช่น บรรเทา ก. ทุเลาหรือทำให้ทุเลา, ผ่อนคลายหรือทำให้ผ่อนคลายลง

6102148L01C.indd 48 7/17/18 10:35 AM

★★★★★ | ท ๓/ฝ.๒

วงเล็บ หรือ นขลิขิต ( )

- ใช้กันข้อความที่ขยายหรืออธิบายไว้เป็นพิเศษ เพื่อช่วยให้เข้าใจข้อความนั้นได้แจ่มแจ้งขึ้น เช่น มนุษย์ได้สร้างโลภะ (ความโลภ) โทสะ (ความโกรธ) และโมหะ (ความหลงผิด) ให้เกิดขึ้นในใจของตัวเอง
- ใช้กันข้อความที่บอกที่มาของคำหรือข้อความ เช่น ชลี (กลอน) ก. อัญชลี, ไหว้
- ใช้กับหัวข้อที่เป็นตัวอักษรหรือตัวเลข ซึ่งอาจจะใช้เพียงเครื่องหมายวงเล็บปิดก็ได้ เช่น (ก) หรือ ก) (๑) หรือ ๑) ใช้กับนามเต็มที่เขียนใต้ลายมือชื่อ เช่น

ธัณติยา พรหมประเสริฐ

(นางธัณติยา พรหมประเสริฐ)

ยัติภังค์ --

- ใช้แยกพยางค์เพื่อบอกคำอ่าน โดยเขียนไว้ระหว่างพยางค์แต่ละพยางค์ เช่น เสมา อ่านว่า เส-มา
- ใช้ในความหมายว่า “ถึง” เพื่อแสดงช่วงเวลา จำนวน สถานที่
- เวลา ๙.๐๐ – ๑๐.๓๐ น. อ่านว่า เวลาเก้านาฬิกาถึงสิบนาฬิกาสามสิบนาที

มีผู้ชมประมาณ ๑๐ - ๒๐ คน อ่านว่า มีผู้ชมประมาณสิบถึงยี่สิบคน

ระยะทาง นครนายก – จันทบุรี อ่านว่า ระยะทางนครนายกถึงจันทบุรี

- ใช้เขียนแสดงลำดับย่อยของรายการที่ไม่ต้องใส่ตัวอักษร มีรายการคร่าว ๆ ดังนี้

– พิธีเปิดงาน – รำอวยพร

– ดนตรีบรรเลง – ปิดงาน

อัญประกาศ “ ”

- ใช้เพื่อแสดงว่าคำหรือข้อความนั้น เป็นคำพูดหรือความนึกคิด “ขอให้ทุกคนตั้งใจจริง แล้วจะประสบความสำเร็จ ”
- ใช้เพื่อเน้นคำหรือข้อความนั้นให้เด่นชัดขึ้น เช่น คำว่า “ตะโก้” พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายไว้ว่าหมายถึง ” ชื่อขนมชนิดหนึ่งทำด้วยแป้งข้าวเจ้ากวนเข้ากับน้ำตาลใส่แห้วหรือข้าวโพดเป็นต้นก็ได้ หยอดหน้าด้วยกะทิกวนกับแป้ง ”

6102148L01C.indd 49 7/17/18 10:35 AM

ปรัศนี ?

- ใช้เมื่อสิ้นสุดความหรือประโยคที่เป็นคำถาม เช่น ทำไมเธอถึงมาโรงเรียนสาย ?

อัศเจรีย์ !

- ใช้เขียนหลังคำ วลี หรือประโยคที่เป็นคำอุทาน เช่น อื้อฮือ ! มากจังเลย
- ใช้เขียนหลังคำเลียนเสียงธรรมชาติ เพื่อให้ผู้อ่านทำเสียงได้เหมาะสมกับเหตุการณ์ในเรื่องนั้น ๆ เช่น โครม !

ไม้ยมก หรือ ยมก ๆ

- ใช้เขียนหลังคำ วลี หรือประโยค เพื่อให้อ่านซ้ำคำ วลี หรือประโยค อีกครั้งหนึ่ง เช่น
  ๑. เด็กเล็ก ๆ อ่านว่า เด็กเล็กเล็ก
  ๒. ในวันหนึ่ง ๆ อ่านว่า ในวันหนึ่งวันหนึ่ง
  ๓. แต่ละวัน ๆ อ่านว่า แต่ละวันแต่ละวัน

ไปยาลน้อย ฯ

- ใช้ละคำที่รู้กันดีแล้วโดยละส่วนท้ายไว้เหลือแต่ส่วนหน้าของคำพอเป็นที่เข้าใจ เช่น กรุงเทพฯ คำเต็มคือ กรุงเทพมหานคร

6102148L01C.indd 50 7/17/18 10:35 AM

★★★★★ | ท ๓/ผ.๒

ไปยาลใหญ่ ฯ ล ฯ

ใช้สำหรับละข้อความข้างท้ายที่อยู่ในประเภทเดียวกันซึ่งยังมีอีกมาก แต่ไม่ได้นำมาแสดงไว้ เช่น สิ่งของที่ซื้อขายกันในตลาดมี เนื้อสัตว์ ผัก น้ำตาล น้ำปลา ฯลฯ

สัญประกาศ ___

ใช้ขีดไว้ใต้คำหรือข้อความที่สำคัญ เพื่อเน้นให้ผู้อ่านสังเกตเป็นพิเศษ เช่น หลักการอ่านตัวเลขมีตีพิมพ์รวมอยู่ในหนังสือ<u>อ่านอย่างไร-เขียนอย่างไร</u>

บุพสัญญา ”

ใช้แทนคำหรือข้อความที่อยู่บรรทัดบนเพื่อไม่ต้องเขียนซ้ำอีก

ทับ /

ใช้ขีดหลังจำนวนเลข เพื่อแบ่งจำนวนย่อยออกจากจำนวนใหม่ เช่น บ้านเลขที่ ๕๖/๓๔๒ อ่านว่า บ้าน – เลข – ที่ ห้า – สิบ – หก ทับ สาม – สี่ – สอง

6102148L01C.indd 51 7/17/18 10:35 AM

ใบความรู้ คำย่อ หรืออักษรย่อ

คำย่อ หรืออักษรย่อ ช่วยให้ถ้อยคำสั้นลง จึงนิยมใช้เพราะสะดวกในการสื่อสาร การอ่านต้องอ่านเต็มคำ การเขียนอักษรย่อให้ใช้เครื่องหมายมหัพภาค (.) ตามหลังอักษรย่อแต่ละตัวหรือคำ

ตัวอย่างอักษรย่อ

อักษรย่อ	คำเต็ม	อักษรย่อ	คำเต็ม
อ.	อาจารย์,วันอังคาร,อำเภอ	บ.	บาท
ต.	ตำบล	ม.	มหาวิทยาลัย,มัธยม,เมตร,หมู่บ้าน
จ.	จังหวัด,วันจันทร์	น.	ทิศเหนือ, นาฬิกา
ถ.	ถนน	จ.ม.	จดหมาย
ม.ค.	มกราคม	รพ.	โรงพยาบาล
ก.พ.	กุมภาพันธ์	รร.	โรงเรียน,โรงแรม
มี.ค.	มีนาคม	สต.	สตางค์
เม.ย.	เมษายน	ด.ช.	เด็กชาย
พ.ค.	พฤษภาคม	ด.ญ.	เด็กหญิง
มิ.ย.	มิถุนายน	น.ส.	นางสาว

6102148L01C.indd 52 7/17/18 10:35 AM

★★★★★ | ท ๓/ผ.๒

อักษรย่อ	คำเต็ม	อักษรย่อ	คำเต็ม
ก.ค.	กรกฎาคม	พญ.	แพทย์หญิง
ส.ค.	สิงหาคม	ครม.	คณะรัฐมนตรี
ก.ย.	กันยายน	ส.ส.	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ต.ค.	ตุลาคม	พ.ศ.	พุทธศักราช
พ.ย.	พฤศจิกายน	นสพ.	หนังสือพิมพ์
ธ.ค.	ธันวาคม	พญ.	แพทย์หญิง
ตร.	ตำรวจ	ผอ.	ผู้อำนวยการ
ททท.	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	ตร.ว	ตารางวา
อบต.	องค์การบริหารส่วนตำบล	ตร.ม.	ตารางเมตร
อบจ.	องค์การบริหารส่วนจังหวัด	ททท.	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
ผวจ.	ผู้ว่าราชการจังหวัด	พ.ร.บ.	พระราชบัญญัติ
รร.จปร.	โรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้า	ว/ด/ป , ว.ด.ป.	วัน เดือน ปี
ส.ค.ส.	ส่งความสุข	ทูลเกล้าฯ	ทูลเกล้าทูลกระหม่อม
โปรดเกล้าฯ	โปรดเกล้าโปรดกระหม่อม	น้อมเกล้าฯ	น้อมเกล้าน้อมกระหม่อม

6102148L01C.indd 53 7/17/18 10:36 AM

ใบงานที่ ๐๓ อ่านได้ ใช้เป็น วรรคตอน อักษรย่อ

ตอนที่ ๑ เลือกอักษรย่อ เขียนหลังคำเต็มให้ถูกต้อง

๙๐ กม./ชม.	ม.	ททท.	๘.๑๕ น.	ส.ส.
มิ.ย.	ครม.	รร.	ด.ช.	๑๕.๒๕ บ.

๑. เด็กชาย .....
๒. โรงเรียน .....
๓. มหาวิทยาลัย .....
๔. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร .....
๕. แปดนาฬิกาสิบห้านาที .....

๖. มิถุนายน .....
๗. คณะรัฐมนตรี .....
๘. สิบห้าบาทยี่สิบห้าสตางค์ .....
๙. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.....
๑๐. เก้าสิบกิโลเมตรต่อชั่วโมง .....

ตอนที่ ๒ บอกชื่อเครื่องหมายวรรคตอนที่พบในประโยค

ตัวอย่าง

คุณยายจะเกษียณอายุราชการในปี พ.ศ. ๒๕๕๙
เครื่องหมายที่พบ มหัพภาค

๑. งบประมาณการก่อสร้างบ้านประมาณ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท
เครื่องหมายที่พบ .....

๒. เด็ก ๆ ไม่ควรใช้เวลากับการเล่นเกมให้มากเกินไป
เครื่องหมายที่พบ .....

๓. นายอำเภอเข้าเฝ้าฯ พระเจ้าอยู่หัว
เครื่องหมายที่พบ .....

๔.ความกตัญญูกตเวทีเป็นเครื่องหมายของคนดี
เรียกว่า .....

๕. ๕+๕ = ๑๐
เครื่องหมายที่พบ .....

๖. เจ้าลูกขนุน (ผมเอง) เดินนำหน้า อ่านว่า เจ้าลูกขนุน วงเล็บผมเอง เดินนำหน้า
เครื่องหมายที่พบ .....

๗. “ไปโรงเรียนตั้งใจเรียนนะลูก” แม่พูด
เครื่องหมายที่พบ .....

๘. โอ้โฮ ! วันนี้คุณแต่งตัวสวยมาก
เครื่องหมายที่พบ .....

๙. นักเรียนห้อง ป.๖/๖ น่ารักทุกคน
เรียกว่า .....

๑๐. เมืองไทยมีผลไม้หลายชนิด เช่น เงาะ มังคุด ทุเรียน มะละกอ ฯลฯ
เครื่องหมายที่พบ .....

6102148L01C.indd 54 7/17/18 10:36 AM

ใบความรู้ การอ่านอักษรนำ

การอ่านคำที่มีอักษรสูงนำ เช่น

ขณะ	ขนบ	ขนม	ขนาด
เฉลียว	ฉลาด	ไฉน	ฉงน
ถลำ	ถวาย	ถนัด	ถลน
สนาน	สลับ	สนอง	สมอง

การอ่านคำที่มีอักษรกลางนำ เช่น

ตวาด	จมูก	จริต	จรัส
ตนุ	ตวัด	ตลก	ตลาด
อร่าม	อร่อย	อเนก	อนาถ
ตลอด	ตวาด	จรวด	จริต

ข้อสังเกตคำที่มีอักษรสูงนำและคำที่มีอักษรกลางนำ

๑. คำข้างต้น พยางค์ ๑ ออกเสียงพยัญชนะตัวหน้าประสมกับสระอะ (ออกเสียง อะ เพียงครึ่งเสียง)พยางค์ที่ ๒ ออกเสียงพยัญชนะตัวที่ ๒ ประสมกับสระและพยัญชนะสะกดตามที่ปรากฏ โดยออกเสียงวรรณยุกต์ตามเสียงพยัญชนะตัวหน้าคล้ายมี ห นำ

๒. คำอักษรนำซึ่งพยัญชนะตัวหน้า เป็นอักษรสูง หรือเป็นอักษรกลางนำ **พยัญชนะตัวหลัง** เป็นอักษรต่ำเดี่ยว คือ **ง ณ น ม ย ร ล ว** และออกเสียงพยางค์ที่ ๒ คล้าย มี ห นำ เช่น

ผลิต	อ่านว่า	ผะ – หลิด	ฝรั่ง	อ่านว่า	ฝะ – หรั่ง
เศวต	อ่านว่า	สะ – เหวด	สยาม	อ่านว่า	สะ – หยาม
สวัสดิ์	อ่านว่า	สะ – หวัด	กนก	อ่านว่า	กะ – หนก
ตวาด	อ่านว่า	ตะ – หวาด	จมูก	อ่านว่า	จะ – หมูก
อร่อย	อ่านว่า	อะ – หร่อย	จริต	อ่านว่า	จะ – หริด

6102148L01C.indd 55 7/17/18 10:36 AM

คำบางคำแม้มีลักษณะเช่น ข้อ ๑ และข้อ ๒ แต่ไม่นิยมอ่านพยางค์ที่ ๒ เหมือนมี ห นำ

ขนิษฐา	ขะ – นิด – ถา	ขมา	ขะ – มา
ศรัณยู	สะ – รัน – ยู	สมัญญา	สะ – มัน – ยา
สมาทาน	สะ – มา – ทาน	สมาธิ	สะ – มา – ทิ
กนิษฐา	กะ – นิด – ถา	อนัตตา	อะ – นัด – ตา

คำที่มี ห นำ

หยุมหยิม	หนักหนา	หรูหรา	หญิงใหญ่
แหงนหงาย	หลังไหล่	หวั่นไหว	หมักหมม

คำที่มีพยัญชนะต้นเป็น ห นำพยัญชนะตัวหลัง คือ ง ญ น ม ย ร ล ว ไม่ออกเสียงตัว ห แต่ออกเสียงพยัญชนะตัวหลังให้มีเสียงวรรณยุกต์ตามตัว ห

คำที่มี อ นำ

อย่า อยู่อย่างอยากได้	ของเขา
อยู่ อย่างคนตัวเบา	สุขล้ำ
อย่าง อยากอยู่อย่าเอา	แต่ได้
อยาก อยู่อย่างอย่าย้ำ	เหล่านี้ อ นำ

คำที่มีพยัญชนะตัวหน้าเป็น อ นำ ย ไม่ออกเสียง อ แต่เสียงวรรณยุกต์ของพยางค์ออกเสียงตามพยัญชนะ อ มี ๔ คำ ได้แก่ อย่า อยู่ อย่าง อยาก

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

6102148L01C.indd 56 7/17/18 10:36 AM

ใบงานที่ ๐๔ อักษรนำ จำได้

คำชี้แจง ตอนที่ ๑ ขีดเส้นใต้คำที่เป็นอักษรนำ

ผลิ	สนุก	สงบ	ขนาด	สมาธิ
ฉลาก	สยอง	ขยาย	จริง	อยู่
หนาว	ตลาด	ตราด	ผลิต	แขนง
จรวด	ขลาด	กนก	อยาก	หนอน
สวย	สวาย	หนัก	แถลง	หลาน

ตอนที่ ๒ ยกตัวอย่างคำอักษรนำเพิ่มเติม อย่างน้อยข้อละ ๒ คำ

๑. คำที่ มี ฉ นำ ล .....

๒. คำที่มี ห นำ ม .....

๓. คำที่มี ห นำ ม .....

๔. คำที่มี ส นำ ม .....

๕. คำที่มีอักษรกลางนำอักษรต่ำเดี่ยว .....

6102148L01C.indd 57 7/17/18 10:36 AM

ใบความรู้ คำกริยา

คำกริยา เป็นคำที่บอกอาการ หรือบอกสภาพของคน สัตว์ พืช สิ่งของ เครื่องใช้ เช่น

ยิ้ม ล้ม กิน ตี เดิน วิ่ง → เป็นคำกริยาบอกอาการ

อ้วน ผอม ฉลาด โง่ เก่า ใหม่ → เป็นคำกริยาบอกสภาพ

อ่านและพิจารณาประโยคต่อไปนี้

ภูเขา**ถล่ม**เมื่อวานนี้

รถกระบะ**วิ่ง**ลับหายไป

คำว่า **ถล่ม วิ่ง** ไม่ต้องมีกรรมตามหลังก็ได้ใจความ คำกริยาประเภทนี้เรียกว่า **คำกริยาอกรรม**

คุณยาย**เย็บ*กระทง***

ช่าง**สลัก*กาบกล้วย***ให้เป็นลวดลาย

คำว่า เย็บ สลัก ต้องมีกรรม คือ คำ ***กระทง*** ***กาบกล้วย*** (คำที่พิมพ์ตัวเอนหนา) ตามหลังจึงจะได้ใจความสมบูรณ์ คำกริยาประเภทนี้เรียกว่า **คำกริยาสกรรม**

เขา**เหมือน**ฉัน

ข้าว**เป็น**อาหารของคนไทย

ผลกล้วยตานีแตกต่างจากผลกล้วยชนิดอื่น คือ มีเมล็ดมาก

คำว่า **เหมือน ของ เป็น** เป็นคำกริยาที่ต้องมีคำนาม หรือคำสรรพนาม ซึ่งทำหน้าที่เป็นส่วนเติมเต็มตามหลังเสมอ เรียกว่า **คำกริยาต้องเติมเต็ม** คำกริยาประเภทนี้ยังมีอีก นักเรียนควรศึกษาเพิ่มเติม

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

6102148L01C.indd 58 7/17/18 10:36 AM

★★★★★ | ท ๓/ฝ.๓

ใบความรู้ คำวิเศษณ์

คำวิเศษณ์ คือ คำที่ทำหน้าที่ขยายคำนาม คำสรรพนาม คำกริยา หรือ คำวิเศษณ์ด้วยกัน เพื่อให้เนื้อความชัดเจนขึ้น คำวิเศษณ์มักอยู่หลังคำที่นำมาขยาย

อ่านและพิจารณา

ประโยค	คำวิเศษณ์	ชนิดของคำวิเศษณ์
๑. พราหมณ์**เฒ่า**เป็นคน**เจ้าปัญญา** ๒. นักเรียนกำลังสนใจคอมพิวเตอร์**เครื่องใหม่**	**เฒ่า เจ้าปัญญา** **เครื่องใหม่**	ขยายคำนาม (พราหมณ์ คน) ขยายคำนาม (คอมพิวเตอร์)
๓. ฉัน**เอง**เป็นคนทำ ๔. เราไม่อยากนึกถึงใคร**คนนั้น**อีกแล้ว	**เอง** **คนนั้น**	ขยายคำสรรพนาม (ฉัน) ขยายคำสรรพนาม (ใคร)
๕. เด็ก ๆ พูดจา**ไพเราะ** ๖. ข้อมูลในอินเทอร์เน็ตมีประโยชน์**มากมาย**	**ไพเราะ** **มากมาย**	ขยายคำกริยา (พูดจา) ขยายคำกริยา (มี)
๗. น้ำในคลองเหลือน้อย**จริง ๆ** ๘. ข้อมูลในอินเทอร์เน็ตมีประโยชน์มากมาย**มหาศาล**	**จริง ๆ** **มหาศาล**	ขยายคำวิเศษณ์ (น้อย) ขยายคำวิเศษณ์ (มากมาย)

อ่านและพิจารณาประโยคต่อไปนี้

ประโยค(คำที่พิมพ์ตัวหนาเป็นคำวิเศษณ์)	ทำหน้าที่
๑. เสาธงหน้าโรงเรียนสูง**ปรื๋ด**	**ปรื๋ด** ขยายกริยา สูง
๒. เครื่องปรับอากาศเงียบ**สนิท**	**สนิท** ขยายกริยา เงียบ
๓. น้องฉันวาดรูป**เก่ง**	**เก่ง** ขยายกริยาสกรรม วาด
๔. ทุกคนลุกขึ้นยืนตรง**อย่าง**สงบ	**อย่าง**สงบ ขยายกริยาลุกขึ้นยืนตรง
๕. แสงสว่างในโรงละครพอเห็นได้**ราง ๆ**	**ราง ๆ** ขยายกริยาสกรรม เห็น
๖. เราจะจัดคอนเสิร์ตกัน**เมื่อไร**	**เมื่อไร** ขยายกริยา (จะ) จัด แสดงคำถาม **จะ** เป็นคำช่วยกริยา
๗. **เพราะเหตุใด** วัยรุ่นไม่ชอบชมการแสดงนาฏศิลป์ไทย	**เพราะเหตุใด** ขยายกริยา (ไม่) ชอบชม (แสดงคำถาม) ไม่ เป็นคำช่วยกริยา

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔

6102148L01C.indd 59 7/17/18 10:36 AM

ใบงานที่๐๕ คำกริยาน่ารู้ คู่คำวิเศษณ์

ตอนที่ ๑ บอกชนิดของคำกริยาที่ขีดเส้นใต้จากข้อความที่กำหนดให้ และแต่งประโยคให้ถูกต้องตามชนิดของคำกริยานั้น

ตัวอย่าง แม่หิ้วตะกร้าผักมาจากตลาดสด → กริยาสกรรม

แต่งประโยคใหม่ ยายหิ้วปิ่นโตไปวัดทุกวันพระ

๑.พ่อปลูกต้นมะม่วงใกล้โรงรถ → .....

แต่งประโยคใหม่ .....

๒.น้องอนุบาลร้องไห้ → .....

แต่งประโยคใหม่ .....

๓. เขาอ่านหนังสือในห้องสมุด → .....

แต่งประโยคใหม่ .....

๔. สุดาเป็นเด็กขยัน → .....

แต่งประโยคใหม่ .....

๕. พี่ห่อของขวัญด้วยกระดาษลายการ์ตูน → .....

แต่งประโยคใหม่ .....

6102148L01C.indd 60 7/17/18 10:36 AM

★★★★★ | ท ๓/ผ.๓-๐๕

ตอนที่ ๒ เติมคำวิเศษณ์ลงในช่องว่างให้ได้ความถูกต้อง

๑. บ้านของคุณลุงมีเนื้อที่ _____ มาก

๒. เขาเป็นคน _____ แต่ทำงาน _____

๓. คุณแม่ซื้อเสื้อ _____ มาให้ฉัน _____ ตัว

๔. น้องนอน _____ จึงตื่น _____ ไปโรงเรียนไม่ทัน

๕. คุณแม่ทำกับข้าว _____ มาก ฉันจึงมีรูปร่าง _____

๖. แมว _____ จับหนู _____

๗. เราขอให้ท่าน _____ จงมีความสุข

๘. สุนัข _____ นอนอยู่ใต้โต๊ะ _____

๙. ดอกราตรีส่งกลิ่น _____ ในเวลา _____

๑๐. คุณปู่สวมเสื้อ _____ เนื่องจากอากาศ _____

6102148L01C.indd 61 7/17/18 10:36 AM

ใบความรู้ การพูดรายงาน

หลังจากได้ความรู้ ความคิดจากการค้นคว้าและมีการจดบันทึกหรือเขียนรายงานเรียบร้อยแล้ว จึงนำเสนอให้ครูและเพื่อนฟัง มีข้อควรปฏิบัติดังนี้

๑. เตรียมตัวพูดรายงาน เช่น
-กำหนดหัวข้อที่จะพูด เรียงลำดับความสำคัญเพื่อให้เข้าใจง่าย
-กำหนดสื่อที่ใช้ประกอบ และควรทดลองสื่อก่อน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหา
-กำหนดวิธีการนำเสนอ เช่นพูดอย่างเดียว พูดโดยใช้สื่อประกอบ แสดงหรือสาธิตประกอบ ฯลฯ

๒. แบ่งเวลาให้เหมาะสมกับความสำคัญของเรื่อง มีเวลาสำหรับเกริ่นนำ เสนอเนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญ เสนอข้อคิดที่เป็นประโยชน์ สรุปความรู้ทั้งหมดที่ได้และมีเวลาให้ผู้ฟังซักถาม

๓. เปิดโอกาสให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมตามความเหมาะสม เช่น การซักถาม การแสดงประกอบ การทดลอง ฯลฯ

๔. ใช้ภาษาพูดให้ถูกต้อง ชัดเจน และสุภาพ พยายามเน้นจุดสำคัญ เพื่อให้ผู้ฟังตื่นเต้นติดตามและประทับใจ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

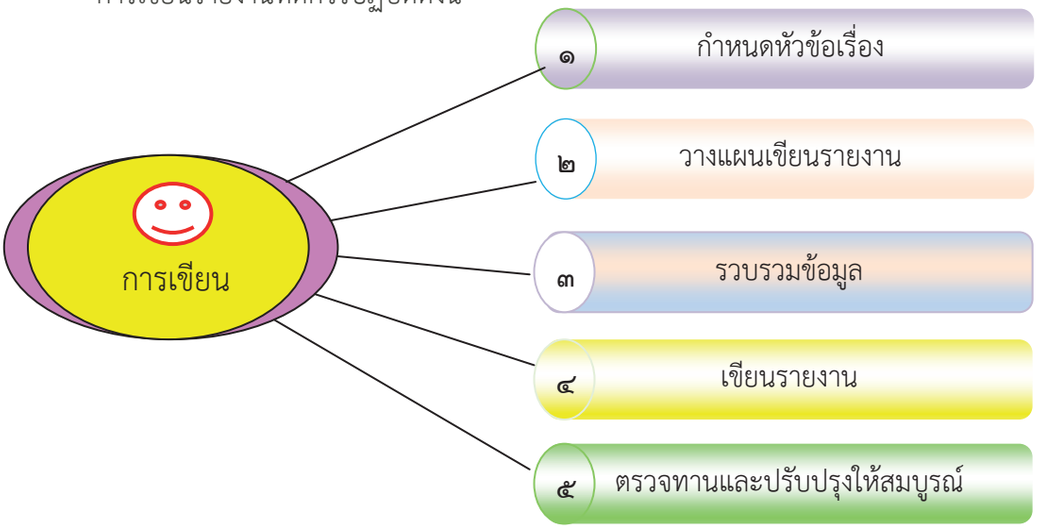
6102148L01C.indd 62 7/17/18 10:36 AM

★★★★★ | ท ๓/ผ.๔

ใบความรู้ การเขียนรายงาน

การเขียนรายงาน เป็นการเสนอผลงานการศึกษาค้นคว้า ผลการทดลอง หรือผลการปฏิบัติงานต่าง ๆ เสนอต่อครู เพื่อนนักเรียนหรือผู้อื่น เพื่อให้มีความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้นหรือให้ผู้อื่นทราบผลการปฏิบัติงานของเรา

การเขียนรายงานที่ดีควรปฏิบัติดังนี้

๑ กำหนดหัวข้อเรื่อง

ควรกำหนดเรื่องที่ผู้รายงานสนใจต้องการจะรู้ หรือคาดว่าคนส่วนใหญ่สนใจ เช่น สารพิษในชีวิตประจำวัน กระดาษนี้มีที่มา ฯลฯ

นอกจากกำหนดหัวข้อเรื่องได้แล้ว ควรกำหนดหัวข้อย่อย ๆ ด้วยเพื่อความสะดวกในการค้นคว้า เช่น เรื่อง กระดาษนี้มีที่มา

- ที่มาของกระดาษ
- คุณค่าของกระดาษ
- การทำกระดาษ
- การใช้กระดาษ

6102148L01C.indd 63 7/17/18 10:36 AM

๒ วางแผนเขียนรายงาน

- กำหนดระยะเวลาปฏิบัติงาน เช่น จะเขียนให้เสร็จภายใน ๒ สัปดาห์ ฯลฯ
- กำหนดสถานที่ที่จะไปค้นคว้า เช่น ห้องสมุด อินเตอร์เน็ต สถานประกอบการ หน่วยงานต่าง ๆ ฯลฯ
- กำหนดผู้ร่วมงาน (ถ้าทำงานกลุ่ม) และแบ่งหน้าที่กันให้ชัดเจน
- กำหนดวันเขียนรายงาน วันตรวจทาน ปรับปรุง แก้ไข
- กำหนดวันส่ง ฯลฯ

๓ รวบรวมข้อมูล

ค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ แล้งรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นหมวดหมู่ หรือตามหัวข้อย่อยที่กำหนด

๔ เขียนรายงาน

๔.๑ นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาเขียนเรียบเรียงเป็นภาษาของตนเองให้อ่านเข้าใจง่าย ประกอบด้วย ๓ ส่วน มีการลำดับความสำคัญ มีสาระความรู้ มีข้อคิดที่เป็นประโยชน์ และมีเหตุผลประกอบ ฯลฯ ข้อสำคัญไม่ควรลอกข้อความจากหนังสืออื่น หรือตัดต่อข้อความจนดูเสมือนเป็นสำนวนของตนเอง แต่ถ้าจำเป็นต้องลอกข้อความสำคัญ ต้องบอกว่ามาจากหนังสืออะไร และถือเป็นมารยาทที่จะต้องระบุชื่อผู้แต่งเสมอ

๔.๒ ทำรูปเล่มรายงานให้สมบูรณ์ ซึ่งมีส่วนประกอบ ดังนี้

6102148L01C.indd 64 7/17/18 10:36 AM

๔.๒.๑ หน้าปก ควรมีรายละเอียดดังตัวอย่าง ดังตัวอย่าง

รายงานวิชาภาษาไทย

เรื่อง กระดาษนี้มีที่มา

.....

ผู้เขียนรายงาน

เด็กชายผลิต กระดาษสา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

เสนอคุณครูละเอียด วงศ์แสนดี

ส่งรายงานวันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

๔.๒.๒ คำนำ การเขียนคำนำอาจกล่าวถึงสาระต่าง ๆ เช่น ที่มา จุดประสงค์ของการเขียนรายงาน วิธีการค้นคว้า ผู้ร่วมงาน วิธีการค้นคว้า ผู้ร่วมงาน ผู้มีอุปการคุณ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากรายงาน ฯลฯ

ตัวอย่างการเขียนคำนำ

คำนำ

รายงานเรื่องเครื่องหมายวรรคตอนฉบับนี้ คณะผู้จัดทำได้พยายามค้นคว้าและรวบรวมตัวอย่างไว้มากมายเพื่อให้ผู้สนใจใช้สำหรับค้นคว้า แต่ละเครื่องหมายได้นำประโยคที่มักใส่เครื่องหมายผิดมายกเป็นตัวอย่างไว้ด้วย

คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานฉบับนี้คงจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้อ่านได้ตามต้องการ

คณะผู้จัดทำ

๑๖ มกราคม ๒๕๕๖

6102148L01C.indd 65 7/17/18 10:36 AM

๔.๒.๓ สารบัญระบุเรื่องแต่ละเรื่องที่เสนอและเลขหน้าของเรื่องนั้น ๆ

ตัวอย่างสารบัญ

สารบัญ

คำนำ	**หน้า**
การใช้เครื่องหมายวรรคตอน	๑
เครื่องหมายจุลภาค	๓
เครื่องหมายมหัพภาค	๔
เครื่องหมายปรัศนี	๖
เครื่องหมายอัศเจรีย์	๗
เครื่องหมายนขลิขิต	๘
เครื่องหมายอัญประกาศ	๑๐
บรรณานุกรม	๑๑

๔.๒.๔ เนื้อเรื่อง คือส่วนที่ค้นคว้าเรื่องมาเรียบเรียง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของเรื่อง ตามข้อ ๔.๑

๔.๒.๕ รายชื่อหนังสือที่ใช้ค้นคว้า หรือบรรณานุกรม มีวิธีเขียนดังตัวอย่าง

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๑

วิชาการ, กรม, กระทรวงศึกษาธิการ. **หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖.** กรุงเทพมหานคร : องค์การค้าคุรุสภา, ๒๕๕๕.

๕. ตรวจทานและปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

นำรายงานมาตรวจทานอีกครั้ง พิจารณาความต่อเนื่องและตรวจการเขียนตัวสะกดการันต์แล้วแก้ไขให้ถูกต้อง

6102148L01C.indd 66 7/17/18 10:36 AM

★★★★★ | ท ๓/ฝ.๔-๐๖

ใบงานที่ ๐๖ การเขียนรายงาน

คำชี้แจง ปฏิบัติกิจกรรมดังต่อไปนี้

แบ่งกลุ่มนักเรียน

นักเรียนทำรายงานเรื่องที่สนใจ

รายงานหน้าชั้นเรียน

6102148L01C.indd 67 7/17/18 10:36 AM

★★★★★ | ท ๓/ผ.๔

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ นิทานอ่านสนุก **ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕**

.....

คำชี้แจง ปฏิบัติกิจกรรมต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

๑. เลือกอักษรย่อเติมหลังคำที่มีความหมายเต็มให้ถูกต้อง

ส.ส.	ททท.	ครม.	๑๐.๕๐ บ.

๑.๑ คณะรัฐมนตรี อักษรย่อเขียนว่า .....
๑.๒ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย อักษรย่อเขียนว่า .....
๑.๓ สิบบาทห้าสิบสตางค์ อักษรย่อเขียนว่า .....
๑.๔ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อักษรย่อเขียนว่า .....

๒. ขีดเส้นใต้เครื่องหมายวรรคตอนที่พบในประโยคและเขียนชื่อเครื่องหมายวรรคตอน

๒.๑ สะพานแห่งนี้ใช้งบประมาณในการก่อสร้าง ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท

.....

๒.๒ เด็ก ๆ ไม่ควรเล่นเกมมากเกินไป

.....

๓. วงกลมล้อมรอบคำที่เป็นอักษรนำ

ผลิ	ตราด	ผลิต	ตลิ่ง	หนัก	อยู่

๔. บอกชนิดของคำกริยาที่ขีดเส้นใต้แล้วนำคำกริยานั้นมาแต่งประโยค

๔.๑ พ่อปลูกต้นมะม่วงใกล้โรงรถ ชนิดของคำกริยา.....
ประโยคใหม่.....

๔.๒ ต้นน้ำเป็นเด็กขยัน ชนิดของคำกริยา.....
ประโยคใหม่.....

๕. เขียนขั้นตอนการพูดรายงาน

.....
.....
.....
.....

6102148L01C.indd 68 7/17/18 10:36 AM

★★★★★ | ท ๓/ผ.๔

๖. อ่านเรื่องที่กำหนดแล้วเขียนแผนภาพโครงเรื่อง

เมืองมหัศจรรย์

เมืองมหัศจรรย์ รถทุกคันไม่เติมน้ำมัน แต่ใช้มะเขือเทศแทนน้ำมัน เมืองนี้จึงเต็มไปด้วยรถที่ใช้มะเขือเทศ

กิ้งกือ ตะขาบ ไส้เดือน และงูเขียวอยู่รวมกันในเมืองนี้ พวกเขาพากันไปซื้อมะเขือเทศที่ไร่ของกิ้งกือขาวที่ใจดี ต่อมากิ้งกือขาวตาย ลูกชายของเขาขายมะเขือเทศในราคาที่แพงมากเป็น ๒ เท่า สัตว์ทั้งหลายจึงเรียกเขาว่า “กิ้งกือจอมงก” ต่อมาเขาแกล้งไม่ขายมะเขือเทศให้ใครเลย ชาวเมืองมหัศจรรย์เดือดร้อนมาก เพราะเขาไม่มีมะเขือเทศเติมรถ

วันหนึ่งงูเห่าขับรถเข้ามาในเมือง และรู้ว่าชาวเมืองเดือดร้อนจึงแนะนำให้ไปซื้อมะเขือเทศที่ไร่ของแมลงป่อง เพราะเขาขายมะเขือเทศในราคาถูก ชาวเมืองจึงพากันไปซื้อมะเขือเทศที่ไร่นั้นและไม่มีใครซื้อมะเขือเทศจากกิ้งกือจอมงกอีกเลย

ตัวละคร .....

สถานที่ .....

ผลของเหตุการณ์ .....

ข้อคิดที่ได้รับ .....

เหตุการณ์ .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6102148L01C.indd 69 7/17/18 10:36 AM

6102148L01C.indd 70 7/17/18 10:36 AM

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔

การใช้ภาษาเพื่อสื่อสาร

6102148L01C.indd 71 7/17/18 10:36 AM

6102148L01C.indd 72 7/17/18 10:37 AM

★★★★★ | ท ๔/ผ.๑

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ การใช้ภาษาเพื่อสื่อสาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

คำชี้แจง เขียนเครื่องหมาย × ทับอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

๑. ข้อใดมีคำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ

ก. สมุดเล่มนี้เป็นของใคร
ข. ใครๆ ก็ชอบผลไม้ไทย
ค. นั่นคือลูกแมวของน้องบุ๋ม
ง. เขาบอกความประสงค์ของเขา

๒. "ประชาชนชาวไทยถวายพระพร.....สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ" ควรเติมคำบุพบทใดในช่องว่าง

ก. แด่
ข. แก่
ค. ต่อ
ง. ให้

๓. ข้อใด**ไม่ใช่**การสื่อสารด้วยการเขียนที่ดี

ก. เขียนประโยคให้ได้ใจความ
ข. เขียนให้ถูกต้องตามอักขรวิธี
ค. เลือกใช้คำที่สื่อความหมายได้ดี
ง. เลือกใช้ถ้อยคำและภาษาที่ทันสมัย

๔. ประโยคใดใช้คำกริยาสกรรมได้ถูกต้องที่สุด

ก. ลูกแมวน้อยกินเก่งจึงอ้วน
ข. ศิลปินวาดภาพเหมือนสวย
ค. เด็กทารกสามารถว่ายน้ำได้
ง. นกแก้วตัวใหญ่สีเขียวบนกิ่งไม้

๕. ข้อใดคือลักษณะเด่นของจดหมายส่วนตัว

ก. ข้อความสั้นกระชับ
ข. ข้อความในจดหมายใช้ภาษาพูดได้
ค. วางรูปแบบการเขียนได้ตามความพอใจ
ง. การจ่าหน้าซองเน้นความถูกของรหัสไปรษณีย์

6102148L01C.indd 73 7/17/18 10:37 AM

๖. เหตุใดจึงต้องรักษามารยาทในการเขียนจดหมาย

ก. เพราะเป็นการติดต่อสื่อสารที่เป็นลายลักษณ์อักษร

ข. เพราะจดหมายเป็นตัวแทนของบุคคลที่ไม่คุ้นเคยกัน

ค. เพราะจดหมายเป็นเครื่องมือวัดความเจริญทางการศึกษา

ง. เพราะจดหมายเป็นเครื่องแสดงความรู้สึกและอุปนิสัยของผู้เขียน

๗. ข้อใด**ไม่ควร**ปฏิบัติในการกรอกแบบรายการ

ก. เขียนหรือกรอกข้อความต่าง ๆ ครบถ้วน

ข. อ่านทบทวนข้อความที่เขียนหรือกรอกอีกครั้งหนึ่ง

ค. อ่านคำชี้แจงในการกรอกแบบรายการนั้น ๆ ให้เข้าใจก่อน

ง. ควรตรวจสอบข้อความให้ถูกต้องเมื่อพบคำผิดต้องลบออกทันที

๘. “ทหารกำลังช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม” คำว่า ทหาร เป็นคำนามชนิดใด

ก. คำลักษณะนาม

ข. คำนามวิสามัญ

ค. คำอาการนาม

ง. คำนามสามัญ

๙. ข้อใด ใช้คำเชื่อมแสดงความเป็นเหตุเป็นผล

ก. มดหรือยุงที่มีอันตราย

ข. ในฤดูฝนมีน้ำขังและน้ำเน่า

ค. เขาชอบเรียนแต่ไม่ทำการบ้าน

ง. ฉันออกกำลังกายทุกวันจึงแข็งแรง

๑๐. ข้อใด เป็นคำบุพบทบอกความเปรียบเทียบ

ก. บ้านฉันอยู่ใกล้โรงเรียน

ข. หนังสือเล่มนี้เป็นของฉัน

ค. รถคันนั้นวิ่งเร็วกว่ารถคันนี้

ง. สวนนี้เป็นสวนสาธารณะสำหรับประชาชน

****

6102148L01C.indd 74 7/17/18 10:37 AM

★★★★★ | ท ๔/ผ.๑

ใบความรู้
สำนวนโวหารในภาษาไทย

สำนวนโวหารในภาษาไทย แบ่งออกเป็น ๕ แบบ คือ

๑. บรรยายโวหาร คือ การอธิบาย

๒. พรรณนาโวหาร คือ ทำให้เห็นภาพ

๓. เทศนาโวหาร คือ การสั่งสอน

๔. สาธกโวหาร คือ การยกตัวอย่าง

๕. อุปมาโวหาร คือ การเปรียบเทียบ

๑. บรรยายโวหาร

คือการเล่าเรื่อง หรืออธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ตามลำดับเหตุการณ์ เขียนตรงไปตรงมา รวบรัดได้แก่ การเขียนอธิบายประเภทต่าง ๆ เช่น บทความ การเขียนเล่าเรื่องบันทึก ข่าว เป็นต้น

ตัวอย่างบรรยายโวหาร

“พ่อเดินเข้าหากอไผ่ป่า เลือกตัดลำเท่าขามาสองปล้อง ทำเป็นกระบอก คัดเห็ดดอกใหญ่ไปล้างในลำห้วยจนสะอาด บรรจุลงในกระบอกไม้ไผ่จนแน่น ไม่ต้องใส่น้ำ เติมเกลือและเติมน้ำพริกลงไปพอเหมาะ ก่อไฟเผากระบอกไม้ไผ่นั้น ไม่นานนักเห็ดก็ขับน้ำออกมาเดือดปุด ๆ”

๒. พรรณนาโวหาร

มุ่งให้ความแจ่มแจ้ง ละเอียดลออ เพื่อให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ซาบซึ้งเพลิดเพลินไปกับข้อความนั้น การเขียนพรรณนาโวหารจึงยาวกว่าบรรยายโวหารมาก มุ่งให้ภาพ และอารมณ์ จึงมักใช้การเล่นคำ เล่นเสียง ให้เกิดภาพพจน์ เติมด้วยสำนวนโวหารที่ไพเราะ อ่านได้รสชาติ

ตัวอย่างพรรณนาโวหาร

“วันเพ็ญ พระจันทร์สีนวลจ้าส่องแสงอยู่วงรัศมีสีขาว น้ำขึ้นเต็มฝั่ง นิ่งไม่กระดุกกระดิก แต่เป็นเงาแวววาวเหมือนถาดเงินใบใหญ่ที่ขัดมัน ทางฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยาตอนหนึ่ง มีต้นลำพูต้นใหญ่”

6102148L01C.indd 75 7/17/18 10:37 AM

๓. เทศนาโวหาร

คือโวหารที่ผู้เขียนมุ่งจะสั่งสอนคุณธรรมหรือจรรโลงใจผู้อ่าน หรือปลุกใจ จูงใจให้ผู้อ่านคล้อยตาม

ตัวอย่างเทศนาโวหาร

ทำอะไรก็อย่าทำด้วยความอยากมีอยากเป็น อยากได้นั่นอยากได้นี่ แต่เราทำไปตามหน้าที่ของเรา เรามีหน้าที่อะไรก็ทำหน้าที่นั้นให้สมบูรณ์ ให้เรียบร้อย ไม่ต้องมีความอยากจะได้ อยากจะเป็นก็ทำได้ ทำเพราะสำนึกในหน้าที่ มันเป็นเหตุให้กระตุ้นเตือนให้กระทำเพราะความสำนึกว่าเราเกิดมาเพื่อทำหน้าที่ หรือคำพูดที่เคยพูดบ่อย ๆ ว่า “งานคือชีวิต ชีวิตคืองานบันดาลสุข ทำงานให้สนุก เป็นสุขขณะทำงาน”

๔. สาธกโวหาร

คือโวหารที่มุ่งให้ความชัดเจน โดยการยกตัวอย่างเพื่ออธิบายหรือสนับสนุนความคิดเห็นให้หนักแน่น น่าเชื่อถือ

ตัวอย่างสาธกโวหาร

โยคีเทศนาทหารทัพลังกาและเมืองผลึกในเรื่องพระอภัยมณี

คือรูปรสกลิ่นเสียงไม่เที่ยงแท้ ย่อมเฒ่าแก่เกิดโรคโศกสงสาร
ความตายหนึ่งพึงให้เห็นเป็นประธาน หวังนิพพานพ้นทุกข์สนุกสบาย
ซึ่งบ้านเมืองเคืองเข็ญถึงเช่นนี้ เพราะโลกีย์ตัณหาพาฉิบหาย
อันศีลห้าว่าอย่าทำให้จำตาย จะตกอบายภูมิขุมนรก

๕. อุปมาโวหาร

คือโวหารเปรียบเทียบ โดยยกตัวอย่าง สิ่งที่คล้ายคลึงกันมาเปรียบเพื่อให้เกิดความชัดเจนด้านความหมาย ด้านภาพ และเกิดอารมณ์ ความรู้สึกมากยิ่งขึ้น อุปมาโวหารมักจะปรากฏพร้อมกับพรรณนาโวหารเสมอ

https://www.facebook.com

6102148L01C.indd 76 7/17/18 10:37 AM

★★★★★ | ท ๔/ผ.๑-๐๑

ใบงานที่ ๐๑
การอ่านออกเสียง

คำชี้แจง **ตอนที่ ๑** อ่านออกเสียงบทร้อยกรอง สำนวนโวหารในภาษาไทย

บรรยายโวหารเหตุการณ์เรื่องเล่า เรื่องใหม่เรื่องเก่านำมาขยาย
ประวัติศาสตร์นิทานนิยาย ก่อนจะสูญหายบรรยายเรื่องราว
ขั้นตอนวิธีแนวคิดศึกษา เรียงร้อยภาษาเพื่อจะสืบสาว
ความหมายของฉันเรื่องสั้นเรื่องยาว เขียนหรือบอกกล่าวให้เข้าใจกัน
พรรณนาโวหารเหตุการณ์เรื่องเล่า สอดแทรกเรื่องเก่าสนุกสุขสันต์
สุดแสนซาบซึ้งสุดแสนตื้นตัน เรื่องที่มันมันเล่าสู่กันฟัง
เรื่องที่เศร้าโศกสลดหดหู่ เรื่องที่แอบรู้มาแต่หนหลัง
เรื่องที่แสนเศร้าปวดร้าวใจจัง ไร้ซึ่งความหวังมานั่งขอพร

สมนึก ธนการ

ตอนที่ ๒ ฝึกอ่านออกเสียงบทร้อยกรอง สำนวนโวหารในภาษาไทย เป็นทำนองเสนาะ

6102148L01C.indd 77 7/17/18 10:37 AM

ใบงานที่ ๐๒
การอ่านออกเสียง

คำชี้แจง อ่านออกเสียงพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แล้วตอบคำถาม

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

"...เราโชคดีที่มีภาษาของตนเองแต่โบราณกาลจึงสมควรอย่างยิ่งที่จะรักษาไว้ ปัญหาเฉพาะในด้านการรักษาภาษานี้ก็มีหลายประการ อย่างหนึ่งต้องรักษาให้บริสุทธิ์ในทางการออกเสียง คือให้ออกเสียงให้ถูกต้องชัดเจน อีกอย่างหนึ่งต้องรักษาให้บริสุทธิ์ในวิธีการใช้ หมายความว่าวิธีใช้คำมาประกอบเป็นประโยคนับเป็นปัญหาที่สำคัญ ปัญหาที่สามคือความร่ำรวยในคำของภาษาไทย ซึ่งพวกเรานึกว่าไม่ร่ำรวยพอ จึงต้องมีการบัญญัติศัพท์ใหม่มาใช้..."

"...ในปัจจุบันนี้ปรากฏว่า ได้มีการใช้ถ้อยคำออกจะฟุ่มเฟือยและไม่ตรงกับความอันแท้จริงอยู่เนือง ๆ ทั้งการออกเสียงก็ไม่ถูกต้องตามอักขรวิธี ถ้าปล่อยให้เป็นดังนี้ภาษาของเราก็มีแต่จะทรุดโทรม ชาติไทยเรามีภาษาของเราใช้เองเป็นสิ่งประเสริฐอยู่แล้ว เป็นมรดกอันมีค่าตกทอดมาถึงเรา ทุกคนมีหน้าที่จะต้องรักษาไว้..."

bangkokideaeasy.com

6102148L01C.indd 78 7/17/18 10:37 AM

★★★★★ | ท ๔/ผ.๑-๐๒

๑. พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนี้ กล่าวถึงเรื่องใด

.....

.....

๒. พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนี้ จัดเป็นสำนวนโวหารประเภทใด

.....

๓. สำนวนโวหารประเภทนี้ มุ่งเน้นด้านใด

.....

๔. พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนี้ ให้ข้อคิดด้านใดบ้าง

.....

.....

๕. เมื่ออ่านพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแล้ว นักเรียนจะรักษาภาษาไทยของเราอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

6102148L01C.indd 79 7/17/18 10:37 AM

★★★★★ | ท ๔/ผ.๒

ใบความรู้
การคัดลายมือ

การคัดลายมือ เป็นการฝึกเขียนตัวอักษรไทยให้ถูกต้องตามหลักการเขียนคำไทย ซึ่งจะต้องคำนึงถึงความถูกต้องของตัวอักษรไทย เขียนให้อ่านง่าย มีช่องไฟ มีวรรคตอน ตัวอักษรเสมอกัน วางพยัญชนะ สระและวรรณยุกต์ให้ถูกที่ ตัวสะกดการันต์ถูกต้อง และลายมือสวยงาม การคัดลายมือ มีแบบการคัดหลายแบบดังนี้

ประเภทตัวเหลี่ยม มีลักษณะเด่นคือ เส้นตัวอักษรส่วนใหญ่เป็นเส้นตรง ตัวอักษรแบบเหลี่ยมเช่นตัวอักษรแบบอาลักษณ์ ของแผนกอาลักษณ์ กองประกาศิต สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีใช้เป็นแบบตัวอักษรที่สวยงาม ใช้ในงานเขียนเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ การเขียนทางราชการ การเขียนกฎหมายหรือใช้เขียนเพื่อการเกียรติยศหรือในเอกสารพิเศษต่างๆ เช่น ประกาศนียบัตร ปริญญาบัตร เป็นต้น

ประเภทตัวกลมหรือตัวมน มีลักษณะเด่น คือ ลักษณะตัวอักษรมีเส้นโค้งประกอบอยู่ เช่น ตัวอักษรแบบกระทรวงศึกษาธิการ เป็นแบบตัวอักษรที่กระทรวงธรรมการหรือกระทรวงศึกษาธิการ ในอดีตได้ดัดแปลงรูปแบบตัวอักษรของ ขุนสัมฤทธิ์วรรณการ เพื่อทำเป็นแบบฝึกหัดคัดลายมือ สำหรับใช้กับนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศ

ลักษณะของการคัดลายมือ การคัดลายมือ มี ๓ ลักษณะ คือ

๑. การคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ และ ๒ ควรฝึกคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด เนื่องจากเป็นช่วงที่กล้ามเนื้อมือ และการประสานระหว่างตากับมือยังพัฒนาไม่เต็มที่

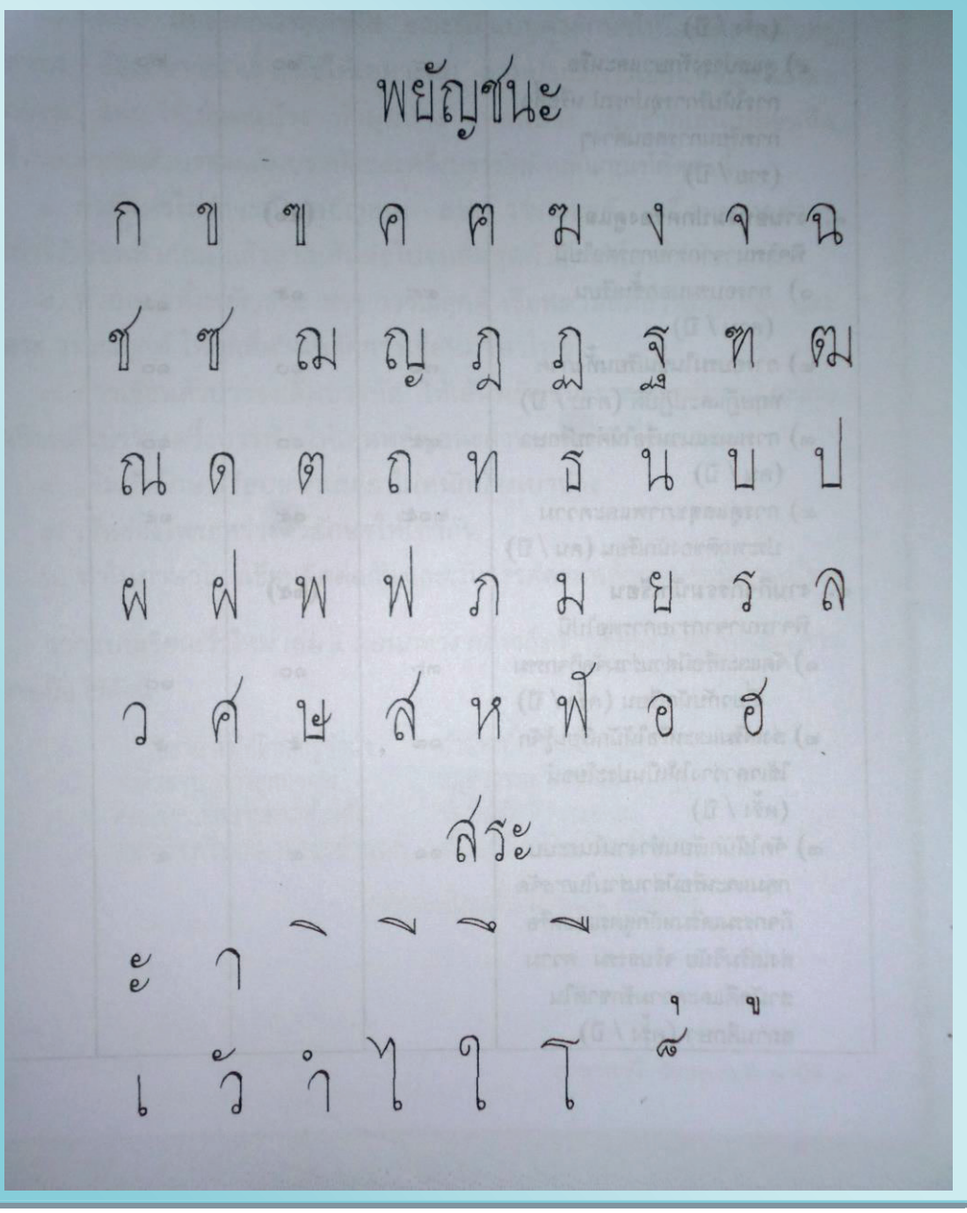
๒. การคัดลายมือตัวบรรจงครึ่งบรรทัดนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ และ ๔ จะมีการประสานระหว่างกล้ามเนื้อมือและตาเพิ่มมากขึ้น จึงควรฝึกคัดลายมือตัวบรรจงครึ่งบรรทัด แต่ขณะเดียวกันก็ยังต้องฝึกคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดด้วย

๓. การคัดลายมือหวัดแกมบรรจง เป็นการคัดลายมือแบบหวัด แต่ให้อ่านออก การเขียนลายมือหวัดแกมบรรจงเป็นการเขียนที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งผู้เขียนจะต้องเขียนให้อ่านง่าย มีช่องไฟ เว้นวรรคตอนถูกต้อง และเขียนด้วยลายมือที่สวยงามนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ และ ๖ ควรหัดคัดลายมือหวัดแกมบรรจง โดยคัดให้รวดเร็ว สวยงาม ถูกต้องและน่าอ่าน โดยมีการฝึกคัดลายมือ ตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัดเป็นครั้งคราว

6102148L01C.indd 80 7/17/18 10:37 AM

★★★★★	ท ๔/ผ.๒

ตัวอย่างอักษรประเภทตัวกลมหรือตัวมน เช่น ตัวอักษรแบบกระทรวงศึกษาธิการ

6102148L01C.indd 81 7/17/18 10:37 AM

หลักการคัดลายมือ

๑. นั่งตัวตรง เขียนด้วยมือขวา ส่วนมือซ้ายวางบนกระดาษที่จะเขียน เพื่อมิให้กระดาษเลื่อนไปมาข้อศอกขวาวางบนโต๊ะขณะที่เขียนสายตาห่างจากกระดาษที่เขียนประมาณ ๑ ฟุต

๒. จับดินสอหรือปากกาให้ถูก โดยดินสอหรือปากกาจะอยู่ที่นิ้วหัวแม่มือกับนิ้วชี้และนิ้วกลางส่วนนิ้วนางกับนิ้วก้อยงอไว้ในฝ่ามือ

๓. การเขียนตัวอักษรให้เขียนให้ถูกส่วน ตัวอักษรตั้งตรง การเขียนพยัญชนะไทยทุกตัวต้องเริ่มเขียนหัวก่อน ยกเส้น ตัว ก และ ธ ซึ่งไม่มีหัว เว้นช่องไฟและวรรคตอนให้พองาม วางเครื่องหมายต่าง ๆ ให้ถูกต้องตามตำแหน่ง

๔. การวางพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ สระทุกตัวมีตำแหน่งซึ่งสัมพันธ์กับพยัญชนะ เช่น

๔.๑ สระที่อยู่หน้าพยัญชนะได้แก่ เ - แ - โ - ใ - ไ-

๔.๒ สระที่อยู่หลังพยัญชนะได้แก่ - ะ -า

๔.๓ สระที่อยู่เหนือพยัญชนะได้แก่ ิ ี ึ ื

๔.๔ ไม้หันอากาศ (◌) ไม้ไต่คู้ (◌) นิคหิต (◌ ं) จะวางเหนือพยัญชนะตรงกลาง

๔.๕ สระที่อยู่ใต้พยัญชนะได้แก่ ◌ุ ◌ู

ปรับปรุงมาจาก www.st.ac.th

6102148L01C.indd 82 7/17/18 10:37 AM

★★★★★ | ท ๔/ผ.๒

ใบความรู้
มารยาทในการเขียนและการสร้างนิสัยรักการเขียน

มารยาทในการเขียน

๑. ใช้ถ้อยคำสุภาพ หลีกเลี่ยงคำหยาบ ไม่ใช้อารมณ์ ความรู้สึกส่วนตนหรืออคติวิจารณ์ผู้อื่นอย่างปราศจากเหตุผล จนทำให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายและสังคมแตกแยก

๒. เขียนข้อความหรืองานเขียนที่เป็นจริง โดยศึกษาค้นคว้าและตรวจสอบว่าถูกต้องแล้ว ถ้าเป็นเรื่องส่วนตัวต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของเสียก่อน

๓. เขียนให้ถูกต้องตามอักขรวิธี ใช้สระ พยัญชนะ และวรรณยุกต์ให้ถูกต้อง ใช้ถ้อยคำที่เหมาะสมกับเนื้อหา กาลเทศะและสถานะบุคคล

๔. เขียนสิ่งที่มีคุณค่าอันจะก่อให้เกิดความสุข ไม่เขียนเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติหรือสถาบันเบื้องสูง

๕. บอกแหล่งที่มาของข้อมูลเดิมเสมอ เพื่อให้เกียรติเจ้าของข้อมูลนั้น ๆ ทุกครั้ง ไม่คัดลอกงานเขียนของผู้อื่น โดยอ้างว่าเป็นผลงานของตนเอง

การสร้างนิสัยรักการเขียน

๑. ศึกษาค้นคว้า จดบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ จากการอ่าน การฟัง การพบเห็นอย่างสม่ำเสมอ

๒. มีความกระตือรือร้นในการเขียน

๓. มีใจรักและมีความสุขในการเขียน

ปรับปรุงมาจาก www.thaigoodview.com/node/145421

6102148L01C.indd 83 7/17/18 10:37 AM

★★★★★ | ท ๔/ผ.๒-๐๓

ใบงานที่ ๐๓
การคัดลายมือ

คำชี้แจง อ่านออกเสียงบทร้อยกรองสำนวนโวหาร แล้วคัดตัวบรรจงเต็มบรรทัด ๑ จบ

ดูผิวสินวลละอองอ่อน มะลิซ้อนดูดำไปหมดสิ้น
สองเนตรงามกว่ามฤคิน นางนี้เป็นปิ่นโลกา
งามโอษฐ์ดังใบไม้อ่อน งามกรดังลายเลขา
งามรูปเลอสรรขวัญฟ้า งามยิ่งบุปผาเบ่งบาน

ศกุนตลา

6102148L01C.indd 84 7/17/18 10:37 AM

★★★★★ | ท ๔/ฝ.๒-๐๓

6102148L01C.indd 85 7/17/18 10:37 AM

ใบงานที่ ๐๔
การคัดลายมือ

คำชี้แจง อ่านออกเสียงบทร้อยกรอง แล้วคัดตัวบรรจงครึ่งบรรทัด

เหลือบเห็นกวางขำดำขลับ งามสรรพสะพรั่งดังเลขา
งามเขาเป็นกิ่งกาญจนา งามตานิลรัตน์รูจี
คอก่งเป็นวงราววาด รูปสะอาดราวนางสำอางศรี
เหลียวหน้ามาดูภูมี งามดังนารีชำเลืองอาย
ยามวิ่งลิ่วล้ำดังลมส่ง ตัดตรงทุ่มพลันผันผาย

ศกุนตลา

6102148L01C.indd 86 7/17/18 10:37 AM

★★★★★ | ท ๔/ผ.๒-๐๔

6102148L01C.indd 87 7/17/18 10:37 AM

ใบความรู้
การเขียนจดหมาย

ในปัจจุบัน โลกมีการพัฒนาการสื่อสารทางโทรคมนาคมได้สะดวก และรวดเร็วแต่การสื่อสารอีกชนิดที่ยังมีความสำคัญอย่างยิ่งก็คือ การเขียนจดหมาย เพราะสามารถเขียนได้ทุกเวลาทุกโอกาส เก็บไว้เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้

หลักการเขียนจดหมาย

การเขียนจดหมาย เป็นการสื่อสารชนิดหนึ่ง มีลักษณะเป็นความเรียงที่มีรูปแบบโดยเฉพาะ ผู้เขียนต้องใช้ถ้อยคำที่สั้น กระชับ ตรงตามวัตถุประสงค์

การเขียนจดหมาย แบ่งออกเป็น ๔ ชนิด ดังนี้

๑. จดหมายส่วนตัว เป็นจดหมายที่เขียนติดต่อระหว่างบุคคลที่คุ้นเคยกัน เช่น ญาติสนิท ครู - อาจารย์ เพื่อไต่ถามทุกข์สุขส่วนตัว

๒. จดหมายกิจธุระ เป็นจดหมายที่เกี่ยวข้องกับธุระการงาน เป็นจดหมายระหว่างบุคคลถึงบุคคล บุคคลถึงบริษัทห้างร้าน หรือเป็นจดหมายของบุคคลถึงส่วนราชการ การใช้สำนวนภาษาต้องสุภาพและให้ความสำคัญกับผู้รับจดหมาย

๓. จดหมายธุรกิจ เป็นจดหมายที่ใช้ติดต่อระหว่างกันในวงธุรกิจ มีจุดประสงค์ในการดำเนินธุรกิจ เช่น เสนอขายสินค้า หรือบริการสั่งซื้อสินค้า และตอบรับการสั่งซื้อ ติดตามหนี้ เป็นต้น มีรูปแบบและการใช้ภาษาเป็นทางการหรือค่อนข้างเป็นทางการ

๔. จดหมายราชการ เป็นจดหมายที่เขียนติดต่อกันระหว่างส่วนราชการต่าง ๆ หรือบุคคลเขียนไปถึงส่วนราชการ หรือส่วนราชการมีไปถึงส่วนราชการด้วยกันเอง ตลอดจนส่วนราชการนั้นเขียนจดหมายไปถึงตัวบุคคล

วิธีการเขียนจดหมาย

๑. เขียนข้อความให้ชัดเจน ใช้ถ้อยคำสุภาพ กะทัดรัด สละสลวย
๒. เขียนด้วยลายมือชัดเจน อ่านง่าย
๓. ใช้ภาษาถูกต้องตามลักษณะการใช้ภาษา
๔. เขียนตามรูปแบบจดหมายที่ถูกต้อง

6102148L01C.indd 88 7/17/18 10:37 AM

★★★★★ | ท ๔/ฝ.๓

รูปแบบการเขียนจดหมายที่ถูกต้อง

๑. การวางรูปแบบจดหมาย ควรจัดวางให้มีสัดส่วนพอเหมาะกับหน้ากระดาษ โดยเว้นด้านหน้าประมาณหนึ่งนิ้ว และเว้นด้านหลังประมาณครึ่งนิ้ว

๒. ที่อยู่ของผู้เขียน อยู่ตรงมุมบนขวาของหน้ากระดาษ

๓. วันเดือนปี เขียนกึ่งกลางหน้ากระดาษ

๔. คำขึ้นต้น อยู่ด้านซ้ายห่างจากขอบกระดาษประมาณ ๑ นิ้ว และต้องเขียนให้เหมาะแก่ฐานะและตำแหน่งหน้าที่

๕. เนื้อความ เริ่มเขียนโดยย่อหน้าเล็กน้อย และควรขึ้นย่อหน้าใหม่เมื่อขึ้นเนื้อความใหม่ สำนวนภาษาที่ใช้ในการเขียน ต้องคำนึงถึงความสุภาพ เขียนถูกต้องเหมาะแก่ฐานะ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เว้นวรรคตอนให้ถูกต้อง ถ้าต้องการอวยพรให้ญาติผู้ใหญ่ในตอนท้ายของจดหมาย ควรอ้างถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ส่วนการอวยพรให้เพื่อนจะอ้างถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือไม่ก็ได้

๖. คำลงท้าย อยู่ตรงกับวันเดือนปีที่เขียน และต้องเขียนให้ถูกต้อง เหมาะแก่ฐานะและบุคคล

๗. ชื่อผู้เขียน เยื้องลงมาทางขวามือ ถ้าเขียนจดหมายถึงบุคคลที่ไม่คุ้ยเคย ควรวงเล็บชื่อที่เขียนเป็นตัวบรรจง ถ้าเป็นจดหมายราชการต้องบอกยศตำแหน่งของผู้ส่งด้วย

มารยาทในการเขียนจดหมาย

๑. ใช้กระดาษสีขาว สีอ่อนหรือสีสุภาพ ไม่มีรอยยับหรือรอยฉีกขาด ขนาดได้มาตรฐาน ไม่ควรใช้กระดาษที่มีตราของทางราชการเขียนจดหมายส่วนตัว

๒. เขียนด้วยหมึกสีดำ สีน้ำเงิน ไม่ควรใช้ดินสอ หมึกแดง หรือหมึกสีฉูดฉาด เพราะไม่สุภาพ ควรเขียนตัวอักษรหรือตัวเลขให้ชัดเจน ไม่ขูด ลบ ขีด ฆ่า หรือเขียนทับลงไป

๓. ไม่ใช้ซองที่มีลวดลายหรือสีเข้มมาก

๔. ไม่สอดธนบัตรหรือสิ่งของมีค่าลงในซองจดหมาย อาจหายได้

๕. จดหมายที่ส่งทางไปรษณีย์ ต้องผนึกดวงตราไปรษณียากรตามอัตราที่การสื่อสารกำหนดไว้ที่มุมบนด้านขวามือ

๖. เรียงลำดับเนื้อหาสาระเหมาะสม ใช้ภาษาถูกต้องตามหลักภาษา ไม่ใช้ภาษาพูดในการเขียนจดหมาย

๗. ถ้าต้องการเขียนข้อความเพิ่มเติมหลังเขียนจดหมายจบแล้ว ต้องเขียนคำว่า ป.ล. (ปัจฉิมลิขิต) ก่อน

๘. ควรเขียนคำนำหน้าชื่อผู้รับบนหน้าซองให้ถูกต้อง เช่น คุณ นายแพทย์ อาจารย์ หรือยศทางทหาร

6102148L01C.indd 89 7/17/18 10:37 AM

รูปแบบของคำขึ้นต้น สรรพนาม คำลงท้าย

ในการเขียนจดหมายต้องคำนึงถึงการเขียนคำขึ้นต้น คำลงท้าย และสรรพนามให้ถูกต้อง

ผู้รับ คุณพ่อ,คุณแม่

คำขึ้นต้น กราบเท้า...ที่เคารพอย่างสูง
สรรพนาม (ผู้เขียน) ลูก, หนู, ผม, กระผม, ดิฉัน หรือใช้ชื่อเล่นแทน
สรรพนาม (ผู้รับ) คุณพ่อ คุณแม่
คำลงท้าย ด้วยความเคารพรักอย่างสูง

ผู้รับ ญาติผู้ใหญ่

คำขึ้นต้น กราบเท้า....ที่เคารพอย่างสูง หรือ กราบเรียน...ที่เคารพอย่างสูง
สรรพนาม (ผู้เขียน) หลาน, ผม, กระผม, ดิฉัน, หนู, หรือใช้ชื่อเล่นแทน
สรรพนาม (ผู้รับ) คุณปู่, คุณย่า, คุณตา, คุณยาย, คุณลุง, คุณป้า, คุณน้า, คุณอา
คำลงท้าย ด้วยความเคารพอย่างสูง

ผู้รับ พี่หรือเพื่อนที่อาวุโสกว่า

คำขึ้นต้น เรียนคุณพี่ที่เคารพ หรือ กราบ...ที่เคารพ
สรรพนาม (ผู้เขียน) น้อง, ผม, ดิฉัน, หนู, หรืออาจใช้ชื่อเล่นแทน
สรรพนาม (ผู้รับ) คุณพี่, คุณ ...
คำลงท้าย ด้วยความเคารพ, ด้วยความเคารพรัก

ผู้รับ น้อง หรือเพื่อน

คำขึ้นต้น ...น้องรัก หรือ คุณ ... ที่รัก หรือ (ชื่อเล่น) ที่รัก
สรรพนาม (ผู้เขียน) ฉัน พี่
สรรพนาม (ผู้รับ) เธอ, คุณ, น้อง
คำลงท้าย ด้วยความรัก, ด้วยความรักยิ่ง, รักและคิดถึง

ผู้รับ บุคคลทั่วไป

คำขึ้นต้น เรียนคุณ...ที่นับถือ หรือ เรียนผู้จัดการบริษัท ... จำกัด
สรรพนาม (ผู้เขียน) ผม, ดิฉัน
สรรพนาม ผู้รับ) คุณ, ท่าน
คำลงท้าย ขอแสดงความนับถือ

6102148L01C.indd 90 7/17/18 10:37 AM

ผู้รับ พระภิกษุทั่วไป

คำขึ้นต้น นมัสการ...

สรรพนาม (ผู้เขียน) ผม,กระผม, ดิฉัน

สรรพนาม (ผู้รับ) ท่าน, พระคุณท่าน, ใต้เท้า, พระคุณเจ้า

คำลงท้าย ขอนมัสการมาด้วยความเคารพอย่างสูง

ส่วนประกอบของจดหมาย

๑. สถานที่เขียน ควรบอกให้ชัดเจน จากหน่วยย่อยไปหาหน่วยใหญ่ เช่น ๕/๒ หมู่ ๔ ตำบลองครักษ์ อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ๑๔๑๒๐

๒. วัน เดือน ปี ใช้แบบจดหมายราชการ ดังนี้ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๕

๓. คำขึ้นต้น ใช้ให้เหมาะสมกับบุคคล

๔. ใจความหรือเนื้อความ ถ้ามีเรื่องจะต้องเขียนมากควรแบ่งเป็นตอน ๆ ถ้าจะเขียนเรื่องใหม่ก็ขึ้นบรรทัดใหม่ ไม่ควรเขียนติดต่อกันเพียงย่อหน้าเดียว

๕. คำลงท้าย ต้องใช้ให้สัมพันธ์กับคำขึ้นต้นและใช้ให้ถูกต้องตามฐานะของบุคคล

๖. ชื่อผู้เขียน ถ้าใช้ลายเซ็นต้องวงเล็บชื่อ-นามสกุลไว้ใต้ลายเซ็นด้วยลายมือที่อ่านง่าย ชัดเจนหากมีตำแหน่งหน้าที่การงานให้บอกตำแหน่งหน้าที่นั้นด้วย

ขนาดของซอง

การใช้ซองขนาดมาตรฐาน ปัจจุบันที่ทำการไปรษณีย์ทุกแห่งจะมีซองจดหมายจำหน่ายเป็นซองที่มีขนาดเหมาะสม โดยทั่วไปมี ๒ แบบ ดังนี้

๑. ซองสั้น มีขนาด ๓.๕ x ๖ นิ้ว ถึง ๔.๕ x ๗ นิ้ว

๒. ซองยาวมีขนาด ๔.๒๕ x ๙ นิ้ว

6102148L01C.indd 91 7/17/18 10:37 AM

การจ่าหน้าซอง

การจ่าหน้าซอง มีหลักการ ดังนี้

๑ ที่อยู่ของผู้รับ ต้องเรียงลำดับจากส่วนย่อยไปหาส่วนใหญ่ ได้แก่

- ชื่อ-นามสกุลของผู้รับ ถ้าเป็นจดหมายสำคัญ เช่น มีธนาณัติสอดอยู่ด้วย ต้องระบุคำนำหน้าชื่อผู้รับ
- บ้านเลขที่ ซอย หรือตำบล
- ถนนที่ตั้ง
- ตำบลหรือแขวง
- อำเภอหรือเขต
- จังหวัด
- รหัสไปรษณีย์

๒. ที่อยู่ของผู้ส่ง เรียงลำดับเช่นเดียวกับผู้รับ จะเขียนไว้ด้านบนซ้ายของตนเอง

๓. คำขึ้นต้น

- ถ้าเป็นจดหมายส่วนตัว อาจใช้คำว่า "กรุณาส่ง" หรือ "นามผู้รับ"
- ถ้าเป็นจดหมายราชการหรือจดหมายธุรกิจนิยมใช้ "เรียน"
- จดหมายถึงพระสงฆ์ทั่วไปใช้ "นมัสการ"

๔. แสตมป์ ต้องติดแสตมป์ตามราคาที่กรมไปรษณีย์ฯ กำหนด เพราะถ้าติดไม่ครบ ผู้รับจะถูกปรับเป็น ๒ เท่าของราคาแสตมป์ที่ขาดไป

ปรับปรุงมาจาก https://sites.google.com

6102148L01C.indd 92 7/17/18 10:37 AM

การวางรูปแบบของจดหมาย

ที่อยู่.....
.....
.....

วันที่.....

คำขึ้นต้น.....

เนื้อความ .....
.....
.....

เนื้อความ .....
.....
.....

คำลงท้าย.....

ลายมือชื่อผู้เขียนจดหมาย

ขอรับรองว่าเป็นความจริง

ลายมือชื่อ
(.....)
ตำแหน่ง/สถานะ

6102148L01C.indd 93 7/17/18 10:37 AM

ตัวอย่าง จดหมายถึงญาติผู้ใหญ่

๑๕/๑ หมู่ที่ ๕ ตำบลอ่างแก้ว
อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง
๑๔๑๒๐

๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๗

กราบเท้า คุณพ่อคุณแม่ ที่เคารพรักอย่างสูง

ผมได้รับเงิน ๕๐๐ บาท ที่คุณพ่อคุณแม่กรุณาส่งมาให้แล้วครับ ผมจะนำไปซื้อกางเกงกีฬา ๑ ตัว และสมุด ๓ เล่ม เหลือเงินอีก ๓๐๐ บาท ผมนำมารวมไว้ในค่าใช้จ่ายประจำวันครับ

โรงเรียนจัดกิจกรรมแข่งขันกีฬา เพื่อคัดเลือกตัวแทนนักกีฬาแต่ละประเภทเข้าร่วมการแข่งขันในระดับจังหวัด ผมได้รับคัดเลือกเป็นตัวแทนนักกีฬาฟุตบอลและวิ่ง ๑๐๐ เมตร ผมดีใจมาก และจะพยายามฝึกซ้อม เพื่อนำรางวัลมาฝากคุณพ่อคุณแม่ครับ

ผมจะเล่าเรื่องดี ให้คุณพ่อคุณแม่ฟังครับ ในงานแข่งขันกีฬาของโรงเรียนมีผู้ใหญ่จากจังหวัดมาร่วมงาน เขาลืมกระเป๋าถือไว้หน้าห้องน้ำ ผมจึงเก็บไปให้ครูประกาศหาเจ้าของ เขามารับกระเป๋าคืนด้วยความดีใจ เขาประกาศ ชมเชยโดยประกาศชื่อคุณพ่อคุณแม่ด้วยครับ ส่วนคุณครูให้ผมเป็นเด็กดีที่เป็นตัวอย่างครับ ผมดีใจและยังปลื้มไม่หายเลยครับ จึงเขียนจดหมายมาเล่าเรื่องให้คุณพ่อคุณแม่ทราบ ตอนนี้ผมขอทำการบ้านก่อนนะครับ

สุดท้ายนี้ ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย คุ้มครองคุณพ่อคุณแม่ให้มีความสุข มีสุขภาพแข็งแรงและปลอดภัยครับ

ด้วยความเคารพอย่างสูง
ภูวดล สุวรรณภูมิ

โครงการสื่อ ๖๐ พรรษา
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

6102148L01C.indd 94 7/17/18 10:37 AM

★★★★★ | ท ๔/ผ.๓-๐๕

ใบงานที่ ๐๕
การเขียนจดหมาย

คำชี้แจง วางรูปแบบของจดหมายให้ถูกต้อง โดยนำหมายเลขข้อ ๑ - ๘ ที่อยู่หน้าข้อความแต่ละข้อความไปเขียนลงในกรอบสี่เหลี่ยม ..... ในหน้า ๙๖

๑. ที่อยู่ หรือสถานที่เขียนจดหมาย ⇨

๒. คำขึ้นต้น ⇨

๓. วัน เดือน ปี ⇨

๔. ชื่อผู้เขียน ⇨

๕. คำรับรองของผู้ปกครอง(ถ้ามี) ⇨

๖. เนื้อความของจดหมาย ⇨

๗. คำลงท้าย ⇨

๘. ชื่อผู้ปกครอง ⇨

6102148L01C.indd 95 7/17/18 10:38 AM

★★★★★ | ท ๔/ผ.๓-๐๕

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(.....)

.....

6102148L01C.indd 96 7/17/18 10:38 AM

★★★★★ | ท ๔/ผ.๓-๐๖

ใบงานที่ ๐๖
การเขียนจดหมาย

คำชี้แจง ฝึกเขียนจดหมายถึงบิดามารดาของนักเรียน ชวนมาเที่ยวชมงานประเพณีในท้องถิ่น พร้อมจ่าหน้าซองส่งทางไปรษณีย์

6102148L01C.indd 97 7/17/18 10:38 AM

★★★★★ | ท ๔/ผ.๓-๐๖

ชื่อและที่อยู่ผู้ฝาก

.....

.....

.....

.....

□ □ □ □ □

ชื่อและที่อยู่ผู้รับ

.....

.....

.....

.....

□ □ □ □ □

6102148L01C.indd 98 7/17/18 10:38 AM

ใบความรู้
การกรอกแบบรายการ

การกรอกแบบรายการ หมายถึงการเขียนกรอกรายละเอียดต่าง ๆ ลงในแบบรายการ ซึ่งเป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นโดยเว้นช่องว่างไว้สำหรับเขียนข้อความเพื่อให้เอกสารนั้นสมบูรณ์และถูกต้อง

แบบรายการแบ่งออกเป็น ๔ ชนิด ได้แก่

๑. แบบรายการที่ใช้ในการติดต่อกับหน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและเอกชน แบบรายการชนิดนี้หน่วยงานเป็นผู้จัดทำขึ้นเพื่อความสะดวกแก่ผู้มาติดต่อ นอกจากนี้ยังทำให้จัดเก็บเป็นระเบียบเรียบร้อย เช่นแบบรายการสมัครงาน แบบรายการสมัครเข้าศึกษาต่อใบฝากเงินและถอนเงินของธนาคาร

๒. แบบรายการที่ใช้ภายในองค์กรต่าง ๆ ในปัจจุบันนี้มีระบบรวบรวมเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรภายในหน่วยงานของตน ด้วยวิธีให้กรอกแบบรายละเอียด เช่น แบบรายการใบลา

การกรอกแบบรายการ ควรปฏิบัติ ดังนี้

๑. อ่านคำชี้แจงในการกรอกแบบรายการนั้น ๆ ให้เข้าใจก่อน แต่ถ้าแบบรายการนั้นไม่มีคำชี้แจง ควรอ่านแบบรายการนั้นอย่างผ่าน ๆ ๑ รอบ เพื่อให้ทราบว่าควรเขียนหรือกรอกข้อความใด ๆ ลงในแบบรายการนั้น ๆ บ้าง

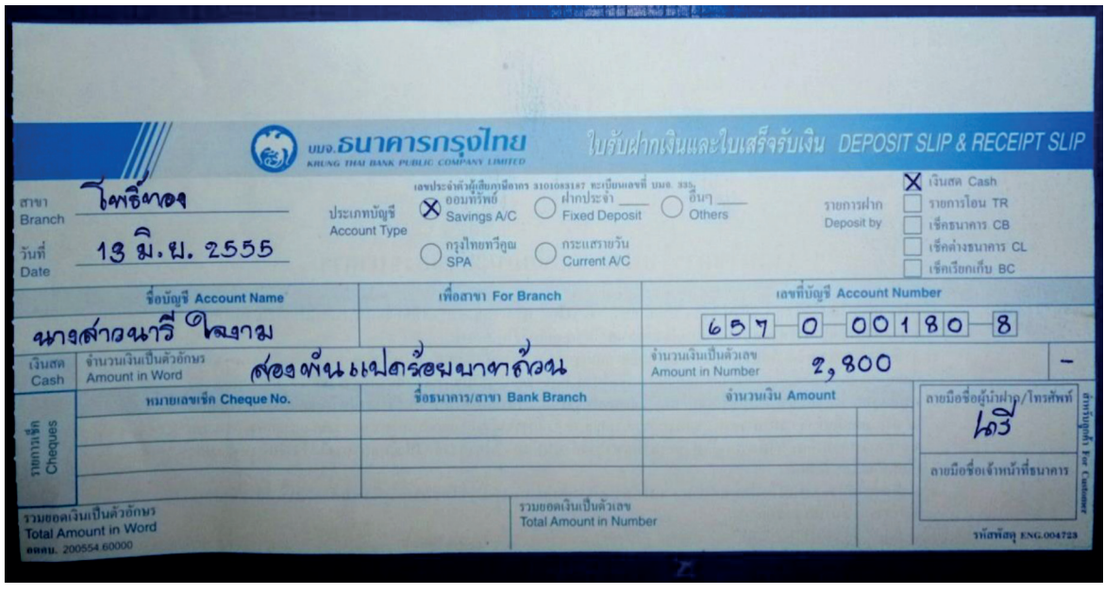
๒. เขียนหรือกรอกข้อความต่าง ๆ ลงในช่องว่างของแบบรายการ ซึ่งแบบรายการบางลักษณะ จะชี้แจงให้เขียนหรือกรอกเครื่องหมายต่าง ๆ

๓. ไม่ควรขีดฆ่า หรือ ลบข้อความ เพราะแบบรายการบางชนิดเป็นเอกสารที่มีผลผูกพันทางกฎหมาย ถ้ามีรอยลบหรือขีดฆ่า อาจทำให้แบบรายการนั้น ๆ ใช้อ้างอิงไม่ได้ เพราะขาดความน่าเชื่อถือ

๔. อ่านทบทวนข้อความที่เขียนหรือกรอกอีกครั้งหนึ่ง เพื่อตรวจสอบว่าการกรอกข้อมูลครบถ้วนและถูกต้อง ถ้ามีข้อผิดพลาดให้แก้ไขให้ถูกต้องและสมบูรณ์

6102148L01C.indd 99 7/17/18 10:38 AM

ตัวอย่าง การกรอกใบรับฝากเงิน และใบถอน

ธนาคารกรุงไทย
KRUNG THAI BANK PUBLIC COMPANY LIMITED

ใบรับฝากเงินและใบเสร็จรับเงิน DEPOSIT SLIP & RECEIPT SLIP

สาขา Branch: โพธิ์ทอง
วันที่ Date: 13 มิ.ย. 2555
ประเภทบัญชี Account Type: ☒ ออมทรัพย์ Savings A/C ☐ ฝากประจำ Fixed Deposit ☐ อื่นๆ Others ☐ กรุงไทยทวีคูณ SPA ☐ กระแสรายวัน Current A/C
รายการฝาก Deposit by: ☒ เงินสด Cash ☐ รายการโอน TR ☐ เช็คธนาคาร CB ☐ เช็คต่างธนาคาร CL ☐ เช็คเรียกเก็บ BC

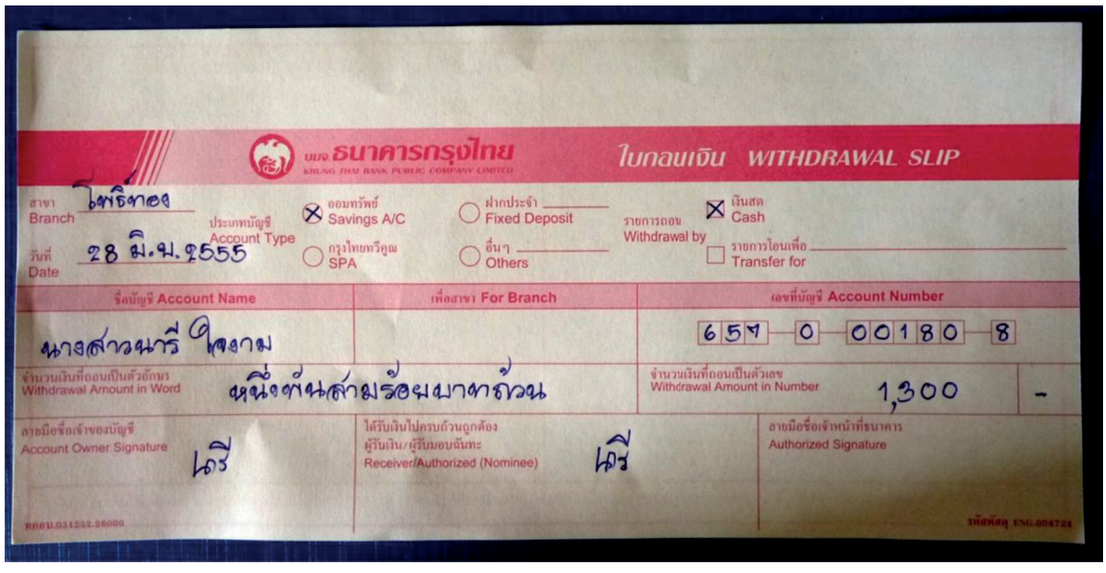
ชื่อบัญชี Account Name	เพื่อสาขา For Branch	เลขที่บัญชี Account Number
นางสาวนารี ใจงาม		657-0-00180-8

เงินสด Cash — จำนวนเงินเป็นตัวอักษร Amount in Word: สองพันแปดร้อยบาทถ้วน — จำนวนเงินเป็นตัวเลข Amount in Number: 2,800 -

รายการเช็ค Cheques: หมายเลขเช็ค Cheque No.	ชื่อธนาคาร/สาขา Bank Branch	จำนวนเงิน Amount

รวมยอดเงินเป็นตัวอักษร Total Amount in Word
รวมยอดเงินเป็นตัวเลข Total Amount in Number

ลายมือชื่อผู้นำฝาก/โทรศัพท์: นารี
ลายมือชื่อเจ้าหน้าที่ธนาคาร
สำหรับลูกค้า For Customer

ธนาคารกรุงไทย
KRUNG THAI BANK PUBLIC COMPANY LIMITED

ใบถอนเงิน WITHDRAWAL SLIP

สาขา Branch: โพธิ์ทอง
วันที่ Date: 28 มิ.ย. 2555
ประเภทบัญชี Account Type: ☒ ออมทรัพย์ Savings A/C ☐ ฝากประจำ Fixed Deposit ☐ กรุงไทยทวีคูณ SPA ☐ อื่นๆ Others
รายการถอน Withdrawal by: ☒ เงินสด Cash ☐ รายการโอนเพื่อ Transfer for

ชื่อบัญชี Account Name	เพื่อสาขา For Branch	เลขที่บัญชี Account Number
นางสาวนารี ใจงาม		657-0-00180-8

จำนวนเงินที่ถอนเป็นตัวอักษร Withdrawal Amount in Word: หนึ่งพันสามร้อยบาทถ้วน
จำนวนเงินที่ถอนเป็นตัวเลข Withdrawal Amount in Number: 1,300 -

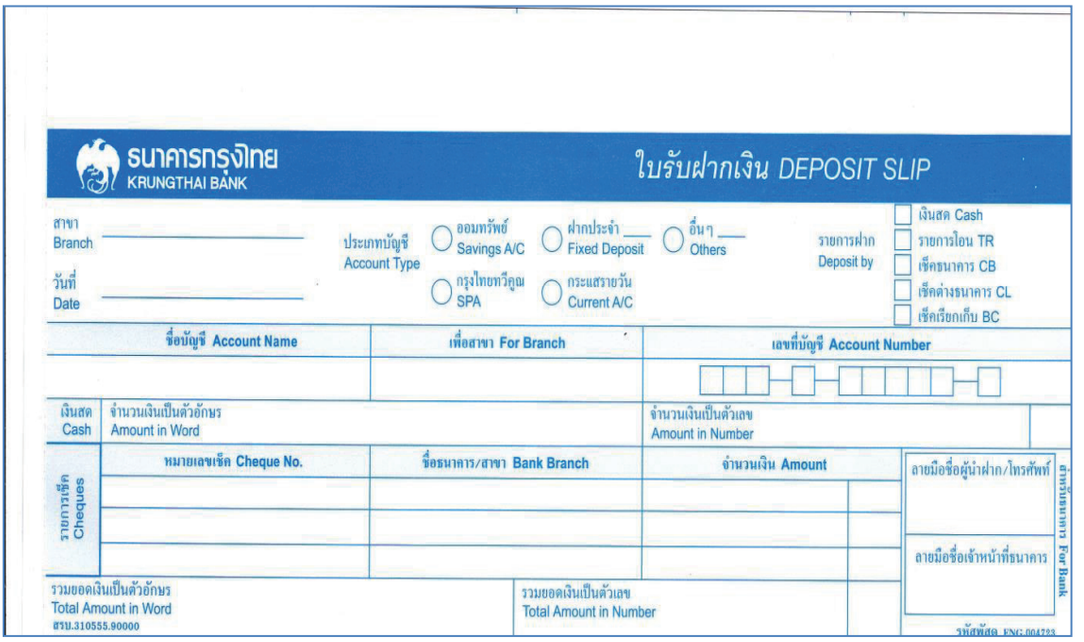
ลายมือชื่อเจ้าของบัญชี Account Owner Signature	ได้รับเงินไปครบถ้วนถูกต้อง ผู้รับเงิน/ผู้รับมอบฉันทะ Receiver/Authorized (Nominee)	ลายมือชื่อเจ้าหน้าที่ธนาคาร Authorized Signature
นารี	นารี	

6102148L01C.indd 100 7/17/18 10:38 AM

ใบงานที่ ๐๗
กรอกแบบรายการ

คำชี้แจง กรอกแบบฝากและถอนเงินธนาคาร

ธนาคารกรุงไทย
KRUNGTHAI BANK

ใบรับฝากเงิน DEPOSIT SLIP

สาขา Branch _____ ประเภทบัญชี Account Type ○ ออมทรัพย์ Savings A/C ○ ฝากประจำ ___ Fixed Deposit ○ อื่นๆ ___ Others ○ กรุงไทยทวีคูณ SPA ○ กระแสรายวัน Current A/C

วันที่ Date _____ รายการฝาก Deposit by ☐ เงินสด Cash ☐ รายการโอน TR ☐ เช็คธนาคาร CB ☐ เช็คต่างธนาคาร CL ☐ เช็คเรียกเก็บ BC

ชื่อบัญชี Account Name	เพื่อสาขา For Branch	เลขที่บัญชี Account Number

เงินสด Cash — จำนวนเงินเป็นตัวอักษร Amount in Word — จำนวนเงินเป็นตัวเลข Amount in Number

รายการเช็ค Cheques

หมายเลขเช็ค Cheque No.	ชื่อธนาคาร/สาขา Bank Branch	จำนวนเงิน Amount

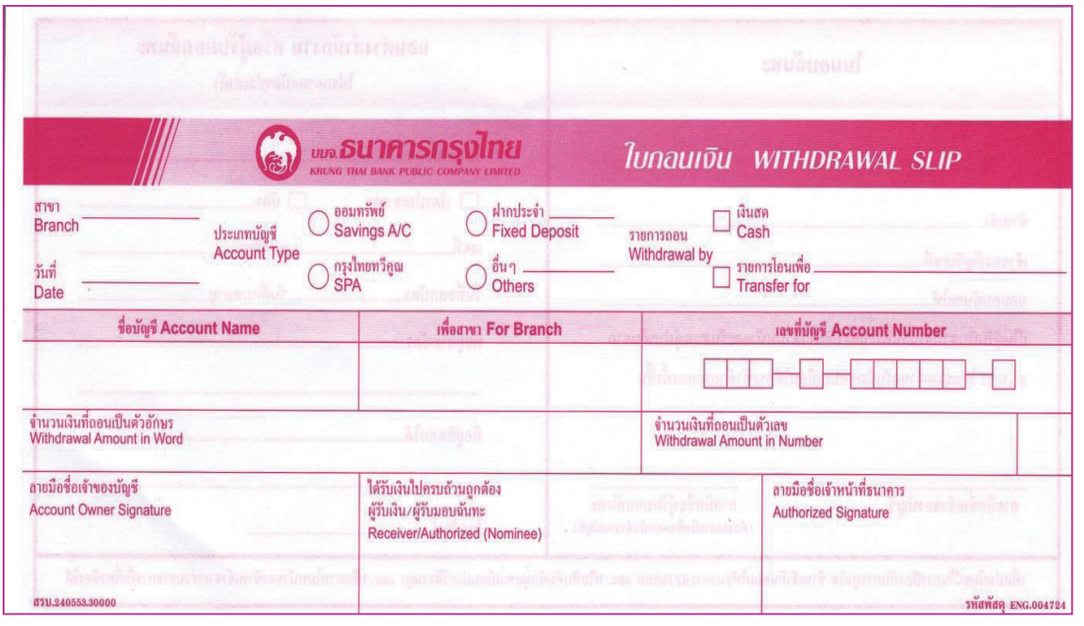
รวมยอดเงินเป็นตัวอักษร Total Amount in Word — รวมยอดเงินเป็นตัวเลข Total Amount in Number

ลายมือชื่อผู้นำฝาก/โทรศัพท์

ลายมือชื่อเจ้าหน้าที่ธนาคาร

สำหรับธนาคาร For Bank

สรบ.310555.90000 รหัสพัสดุ ENG.004723

บมจ. ธนาคารกรุงไทย
KRUNG THAI BANK PUBLIC COMPANY LIMITED

ใบถอนเงิน WITHDRAWAL SLIP

สาขา Branch _____ ประเภทบัญชี Account Type ○ ออมทรัพย์ Savings A/C ○ ฝากประจำ ___ Fixed Deposit ○ กรุงไทยทวีคูณ SPA ○ อื่นๆ ___ Others

วันที่ Date _____ รายการถอน Withdrawal by ☐ เงินสด Cash ☐ รายการโอนเพื่อ ___ Transfer for

ชื่อบัญชี Account Name	เพื่อสาขา For Branch	เลขที่บัญชี Account Number

จำนวนเงินที่ถอนเป็นตัวอักษร Withdrawal Amount in Word — จำนวนเงินที่ถอนเป็นตัวเลข Withdrawal Amount in Number

ลายมือชื่อเจ้าของบัญชี Account Owner Signature	ได้รับเงินไปครบถ้วนถูกต้อง ผู้รับเงิน/ผู้รับมอบฉันทะ Receiver/Authorized (Nominee)	ลายมือชื่อเจ้าหน้าที่ธนาคาร Authorized Signature

สรบ.240553.30000 รหัสพัสดุ ENG.004724

6102148L01C.indd 101 7/17/18 10:38 AM

ใบงานที่ ๐๘
กรอกแบบฝากส่งพัสดุไปรษณีย์

คำชี้แจง กรอกแบบฝากส่งพัสดุไปรษณียภัณฑ์

ชื่อและที่อยู่ของผู้รับ

ชื่อ.....

ที่อยู่.....

รหัสไปรษณีย์ .....

ฝากส่ง ณ ที่ทำการไปรษณีย์.....อ.ท่าช้าง.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

๑.

ตราประจำวัน

ของที่ทำการไปรษณีย์

ช่องนี้สำหรับเจ้าหน้าที่

เลขที่ของสิ่งของ

ที่ขอใบตอบรับ

.....

คำตอบรับของผู้รับ ได้รับสิ่งของตามที่แจ้งไว้ข้างต้น

เรียบร้อย เมื่อวันที่ .....เดือน.....

พ.ศ. .....เวลา.....น.

ลงชื่อผู้รับหรือผู้รับแทน

.....

ผู้รับแทน

ชื่อ.....

เกี่ยวพันกับผู้รับโดยเป็น.....

ลงชื่อเจ้าหน้าที่ผู้นำจ่าย.....

๒.

ตราประจำวัน

ของที่ทำการที่ส่งคืนผู้ฝาก

การกรอกแบบรายการต่าง ๆ ควรกรอกข้อมูลให้สมบูรณ์ ถูกต้อง
โดยใช้ลายมือที่สวยงามเป็นระเบียบเรียบร้อย และเขียนให้สะอาดอ่านง่าย

6102148L01C.indd 102 7/17/18 10:38 AM

★★★★★ | ท ๔/ผ.๔-๐๙

ใบงานที่ ๐๙
กรอกแบบคำร้องทั่วไป

คำชี้แจง กรอกแบบคำร้องขออนุญาต จัดกิจกรรมกีฬากลุ่มสนใจ

แบบคำร้องทั่วไป

เขียนที่โรงเรียน.....

วันที่..... เดือน ..... พ.ศ. .....

เรื่อง ขออนุญาตจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในชุมชน

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

ข้าพเจ้า (ด.ช./ด.ญ.).....ชั้น..... เลขประจำตัว .....

มีความประสงค์ .....

.....

.....

.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต

ขอแสดงความนับถือ

.....

(.....)

หมายเลขโทรศัพท์ติดต่อ

.....

6102148L01C.indd 103 7/17/18 10:38 AM

ใบความรู้
ชนิดของคำ

การเลือกใช้คำให้ถูกต้องตามชนิดและหน้าที่ จะช่วยให้สื่อสารทำความเข้าใจได้ตรงตามความต้องการและรวดเร็ว คำในภาษาไทยมีหลายชนิดที่ควรทราบในระดับชั้นนี้ คือ คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำบุพบท คำเชื่อม คำอุทาน

คำนาม

คำที่ใช้เรียกชื่อคน สัตว์ สิ่งของ สภาพธรรมชาติ สถานที่ต่าง ๆ ทั้งที่เป็นสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม เรียก **คำนาม**

อ่านและพิจารณาประโยคต่อไปนี้

๑) **พ่อ แม่ ลูก**ช่วยกันใส่บาตร

๒) หลาย**ประเทศ**ใน**โลก**มี**เศรษฐกิจ**ดีขึ้น

๓) **กล้วย**เป็น**ต้นไม้**สารพัด**ประโยชน์**

๔) **กล้วยตานี**มี**ลำต้น**ตรง **ใบ**ยาวสีเขียวเข้ม

๕) **คุณยาย**ชอบรับประทาน**มะม่วง**กับ**ข้าวสวย**

๖) **มะม่วงเขียวเสวย**มี**รสชาติ**อร่อย

๗) **นก**กำลังบินกลับ**รัง**

๘) **น้อง**อยากเลี้ยง**นกขุนทอง**

คำที่พิมพ์**ตัวหนา**ในประโยคตัวอย่างข้างต้น เป็นคำนามทั่วไป เรียกว่า **คำนามสามัญ** อ่านและพิจารณาประโยคต่อไปนี้

๑) นักท่องเที่ยวชอบไปชม ***วัด*****พระเชตุพนวิมลมังคลาราม**

๒) กล้วยตานีมีถิ่นกำเนิดมาจากทางตอนใต้ของ ***ประเทศ*****อินเดีย**

๓) ***วัน*****อาทิตย์**หน้าเราจะปลูกกล้วยในสวน

๔) ลูกสาวของ**หทัย**ชื่อ**หอม**

คำที่พิมพ์ตัวหนาในประโยคตัวอย่างข้างต้น คือ พระเชตุพนวิมลมังคลาราม อินเดีย อาทิตย์ หทัย หอม เป็นคำที่ตั้งขึ้นเพื่อเป็นชื่อเฉพาะของคน สัตว์ สิ่งของ และสถานที่ เรียกว่า คำนามวิสามัญ คำนามวิสามัญส่วนใหญ่เมื่อใช้มักจะมีคำนามสามัญ เช่น วัด ประเทศ วัน (คำที่พิมพ์ตัวหนาเอน) อยู่ข้างหน้าด้วย

6102148L01C.indd 104 7/17/18 10:38 AM

อ่านและพิจารณาประโยคต่อไปนี้

๑) ท้ายสวนกล้วยมี***บ้าน*** ๕ **หลัง**

๒) ***ผู้หญิง*** ๒ **คน**นั้นหน้าตาคล้ายกันราวกับฝาแฝด

๓) **ฝูง*ชน***วิ่งกรูเข้าไปเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ลานพิธีแรกนาขวัญ

๔) ***กรรมการคณะ***นี้ กำลังประชุมพิจารณาผลการสอบของนักเรียน

คำที่พิมพ์ตัวหนา คือ **หลัง คน ฝูง คณะ** เป็น **คำลักษณะนาม** บอกลักษณะของคำนามสามัญ คือ **บ้าน ผู้หญิง ชน กรรมการ (**คำที่พิมพ์**ตัวเอนหนา**)

ตัวอย่างคำลักษณะนามอื่นๆ เช่น คน เล่ม อัน ชิ้น สาย แท่ง กระบอก ซี่ กลุ่ม โขลง หมู่ กอง ชุด พวก เหล่า ทะลาย ฯลฯ

อ่านและพิจารณาประโยคต่อไปนี้

๑) **การสลักกาบกล้วย**เป็นงานฝีมือของคนไทย

๒) กล้วยหอมไม่มี**ความลับ**กับเพื่อนรัก

คำที่พิมพ์**ตัวหนา** ในประโยคตัวอย่างข้อ เป็นคำนามที่เกิดจากการแปลงคำ กริยาให้เป็นคำนาม มักมีคำว่า **การ** หรือ **ความ** นำหน้า เช่น การพูด การเขียน ความรัก ความเมตตา ฯลฯ เรียกว่า **คำอาการนาม**

คำสรรพนาม

คำที่ใช้แทนคำนาม เรียกว่า **คำสรรพนาม** ซึ่งในการพูดหรือเขียน เมื่อใช้คำนามคำใดคำหนึ่ง และจะกล่าวถึงคำนั้นๆ ในโอกาสต่อไป มักนำคำสรรพนามมาใช้แทน

อ่านและพิจารณาประโยคต่อไปนี้

๑) วันนี้คุณยายไม่สอน**ฉัน**เย็บกระทง เพราะ**ท่าน**ไม่สบาย

๒) **คุณ**มีความเห็นเหมือน**เขา**หรือไม่

คำว่า **ฉัน ท่าน คุณ เขา** เป็นคำสรรพนามใช้แทนผู้พูด ผู้ฟังและผู้ที่ถูกกล่าวถึง เรียกว่า **คำสรรพนามแทนบุคคล** หรือ **คำบุรุษสรรพนาม** มีคำอื่นๆ อีก เช่น

ดิฉัน ผม อาตมา ข้าพเจ้า ฯลฯ แทนผู้พูด

พระองค์ โยม เธอ ท่าน แก ฯลฯ แทนผู้ฟัง

เขา เธอ มัน ท่าน ใคร ฯลฯ แทนผู้ที่กล่าวถึง

๑) **นั่น**ต้นอะไร

คำว่า นั่น เป็นคำสรรพนามที่บอกความหมาย เฉพาะเจาะจง เรียกว่า **คำสรรพนามชี้เฉพาะ** มีคำอื่นๆ อีก คือ นี่ โน่น นู่น นี้ นั้น โน้น นู้น

6102148L01C.indd 105 7/17/18 10:38 AM

๒) เขาไม่เคยทำความเดือดร้อนให้**ใคร**เลย

คำว่า ใคร เป็นสรรพนามที่มีความหมายทั่ว ๆ ไป ไม่เฉพาะเจาะจง เรียกว่า**คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ** มีคำอื่นๆ อีก เช่น อะไร ไหน ผู้หนึ่งผู้ใด

๓) **ใคร**เอาต้นกล้วยมาโยนทิ้ง

คำว่า **ใคร** เป็นสรรพนามที่ใช้เป็นคำถามที่ต้องการคำตอบ เรียกว่า **คำสรรพนามถาม** มีคำอื่นๆ อีก เช่น อะไร ไหน

๔) คนไทยสมัยก่อน**ต่าง**ก็รู้จักใช้ประโยชน์จากต้นกล้วย

คำว่า ต่าง เป็นคำสรรพนามใช้เพื่อแยกคำนามออกเป็นส่วน ๆ เรียกว่า **คำสรรพนามแยกฝ่าย** มีคำอื่น ๆ อีก คือ บ้าง กัน

คำกริยา

คำกริยาเป็นคำที่บอกอาการ หรือบอกสภาพของคน สัตว์ พืช สิ่งของ เครื่องใช้ เช่น ยิ้ม วิ่ง ล้ม กิน ตี เป็นคำกริยาบอกอาการ อ้วน ผอม ฉลาด โง่ เก่า ใหม่เป็นคำกริยาบอกสภาพ

อ่านและพิจารณาประโยคต่อไปนี้

๑) ภูเขาถล่มเมื่อวานนี้

๒) รถกระบะวิ่งลับหายไป

คำว่า ถล่ม วิ่ง ไม่ต้องมีกรรมตามหลังก็ได้ใจความ คำกริยาประเภทนี้ เรียกว่า **คำกริยาอกรรม**

๑) คุณยาย**เย็บกระทง**

๒) ช่าง**สลักกาบกล้วย**ให้เป็นลวดลาย

คำว่า **เย็บ สลัก** ต้องมีกรรม คือ คำ **กระทง กาบกล้วย** (คำที่พิมพ์ **ตัวเอนหนา**) ตามหลัง จึงจะได้ใจความสมบูรณ์ คำกริยาประเภทนี้เรียกว่า **คำกริยาสกรรม**

๑) เขา**เหมือน**ฉัน

๒) ข้าว**เป็น**อาหารของคนไทย

๓) ผลกล้วยตานีแตกต่างจากผลกล้วยชนิดอื่น**คือ** เมล็ดมาก

คำว่า เหมือน เป็น คือ เป็นคำกริยาที่ต้องมีคำนาม หรือสรรพนาม ซึ่งทำหน้าที่เป็นส่วนเติมเต็มตามหลังเสมอ เรียกว่า **คำกริยาเติมเต็ม** คำกริยาประเภทนี้ยังมีอีก นักเรียนควรศึกษาเพิ่มเติม

6102148L01C.indd 106 7/17/18 10:38 AM

★★★★★ | ท ๔/ผ.๕

คำบุพบท

คำบุพบท คือ คำที่เชื่อมคำหรือกลุ่มคำให้สัมพันธ์กันและเมื่อเชื่อมแล้วทำให้ทราบว่าคำหรือกลุ่มคำที่เชื่อมกันนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างไร ได้แก่ ใน แก่ จน ของ ด้วย โดย ฯลฯ

หน้าที่ในการแสดงความสัมพันธ์ของคำบุพบท

๑. แสดงความสัมพันธ์เกี่ยวกับสถานที่ เช่น คนในเมือง

๒. แสดงความสัมพันธ์เกี่ยวกับเวลา เช่น เขาเปิดไฟจนสว่าง

๓. แสดงความสัมพันธ์เกี่ยวกับการเป็นเจ้าของ เช่น แหวนวงนี้เป็นของฉัน

๔. แสดงความสัมพันธ์เกี่ยวกับเจตนาหรือสิ่งที่มุ่งหวัง เช่น เขาทำเพื่อลูก

๕. แสดงความสัมพันธ์เกี่ยวกับอาการ เช่น เราเดินไปตามถนน

ชนิดของคำบุพบท คำบุพบทแบ่งเป็น ๒ ชนิด

๑. คำบุพบทที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำต่อคำ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำนาม คำนามกับคำสรรพนาม คำนามกับคำกริยา คำสรรพนามกับคำสรรพนาม คำสรรพนามกับคำกริยา คำกริยากับคำนาม คำกริยากับคำสรรพนาม คำกริยากับคำกริยา เพื่อบอกสถานการณ์ให้ชัดเจนดังต่อไปนี้

- บอกสถานภาพความเป็นเจ้าของ เช่น
  - ฉันซื้อสวนของนายสมชาย (นามกับนาม)
  - บ้านของเขาใหญ่โตแท้ๆ (นามกับสรรพนาม)
  - อะไรของเธออยู่ในถุงนี้ (สรรพนามกับสรรพนาม)
- บอกความเกี่ยวข้อง
  - เธอต้องการมะม่วงในจาน (นามกับนาม)
  - พ่อเห็นแก่แม่ (กริยากับนาม)
  - ฉันไปกับเขา (กริยากับสรรพนาม)
- บอกการให้และบอกความประสงค์
  - แกงหม้อนี้เป็นของสำหรับใส่บาตร (นามกับกริยา)
  - พ่อให้รางวัลแก่ฉัน (นามกับสรรพนาม)
- บอกเวลา
  - เขามาตั้งแต่เช้า (กริยากับนาม)
  - เขาอยู่เมืองนอกเมื่อปีที่แล้ว (นามกับนาม)

6102148L01C.indd 107 7/17/18 10:38 AM

- บอกสถานที่

เธอมาจากหัวเมือง (กริยากับนาม)

- บอกความเปรียบเทียบ

เขาหนักกว่าฉัน (กริยากับนาม)

เขาสูงกว่าพ่อ (กริยากับนาม)

๒. คำบุพบทที่ไม่มีความสัมพันธ์กับคำอื่น ส่วนมากจะอยู่ต้นประโยคใช้เป็นการทักทาย มักใช้ในคำประพันธ์ เช่น

ดูกร ดูก่อน ดูราข้าแต่ คำเหล่านี้ใช้นำหน้าคำนามหรือสรรพนาม

ดูกร ท่านพราหมณ์ ท่าจงสาธยายมนต์บูชาพระผู้เป็นเจ้าด้วย

ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย การเจริญวิปัสสนาเป็นการปฏิบัติธรรมของท่าน

ดูรา สหายเอ๋ย ท่านจงทำตามคำที่เราบอกท่านเถิด

ข้าแต่ ท่านทั้งหลาย ข้าพเจ้ายินดีมากที่ท่านมาร่วมงานในวันนี้

หลักการใช้คำบุพบทบางคำ

"กับ" ใช้แสดงอาการกระชับ อาการร่วม อาการเทียบกันและแสดงระดับ เช่น

ฉันเห็นกับตา

"แก่" ใช้นำหน้าคำที่เป็นฝ่ายรับอาการ เช่น ครูให้รางวัลแก่นักเรียน

"แด่" ใช้แทนคำว่า "แก่" ในที่เคารพ เช่น นักเรียนมอบพวงมาลัยแด่อาจารย์

"แต่" ใช้ในความหมายว่า จาก ตั้งแต่ เฉพาะ เช่น เขามาแต่บ้าน

"ต่อ" ใช้นำหน้าแสดงความเกี่ยวข้องกัน ติดต่อกัน เทียบจำนวน เช่น

เขายื่นคำร้องต่อศาล

๓. คำบุพบท เป็นคำที่ใช้หน้าคำนาม คำสรรพนาม หรือคำกริยาสภาวมาลา เพื่อแสดงความสัมพันธ์ของคำ และประโยคที่อยู่หลังคำบุพบทว่ามีความเกี่ยวข้องกับคำหรือประโยคที่อยู่ข้างหน้าอย่างไร เช่น

ลูกชายของนายแดงเรียนหนังสือไม่เก่ง แต่ลูกสาวของนายดำเรียนเก่ง

ครูทำงานเพื่อนักเรียน เขาเลี้ยงนกเขาสำหรับฟังเสียงขัน

6102148L01C.indd 108 7/17/18 10:38 AM

ตำแหน่งของคำบุพบท

ตำแหน่งของคำบุพบท เป็นคำที่ใช้นำหน้าคำอื่นหรือประโยค เพื่อให้รู้ว่าคำ หรือประโยคที่อยู่หลังคำบุพบท มีความสัมพันธ์กับคำหรือประโยคข้างหน้า ดังนั้นคำบุพบทจะอยู่หน้าคำต่าง ๆ

๑. นำหน้าคำนาม เช่น เขาเขียนจดหมายด้วยปากกา เขาอยู่ที่บ้านของฉัน

๒. นำหน้าคำสรรพนาม เช่น เขาอยู่กับฉันตลอดเวลา เขาพูดกับท่านเมื่อคืนนี้แล้ว

๓. นำหน้าคำกริยา เช่น เขาเห็นแก่กิน โต๊ะตัวนี้จัดสำหรับอภิปรายคืนนี้

๔. นำหน้าคำวิเศษณ์ เช่น เขาวิ่งมาโดยเร็ว

คำเชื่อม

คำเชื่อม คือ คำที่ทำหน้าที่เชื่อมคำกับคำ เชื่อมประโยคกับประโยค เชื่อมข้อความกับข้อความ หรือข้อความให้สละสลวย คำเชื่อมมี ๔ ชนิด คือ

๑. เชื่อมใจความที่คล้อยตามกัน ได้แก่คำว่า กับ และ , ทั้ง...และ , ทั้ง...ก็ , ครั้น...ก็ , ครั้น...จึง , พอ...ก็ เช่น

พออ่านหนังสือเสร็จก็เข้านอน
พ่อและแม่ทำงานเพื่อลูก
ฉันชอบทั้งทะเลและน้ำตก
ครั้นได้เวลาเธอจึงไปขึ้นเครื่องบิน

๒. เชื่อมใจความที่ขัดแย้งกัน ได้แก่คำว่า แต่ , แต่ว่า , ถึง...ก็ , กว่า...ก็ เช่น
กว่าตำรวจจะมาคนร้ายก็หนีไปแล้ว
เขาอยากมีเงินแต่ไม่ทำงาน
ถึงเขาจะโกรธแต่ฉันก็ไม่กลัว
เธอไม่สวยแต่ว่านิสัยดี

๓. เชื่อมใจความเป็นเหตุเป็นผลกัน ได้แก่คำว่า จึง, เพราะ...จึง, เพราะฉะนั้น...จึง เช่น
เขาวิ่งเร็วจึงหกล้ม ฉันกลัวรถติดเพราะฉะนั้นฉันจึงออกจากบ้านแต่เช้า
เพราะเธอเรียนดีครูจึงรัก เขาไว้ใจเราให้ทำงานนี้เพราะฉะนั้นเราจะเหลวไหลไม่ได้

6102148L01C.indd 109 7/17/18 10:38 AM

๔. เชื่อมใจความให้เลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง ได้แก่คำว่า หรือ หรือไม่ก็ , ไม่เช่นนั้น , มิฉะนั้น เช่น

เธอต้องทำงานมิฉะนั้นเธอจะถูกไล่ออก นักเรียนจะทำการบ้านหรือไม่ก็อ่านหนังสือ คุณจะทานข้าวหรือก๋วยเตี๋ยว

หน้าที่ของคำเชื่อม

๑. เชื่อมคำกับคำ เช่น ฉันเลี้ยงแมวและสุนัข นิดกับหน่อยไปโรงเรียน

๒. เชื่อมข้อความ เช่น คนเราต้องการปัจจัย ๔ ด้วยเหตุนี้เราจึงต้องประกอบอาชีพเพื่อให้ได้เงินมา

๓. เชื่อมประโยคกับประโยค เช่น พี่สาวสวยแต่น้องฉลาด เพราะเขาขยันจึงสอบได้

๔. เชื่อมความให้สละสลวย เช่น เขาก็เป็นคนดีคนหนึ่งเหมือนกัน คนเราก็มีเจ็บป่วยบ้างเป็นธรรมดา

ปรับปรุงมาจาก https://sites.google.com

6102148L01C.indd 110 7/17/18 10:38 AM

★★★★★ | ท ๔/ผ.๕-๑๐

ใบงานที่ ๑๐
ชนิดของคำ

คำชี้แจง ตอนที่ ๑ จัดกลุ่มคำนามต่อไปนี้ ตามชนิดของคำนามให้ถูกต้อง

หนังสือธรรมะ มะละกอ ปากกา เด็กหญิงวราภรณ์ ตน การพูด ต้นไม้ ดอยสุเทพ บาน ความเข้าใจ โทรทัศน์ ความโกรธ เมืองพัทยา เลา การทำงาน วัดพระแก้ว สงขลา ผืน การแต่งหน้า ชิ้น

คำนามสามัญ
ตัวอย่าง หนังสือเรียน

.....
.....
.....
.....
.....

คำนามวิสามัญ
ตัวอย่าง นางสาววดี

.....
.....
.....
.....
.....

คำลักษณนาม
ตัวอย่าง องค์

.....
.....
.....
.....
.....

คำอาการนาม
ตัวอย่าง การเรียน

.....
.....
.....
.....
.....

6102148L01C.indd 111 7/17/18 10:38 AM

ตอนที่ ๒ เลือกคำสรรพนามเติมลงในช่องว่าง พร้อมบอกชนิดของคำสรรพนามนั้น

เธอ โน้น ต่าง ไหน กัน ผู้ใด นั่น ฉัน ใคร อะไร

ข้อ	ประโยค	ชนิดของคำสรรพนาม
๑	.....เรียนอยู่ที่โรงเรียนนานาชาติ	
๒	.....อยู่ในกล่องหน้าห้องสมุด	
๓	ขวดน้ำอยู่.....ไง	
๔	ชาวนา.....เกี่ยวข้าว	
๕	อยู่ที่.....ก็ไม่สะดวกเท่าบ้านเรา	
๖	คุณต้องการพูดกับ.....	
๗	มวยวันนี้ต่อย.....สนุกทุกคู่	
๘	นกเกาะอยู่บน.....	
๙	เขาจะพูดกับ.....ก็เรื่องของเขา	
๑๐	รางวัลชนะเลิศเป็นของ.....	

ตอนที่ ๓ เลือกคำกริยาเติมลงในช่องว่าง พร้อมบอกชนิดของคำกริยานั้น

ตก เกี่ยว เท่า พัด เหมือน เลี้ยง วิ่ง เป็น หัวเราะ ปลูก

ข้อ	ประโยค	ชนิดของคำกริยา
๑	เด็ก.....	
๒	ชาวนา.....ข้าว	
๓	ข้าว.....อาหารหลักของคนไทย	
๔	ป้าแดง.....มะเขืองามมาก	
๕	ลมพายุ.....แรง	
๖	เขา.....พี่ชาย	
๗	ฝน.....หนักทั้งคืน	
๘	นิมิต.....พี่ชายของเขา	
๙	ลุงสม.....ปลานิลตัวโต	
๑๐	เจ้าตูบ.....ไกลมาก	

6102148L01C.indd 112 7/17/18 10:38 AM

★★★★★ | ท ๔/ผ.๕-๑๑

ใบงานที่ ๑๑
ชนิดของคำ

คำชี้แจง ตอนที่ ๑ ขีดเส้นใต้คำบุพบทในประโยคและบอกความสัมพันธ์ระหว่างคำให้ถูกต้อง

ตัวอย่างการแสดงความสัมพันธ์

ข้อ	คำบุพบท	แสดงความสัมพันธ์
๐	เธอมา<u>จาก</u>หัวเมือง	บอกความเกี่ยวข้อง

ข้อ	คำบุพบท	แสดงความสัมพันธ์
๑	อาหารกระป๋องชุดนี้เป็นของ สำหรับใส่บาตร	
๒	น้องชายสูง กว่าพี่สาว	
๓	ฉันซื้อผลไม้ ของลุงจำลอง	
๔	แหวนวงนี้เป็น ของฉัน	
๕	สุดาไปโรงเรียน กับมาลี	
๖	คุณครูมอบรางวัล แก่เด็ก	
๗	อรนุชทำการบ้าน ตั้งแต่เช้าวันเสาร์	
๘	มะม่วงผลนี้หวาน กว่าผลอื่น	
๙	เขาอยู่ กับฉันตลอดเวลา	
๑๐	เขาเปิดไฟ จนสว่าง	

6102148L01C.indd 113 7/17/18 10:38 AM

ตอนที่ ๒ เลือกคำเชื่อมมาเติมในประโยคให้ถูกต้อง

เพราะ มิฉะนั้น แต่ และ อย่างไรก็ตาม เพราะ.....จึง แต่ทว่า จึง ในที่สุด

ข้อ	ประโยค
๑.	เพชรไม่มาทำงาน.....ลูกไม่สบาย
๒.	ฤทัยชอบดูละครตลก.....สีดาชอบละครชีวิต
๓.	ดาริน.....วีณาเป็นนักเรียนดีเด่น
๔.	.....เธอ.....สอบเข้าเรียนต่อได้สำเร็จ
๕.	ศยามลไม่ออกกำลังกาย.....ไม่แข็งแรง
๖.	ทรายจะดูหนัง.....จะฟังเพลง
๗.	.....เธอเดินตากฝน.....เป็นหวัด
๘.	.....พวกเขา.....ลงแข่งขันฟุตบอล
๙.	สุรีชอบมะม่วงสุก.....น้องของเธอชอบมะม่วงดิบ
๑๐.	พัฒนาต้องออกกำลังกายสม่ำเสมอ.....จะไม่แข็งแรง

6102148L01C.indd 114 7/17/18 10:38 AM

★★★★★ | ท ๔/ผ.๕-๑๒

ใบงานที่ ๑๒
การเขียนประโยคจากภาพที่กำหนดให้

คำชี้แจง เขียนประโยคที่มีคำบุพบทและคำเชื่อม จากภาพ ให้ได้มากที่สุด

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

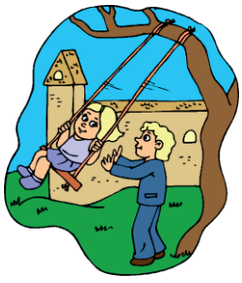

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

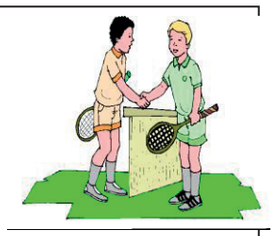
6102148L01C.indd 115 7/17/18 10:39 AM

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

วาดภาพแล้วเขียนประโยคที่มีคำบุพบทและคำเชื่อมเกี่ยวกับภาพตามความต้องการ

.....
.....
.....

6102148L01C.indd 116 7/17/18 10:39 AM

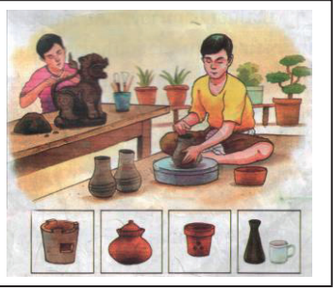
★★★★★ | ท ๔/ผ.๕-๑๓

ใบงานที่ ๑๓
การเขียนประโยคที่มีคำบุพบทและคำเชื่อม

คำชี้แจง เขียนประโยคที่มีคำบุพบทและคำเชื่อมให้สอดคล้องกับภาพที่กำหนด

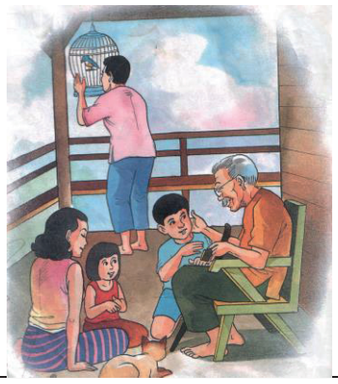

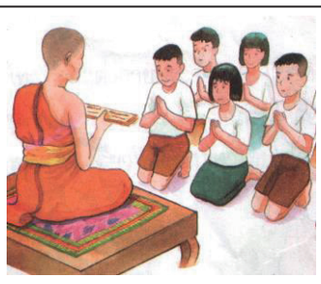

6102148L01C.indd 117 7/17/18 10:39 AM

★★★★★ | ท ๔/ผ.๕-๑๓

6102148L01C.indd 118 7/17/18 10:39 AM

★★★★★ | ท ๔/ผ.๕-๑๔

ใบงานที่ ๑๔
การเขียนข้อความ

คำชี้แจง เขียนข้อความที่มีคำบุพบทและคำเชื่อมให้สอดคล้องกับภาพ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

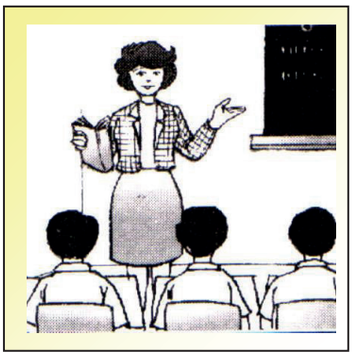

.....

.....

.....

6102148L01C.indd 119 7/17/18 10:39 AM

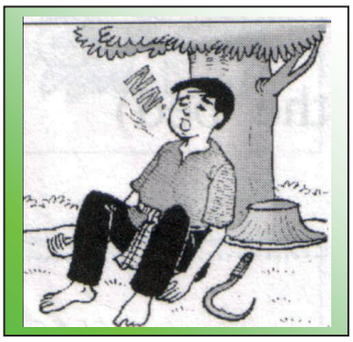

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

วาดภาพแล้วเขียนข้อความที่มีคำบุพบทและคำเชื่อมให้สอดคล้องกับภาพที่วาด

_____

_____

_____

_____

6102148L01C.indd 120 7/17/18 10:39 AM

★★★★★ | ท ๔/ผ.๕

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ ภาษาเพื่อการสื่อสาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

คำชี้แจง เขียนเครื่องหมาย × ทับอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

๑. “ทหารกำลังช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม” คำว่า ทหาร เป็นคำนามชนิดใด

ก. คำลักษณนาม ข. คำนามวิสามัญ

ค. คำอาการนาม ง. คำนามสามัญ

๒. "ประชาชนชาวไทยถวายพระพร.....สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ" ควรเติมคำบุพบทใดในช่องว่าง

ก. แด่ ข. แก่

ค. ต่อ ง. ให้

๓. ข้อใด เป็นคำบุพบทบอกความเปรียบเทียบ

ก. บ้านฉันอยู่ใกล้โรงเรียน

ข. หนังสือเล่มนี้เป็นของฉัน

ค. รถคันนั้นวิ่งเร็วกว่ารถคันนี้

ง. สวนนี้เป็นสวนสาธารณะสำหรับประชาชน

๔. ประโยคใดใช้คำกริยาสกรรมได้ถูกต้องที่สุด

ก. ลูกแมวน้อยกินเก่งจึงอ้วน

ข. ศิลปินวาดภาพเหมือนสวย

ค. เด็กทารกสามารถว่ายน้ำได้

ง. นกแก้วตัวใหญ่สีเขียวบนกิ่งไม้

๕. ข้อใดคือลักษณะเด่นของจดหมายส่วนตัว

ก. ข้อความสั้นกระชับ

ข. ข้อความในจดหมายใช้ภาษาพูดได้

ค. วางรูปแบบการเขียนได้ตามความพอใจ

ง. การจ่าหน้าซองเน้นความถูกของรหัสไปรษณีย์

6102148L01C.indd 121 7/17/18 10:39 AM

๖. ข้อใดมีคำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ

ก. สมุดเล่มนี้เป็นของใคร ข. ใครๆ ก็ชอบผลไม้ไทย

ค. นั่นคือลูกแมวของน้องบุ๋ม ง. เขาบอกความประสงค์**ของเขา**

๗. เหตุใดจึงต้องรักษามารยาทในการเขียนจดหมาย

ก. เพราะเป็นการติดต่อสื่อสารที่เป็นลายลักษณ์อักษร

ข. เพราะจดหมายเป็นตัวแทนของบุคคลที่ไม่คุ้นเคยกัน

ค. เพราะจดหมายเป็นเครื่องมือวัดความเจริญทางการศึกษา

ง. เพราะจดหมายเป็นเครื่องแสดงความรู้สึกและอุปนิสัยของผู้เขียน

๘. ข้อใด**ไม่ใช่**การสื่อสารด้วยการเขียนที่ดี

ก. เขียนประโยคให้ได้ใจความ

ข. เขียนให้ถูกต้องตามอักขรวิธี

ค. เลือกใช้คำที่สื่อความหมายได้ดี

ง. เลือกใช้ถ้อยคำและภาษาที่ทันสมัย

๙. ข้อใด ใช้คำเชื่อมแสดงความเป็นเหตุเป็นผล

ก. มดหรือยุงที่มีอันตราย

ข. ในฤดูฝนมีน้ำขังและน้ำเน่า

ค. เขาชอบเรียนแต่ไม่ทำการบ้าน

ง. ฉันออกกำลังกายทุกวันจึงแข็งแรง

๑๐. ข้อใด**ไม่ควร**ปฏิบัติในการกรอกแบบรายการ

ก. เขียนหรือกรอกข้อความต่างๆ ครบถ้วน

ข. อ่านทบทวนข้อความที่เขียนหรือกรอกอีกครั้งหนึ่ง

ค. อ่านคำชี้แจงในการกรอกแบบรายการนั้นๆ ให้เข้าใจก่อน

ง. ควรตรวจสอบข้อความให้ถูกต้องเมื่อพบคำผิดต้องลบออกทันที

****

6102148L01C.indd 122 7/17/18 10:39 AM

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕

วรรณกรรมคำสอน

6102148L01C.indd 123 7/17/18 10:39 AM

6102148L01C.indd 124 7/17/18 10:39 AM

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ วรรณกรรมคำสอน **ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕**

.....

คำชี้แจง ตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

๑. อธิบายคำสอนที่กำหนดให้

"ปัญญาย่อมประเสริฐกว่าทรัพย์" หมายความว่า.....

.....

๒. "รูปแร้งดูร่างร้าย รุงรัง
ภายนอกเพียงพึงชัง ชั่วช้า
เสพสัตว์ที่มรณัง นฤโทษ
ดั่งจิตสาธุชนกล้า กลั่นสร้างทางผล"

คำประพันธ์นี้ต้องการสอนอะไร .....

.....

นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ เพราะอะไร .....

.....

๓. เขียนประโยคโดยมีคำอุทานจากสถานการณ์ที่กำหนดให้

ตกใจ = ...

ดีใจ = ...

โกรธ = ...

๔. จัดกลุ่มคำที่กำหนดให้ ให้ถูกต้อง

นักเรียน เบาๆ เร็วๆ เครื่องเขียน ซุบซิบ เสื่อสาด
ทีละน้อยๆ แม่ค้า แดงๆ หมอดู โศกเศร้า แข็งแรง

คำซ้ำ	คำซ้อน	คำประสม

6102148L01C.indd 125 7/17/18 10:39 AM

๕. เลือกคำที่นักเรียนชอบในข้อ ๔ แล้วแต่งประโยค

ประโยคบอกเล่า .....

ประโยคคำสั่ง .....

ประโยคคำถาม .....

๖. อ่านประกาศต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม

๖.๑ ใครเป็นผู้ออกประกาศ

.....

๖.๒ จุดประสงค์ของผู้ประกาศคือเรื่องใด

.....

.....

.....

๖.๓ นักเรียนจะนำข้อคิดที่ได้จากการอ่านประกาศนี้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

.....

.....

.....

6102148L01C.indd 126 7/17/18 10:39 AM

★★★★★ | ท ๕/ผ.๑

ใบความรู้ โคลงโลกนิติ

๑. ที่มาของโคลงโลกนิติ

โคลงโลกนิติเชื่อกันว่ามีมาตั้งแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา โดยนักปราชญ์ในสมัยนั้นได้คัดเลือกหา สุภาษิตภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตที่ปรากฏในคัมภีร์ต่างๆ เช่น คัมภีร์โลกนิติ คัมภีร์ธรรมนีติ หิโตปเทศ ธรรมบท และ พระไตรปิฎก เป็นต้น มาถอดความแล้วเรียบเรียงแต่งเป็นโคลงโลกนิติ ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ เมื่อพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม (วัดโพธิ์ฯ) ในปี พ.ศ.๒๓๗๔ ก็มีดำริให้จารึกวิชาการสาขาต่างๆ ไว้บนแผ่นศิลาที่ประดับไว้ตามเสาหรือกำแพงพระวิหาร ในการนี้จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาเดชาดิศร ทรงชำระโคลงโลกนิติของเก่าให้ประณีตไพเราะยิ่งขึ้น เพื่อจารึกไว้ในคราวเดียวกัน

โคลงโลกนิติเป็นพระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศร แต่งด้วยโคลงสี่สุภาพ มีความยาวหลายบท แต่ที่นำมาให้นักเรียนอ่านนี้ ได้คัดเลือกมาเป็นบางบทเท่านั้น

โลกนิติ (อ่านว่า โลก – กะ – นิด) หมายถึง การชี้ หรือ แนะ (ประโยชน์) ให้แก่โลก การแนะแนวทางการดำเนินชีวิต

๒. จุดประสงค์การแต่ง

เพื่อให้ประชาชนได้เรียนรู้และสอนใจในการประพฤติปฏิบัติตน พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ จึงโปรดเกล้าฯให้จารึกไว้ที่ผนังพระอุโบสถวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

๓. ลักษณะเด่นของโคลงโลกนิติคือ โคลงแต่ละบทมักจะมีเนื้อความจบในบท กล่าวถึงเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงเรื่องเดียว ทำให้จดจำได้ง่าย ดังตัวอย่าง

“ความรู้ดูยิ่งล้ำ สินทรัพย์
คิดค่าควรเมืองนับ ยิ่งไซร้
เพราะเหตุจักอยู่กับ กายอาต-มานา
โจรจักเบียนบ่ได้ เร่งรู้เรียนเอา”

โคลงบทนี้กล่าวถึงการใฝ่ศึกษาหาความรู้ การเรียนถือเป็นสิ่งสำคัญในชีวิต ดังนั้นจึงควรขยันหมั่นเพียร เพราะความรู้จะอยู่คู่เราตลอดไป ไม่มีใครสามารถขโมยไปได้และยังสามารถใช้เลี้ยงชีพของตนได้อีกด้วย

6102148L01C.indd 127 7/17/18 10:39 AM

โคลงโลกนิติ

ปลาร้าพันห่อด้วย ใบคา
ใบก็เหม็นคาวปลา คละคลุ้ง
คือคนหมู่ไปหา คบเพื่อน พาลนา
ได้แต่ร้ายร้ายฟุ้ง เฟื่องให้เสียพงศ์
ใบพ้อพันห่อหุ้ม กฤษณา
หอมระรวยรสพา เพริศด้วย
คือคนเสพเสนหา นักปราชญ์
ความสุขซาบฤๅม้วย ดุจไม้กลิ่นหอม
ผลเดื่อเมื่อสุกไซร้ มีพรรณ
ภายนอกแดงดูฉัน ชาดบ้าย
ภายในย่อมแมลงวัน หนอนบ่อน
ดุจดั่งคนใจร้าย นอกนั้นดูงาม
ยางขาวขนเรียบร้อย ดูดี
ภายนอกหมดใสสี เปรียบฝ้าย
กินสัตว์เสพปลามี ชีวิต
เฉกเช่นชนชาติร้าย นอกนั้นนวลงาม
รูปแร้งดูร่างร้าย รุงรัง
ภายนอกเพียงพึงชัง ชั่วช้า
เสพสัตว์ที่มรณัง นฤโทษ
ดังจิตสาธุชนกล้า กลั่นสร้างทางผล
เป็นคนควรรอบรู้ สมาคม
สองประการนิยม กล่าวไว้
หนึ่งพาลหนึ่งอุดม นักปราชญ์
สองสิ่งนี้จงให้ เลือกรู้สมาคม
นาคีมีพิษเพี้ยง สุริโย
เลื้อยบ่ทำเดโช แช่มช้า
พิษน้อยหยิ่งโยโส แมลงป่อง
ชูแต่หางเองอ้า อวดอ้างฤทธี

6102148L01C.indd 128 7/17/18 10:39 AM

งาสารฤาห่อนเหี้ยน หดคืน
คำกล่าวสาธุชนยืน อย่างนั้น
ทุรชนกล่าวคำฝืน คำเล่า
หัวเต่ายาวแล้วสั้น เล่ห์ลิ้นทรชน
ความรู้ผู้ปราชญ์นั้น รักเรียน
ฝนทั่งเท่าเข็มเพียร ผ่ายหน้า
คนเกียจเกลียดหน่ายเวียน วนจิต
กลอุทกในตะกร้า เปี่ยมล้นฤามี
เสียสินสงวนศักดิ์ไว้ วงศ์หงส์
เสียศักดิ์สู้ประสงค์ สิ่งรู้
เสียรู้เร่งดำรง ความสัตย์ ไว้นา
เสียสัตย์อย่าเสียสู้ ชีพม้วยมรณา
ความรู้ดูยิ่งล้ำ สินทรัพย์
คิดค่าควรเมืองนับ ยิ่งไซร้
เพราะเหตุจักอยู่กับ กายอาต-มานา
โจรจักเบียนบ่ได้ เร่งรู้เรียนเอา
เว้นวิจารณ์ว่างเว้น สดับฟัง
เว้นที่ถามอันยัง ไป่รู้
เว้นเล่าลิขิตสัง- เกตว่าง เว้นนา
เว้นดั่งกล่าวว่าผู้ ปราชญ์ได้ฤามี

วรรณคดีลำนำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ กระทรวงศึกษาธิการ : ๒๕๕๔.

6102148L01C.indd 129 7/17/18 10:39 AM

ใบงานที่ ๐๑ คิดได้นำไปใช้เป็น

คำชี้แจง อ่านโคลงโลกนิติ ที่กำหนดให้ แล้วเขียนเปรียบเทียบ (๑๒ คะแนน)

ยางขาวขนเรียบร้อย ดูดี
ภายนอกหมดใสสี เปรียบฝ้าย
กินสัตว์เสพปลามี ชีวิต
เฉกเช่นชนชาติร้าย นอกนั้นนวลงาม

รูปแร้งดูร่างร้าย รุงรัง
ภายนอกเพียงพึงชัง ชั่วช้า
เสพสัตว์ที่มรณัง นฤโทษ
ดังจิตสาธุชนกล้า กลั่นสร้างทางผล

ลักษณะนกยาง

_____
_____
_____
_____

ลักษณะของทรชน

_____
_____
_____
_____

นกยาง กับ นกแร้ง
ทรชน กับ สาธุชน

ลักษณะนกแร้ง

_____
_____
_____
_____

ลักษณะของสาธุชน

_____
_____
_____
_____

ข้อคิดที่ได้จากการอ่านโคลง ๒ บทนี้

_____
_____
_____
_____
_____
_____

6102148L01C.indd 130 7/17/18 10:39 AM

ใบงานที่ ๐๒ วิเคราะห์คุณค่าจากการอ่านวรรณคดี

คำชี้แจง อ่านโคลงโลกนิติ ที่กำหนดให้ แล้วแสดงความคิดเห็นโดยยกเหตุผลมาประกอบให้ชัดเจน (๑๒ คะแนน)

การวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นจากโคลงโลกนิติ

ปลาร้าพันห่อด้วย ใบคา
ใบก็เหม็นคาวปลา คละคลุ้ง
คือคนหมู่ไปหา คบเพื่อน พาลนา
ได้แต่ร้ายร้ายฟุ้ง เฟื่องให้เสียพงศ์

๑. อธิบายความโคลง บทที่อ่านทั้งบท

_____

_____

_____

_____

๒. การคบคนเช่นไรจะทำให้เราเป็นคนเช่นนั้นจริงหรือไม่ เพราะเหตุใด

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

6102148L01C.indd 131 7/17/18 10:39 AM

ใบงานที่ ๐๓ ท่องจำบทร้อยกรองที่มีคุณค่า

คำชี้แจง เลือกท่องจำบทร้อยกรองที่มีคุณค่า จากโคลงโลกนิติ (๑๖ คะแนน)

ท่องจำบทร้อยกรองที่มีคุณค่า

นักเรียนเลือกท่องจำโคลงโลกนิติ อย่างน้อยคนละ ๑ บท ตามความถนัดและความสนใจ โดยปฏิบัติดังนี้

๑.ท่องเป็นกลุ่ม/จับคู่

๒.ท่องรายบุคคล

๓.เพื่อน ๆ ในกลุ่มให้คำแนะนำ แก้ไขปรับปรุงน้ำเสียง การออกเสียงคำถูกต้อง การเว้นวรรคตอน ท่องได้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์คำประพันธ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในกลุ่ม

๔.ท่องกับครู

การท่องอาขยานเป็นการฝึกความจำที่ดี ผู้ท่องจะเกิดความภาคภูมิใจและร่วมสืบสานภูมิปัญญาทางภาษาของไทยนะคะ

6102148L01C.indd 132 7/17/18 10:39 AM

★★★★★ | ท ๕/ผ.๒-๐๓

ใบความรู้ ชนิดของคำ (คำอุทาน)

คำอุทาน

คือ คำที่พูดออกมาด้วยน้ำเสียงแตกต่างจากเสียงของคำธรรมดาเพื่อแสดงอารมณ์ ความรู้สึกต่าง ๆ ของผู้พูด คำอุทานมักปรากฏอยู่หน้าประโยค ในการเขียนนิยมใช้เครื่องหมายอัศเจรีย์(!)กำกับหลังคำอุทาน

ชนิดของคำอุทาน

๑.แสดงการร้องเรียกหรือบอกให้รู้ตัว เช่น แน่ะ! นี่แน่ะ! เฮ้!

- แน่ะ! แอบมานั่งอยู่ที่นี่เอง

๒.แสดงความตกใจ เช่น ว้าย! โอ๊ะ! ช่วยด้วย! คุณพระช่วย!

- ช่วยด้วย! เด็กตกน้ำ

๓.แสดงความเสียดาย ผิดหวัง สงสาร เช่น โธ่! โถ! อนิจจัง! พุทโธ่เอ๋ย!

- โถ! สุนัขตัวนี้ช่างน่าสงสาร

๔.แสดงความไม่พอใจ โกรธเคือง เช่น ฮึ่ม! อุเหม่! ชิชะ! ดูดู๋!

- ฮึ่ม! ใครมาตัดกุหลาบของฉัน

๕.แสดงความประหลาดใจ เช่น ฮ้า! เอ๊ะ! โอ้โฮ! ว้าว! อื้อฮือ!

- โอ้โฮ! เสื้อขาวสะอาดดีจัง

๖.แสดงความเข้าใจหรือรับรู้ เช่น อ๋อ! อ้อ! อือ!

- อ๋อ! เด็กนั่นเป็นน้องเธอนี่เอง

๗.แสดงความเจ็บปวด เช่น โอย! โอ๊ย! อูย!

- โอ๊ย! เจ็บจังเลย

๘.แสดงความท้อใจ รำคาญ เบื่อหน่าย เช่น เฮ่อ! ฮื้อ!

- ฮื้อ! เสื้อเลอะเทอะอีกแล้ว

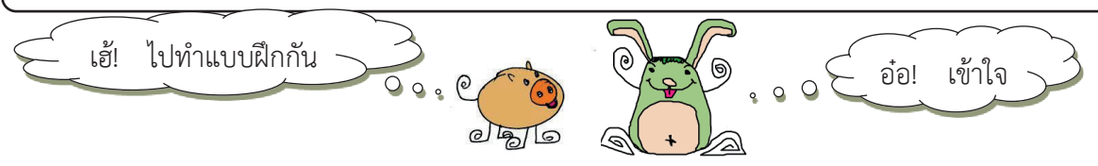
๙.แสดงความโล่งใจ เช่น เฮอ!

- เฮอ! สอบเสร็จแล้ว

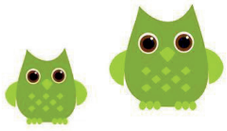
๑๐.แสดงความดีใจ เช่น ไชโย! เย้!

- ไชโย! เราชนะแล้ว

สรุปความรู้ คำอุทานใช้แสดงอารมณ์ ความรู้สึกต่าง ๆ ของผู้พูด ทำให้ผู้ฟังเข้าใจสิ่งที่พูดชัดเจนยิ่งขึ้น

6102148L01C.indd 133 7/17/18 10:39 AM

ใบงานที่ ๐๔ คำอุทานสื่ออารมณ์

คำชี้แจง ตอนที่ ๑ เติมคำอุทานในประโยคสนทนา ให้ถูกต้องสมบูรณ์ (๑๐ คะแนน)

แดง : .....พวกเราชนะแล้ว

ต้อย : .....ดูนั่นสิใครเป็นอะไรแน่เลย ฉันเห็นพวกเขาทำหน้านิ่วคิ้วขมวด

แดง : .....สงสัยขาแพลงแน่ๆเลย เราไปดูกันเถอะ

โค้ช : .....เธอสองคนมาพอดี ช่วยพยุงเพื่อนไปนั่งก่อนเร็ว

เบิร์ด : .....เบา ๆ หน่อยเพื่อน ฉันเจ็บนะ

โค้ช : เอาล่ะ! ขอบใจพวกเธอมาก ชัยชนะครั้งนี้เพราะพวกเราทุกคนสามัคคีกัน

6102148L01C.indd 134 7/17/18 10:39 AM

★★★★★ | ท ๕/ผ.๒-๐๔

ตอนที่ ๒ อ่านนิทานเรื่อง “กวางกับพรานหนุ่ม”แล้วสำรวจคำอุทานจากเรื่อง เขียนคำอุทานที่พบในเรื่องวิเคราะห์ว่าคำอุทานนั้นแสดงอารมณ์ใดของผู้พูด (๑๐ คะแนน)

นิทานอีสป กวางกับพรานหนุ่ม

ครั้งหนึ่งกวางหนุ่มกำลังดื่มน้ำจากสระ มันชื่นชมความงามของตัวมันเองที่แลเห็นในน้ำ “โอ้โฮ!” มันพูด “ท่านจะเห็นเขาสวยงามอย่างนี้ได้ที่ไหน รวมทั้งเขาที่แตกกิ่งก้านออกไปนั้นด้วย ข้าอยากมีขาที่มีคุณค่ามากกว่านี้ เพื่อจะได้รับกับหัวที่งามสง่านั้นเสียเหลือเกิน อนิจจา! น่าเวทนาทำไมขาของข้ามันช่างเล็กเพรียวลมและบอบบางมากเกินไปเหลือเกิน ..เฮ้อ! น่าผิดหวังจริงๆ”

ขณะนั้นนายพรานคนหนึ่งเดินเข้ามาใกล้ๆ “อุแม่เจ้า! ช่างเป็นเขาที่งามอะไรเช่นนี้” พรานหนุ่มคิด อยู่ในใจ ขณะที่มือก็โก่งสายธนู และได้ยิงลูกธนูหวีดหวิวมาทางมัน

“โอ๊ะ!” เจ้ากวางหนุ่มร้องด้วยความตกใจ ฉับพลันมันก็เผ่นแนบไปข้างหน้า ชั่วประเดี๋ยวเดียวด้วยความช่วยเหลือของขาอันปราดเปรียวของมัน มันก็ไปอยู่ในที่ที่เกือบจะลับสายตาของนายพราน แต่เนื่องจากมันไม่ได้สังเกตทางที่วิ่งไป มันวิ่งผ่านต้นไม้บางต้น ที่มีกิ่งห้อยลงต่ำ เขาของมันจึงติดอยู่กับกิ่งไม้เหล่านี้ “โอ๊ย!...ช่วยด้วย!” กวางหนุ่มร้องเสียงหลง เมื่อนายพรานกำลังจะตามมาทัน

นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า

อย่าเห็นผิดเป็นชอบ (ขาที่เล็กและไม่ชอบกลับช่วยให้รอดตาย แต่เขาที่สวยงามกลับไม่ช่วยอะไรเลย)

คำอุทาน	๑.แสดงอารมณ์.....
คำอุทาน	๒.แสดงอารมณ์.....
คำอุทาน	๓.แสดงอารมณ์.....
คำอุทาน	๔.แสดงอารมณ์.....
คำอุทาน	๕.แสดงอารมณ์.....

6102148L01C.indd 135 7/17/18 10:40 AM

ใบความรู้สำหรับนักเรียน

การสร้างคำในภาษาไทย

เมื่อโลกวิวัฒนาการ มีสิ่งแปลกใหม่เพิ่มขึ้น มีเครื่องมือ เครื่องใช้ วัสดุ หรือสิ่งของต่าง ๆ มาใช้ในชีวิตประจำวันมากมาย ดังนั้น คำที่เคยมีใช้อยู่ในภาษาไทยจึงมีไม่พอที่จะใช้เรียกวัสดุสิ่งของเหล่านั้น เราจึงต้องมีการสร้างคำเพิ่มขึ้นด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อให้มีถ้อยคำใช้ในภาษาไทยได้มากขึ้น
การสร้างคำในภาษาไทยมี ๓ ลักษณะ คือ คำประสม คำซ้อน คำซ้ำ

คำมูล

คำมูล คือ คำ ๆ เดียวที่มิได้ประสมกับคำอื่น อาจมี ๑ พยางค์ หรือหลายพยางค์ก็ได้แต่เมื่อแยกพยางค์แล้วแต่ละพยางค์ไม่มีความหมาย คำภาษาไทยที่ใช้มาแต่เดิมส่วนใหญ่ เป็นคำมูลที่มีพยางค์เดียวโดด ๆ เช่น พ่อ แม่ กิน เดิน ร้อง คำมูลหลายพยางค์ เป็นคำสองพยางค์ขึ้นไปมีความหมายในตัวไม่สามารถแยกพยางค์ภายในคำได้ เพราะทำให้ไม่มีความหมาย อาจเป็นคำไทยแท้ หรือคำภาษาต่างประเทศก็ได้ เช่น มะละกอ เกเร โหระพา นาฬิกา บิดา วิทยุ เป็นต้น

ตัวอย่างแบบสร้างของคำมูล

คน	มี ๑ พยางค์ คือ คน
สิงโต	มี ๒ พยางค์ คือ สิง + โต
นาฬิกา	มี ๓ พยางค์ คือ นา + ฬิ + กา
ทะมัดทะแมง	มี ๔ พยางค์ คือ ทะ + มัด + ทะ + แมง
กระเหี้ยนกระหือรือ	มี ๕ พยางค์ คือ กระ + เหี้ยน + กระ + หือ + รือ

6102148L01C.indd 136 7/17/18 10:40 AM

คำประสม

คำประสม คือ คำที่สร้างขึ้นใหม่โดยนำคำมูลตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไปมาประสมกัน ให้เกิดเป็นคำใหม่ ความหมายใหม่ โดยอาจมีเค้าความหมายเดิมหรือมีความหมายใหม่ก็ได้

ลักษณะของคำประสม

๑. คำประสมที่เกิดความหมายใหม่ มีเค้าความหมายเดิม เช่น

เตา + ถ่าน	-	เตาถ่าน	หมายถึง	เตาที่ใช้ถ่านเป็นเชื้อเพลิง
เตา + รีด	-	เตารีด	หมายถึง	เครื่องใช้ที่ใช้รีดเสื้อผ้า
รถ + ไฟฟ้า	-	รถไฟฟ้า	หมายถึง	รถที่ใช้ไฟฟ้าเป็นพลังงานขับเคลื่อน
รถ + ยนต์	-	รถยนต์	หมายถึง	ยานพาหนะทางบกที่ขับเคลื่อนที่ด้วยพลังงานอย่างใดอย่างหนึ่งและถ่ายทอดลงสู่ล้อ

๒. คำประสมที่เกิดความหมายใหม่เปลี่ยนไปจากเดิม เช่น

ขาย + หน้า	-	ขายหน้า	หมายถึง	รู้สึกอับอาย
ราด + หน้า	-	ราดหน้า	หมายถึง	อาหารประเภทก๋วยเตี๋ยวมีน้ำปรุงข้นๆ
ลูก + น้ำ	-	ลูกน้ำ	หมายถึง	ลูกอ่อนของยุงซึ่งยังอาศัยอยู่ในน้ำ
ผี + เสื้อ	-	ผีเสื้อ	หมายถึง	แมลงพวกหนึ่งมีปีกเป็นแผ่นบางสีต่าง ๆ
หาง + เสือ	-	หางเสือ	หมายถึง	เครื่องถือท้ายเรือ

๓. คำประสมที่มาจาก อาการนาม มีคำว่า “การ” หรือ “ความ” นำหน้าคำกริยาหรือคำวิเศษณ์ เช่น การกิน การบ้าน การเมือง การกระทำ ความดี ความชั่ว ความสวย ความขยันหมั่นเพียร

๔. คำประสมที่เกิดจากการย่อคำให้กะทัดรัดขึ้น มักขึ้นต้นด้วยคำว่า ชาว ช่าง นัก ที่ เครื่อง ผู้ หมอ ของ เช่น

ชาวบ้าน	ชาววัง	ชาวนา	ชาวประมง	ชาวสวน
ช่างยนต์	ช่างภาพ	ช่างเสริมสวย	ช่างไฟฟ้า	ช่างไม้
การค้า	การเรือน	นักเรียน	นักการเมือง	นักข่าว
เครื่องเขียน	เครื่องใช้	ที่นอน	ที่อยู่	ที่พัก
หมอดู	หมอลำ	ของกิน	ของใช้	ผู้ดี

6102148L01C.indd 137 7/17/18 10:40 AM

คำซ้อน

คำซ้อน เป็นการสร้างคำโดยนำคำมูลที่มีความหมายเหมือนกัน ใกล้เคียงกัน หรือตรงข้ามกัน มาวางซ้อนกันทำให้เกิดคำใหม่ มีความหมายใหม่ โดยความหมายใหม่อาจกว้างขึ้น หนักแน่นขึ้น หรือเบาลงก็ได้

ชนิดของคำซ้อน

๑. คำซ้อนเพื่อความหมาย คือ คำซ้อนที่เกิดจากคำมูลที่มีความหมายเหมือนกัน ใกล้เคียงกัน หรือตรงข้ามกัน มาวางชิดกัน เช่น

ความหมายเหมือนกัน	เสื่อสาด	เหาะเหิน	พูดจา	บ้านเรือน
ความหมายใกล้เคียงกัน	คัดเลือก	แนะนำ	เกรงกลัว	ขัดขวาง
ความหมายตรงกันข้าม	ผิดชอบ	ชั่วดี	ได้เสีย	เช้าค่ำ

๒. คำซ้อนเพื่อเสียง คือ คำซ้อนที่เกิดจากการนำคำที่มีเสียงคล้องจองและมีความหมายสัมพันธ์กันมาซ้อนกัน เพื่อให้ออกเสียงได้ง่าย ไพเราะ เช่น

เร่อร่า	ท้อแท้	จริงจัง	ตูมตาม	ซุบซิบ
ราบคาบ	จิ้มลิ้ม	แร้นแค้น	เบ้อเร่อ	อ้างว้าง
ออดอ้อน	อัดอั้น	รวบรวม	กระดุกกระดิก	กระดูกกระเดี้ยว
ประเจิดประเจ้อ	ถ้วยโถโอชาม	ขโมยขโจร	ทรัพย์ในดินสินในน้ำ	

ตัวอย่างคำซ้อน

พร้อมเพรียง	ครบครัน	แข็งแรง	ขัดข้อง	ผิดชอบชั่วดี
ถิ่นฐาน	จิตใจ	ทุกข์ยาก	ทรัพย์สิน	ทรัพย์สมบัติ
รูปภาพ	รูปพรรณ	โศกเศร้า	ยวดยาน	กู้หนี้ยืมสิน
สูญหาย	กู้ยืม	อดทน	ขัดขวาง	หนักอกหนักใจ

6102148L01C.indd 138 7/17/18 10:40 AM

★★★★★ | ท ๕/ผ.๒-๐๕

ใบงานที่ ๐๕ การสร้างคำในภาษาไทย

คำชี้แจง ตอนที่ ๑ สร้างคำใหม่ จากคำที่กำหนดให้ แล้วเลือกคำมาแต่งประโยค (๑๐ คะแนน)

ตัวอย่าง บท — บทบาท บทเรียน บทเพลง บทละคร ตีบทแตก

ณเดช เป็นนักแสดงที่อ่านบทละครมาอย่างดีจึงเล่นได้สมบทบาท

สืบ .....

.....

ชา .....

.....

กล้า .....

.....

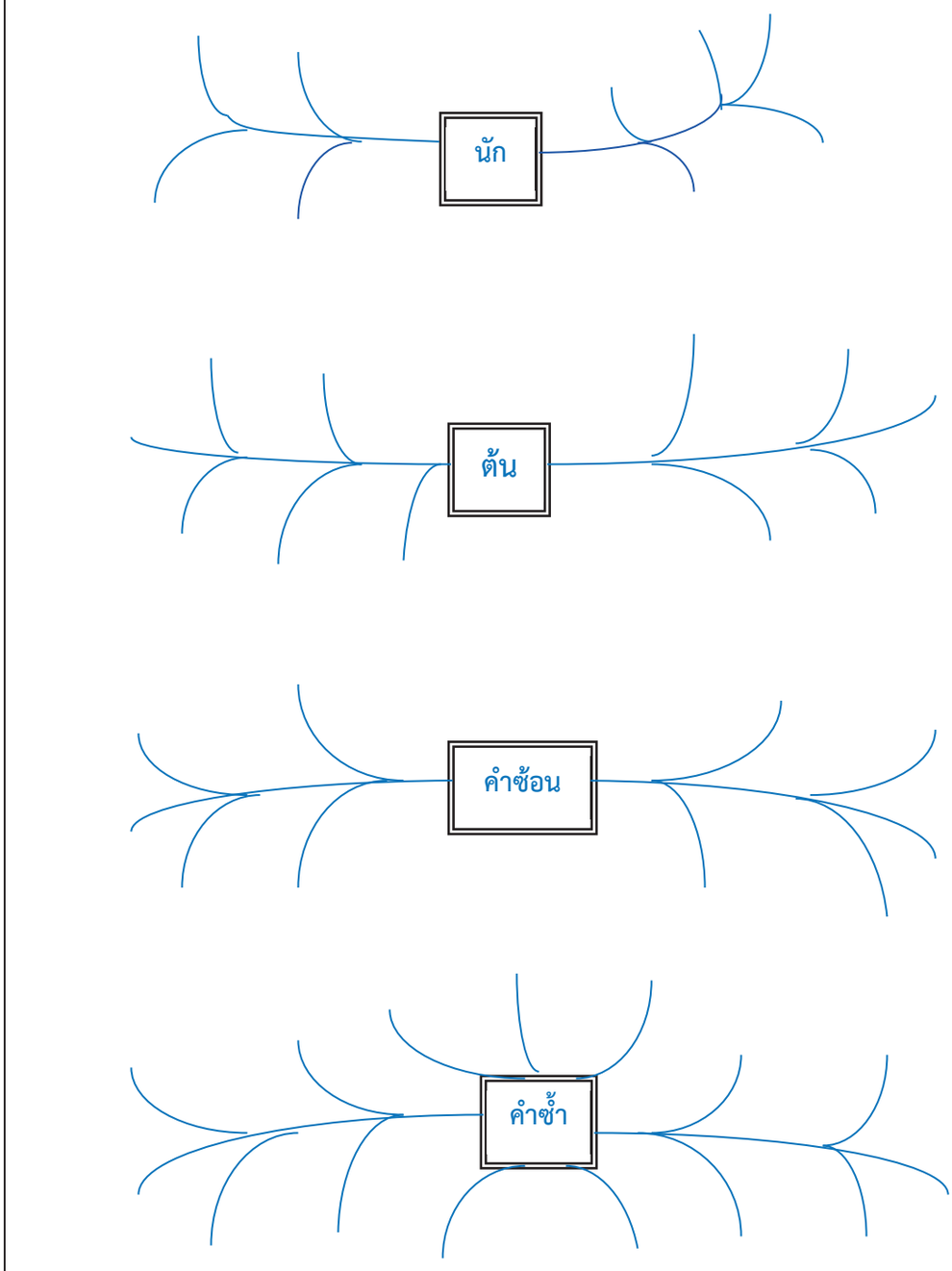
ใจ .....

.....

6102148L01C.indd 139 7/17/18 10:40 AM

ตอนที่ ๒ สร้างคำประสม คำซ้ำ คำซ้อน โดยใช้คำแรกตามคำที่กำหนดให้ (๑๒ คะแนน)

6102148L01C.indd 140 7/17/18 10:40 AM

★★★★★ | ท ๕/ผ.๓

ใบความรู้
ประโยคและส่วนประกอบของประโยค

ประโยค คือ คำ หรือกลุ่มคำที่นำมาเรียงกันสามารถสื่อความได้ โดยทั่วไปประโยคประกอบด้วยส่วนสำคัญ ๒ ส่วน คือ ส่วนที่เป็นประธาน กับ ส่วนที่เป็นภาคแสดง

อ่านและสังเกตประโยคต่อไปนี้

ประธาน		ภาคแสดง
คำนาม	คำสรรพนาม	คำกริยา
พ่อ	-	หัวเราะ
แทน	-	วิ่ง
-	เขา	ดีใจ

ประโยคข้างต้นนี้เรียกว่า **ประโยคสามัญ** ที่ประกอบด้วย **ประธาน** และ**ภาคแสดง** ประธานอาจเป็น คำนามหรือคำสรรพนามก็ได้

ประธาน		ภาคแสดง		
คำนาม	คำสรรพนาม	คำกริยา	คำนาม	คำสรรพนาม
พ่อ	-	อ่าน	หนังสือ	-
แม่	-	ดู	-	ฉัน
-	เขา	เล่น	ลูกข่าง	-

ประโยคข้างต้นนี้เป็นประโยคสามัญที่ภาคแสดงมีคำนาม หรือคำสรรพนาม ตามหลังคำกริยาบางคำ ได้แก่ อ่าน ดู เล่น

ประธาน			ภาคแสดง	
คำนาม	คำสรรพนาม	ส่วนขยาย	คำกริยา	ส่วนขยาย
พ่อ	-	ของฉัน	หัวเราะ	เสียงดัง
นก	-	สีเหลือง	บิน	เร็ว
-	เธอ	คนนั้น	ตกใจ	มาก

ประโยคสามัญข้างต้นนี้ มีโครงสร้างที่ซับซ้อนขึ้น คือ มี**ส่วนขยาย**คำนาม หรือคำสรรพนาม และส่วนขยายคำกริยาเพิ่มเข้ามาอีก

ประธาน		ภาคแสดง			
คำนาม	คำสรรพนาม	คำกริยา	คำนาม	คำสรรพนาม	ส่วนขยายคำกริยา
-	เขา	เล่น	ลูกข่าง	-	สนุกมาก
พ่อ	-	อ่าน	หนังสือ	-	อย่างตั้งใจ
แม่	-	ดูแล	-	ฉัน	ด้วยความรัก

ประโยคสามัญข้างต้นนี้ ส่วนขยายคำกริยาบางคำ อาจอยู่หลังคำนาม หรือคำสรรพนามที่ตามหลังคำกริยานั้น ๆ ก็ได้

ที่มา : ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ กระทรวงศึกษาธิการ : ๒๕๕๖.

6102148L01C.indd 141 7/17/18 10:40 AM

ใบงานที่ ๐๖ ประโยคและส่วนประกอบของประโยค

ตอนที่ ๑ จำแนกส่วนประกอบของประโยคให้ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

ประโยค	ภาคประธาน		ภาคแสดง			
	ประธาน	ขยายประธาน	กริยา	กรรม	ส่วนขยายกรรม	ส่วนขยายกริยา
พระสังข์หุงข้าวไว้ให้แม่						
คุณตาของฉันดื่มน้ำส้มคั้นทุกเช้า						
นกกระจาบทำรังบนต้นมะม่วง						
แดงมีกระปุกออมสินใบใหญ่						
คุณแม่ของเธอร้องเพลงได้ไพเราะมาก						

ตอนที่ ๒ แต่งประโยคมีกริยาอกรรม และประโยคมีกริยาสกรรม (๑๐ คะแนน)

ประโยคมีกริยาอกรรม

๑.....

๒.....

๓.....

๔.....

ประโยคมีกริยาสกรรม

๑.....

๒.....

๓.....

๔.....

๕.....

6102148L01C.indd 142 7/17/18 10:40 AM

ใบความรู้
ประโยคเพื่อการสื่อสาร

ประโยคที่ใช้เพื่อการสื่อสาร มีหลายชนิด ต้องพิจารณาเลือกใช้ให้ตรงตามจุดประสงค์ เช่น

๑. ประโยคบอกเล่า ใช้บอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ให้ผู้อื่นรู้เรื่อง เช่น

-วันนี้คุณยายจะพาผมไปดูละคร
-จุดรวมความสนใจอยู่ที่เวทีการแสดง
-ผมจะฝึกตีกลองมโนราห์

๒. ประโยคปฏิเสธ ใช้บอกว่าเรื่องราวนั้น ๆ ไม่ใช่ ไม่ต้องการ หรือไม่จริง มักมีคำว่า ไม่ ไม่ใช่ ไม่ได้ อยู่ด้วย เช่น

-ฉัน**ไม่**ชอบชมการแสดง
-นี่**ไม่ใช่**นิสัยของโอม
-ผม**ไม่ได้**ไปเที่ยวกับเพื่อนเพราะพาคุณยายไปชมละคร

๓. ประโยคคำถาม ใช้ถามผู้อื่นเมื่อต้องการคำตอบ มักมีคำแสดงคำถาม ใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม ไหม ฯลฯ เช่น

-ใครแสดงเป็นนางมโนราห์
-โอมประทับใจ**อะไร**จากการชมการแสดง
-หิว**ไหม** เข้าห้องน้ำ**ไหม**

๔. ประโยคขอร้อง ใช้ขอร้องให้ผู้อื่นทำอย่างหนึ่งอย่างใด มักมีคำว่า กรุณา โปรด ช่วย ฯลฯ อยู่ด้วย เช่น

-กรุณาปิดโทรศัพท์มือถือระหว่างชมการแสดง
-โปรดร่วมมือกับโรงละครแห่งชาติในการรักษาความสะอาด
-ช่วยรักษาสมบัติของชาติด้านนาฏศิลป์ด้วย

๕. ประโยคแสดงความต้องการ ใช้บอกความต้องการของตนเองให้ผู้อื่นรับรู้ มักมีคำว่า อยาก ต้องการ ประสงค์ อยู่ด้วย เช่น

-ฉัน**อยาก**ไปขี่จักรยานร่วมรณรงค์ประหยัดพลังงาน
-ผม**ต้องการ**ไปโรงละครแห่งชาติเพื่อเป็นเพื่อนคุณยาย
-เราทุกคน**ประสงค์**จะมีคอนเสิร์ตทำนองกลองไทยที่มีชื่อเสียง

6102148L01C.indd 143 7/17/18 10:40 AM

๖.ประโยคคำสั่ง ใช้สั่งให้ผู้อื่นทำอย่างใดอย่างหนึ่ง อาจให้ทำหรือห้ามมิให้ทำก็ได้ เช่น

-**ห้าม**ถ่ายภาพ
-**ห้าม**นำอาหารเข้ามารับประทาน
-**จง**ปฏิบัติตามระเบียบการเข้าชมโรงละครแห่งชาติ
-**อย่า**ลืมไปเป็นเพื่อนคุณยายนะลูก

ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ กระทรวงศึกษาธิการ : ๒๕๕๖.

6102148L01C.indd 144 7/17/18 10:40 AM

★★★★★ | ท ๕/ผ.๓-๐๗

ใบงานที่ ๐๗ ประโยคเพื่อการสื่อสาร

คำชี้แจง ตอนที่ ๑ อ่านป้ายที่กำหนดให้ แล้วนำสาระสำคัญจากป้ายแต่งประโยคเพื่อการสื่อสาร
(๑๐ คะแนน)

สงกรานต์นี้ “สนุก...ไม่เพิ่มขยะ”
เลือกก่อนใช้ คิดก่อนทิ้ง ลดขยะเพื่อ

ทางเลือกใหม่ “ใบโอชานอ้อย บรรจุภัณฑ์เพื่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม”

เลือกผลิตภัณฑ์ **ใบโอชานอ้อย** √ ไร้สารพิษก่อมะเร็ง √ ไม่ใช้สารฟอกสี
ดีต่อคุณ ดีต่อโลก √ สามารถย่อยสลายภายใน ๔๕ วัน √ มีมาตรฐานรับรอง

ประโยคบอก .....

ประโยคปฏิเสธ .....

ประโยคคำถาม .....

ประโยคคำสั่ง .....

ประโยคขอร้อง .....

6102148L01C.indd 145 7/17/18 10:40 AM

ใบความรู้
การอ่านและเขียนประกาศ

การอ่านข่าวสารของทางราชการ

การอ่านข่าวสารของทางราชการ เป็นการสื่อสารข้อความจากหน่วยงานราชการถึงประชาชนบุคคลทั่วไป อาจจัดทำในรูปแบบต่าง ๆ

จุดมุ่งหมายของการอ่านข่าวสารของทางราชการ มีดังนี้

๑. อ่านเพื่อรับทราบ

๒. อ่านเพื่อนำไปปฏิบัติ

ประกาศ เป็นข้อความที่แจ้งเรื่องราวให้ผู้อื่นทราบ เช่น ประกาศทางราชการ ประกาศบริษัท ห้างร้าน

การเขียนประกาศ เป็นการบอกความต้องการ หรือข้อเท็จจริงของหน่วยงานหรือบุคคลเพื่อให้ทราบทั่วกันอย่างกว้างขวาง มี ๒ ประเภท คือ ประกาศที่ไม่เป็นทางการ และประกาศที่เป็นทางการ

๑. ประกาศที่ไม่เป็นทางการ

เป็นการเขียนแจ้งเรื่องให้ผู้อื่นทราบและให้ปฏิบัติตามความต้องการของผู้ประกาศ โดยจะบอกความต้องการและหรือจุดประสงค์ และให้รายละเอียดประกอบตามความจำเป็น ภาพ หรือคุณลักษณะที่เด่นชัด

ตัวอย่าง

การประกาศสัตว์เลี้ยงหาย

ใครพบมีรางวัล

แมวพันธุ์.....อายุ.....ปี

ลักษณะพิเศษ.....

.....

ผู้พบเห็นกรุณาติดต่อที่

บ้านเลขที่.....

โทรศัพท์.....

6102148L01C.indd 146 7/17/18 10:40 AM

๒. ประกาศที่เป็นทางการ ส่วนใหญ่เป็นประกาศทางราชการ มีหลักการเขียนที่สำคัญคือ

๑. บอกใจความสำคัญให้ครบว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ทำไม ตามจุดประสงค์

๒. ลำดับความจากบอกเหตุไปหาผล หรือบอกความต้องการ แล้วให้ผู้เกี่ยวข้องปฏิบัติตาม

๓. ใช้ถ้อยคำที่กระชับ ชัดเจน ภาษาที่เป็นแบบแผนหรือกึ่งแบบแผน ไม่ใช้ภาษาพูด

๔. การเขียนตามรูปแบบของประกาศ

ตัวอย่าง

ประกาศ...(ชื่อหน่วยงานราชการที่ออกประกาศ)

เรื่อง...(ชื่อเรื่องที่ประกาศ)

(ย่อหน้า).....อ้างเรื่องที่ประกาศ.....

.....

(ย่อหน้า).....จุดประสงค์สำคัญ รายละเอียด เงื่อนไขต่าง ๆ และขั้นตอนการปฏิบัติ

.....

จึงประกาศมาให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ลายมือชื่อผู้ประกาศ
(ชื่อเต็มของเจ้าของลายมือ)
ตำแหน่งของผู้ออกประกาศ

6102148L01C.indd 147 7/17/18 10:40 AM

ตัวอย่าง

ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เรื่อง อนุญาตให้ใช้สื่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา

ด้วยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดทำหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชุด ภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาแล้ว อนุญาตให้ใช้ในสถานศึกษาได้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๕๓

ชินภัทร ภูมิรัตน์
(นายชินภัทร ภูมิรัตน์)
เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

6102148L01C.indd 148 7/17/18 10:40 AM

ใบงานที่ ๐๘ ประกาศน่ารู้

ประกาศกรมอุตุนิยมวิทยา
พายุ “เชบี”

ฉบับที่ ๑๓ ลงวันที่ ๐๓ สิงหาคม ๒๕๕๖

เมื่อเวลา ๑๐.๐๐ น. วันนี้ (๓ ส.ค.๕๖) พายุโซนร้อน “เชบี” (JEBI) บริเวณชายฝั่งประเทศเวียดนาม มีศูนย์กลางอยู่ห่างจากกรุงฮานอย ประเทศเวียดนามทางทิศตะวันออกประมาณ ๒๐๐ กิโลเมตร หรือที่ละติจูด ๒๑.๒ องศาเหนือ ลองจิจูด ๑๐๗.๘ องศาตะวันออก มีความเร็วลมสูงสุดใกล้ศูนย์กลาง ประมาณ ๘๕ กม./ชม. กำลังเคลื่อนที่ทางทิศตะวันตกค่อนทางเหนือเล็กน้อยด้วยความเร็วประมาณ ๒๕ กิโลเมตรต่อชั่วโมง คาดว่าจะขึ้นฝั่งใกล้กรุงฮานอยประเทศเวียดนามในเที่ยงวันนี้ (๓ ส.ค.๕๖) หลังจากนั้นจะอ่อนกำลังลงเป็นพายุดีเปรสชันและหย่อมความกดอากาศต่ำต่อไป ลักษณะเช่นนี้ทำให้ในช่วงวันที่ ๓-๕ สิงหาคม ๒๕๕๖ จะมีฝนตกหนักถึงหนักมากบางแห่ง และมีลมแรงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บริเวณจังหวัดหนองคาย บึงกาฬ เลย หนองบัวลำภู อุดรธานี สกลนคร นครพนม และมุกดาหาร ส่วนภาคเหนือบริเวณจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ พะเยา น่าน แพร่ อุตรดิตถ์ พิษณุโลก และเพชรบูรณ์ ขอให้ประชาชนระวังอันตรายจากสภาวะอากาศดังกล่าวไว้ด้วย

อนึ่ง มรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดปกคลุมทะเลอันดามัน ประเทศไทย และอ่าวไทย มีกำลังค่อนข้างแรง ทำให้บริเวณภาคตะวันออก และภาคใต้ฝั่งตะวันตก ยังคงมีฝนตกหนักถึงหนักมากในบางพื้นที่ ขอให้ประชาชนบริเวณจังหวัดจันทบุรี ตราด ระนอง พังงา ตรัง และสตูล ระวังอันตรายจากฝนตกหนักถึงหนักมาก ส่วนคลื่นลมในทะเลอันดามันและอ่าวไทยตอนบนบริเวณภาคตะวันออกสูงประมาณ ๒ เมตร ขอให้ชาวเรือเพิ่มความระมัดระวังในการเดินเรือในระยะนี้ไว้ด้วย

ประกาศ ณ วันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ เวลา ๑๑.๐๐ น.

(ลงชื่อ) วรพัฒน์ ทิวถนอม

(นายวรพัฒน์ ทิวถนอม)

อธิบดีกรมอุตุนิยมวิทยา

6102148L01C.indd 149 7/17/18 10:40 AM

คำชี้แจง ตอนที่ ๑ อ่านประกาศกรมอุตุนิยมวิทยาเรื่อง พายุเซบี แล้วตอบคำถาม (๑๐ คะแนน)

๑.หน่วยงานที่ออกประกาศคือหน่วยงานใด

.....

๒.เรื่องที่ออกประกาศคือเรื่องใด

.....

๓.ทำไมต้องออกประกาศ

.....

๔.ผู้ได้รับผลกระทบตามข้อความในประกาศคือใคร

.....
.....
.....

๕.เงื่อนไขและขั้นตอนการปฏิบัติคือย่างไร

.....
.....
.....

6102148L01C.indd 150 7/17/18 10:40 AM

★★★★★ | ท ๕/ผ.๔-๐๘

ตอนที่ ๒ เขียนประกาศ ๑ ฉบับ โดยออกแบบการเขียน พร้อมเขียนรายละเอียดในประกาศให้ชัดเจน (๒๐ คะแนน) โดยเลือกหัวข้อจากเรื่องที่กำหนดให้ ดังนี้

- ประกาศแจ้งของหาย
- ประกาศหาเสียงเลือกตั้งคณะกรรมการสภานักเรียน

ตัวอย่างประกาศ

แมวชื่อซิลเวีย หรือ ขาวอวบ ลูกครึ่งไทย-เปอร์เซียน สีขาวอมเหลือง เพศเมีย ทำหมันแล้ว ขนสั้น ตัวใหญ่ หางยาว ใส่ปลอกคอ มีกระดิ่งเขียนชื่อ Silvia หายออกจากบ้านซอย ๑๔ หมู่บ้านวศิน ๒ ถนนรามอินทรา ๔๔ กรุงเทพฯ ตั้งแต่วันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๖๐ จนถึงปัจจุบัน

ท่านใดพบเห็นและนำมาคืนอย่างปลอดภัย เรายินดีมีค่าตอบแทนน้ำใจให้ท่าน ๕,๐๐๐ บาท

โปรดติดต่อ ๐๘๕๓๔ ๕๐๖๐๑

6102148L01C.indd 151 7/17/18 10:40 AM

★★★★★ | ท ๕/ผ.๔

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ วรรณกรรมคำสอน **ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕**

.....

คำชี้แจง ตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

๑. อธิบายคำสอนที่กำหนดให้

“ปัญญาย่อมประเสริฐกว่าทรัพย์” หมายความว่า.....

.....

๒. **“รูปแร้งดูร่างร้าย รุงรัง**
ภายนอกเพียงพึงชัง ชั่วช้า
เสพสัตว์ที่มรณัง นฤโทษ
ดั่งจิตสาธุชนกล้า กลั่นสร้างทางผล”

คำประพันธ์นี้ต้องการสอนอะไร .....

นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ เพราะอะไร .....

.....

๓. เขียนประโยคโดยมีคำอุทานจากสถานการณ์ที่กำหนดให้

ตกใจ = ...

ดีใจ = ...

โกรธ = ...

๔. จัดกลุ่มคำที่กำหนดให้ ให้ถูกต้อง

นักเรียน เบาๆ เร็วๆ เครื่องเขียน ซุบซิบ เสื่อสาด
ทีละน้อยๆ แม่ค้า แดงๆ หมอดู โศกเศร้า แข็งแรง

คำซ้ำ	คำซ้อน	คำประสม

6102148L01C.indd 152 7/17/18 10:40 AM

๕. เลือกคำที่นักเรียนชอบในข้อ ๔ แล้วแต่งประโยค

ประโยคบอกเล่า .....

ประโยคคำสั่ง .....

ประโยคคำถาม .....

๖. อ่านประกาศต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม

Take Care of the Earth ชมรม ต.ตนรักษ์โลก

๖.๑ ใครเป็นผู้ออกประกาศ

.....

๖.๒ จุดประสงค์ของผู้ประกาศคือเรื่องใด

.....

.....

.....

๖.๓ นักเรียนจะนำข้อคิดที่ได้จากการอ่านประกาศนี้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

.....

.....

.....

6102148L01C.indd 153 7/17/18 10:40 AM

6102148L01C.indd 154 7/17/18 10:40 AM

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖

สร้างสรรค์งานเขียน

6102148L01C.indd 155 7/17/18 10:40 AM

6102148L01C.indd 156 7/17/18 10:40 AM

★★★★★ | ท ๖/ผ.๑

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖ **สร้างสรรค์งานเขียน** **ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕**

คำชี้แจง เขียนเครื่องหมาย × ทับอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

๑. คำคู่ใดคือคำพ้องรูป
ก. รถ รส ข. พันธุ์ พรรณ
ค. พุด พุทธ ง. เพลา เพลา

๒. คำในข้อใดไม่ใช่คำพ้องเสียง
ก. เพลาเย็น เพลารถหัก ข. อาหาร ประหาร
ค. ฉันใช้พู่กันระบายสีหอยแมลงภู่ ง. พระขรรค์ ขำขัน

๓. ข้อใดมีคำพ้องเสียง
ก. ฉันรับประทานอาหารอยู่ริมธาร ข. ต้นเสมาขึ้นอยู่บนยอดเสมา
ค. คนแห่แหนมาที่บ่อน้ำเพื่อมาดูจอกแหน ง. ในเพลาเช้าฉันเห็นเพลารถหักลงมา

๔. ควรนำคำพ้องเสียงในข้อใดมาเติมในช่องว่าง
“ฉันทำ___งานด้วยความตั้งใจเมื่อไปอยู่ จังหวัด___สินธุ์”
ก. การ กาล ข. กาน กาญ
ค. การ กาศ ง. กาน การ

๕. การเขียนแผนภาพโครงเรื่องมีประโยชน์อย่างไร
ก. สรุปข้อคิดที่ได้จากเรื่อง ข. ประหยัดเวลาในการเขียน
ค. เขียนเรื่องได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ง. เป็นแนวทางในการเขียนเรื่อง

๖. ข้อความในข้อใด ควรใช้เป็นการขึ้นต้นคำนำเรียงความเรื่องยาเสพติด
ก. ยาเสพติดเป็นสิ่งไม่ดี
ข. เยาวชนควรห่างไกลยาเสพติด
ค. ตำรวจจับคนขายยาเสพติดได้หลายคน
ง. เสียเหงื่อให้การกีฬา ดีกว่าเสียน้ำตาให้ยาเสพติด

6102148L01C.indd 157 7/17/18 10:41 AM

๗. ผู้ที่เขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ได้ดีนั้นจะต้องมีคุณสมบัติอย่างไร

ก. ช่างคิด ช่างสังเกต
ข. รู้จักปรับปรุงเปลี่ยนแปลง
ค. ฝึกเขียนจนชำนาญและสร้างสถานการณ์ได้
ง. เขียนเรื่องได้ยาวๆ

๘. ข้อความในข้อใดที่ไม่ควรกล่าวในการเปิดเรื่อง

ก. เกริ่นนำถึงความสำคัญของเรื่อง
ข. กล่าวถึงรายละเอียดของสิ่งที่เขียนทั้งหมด
ค. กล่าวนำโดยวิธียกข้อความของบุคคลสำคัญ
ง. ให้คำจำกัดความของชื่อเรื่องหรือสิ่งที่จะเขียน

๙. จากข้อความ ข้อใดคือข้อคิดจากข้อความที่อ่าน

ไม่รวยไม่จน ไม่เป็นคนสำออย เกิดเป็นคนบนดอย ไม่ต้องคอยง้อใคร

ก. หนักเอาเบาสู้
ข. บุญมาวาสนาส่ง
ค. หลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดิน
ง. ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน

๑๐. การเขียนเรื่องตามจินตนาการ “วัยใสใส่ใจสิ่งแวดล้อม” โครงเรื่องข้อใดที่จำเป็นน้อยที่สุด

ก. วัยรุ่นชายหญิง
ข. การปลูกป่าโกงกาง
ค. ขยะ น้ำเน่าเสีย มลภาวะเป็นพิษ
ง. วิถีชีวิตและความเป็นอยู่คนในท้องถิ่น

****

6102148L01C.indd 158 7/17/18 10:41 AM

★★★★★ | ท ๖/ผ.๑

ใบความรู้
คำพ้อง

คำพ้อง หมายถึง คำที่มีลักษณะเหมือนกัน หรือซ้ำกัน เช่น เขียนเหมือนกัน หรือออกเสียงเหมือนกัน หรือเหมือนกันทั้งรูปและเสียง แต่มีความหมายต่างกัน ซึ่งจะพิจารณาตามเนื้อความของคำที่เกี่ยวข้องกับคำพ้องหรือคำที่เขียนต่างกัน แต่มีความหมายเหมือนกัน

คำพ้องรูป คือ คำที่เขียนเหมือนกัน ออกเสียงต่างกันและความหมายก็ต่างกัน การอ่านคำพ้องรูปให้ ถูกต้องควรดูข้อความอื่นๆ ประกอบด้วยว่าคำพ้องรูปนั้นหมายถึงอะไร จึงอ่านให้ถูก

ตัวอย่าง ใน**เพลา**นี้ฉันว่าควรจะ**เพลา**ๆ เรื่องการทะเลาะกันได้แล้ว ประเทศชาติจะได้สงบสุขเสียที

เพลา	อ่านว่า เพ-ลา	หมายถึง	กาล , คราว
เพลา	อ่านว่า เพลา	หมายถึง	เบาลง
ปักเป้า	อ่านว่า ปัก-กะ-เป้า	หมายถึง	ชื่อปลาชนิดหนึ่ง
ปักเป้า	อ่านว่า ปัก-เป้า	หมายถึง	ชื่อว่าวชนิดหนึ่ง
สมาธิ	อ่านว่า สะ-มา-ทิ	หมายถึง	การสำรวมใจให้แน่วแน่
สมาธิ	อ่านว่า สะ-หมาด	หมายถึง	ท่านั่งขัดสมาธิ
สระ	อ่านว่า สะ	หมายถึง	แอ่งน้ำขนาดใหญ่
สระ	อ่านว่าสะ-หระ	หมายถึง	อักษรแทนเสียงสระ

ปรับปรุงมาจาก www.sahavicha.com

เพลงคำพ้องรูป

คำร้อง ปิตินันธ์ สุทธสาร ทำนองเพลง ชวา

คำพ้องรูป เขียนรูปเหมือนกัน ความหมายมัน ผันเปลี่ยนเพี้ยนไป
มีหลายคำ สำเนียงเสียงใด อ่านแล้วไม่เหมือนกัน ขันดี
เพลารถยนต์ พัก**เพลา**เย็น **เสลา** เป็น **เสลา** ทันที
สระบัวใช่ **สระอา** **สระอี** จอก**แหน**มี **แหน**มาเร็วไว
ลา ลา ลา.....(ซ้ำ ๔ ครั้ง)

6102148L01C.indd 159 7/17/18 10:41 AM

ใบความรู้
คำพ้องรูป

ตัวอย่างบทร้อยกรอง **คำพ้องรูป**

กระบวนหนึ่งตัวเขียนไม่เปลี่ยนแปลก แต่อ่านแยกสองความตามวิถี
วัด**เขมา**โกศ**เขมาเพลา**ก็มี แต่ที่นี้ไปถึงป่า**เพลา**เย็น
ที่ริมเชิง**เสลา**ภูผาใหญ่ ล้วนกอไผ่ลำสล้าง**เสลา**เห็น
หัดโบกปูนใบ**เสมา**กว่าจะเป็น หน้าโฮเต็ลปลูก**เสมา**ดูเพราตา

พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร)

ความหมายของคำพ้องรูป

เสมา	อ่านว่า เส – มา	หมายถึง	รูปเครื่องหมายคล้ายใบโพธิ์ใช้บอกเขตพระอุโบสถ เช่น นาคกำลังวันทาเสมาที่หน้าโบสถ์
เสมา	อ่านว่า สะ – เหฺมา	หมายถึง	หญ้า เช่น หน้าโรงแรมปลูกเสมาดูสวยงามมาก
สระ	อ่านว่า สะ	หมายถึง	แอ่งน้ำขนาดใหญ่, ชำระ ล้าง เช่น เขาไปตักน้ำในสระมาสระผม
สระ	อ่านว่า สะ – หฺระ	หมายถึง	เสียง เช่น สระในภาษาไทย
เสลา	อ่านว่า เส – ลา	หมายถึง	เขา, หิน เช่น ที่เนินเสลามีต้นไม้เต็มไปหมด
เสลา	อ่านว่า สะ – เหฺลา	หมายถึง	สวย, งาม, เปลา, ชื่อต้นไม้ เช่น ต้นไม้

ปรับปรุงมาจาก www.sahawicha.com

6102148L01C.indd 160 7/17/18 10:41 AM

★★★★★ | ท ๖/ผ.๑-๐๑

ใบงานที่ ๐๑
เรียนรู้คำพ้องรูป

คำชี้แจง เลือกคำเติมในช่องว่างให้ได้ความหมายถูกต้อง

เพลา เสมา สระ สรง แหง แหน สมาธิ

๑. นายกำ..... ตกม้า หน้า.....ที่สนามแข่งม้า

๒. ที่จังหวัด .....บุรี เกิดภาวะแห้งแล้งแม้แต่น้ำใน.....บัว

๓. ต้น..... ขึ้นใกล้ๆโบสถ์ ที่มี.....

๔. นักเรียนนั่งเขียน..... ที่ริม.....น้ำ

๕. พ่อรักและหวง..... ปลาที่เลี้ยงไว้จึงมักชวนลูกสาวไปช้อน.....
เพื่อเป็นอาหารปลา

๖. ฉันนั่งขัด..... เพื่อทำ.....

6102148L01C.indd 161 7/17/18 10:41 AM

ใบงานที่ ๐๒
ค้นหาความหมายคำพ้องรูป

คำชี้แจง หาคำพ้องรูปที่นักเรียนสนใจ ๑๐ คำ พร้อมทั้งบอกความหมาย

๑..... ความหมาย .....

๒..... ความหมาย .....

๓..... ความหมาย .....

๔..... ความหมาย .....

๕..... ความหมาย .....

๖..... ความหมาย .....

๗..... ความหมาย .....

๘..... ความหมาย .....

๙..... ความหมาย.....

๑๐..... ความหมาย.....

6102148L01C.indd 162 7/17/18 10:41 AM

★★★★★ | ท ๖/ฝ.๑-๐๓

ใบงานที่ ๐๓
เรียนรู้คำอ่านและความหมาย

คำชี้แจง อ่านประโยคที่กำหนดให้แล้วสังเกตคำพ้องรูป พร้อมทั้งเขียนคำอ่านและความหมาย

๑. ฉันมองเห็นกรีของกุ้งอยู่ที่หัว และกรีตัวใหญ่กำลังออกอาละวาด

กรี (๑) อ่านว่า..... ความหมาย .....

กรี (๒) อ่านว่า ..... ความหมาย .....

๒. ครูใช้ครุ ๕ ใบ ตักน้ำที่บ่อหลังบ้าน

ครู (๑) อ่านว่า..... ความหมาย .....

ครู (๒) อ่านว่า ..... ความหมาย .....

๓. ฉันเดินผ่านซากปรักหักพังของเมืองโบราณ จนไปพบปรักซ่อนอยู่ในไหใต้ทางเดิน

ปรัก (๑) อ่านว่า ..... ความหมาย .....

ปรัก (๑) อ่านว่า ..... ความหมาย .....

๔. มีการจัดงานพลีกรรม เพื่อสดุดีแก่วีรชนผู้พลีชีพเพื่อประชาชน

พลี (๑) อ่านว่า ..... ความหมาย .....

พลี (๒)อ่านว่า ..... ความหมาย .....

๕. ที่ดงแขมเมืองแขมแลดูบาง

แขม (๑) อ่านว่า ..... ความหมาย .....

แขม (๒) อ่านว่า ..... ความหมาย .....

6102148L01C.indd 163 7/17/18 10:41 AM

ใบความรู้
คำพ้องเสียง

คำพ้องเสียง คือ คำที่ออกเสียงเหมือนกัน แต่เขียนต่างกันและความหมายก็ต่างกันด้วย

ตัวอย่าง เขาเอาน้ำที่ใช้ล้าง**รถ**ไป**รด**น้ำต้นไม้

รถ	อ่านว่า	รด	หมายถึง	ยานพาหนะ
รด	อ่านว่า	รด	หมายถึง	เท ราด หรือสาดน้ำ
เขี้ยวงู	อ่านว่า	เขี้ยว	หมายถึง	ฟันแหลมคมสำหรับฉีกเนื้อและอาหาร
เคี่ยวน้ำแกง	อ่านว่า	เขี้ยว	หมายถึง	ต้มให้เดือดนานๆ เพื่อให้งวด ข้น
ซ่อมแซม	อ่านว่า	ส้อม	หมายถึง	ทำสิ่งที่ชำรุดให้คืนดี
ช้อน**ส้อม**	อ่านว่า	ส้อม	หมายถึง	เครื่องใช้จิ้มอาหารการกิน
คุณ**ค่า**	อ่านว่า	ข้า	หมายถึง	หมายถึง คุณประโยชน์
ถูก**ฆ่า**	อ่านว่า	ข้า	หมายถึง	ทำให้ตาย
ข้าทาส	อ่านว่า	ข้า	หมายถึง	คนรับใช้
สัตว์เลี้ยง	อ่านว่า	สัด	หมายถึง	สิ่งมีชีวิตซึ่งแตกต่างไปจากพรรณไม้
ซื่อ**สัตย์**	อ่านว่า	สัด	หมายถึง	ความจริง
กรรณ	อ่านว่า	กัน	หมายถึง	หู
กัณฐ์	อ่านว่า	กัน	หมายถึง	คอ
กัน	อ่านว่า	กัน	หมายถึง	ตัด,โกน
ควาน	อ่านว่า	ควาน	หมายถึง	เอามือค้นหาของ
ควาญ	อ่านว่า	ควาน	หมายถึง	ผู้เลี้ยงและขี่ช้าง
สี	อ่านว่า	สี	หมายถึง	สิ่งที่ทำให้เป็นสีต่างๆ

ปรับปรุงมาจาก www.sahavicha.com

6102148L01C.indd 164 7/17/18 10:41 AM

★★★★★ | ท ๖/ผ.๒

ใบความรู้
คำพ้องเสียง

เพลงคำพ้องเสียง

คำร้อง : ปิตินันธ์ สุทธสาร ทำนอง : พม่าแทงกบ

เล เล เล เล เล เล เล เล (ซ้ำ)

สุขสันต์ สร้างสรรค์ เลือกสรร นั่นหนา

ออกเสียง สัน ทุกคำ

เล เล เล เล เล เล เล เล (ซ้ำ)

แต่ต่างความหมาย รูปร่างก็ต่างกัน

ที่เปล่งเสียงมานั้น ช่างเหมือนกันนะเธอ

เรียกคำพ้องเสียง เพราะเป็นเสียงเดียวกัน (ซ้ำ)

เด็กเด็กนั้นใช้กันระวังเอย (ซ้ำ)

ตัวอย่างบทร้อยกรอง “คำพ้องเสียง”

เมื่อคืนเข้าเวรดึก ใจจำตรึกลาดตระเวน

มืดค่ำทั่วบริเวณ ที่สามเสนถูกเวนคืน

เดินดูหาลาดเลา บนทางเท้าเมื่อวานซืน

พบปะคนยิ้มชื่น หน้าระรื่นกินราดหน้า

โครงการสื่อ ๖๐ พรรษา

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

6102148L01C.indd 165 7/17/18 10:41 AM

ตัวอย่าง คำพ้องเสียง

กฎ	หมายถึง	ข้อกำหนด เช่น กฎของลูกเสือสามัญมี ๓ ข้อ
กด	หมายถึง	บังคับลง, ข่ม เช่น เขาเอามือกดหัวฉันไว้
กรรณ	หมายถึง	หู เช่น พระกรรณ หมายถึง หู
กัณฐ์	หมายถึง	คอ เช่น ทศกัณฐ์ มี ๑๐ คอ
กัน	หมายถึง	กั้น, ห้าม, โกนให้เสมอกัน เช่น ช่างตัดผมกำลังกันผม
กัลป์	หมายถึง	ระยะเวลานานมาก เช่น จงรักกันชั่วกัปชั่วกัลป์
การ	หมายถึง	งาน, สิ่งหรือเรื่องที่ทำขึ้น เช่น เวลาทำการของบริษัทเริ่มตั้งแต่ ๘.๐๐ น.
การณ์	หมายถึง	เหตุ, เค้า, มูล เช่น วันนี้เกิดเหตุการณ์ที่น่าตื่นเต้นขึ้น
กาล	หมายถึง	กาลเวลามีค่า เราจึงต้องตรงต่อเวลา
กาฬ	หมายถึง	ดำ เช่น เขาเป็นไข้กาฬ
กาน	หมายถึง	ตัดเพื่อให้แตกใหม่ เช่น พ่อกานต้นมะม่วงในสวน
กานต์	หมายถึง	เป็นที่รัก เช่น จันทรกานต์ แปลว่าเป็นที่รักของพระจันทร์
กานท์	หมายถึง	บทกลอน เช่น นักเรียนควรหัดแต่งกลอนกานท์เข้าไว้บ้าง
กำ	หมายถึง	งอนิ้วมือทั้ง ๔ ให้จดอุ้งมือ
กำ	หมายถึง	ซี่ล้อรถหรือเกวียน
กำม	หมายถึง	เป็นคำโบราณที่หมายถึง ไข้เจ็บหมอตั้งกำไว้ , ท่านว่าเป็นกำมของเขาเอง
กรรม	หมายถึง	การกระทำ

ปรับปรุงมาจาก www.sahavicha.com

6102148L01C.indd 166 7/17/18 10:41 AM

★★★★★ | ท ๖/ผ.๒-๐๔

ใบงานที่ ๐๔
ค้นหาความหมายคำพ้องเสียง

คำชี้แจง หาคำพ้องเสียงที่นักเรียนสนใจ ๑๐ คำ พร้อมทั้งบอกความหมาย

๑.....ความหมาย .....

๒.....ความหมาย .....

๓..... ความหมาย .....

๔.....ความหมาย .....

๕..... ความหมาย .....

๖..... ความหมาย .....

๗.....ความหมาย .....

๘.....ความหมาย .....

๙..... ความหมาย .....

๑๐.....ความหมาย .....

6102148L01C.indd 167 7/17/18 10:41 AM

ใบงานที่ ๐๕
เรียนรู้คำพ้องเสียง

คำชี้แจง เติมคำพ้องเสียง (คำที่ขีดเส้นใต้) ให้ถูกต้อง

๑. ข้าราชการ	.....สัตว์	คุณ.....
๒. ตัดหญ้า	ปู่.....	สนาม.....
๓. พระขรรค์	ขำ.....	เขต.....
๔. โอกาส	เก่ง.....	อา.....
๕. ประสาน	สง.....	มหา.....
๖. การงาน	เหตุ.....	.....เวลา
๗. รังสรรค์	สี.....	จัด.....
๘. วันศุกร์	ข้าว.....	ความ.....
๙. โจทย์เลข	.....จัน	ทนาย.....
๑๐. หนึ่งพันคน	ผูก.....	คำประ.....

6102148L01C.indd 168 7/17/18 10:41 AM

★★★★★ | ท ๖/ผ.๒-๐๖

ใบงานที่ ๐๖
การใช้คำพ้องเสียง

คำชี้แจง เติมคำพ้องเสียง โดยใช้คำจากคำอ่านในวงเล็บ

๑. สุดาทำกิจ.....ที่เมือง..... (กาน)

๒. ผู้หญิงถูก.....ขณะไปจ่าย.....ไฟฟ้า (ข้า)

๓. เทศกาล..... เดือนสิบ เราจะไม่ถูก .....น้ำ (สาด)

๔. นักโทษถูกลง ..... เพราะมาไม่.....การสอบสวน (ทัน)

๕. .....คือเครื่องใช้ทำให้เกิดลม แม่ไปถวาย.....ตาหาร.แด่พระภิกษุสงฆ์ (พัด)

๖. หม่ำจ๊กม๊กเล่าเรื่องขำ ..... เกี่ยวกับพระ ..... ของพระเจ้าตา (ขัน)

๗. เขาติด .....บน เจ้าหน้าที่ ที่นำสาย ..... มาผูกที่ข้อมือ (สิน)

๘. ฉันถูกมีด ..... แม่ให้เงินฉัน ๑๐ ..... ให้ไปซื้อพลาสเตอร์ปิดแผล (บาด)

๙. .ชาติ ..... มนุษย์ มักจะผูก..... กันด้วยสายสัม.....อันดี (พัน)

๑๐. คน ..... หยิบของวางใส่ ..... (พาน)

6102148L01C.indd 169 7/17/18 10:41 AM

ใบความรู้
การเขียนแผนภาพโครงเรื่อง

การเขียนแผนภาพโครงเรื่อง

เป็นการเขียนที่แสดงให้เห็นโครงเรื่องโดยรวมทั้งเรื่อง ทำให้จับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น การเขียนแผนภาพโครงเรื่อง ต้องอาศัยการตั้งคำถามและตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านว่าตัวละครในเรื่องมีใครบ้าง สถานที่เกิดเหตุการณ์คือที่ไหน มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น ผลของเหตุการณ์นั้นคืออะไร

ขั้นตอนการสร้างแผนภาพโครงเรื่อง

๑. กำหนดชื่อเรื่อง หรือความคิดรอบยอด

๒. ระดมสมองคิดถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชื่อเรื่อง หรือความคิดรวบยอดสำคัญนั้น แล้วจดบันทึกไว้เป็นคำหรือกลุ่มคำสั้น ๆ

๓. นำคำหรือกลุ่มคำที่จดบันทึกไว้ซึ่งมีความสัมพันธ์กันมาจัดกลุ่ม ตั้งชื่อกลุ่มคำเป็นหัวข้อย่อย แล้วเรียงลำดับกลุ่มคำตามความสำคัญ

๔. เลือกตัวละคร สถานที่ เหตุการณ์ ให้เหมาะสมกับการนำไปใช้ประโยชน์และเนื้อหาของเรื่องการเขียนแผนภาพการคิด

ปรับปรุงมาจาก http://dlit.ac.th

6102148L01C.indd 170 7/17/18 10:41 AM

★★★★★ | ท ๖/ฝ.๓

ตัวอย่าง การเขียนแผนภาพโครงเรื่อง

เรื่อง ลูกแกะกับจระเข้

ลูกแกะตัวหนึ่งกระหายน้ำจัด มันจึงเดินไปที่ริมฝั่งน้ำเพื่อจะดื่มน้ำดับกระหาย แต่เมื่อไปถึงริมฝั่งน้ำ ได้เห็นจระเข้ตัวหนึ่งนอนกบดานอยู่ใกล้กับริมฝั่ง ลูกแกะจึงล้มเลิกความคิดที่จะกินน้ำ มันรีบหันหลังกลับทันที จระเข้จึงร้องว่า “อ้าว ! เจ้าแกะน้อย เจ้าจะมากินน้ำไม่ใช่หรือ ทำไมรีบด่วนกลับเสียล่ะ” ลูกแกะเดินพลางตอบพลางว่า” “ ช่างเถอะ ! การกินน้ำของข้าไม่สำคัญเท่ากับการรอกินลูกแกะของท่านดอก”

แผนภาพโครงเรื่องของนิทาน : เรื่อง ลูกแกะกับจระเข้

ตัวละครในเรื่อง : ลูกแกะ และจระเข้

สถานที่ : ริมฝั่งแม่น้ำแห่งหนึ่ง

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น : ลูกแกะกระหายน้ำแต่เมื่อไปถึงแม่น้ำพบจระเข้นอนรอเหยื่อ จึงยอมอดน้ำเพื่อรักษาชีวิตของตนไว้

ผลของเหตุการณ์ : ลูกแกะรอดชีวิตจากการเป็นอาหารของจระเข้

ข้อคิดเห็น/ข้อสรุป : รู้อะไรไม่สู้รู้วิชา รู้รักษาตัวรอดเป็นยอดดี

นิทานอีสป

6102148L01C.indd 171 7/17/18 10:41 AM

ใบงานที่ ๐๗
เขียนแผนภาพโครงเรื่อง

คำชี้แจง อ่านนิทานส่งเสริมคุณธรรม เรื่องบ้านหลังใหม่ของป้อม แล้วเขียนแผนภาพโครงเรื่อง

บ้านหลังใหม่ของป้อม

ฉันชื่อป้อม เป็นสมาชิกใหม่ในคลองสายทองแห่งนี้ ที่นี่มีสัตว์น้ำน้อยใหญ่มากมายหลายชนิด เมื่อฉันมองขึ้นไปบนผิวน้ำที่มีแสงแดดอ่อน ๆ ส่องมากระทบ ฉันมีความสุขใจที่บ้านของฉันมีความสวยงาม

วันหนึ่งในคลองแห่งนี้ได้จัดต้อนรับป้อมสมาชิกใหม่ที่มาเยือน ทุกคนร่าเริงมีความสุข ลุงเต่ากล่าวต้อนรับสมาชิกใหม่ ฉันรู้สึกว่าที่นี่เป็นบ้านหลังใหม่ที่มีความสุข ในเช้าวันนี้อากาศสดใส ขณะที่ฉันกำลังว่ายน้ำทักทายพี่ปูอยู่นั้น ฉันเห็นผิวน้ำของฉันกำลังเป็นสีดำ ด้วยความตกใจฉันจึงเรียกให้สัตว์ต่าง ๆ มาดู พี่กุ้งบอกพวกเราว่าต้องไปจากที่นี่เพราะน้ำกำลังจะเสีย ลุงเต่าบอกว่าพวกมนุษย์ที่อยู่ข้างบนนั้นใจร้าย ชอบปล่อยน้ำเสียลงมาเรื่อยๆ ทำให้สัตว์น้ำอย่างเราล้มป่วยและเปลี่ยนที่อยู่บ่อย ๆ ลุงอยากให้มนุษย์พวกนั้นเห็นใจสัตว์น้ำอย่างพวกเราบ้าง เราจะได้ไม่ล้มป่วยและเปลี่ยนที่อยู่กันบ่อย ๆ

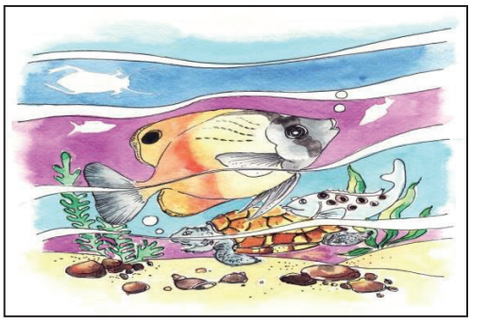
ลุงเต่าและทุกคนรวมทั้งป้อมก็ออกเดินทางเพื่อหาบ้านหลังใหม่ ป้อมตามหาบ้านหลังใหม่ด้วยความเหน็ดเหนื่อย และก็ได้แต่คิดว่าหากมนุษย์เหล่านั้นมีจิตใจที่คิดถึงสัตว์ตัวเล็ก ๆ อย่างตนบ้าง บ้านหลังใหม่ที่ตนจะอาศัยนั้นคงจะมีความสุขเป็นแน่

โครงการสื่อ ๖๐ พรรษา
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

6102148L01C.indd 172 7/17/18 10:41 AM

★★★★★ | ท ๖/ผ.๓-๐๗

ใบงานที่ ๐๗
เขียนแผนภาพโครงเรื่อง

บ้านหลังใหม่ของป้อม

ตัวละคร

.....

สถานที่

.....

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

.....

.....

.....

.....

.....

ผลของเหตุการณ์

.....

ข้อคิดเห็น/ข้อสรุป

.....

.....

6102148L01C.indd 173 7/17/18 10:41 AM

ใบงานที่ ๐๘
เขียนแผนภาพความคิด

คำชี้แจง อ่านนิทาน เรื่อง นักดนตรีสี่สหาย แล้วนำข้อคิดที่ได้ไปเขียนแผนภาพความคิดจากนิทาน

นักดนตรีสี่สหาย

ครั้งหนึ่งนานมาแล้วสัตว์สี่ตัวคือสุนัข ลา ไก่และแมว ถูกเจ้าของไล่ออกจากบ้าน สัตว์ทั้งสี่มาพบกันกลางทางก็สัญญาว่าจะเป็นเพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุข ช่วยเหลือเกื้อกูลกันสิ่งเดียวที่สัตว์ทั้งสี่คิดว่าตนจะทำให้ดีคือเป็นนักดนตรี จึงชวนกันเดินทางไปเล่นดนตรี สุนัข ลา และแมวจะเล่นเครื่องดนตรี ไก่จะเป็นนักร้อง

ระหว่างเดินทางเมื่อ ถึงเวลาค่ำก็หยุดพักหลับนอนตามชายป่าแห่งหนึ่ง ลาและสุนัขนอนใต้ต้นไม้ แมวขึ้นไปนอนบนกิ่งไม้ ไก่ขึ้นไปนอนบนยอดไม้คอยระวังเหตุการณ์ตกดึก ไก่เห็นแสงไฟลิบ ๆ อยู่เบื้องหน้า คิดว่าคงมีบ้านคนอยู่จึงปลุกเพื่อน ๆ ให้เดินทางไปที่บ้านเพื่อขออาศัยอยู่สักคืนหนึ่ง หารู้ไม่ว่าบ้านนั้นเป็นบ้านโจร ลาซึ่งตัวสูงใหญ่จึงมองเห็นโจรและได้ยินเสียงคุยกันเรื่องจะไปปล้นบ้านหลังหนึ่ง จึงคิดแผนจับโจร โดยจะช่วยกันร้องเพลงให้เสียงดัง ๆ โจรจะได้วิ่งหนี

หลังจากวางแผนแล้วก็เริ่มลงมือปฏิบัติการตามแผนสัตว์ทั้งสี่ตัวต่อกันแล้วยืนร้องเพลง แต่พวกเขาล้มลงเพราะลารับน้ำหนักไม่ไหว เสียงดังโครม พวกโจรนึกว่าเจอผีจึงพากันวิ่งหนีไป พวกสัตว์ทั้งสี่รีบเข้าบ้านเพื่อไปกินอาหารจนอิ่ม แล้วพากันแยกย้ายไปนอน

เมื่อพวกโจรหนีไปได้สักพัก โจรจึงให้ลูกน้องเดินย้อนกลับมาที่บ้านเพื่อให้รู้ว่าผู้บุกรุกคือใคร แต่ที่บ้านมืดเห็นเพียงแสงเรือง ๆ พวกโจรคิดว่าเป็นก้อนถ่านที่ยังไม่มอด จึงเอาไม้ต่อเพื่อจะได้แสงไฟ ที่แท้สิ่งที่เป็นประกาย คือตาแมว

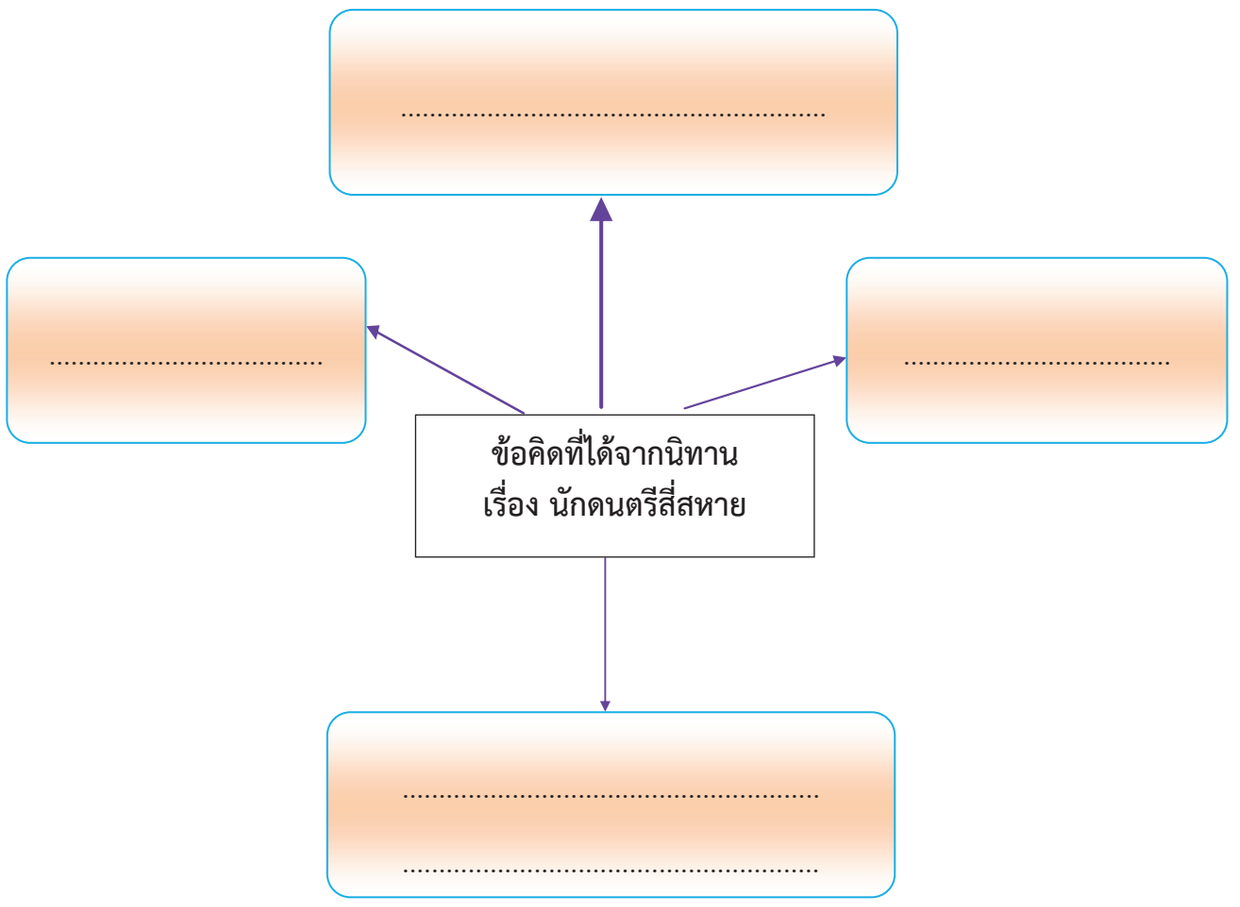
เมื่อแมวถูกจิ้มตาแมวก็โกรธจึงกระโดดขึ้นตะกุยข่วนหน้าโจร โจรกระโดดหนีไปเหยียบสุนัขที่หน้าประตูสุนัขกระโดดงับขาและวิ่งหนีออกมาเจอลาข้างนอกจึงถูกลาเตะเข้าเต็มแรงไก่โก่งคอขันลูกน้องโจรวิ่งหนีอย่างไม่คิดชีวิต และกลับมารายงานกับหัวหน้าโจรว่าในบ้านมีแม่มดเล็บยาวชายหน้าตาน่าเกลียดเอามีดแทงเขา แล้วเจอยักษ์ตัวใหญ่ข้างกองฟางใช้กระบองฟาดหัวตนผีบนหลังคาร้องเรียกให้คนมาช่วยจับโจร พอได้ยินดังนั้นทั้งหัวหน้าโจรและลูกน้องโจรก็วิ่งหนีเตลิดเปิดเปิง ไม่กลับไปที่หมู่บ้านนั้นอีกเลย ชาวบ้านจึงจัดอาหารและที่พักให้สี่สหายที่ช่วยขับไล่โจรไปจากหมู่บ้าน สี่สหายจึงอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข

สำนักพิมพ์แพรวเพื่อนเด็ก

6102148L01C.indd 174 7/17/18 10:41 AM

★★★★★ | ท ๖/ฝ.๓-๐๘

ใบงานที่ ๐๘
เขียนแผนภาพความคิด

6102148L01C.indd 175 7/17/18 10:41 AM

ใบงานที่ ๐๙
ข้อคิดจากนิทานพัฒนางานเขียน

คำชี้แจง อ่านนิทาน เรื่อง อิฐดิบ แล้วเขียนแผนภาพโครงเรื่อง

ช่างทำอิฐคนหนึ่ง กำลังใส่อิฐลงไปในเตาเผาทีละก้อน อิฐก้อนหนึ่งเริ่มตัวสั่นเทาด้วยความกลัว เมื่อคิดว่ากำลังจะถูกไฟที่ลุกโชนเผาไหม้เกรียมในไม่ช้า

“อย่ากลัวไปเลยน้องชาย” อิฐก้อนอื่นๆ พากับปลอบมัน “นั่นเป็นโอกาสที่หายากนะ เพราะการเผาไฟจะทำให้เราเป็นประโยชน์” แต่อิฐขี้กลัวก้อนนั้นไม่ยอมเชื่อ มันพยายามหลบหลีกให้พ้นมือของช่างทำอิฐ ในที่สุดก็เข้าไปแอบอยู่ในกองฟาง และสามารถหลบเลี่ยงการถูกเผาได้สำเร็จ

ต่อมาอิฐก้อนนี้ได้พบกับบรรดาอิฐที่ถูกเผาไฟแล้วอีกครั้งหนึ่ง อิฐเหล่านั้นรู้สึกเสียดายแทน ที่ไม่ถูกเผาไฟ แต่มันก็มาสนใจ มันเห็นว่าเพื่อน ๆ ของมันไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปมากเลย ไม่เพียงแต่มีสีน้ำตาลเข้มขึ้นกว่าเดิม แถมยังดูเข้มแข็งมากขึ้นด้วย

ในไม่ช้าคนงานก็มาขนอิฐทั้งหลายออกไป คนงานคนหนึ่งสังเกตเห็นอิฐก้อนที่ไม่ได้เผาอยู่ในกอง “ข้าสงสัยว่ามันรอดจากการเผาไฟไปได้ยังไง” เขาพูดพลางถอนใจ แล้วหยิบมันขว้างทิ้งไป อิฐที่ไม่ได้ถูกเผาไฟเริ่มเสียใจในการกระทำของมัน เมื่อเห็นเพื่อนของมันถูกลำเลียงออกไปจากที่นั่นด้วยความร่าเริงเบิกบาน

แล้วมันก็ถูกทอดทิ้งให้อยู่โดดเดี่ยวเพียงก้อนเดียวที่นั่น และเมื่อลมพัดกระหน่ำและฝนตกลงมา มันก็ค่อย ๆ เสียรูปร่างไปจนกลายเป็นเพียงโคลนตมในที่สุด

การได้รับการอบรมสั่งสอนและอดทนที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จ จะทำให้ตัวของเรามีประโยชน์ต่อทุก ๆ คน สภาวะที่กดดันและต้องพบอุปสรรคหลาย ๆ อย่างในชีวิต เป็นเพียงแค่บทพิสูจน์ความกล้าหาญของเราเท่านั้นเอง

ถ้าเราสามารถผ่านมาได้แล้ว จะทำให้เราเข้าแข็งขึ้น สามารถที่จะดำเนินชีวิตไปในทางที่ถูกต้องได้อย่างภาคภูมิใจ และประสบความสำเร็จในชีวิตได้เป็นอย่างดี

นิทานสอนใจ

6102148L01C.indd 176 7/17/18 10:41 AM

★★★★★ | ท ๖/ผ.๓-๐๙

ใบงานที่ ๐๙
ข้อคิดจากนิทานพัฒนางานเขียน

อิฐดิบ

ตัวละคร

.....

สถานที่

.....

เหตุการณ์ที่ ๑

.....

เหตุการณ์ที่ ๒

.....

เหตุการณ์ที่ ๓

.....

.....

.....

เหตุการณ์ที่ ๔

.....

.....

.....

ผลของเหตุการณ์

.....

.....

.....

6102148L01C.indd 177 7/17/18 10:41 AM

★★★★★ | ท ๖/ผ.๓-๑๐

ใบงานที่ ๑๐
ข้อคิดจากนิทานพัฒนางานเขียน

คำชี้แจง อ่านนิทานเรื่อง อิฐดิบ แล้ววิเคราะห์นิทานโดยเขียนแผนภาพของนิทาน ตามที่กำหนด

ใคร

.....

ทำอะไร

.....

ที่ไหน .....

เมื่อไร .....

อย่างไร .....

.....

.....

.....

.....

6102148L01C.indd 178 7/17/18 10:42 AM

★★★★★ | ท ๖/ผ.๓-๑๑

ใบงานที่ ๑๑
ข้อคิดจากนิทานพัฒนางานเขียน

คำชี้แจง อ่านนิทาน เรื่อง บ้านหลังใหม่ของป้อม และเขียนข้อคิดที่ได้จากการอ่านนิทาน ลงในแผนภาพความคิดที่กำหนดให้

บ้านหลังใหม่ของป้อม

ฉันชื่อป้อม เป็นสมาชิกใหม่ในคลองสายทองแห่งนี้ ที่นี่มีสัตว์น้ำน้อยใหญ่มากมายหลายชนิดเมื่อฉันมองขึ้นไปบนผิวน้ำที่มีแสงแดดอ่อน ๆ ส่องมากระทบ ฉันมีความสุขใจที่บ้านของฉันนั้นมีความสวยงาม

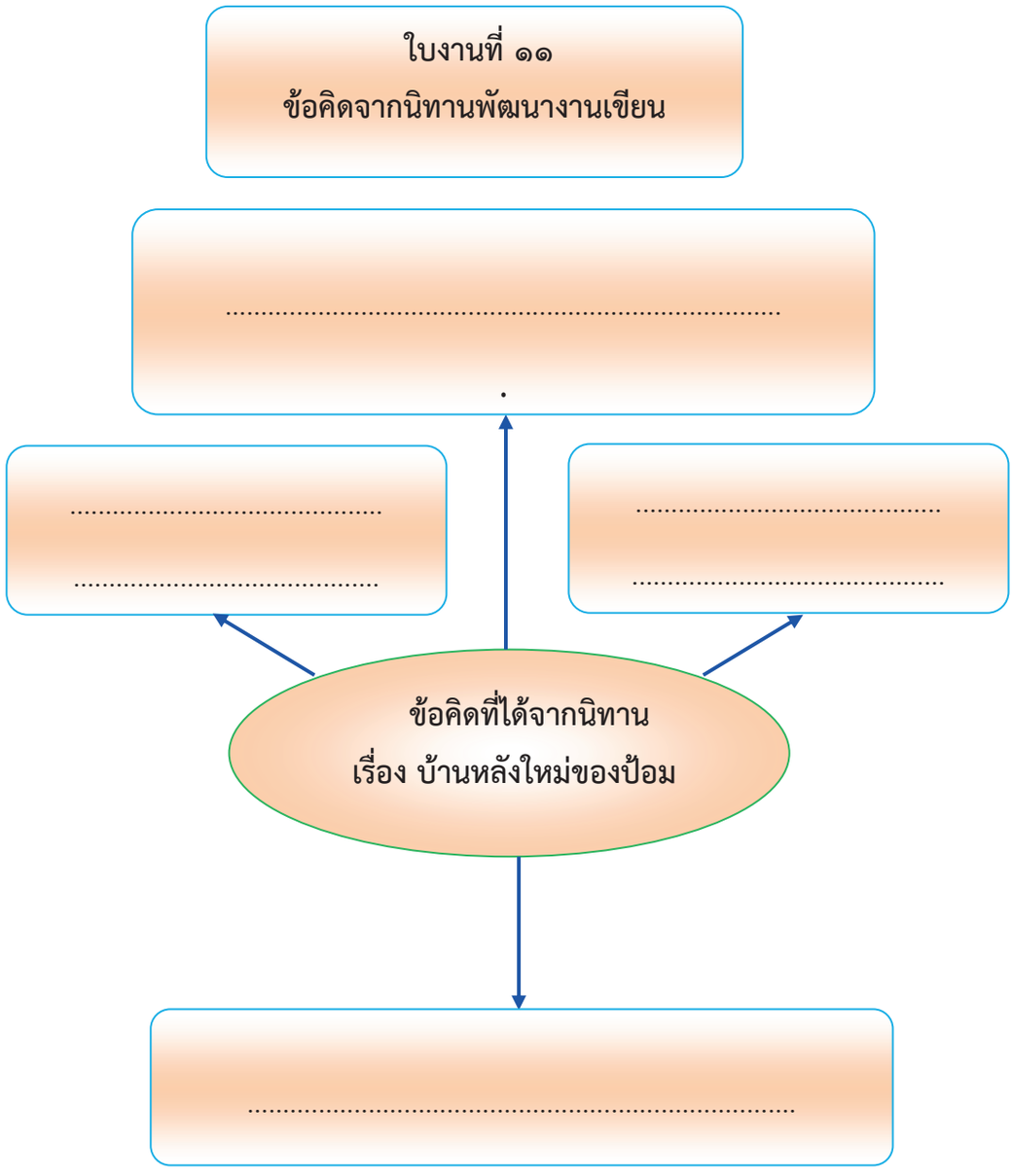
วันหนึ่งในคลองแห่งนี้ได้จัดต้อนรับป้อมสมาชิกใหม่ที่มาเยือน ทุกคนร่าเริงมีความสุข ลุงเต่ากล่าวต้อนรับสมาชิกใหม่ ฉันรู้สึกว่าที่นี่เป็นบ้านหลังใหม่ที่มีความสุข ในเช้าวันนี้อากาศสดใส ขณะที่ฉันกำลังว่ายน้ำทักทายพี่ปูอยู่นั้น ฉันเห็นผิวน้ำของฉันกำลังเป็นสีดำด้วยความตกใจฉันจึงเรียกให้สัตว์ต่าง ๆ มาดู พี่กุ้งบอกพวกเราว่าต้องไปจากที่นี่เพราะน้ำกำลังจะเสีย ลุงเต่าบอกว่า พวกมนุษย์ที่อยู่ข้างบนนั้นใจร้าย ชอบปล่อยน้ำเสียลงมาเรื่อย ๆ ต้องทำให้สัตว์น้ำอย่างเราล้มป่วยและเปลี่ยนที่อยู่บ่อย ๆ ลุงอยากให้มนุษย์พวกนั้นเห็นใจสัตว์น้ำอย่างพวกเราบ้าง เราจะได้ไม่ล้มป่วยและเปลี่ยนที่อยู่กันบ่อย ๆ

ลุงเต่าและทุกคนรวมทั้งป้อมก็ออกเดินทางเพื่อหาบ้านหลังใหม่ ป้อมตามหาบ้านหลังใหม่ด้วยความเหน็ดเหนื่อย และก็ได้แต่คิดว่าหากมนุษย์เหล่านั้นมีจิตใจที่ดีคิดถึงสัตว์ตัวเล็ก ๆ อย่างตนบ้าง บ้านหลังใหม่ที่ตนจะอาศัยนั้นคงจะมีความสุขเป็นแน่

โครงการสื่อ ๖๐ พรรษา
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

6102148L01C.indd 179 7/17/18 10:42 AM

★★★★★ | ท ๖/ผ.๓-๑๑

6102148L01C.indd 180 7/17/18 10:42 AM

★★★★★ | ท ๖/ผ.๔

ใบความรู้
การหาข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน

การหาข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน

คือการหาข้อคิดหรือคติสอนใจจากเรื่องที่อ่านว่าเรื่องนั้น ๆ ให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์อะไรบ้าง แล้วจึงนำข้อคิดนั้นมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน การหาข้อคิดจากการอ่านหนังสือต่าง ๆ เช่น การอ่านนิทาน บทความ สารคดี ควรอ่านตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง แล้วทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง และจับใจความสำคัญ หรือประเด็นสำคัญที่ผู้เขียนต้องการให้ข้อคิดกับผู้อ่าน

ตัวอย่าง การหาข้อคิดจากการอ่านนิทาน

พ่อกับลูก

ชายแก่คนหนึ่งมีลูกหลายคน ลูกเหล่านั้นทะเลาะกันวุ่นวายอยู่เสมอมิได้ขาด พ่อสั่งสอนเท่าใด ลูกเหล่านั้นก็ไม่เลิกทะเลาะกัน วันหนึ่งพ่อจึงบอกให้ลูกไปหากิ่งไม้มาคนละสองสามกิ่งตามแต่จะหาได้ เมื่อได้มากพอแล้ว พ่อเอากิ่งไม้เหล่านั้นมามัดรวมกันเข้าเป็นมัดเดียว แล้วส่งกิ่งไม้ให้ลูกหักทั้งมัด ทีละคน ๆ ก็ไม่มีใครหักได้สักคนเดียว พ่อจึงแก้มัดกิ่งไม้แล้วยื่นให้หักคนละกิ่ง ลูกก็หักได้ พ่อจึงพูดให้ฟังว่า

" นี่แหละลูก ถ้าพวกเจ้ารักกัน พร้อมใจช่วยกันไม่ว่าจะทำงานใด ๆ ให้สามัคคีกลมเกลียวเป็นหนึ่งเดียวกัน พวกเจ้าจะมีกำลังมั่นคงเหมือนกับกิ่งไม้ทั้งมัด ถึงใครคิดร้ายก็จะทำร้ายพวกเจ้ามิได้ แต่ถ้าเจ้าทะเลาะวิวาทแตกกัน เป็นต่างคนต่างใจแล้ว ก็จะเช่นเดียวกับกิ่งไม้เป็นกิ่ง ๆ ใครเขาทำร้ายก็ทำได้โดยง่ายดาย"

สรุปใจความสำคัญของเรื่อง

ชายคนหนึ่งมีลูกหลายคน แต่ลูกของเขาไม่รักใคร่สามัคคีกัน ชายคนนั้นจึงให้ลูก ๆ หากิ่งไม้มาแล้วนำมามัดรวมกันให้ลูกทุกคนหัก ก็ไม่มีใครหักได้แต่พอแก้มัดกิ่งไม้ แล้วให้ลูกแต่ละคนหักคนละกิ่ง ลูกทุกคนก็หักได้

ข้อคิดที่ได้จากการอ่าน

ความสามัคคีปรองดอง ความรักใคร่ช่วยเหลือกัน ไม่ทะเลาะวิวาทกัน ทำให้ผู้อื่นหรือศัตรูทำอันตรายเราไม่ได้

นิทานอีสป

ปรับปรุงมาจาก www.trueplookpanya.com

6102148L01C.indd 181 7/17/18 10:42 AM

ใบงานที่ ๑๒
ซึมทราบข้อคิดจากนิทาน

คำชี้แจง อ่านนิทาน เรื่อง นกกระสากับหมาป่า แล้วเขียนอธิบายข้อคิดจากการอ่าน

นกกระสากับหมาป่า

หมาป่าตัวหนึ่งในขณะที่มันกินอาหาร ก้างอันแหลมคมชิ้นใหญ่ติดคอของมัน มันพยายามจะขยอกกลืนลงไปก็เกิดความเจ็บปวดเหลือเกิน ครั้นขย้อนออกมาก็ทำไม่ได้ มันพยายามอยู่หลายครั้งไม่เป็นผล จึงวิ่งไปหานกกระสาขอร้องให้นกกระสาช่วยล้วงเอาก้างในคอของมันออก แล้วมันจะตกรางวัลให้อย่างงาม

นกกระสาขอคำมั่นสัญญาในเรื่องรางวัลแล้ว มันจึงยอมเสี่ยงมุดศีรษะของมันลงไปในลำคอของหมาป่า แล้วเอาปากคาบก้างชิ้นใหญ่ในคอของหมาป่านั้นออกมาจนได้ เมื่อเสร็จแล้ว นกกระสาก็ออกปากขอรางวัล แทนที่หมาป่าจะทำตามสัญญา มันกลับตะคอกเอาด้วยว่า “เจ้าสัตว์เนรคุณ ! ที่เจ้าเอาหัวของเจ้าใส่เข้าไปในปากของข้า แล้วข้าปล่อยให้เจ้าเอาหัวกลับออกมาได้นี่ ก็เป็นบุญของเจ้าแล้ว เจ้ายังจะมาขอรางวัลจากข้าอีกหรือ” ว่าแล้ว มันก็เดินลอยหน้าลอยตาไปอย่างเป็นสุข

นิทานอีสป

6102148L01C.indd 182 7/17/18 10:42 AM

★★★★★ | ท ๖/ผ.๔-๑๒

ใบงานที่ ๑๒
ซึมทราบข้อคิดจากนิทาน

นกกระสากับหมาป่า

สรุปใจความสำคัญของเรื่อง

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อคิดที่ได้จากเรื่องที่อ่าน คือ

.....

ข้อคิดนี้จะนำไปใช้ในเรื่องใด

.....

6102148L01C.indd 183 7/17/18 10:42 AM

ใบงานที่ ๑๓
ซึมทราบข้อคิดจากนิทาน

คำชี้แจง อ่านนิทาน เรื่อง กระรอกเจ้าปัญญา แล้วเขียนอธิบายข้อคิดจากการอ่าน

กระรอกเจ้าปัญญา

หมู่บ้านเล็ก ๆ แห่งหนึ่ง มีต้นมะพร้าวขึ้นริมฝั่งคลองเป็นจำนวนมาก บริเวณนั้นเป็นป่ารกไม่มีบ้านคนอาศัยอยู่ มีแต่สัตว์เล็ก ๆ อาศัยอยู่ หนึ่งในจำนวนนั้นคือกระรอก

วันหนึ่งมีมะพร้าวต้นหนึ่งที่ขึ้นอยู่ริมคลอง ซึ่งมีลูกดกมากลำต้นของมันรับน้ำหนักของลูกมะพร้าวไม่ไหวก็เลยค่อย ๆ เอนไปจนยอดมะพร้าวไปจดคลองอีกฝั่ง พวกกระรอกชวนกันมากินน้ำมะพร้าว มันกินกันอย่างเพลิดเพลินอยู่หลายวัน วันละลูกสองลูกโดยไม่ได้ลงมาจากต้นมะพร้าวเลย และไม่ได้สังเกตถึงความผิดปรกติของต้นมะพร้าว กินกันจนหมดต้นโดยไม่รู้ตัว

เมื่อกระรอกเจาะกินน้ำมะพร้าวหมดทั้งต้น ต้นมะพร้าวก็เอนกลับไปที่เดิม พวกกระรอกก็ติดอยู่บนต้นมะพร้าวไม่สามารถกลับไปยังฝั่งเดิมของตนเองได้ ครั้นจะว่ายน้ำข้ามไปก็ว่ายไม่เป็น กระรอกทั้งหลายต่างเศร้าโศกเสียใจนั่งร้องไห้กันอยู่บนต้นมะพร้าวนั้น

ฝ่ายหัวหน้ากระรอกจึงประชุมหารือกัน เพื่อหาหนทางแก้ไข หัวหน้ากระรอกสังเกตเห็นว่า ลูกมะพร้าวที่กระรอกเจาะกินน้ำนั้นยังติดอยู่ที่ทลายของมะพร้าว ถ้าเราช่วยกันหาน้ำมาเติมในลูกมะพร้าวให้ได้เท่าเดิม ต้นมะพร้าวก็น่าจะมีน้ำหนักเพิ่มขึ้นและเอนกลับไปที่เดิมได้ จึงตกลงให้กระรอกทุกตัวช่วยกันอมน้ำในแม่น้ำ แล้วนำมากรอกใส่ในลูกมะพร้าวทุกลูก ในไม่ช้าน้ำในลูกมะพร้าวก็ค่อย ๆ เพิ่มขึ้น ๆ ทีละน้อยทำให้ต้นมะพร้าวค่อย ๆ โน้มเอนลงไปทีละน้อยในที่สุด ผลของความเพียรพยายามและความสามัคคี ต้นมะพร้าวก็โน้มเอนลงไปยังฝั่งที่อยู่ของกระรอกตามเดิม กระรอกทุกตัวต่างก็ดีใจที่ได้กลับมายังฝั่งของตนได้อย่างปลอดภัย

นิทานพื้นบ้าน

6102148L01C.indd 184 7/17/18 10:42 AM

★★★★★ | ท ๖/ผ.๔-๑๓

ใบงานที่ ๑๓
ซึมทราบข้อคิดจากนิทาน

กระรอกเจ้าปัญญา

สรุปใจความสำคัญของเรื่อง

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อคิดที่ได้จากเรื่องที่อ่าน คือ

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อคิดนี้จะนำไปใช้ในเรื่องใด

.....

6102148L01C.indd 185 7/17/18 10:42 AM

ใบความรู้
การเขียนเรื่องตามจินตนาการ

จินตนาการหมายถึง ความคิดที่เชื่อมโยงประสบการณ์และความจริงในชีวิตจากอดีตไปสู่อนาคตหรือเชื่อมโยงเรื่องราวและเหตุการณ์ต่าง ๆ ในปัจจุบันโดยผูกเป็นเรื่องราวขึ้นมาจากความคิดของนักเรียน

การเขียนเล่าเรื่องจากภาพ

เป็นการใช้ประสบการณ์ร่วมกับจินตนาการของนักเรียนโดยดูรายละเอียด**ต่าง**ๆ จากภาพเป็นพื้นฐานในการจินตนาการ เขียนเป็นเรื่องราวที่น่าสนใจหรือให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่ผู้อ่านการเขียนเรื่องจากภาพต้องเรียบเรียงเรื่องราวต่าง ๆ จากภาพให้มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน

หลักการเขียนเรื่องจากภาพ

๑. ดูภาพ พิจารณาภาพรายละเอียดต่าง ๆ ให้ครบถ้วน

๒. จินตนาการผูกเรื่องราวย้อนไปในอดีต คิดไปในอนาคต หรือเชื่อมโยงเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งในปัจจุบัน

๓. สร้างความคิดคำนึงโดยใช้ความเป็นจริงหรือเหตุการณ์ที่สมจริงเป็นพื้นฐาน

๔. ลำดับเรื่องราวให้ต่อเนื่องตั้งแต่ต้นจนจบ

๕. เขียนเล่าความให้ต่อเนื่อง

๖. ตั้งชื่อเรื่องให้น่าสนใจ

๗. เขียนลายมือให้อ่านง่าย จบประโยคเว้นวรรคให้ชัดเจน

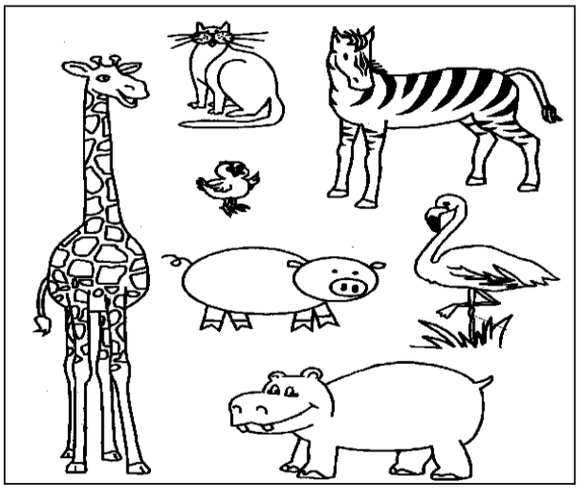
ปรับปรุงมาจาก www.kroobannok.com

6102148L01C.indd 186 7/17/18 10:42 AM

★★★★★ | ท ๖/ผ.๕-๑๔

ใบงานที่ ๑๔
ภาพนี้มีความหมาย

คำชี้แจง ดูภาพและเขียนบรรยายภาพ พร้อมทั้งตั้งชื่อเรื่อง ให้สอดคล้องเหมาะสมกับภาพ

เรื่อง .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6102148L01C.indd 187 7/17/18 10:42 AM

ใบงานที่ ๑๕
พินิจภาพสร้างเรื่อง

คำชี้แจง เขียนเล่าเรื่องจากภาพข่าว พร้อมตั้งชื่อให้สัมพันธ์กับเรื่อง

เรื่อง .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6102148L01C.indd 188 7/17/18 10:42 AM

★★★★★ | ท ๖/ผ.๕-๑๖

ใบงานที่ ๑๖
จินตนาการสานความคิด

คำชี้แจง เขียนเล่าเรื่องจากภาพ พร้อมตั้งชื่อให้สัมพันธ์กับเรื่อง

เรื่อง .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6102148L01C.indd 189 7/17/18 10:42 AM

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖ **สร้างสรรค์งานเขียน** **ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕**

คำชี้แจง เขียนเครื่องหมาย × ทับอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

๑. ควรนำคำพ้องเสียงในข้อใดมาเติมในช่องว่าง
"ฉันทำ___งานด้วยความตั้งใจเมื่อไปอยู่ จังหวัด___สินธุ์"
ก. การ กาล ข. กาน กาญ
ค. การ กาฬ ง. กาน การ

๒. คำในข้อใดไม่ใช่คำพ้องเสียง
ก. เพลาเย็น เพลารถหัก ข. อาหารประหาร
ค. ฉันใช้พู่กันระบายสีหอยแมลงภู่ ง. พระขรรค์ ขำขัน

๓. ข้อความในข้อใด ควรใช้เป็นการขึ้นต้นคำนำเรียงความเรื่องยาเสพติด
ก. ยาเสพติดเป็นสิ่งไม่ดี
ข. เยาวชนควรห่างไกลยาเสพติด
ค. ตำรวจจับคนขายยาเสพติดได้หลายคน
ง. เสียเหงื่อให้การกีฬา ดีกว่าเสียน้ำตาให้ยาเสพติด

๔. คำคู่ใดคือคำพ้องรูป
ก. รถ รส ข.พันธุ์ พรรณ
ค. พุด พุทธ ง. เพลา เพลา

๕. ข้อใดมีคำพ้องเสียง
ก. ฉันรับประทานอาหารอยู่ริมธาร
ข. ต้นเสมาขึ้นอยู่บนยอดเสมา
ค. คนแห่แหนมาที่บ่อน้ำเพื่อมาดูจอกแหน
ง. ในเพลาเช้าฉันเห็นเพลารถหักลงมา

6102148L01C.indd 190 7/17/18 10:42 AM

★★★★★ | ท ๖/ผ.๕

๖. การเขียนแผนภาพโครงเรื่องมีประโยชน์อย่างไร
ก. สรุปข้อคิดที่ได้จากเรื่อง
ข. ประหยัดเวลาในการเขียน
ค. เขียนเรื่องได้ชัดเจนยิ่งขึ้น
ง. เป็นแนวทางในการเขียนเรื่อง

๗. การเขียนเรื่องตามจินตนาการ “วัยใสใส่ใจสิ่งแวดล้อม” โครงเรื่องข้อใดที่จำเป็นน้อยที่สุด
ก. วัยรุ่นชายหญิง
ข. การปลูกป่าโกงกาง
ค. วิถีชีวิตและความเป็นอยู่คนในท้องถิ่น
ง. ขยะ น้ำเน่าเสีย มลภาวะเป็นพิษ

๘. ข้อความในข้อใดที่ไม่ควรกล่าวในการเปิดเรื่อง
ก. เกริ่นนำถึงความสำคัญของเรื่อง
ข. กล่าวถึงรายละเอียดของสิ่งที่เขียนทั้งหมด
ค. กล่าวนำโดยวิธียกข้อความของบุคคลสำคัญ
ง. ให้คำจำกัดความของชื่อเรื่องหรือสิ่งที่จะเขียน

๙. ผู้ที่เขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ได้ดีนั้นจะต้องมีคุณสมบัติอย่างไร
ก. ช่างคิด ช่างสังเกต
ข. รู้จักปรับปรุงเปลี่ยนแปลง
ค. ฝึกเขียนจนชำนาญและสร้างสถานการณ์ได้
ง. เขียนเรื่องได้ยาวๆ

๑๐.จากข้อความ ข้อใดคือข้อคิดจากข้อความที่อ่าน

ไม่รวยไม่จน ไม่เป็นคนสำอวย เกิดเป็นคนบนดอย ไม่ต้องคอยง้อใคร

ก. หนักเอาเบาสู้
ข. บุญมาวาสนาส่ง
ค. หลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดิน
ง. ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน

****

6102148L01C.indd 191 7/17/18 10:42 AM

6102148L01C.indd 192 7/17/18 10:42 AM

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗

งดงามสำนวน

6102148L01C.indd 193 7/17/18 10:42 AM

6102148L01C.indd 194 7/17/18 10:42 AM

★★★★★ | ท ๗/ผ.๑

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗ งดงามสำนวน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

คำชี้แจง เขียนเครื่องหมาย × ทับอักษร หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

๑. สำนวนต่อไปนี้ควรต่อด้วยข้อความใด “ความวัวไม่ทันหาย .....”
ก. ความวุ่นวายเข้ามาแทรก ข. ความควายเข้ามาแทรก
ค. ความตายเข้ามาแทน ง. ความแตกแยกเข้ามาแทรก

๒. “คนที่ดีอยู่ที่ไหนมีแต่คนช่วยเหลือ ” ตรงกับสำนวนไทยในข้อใด
ก. กินอยู่กับปากอยากอยู่กับท้อง ข. ความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด
ค. คนดีตกน้ำไม่ไหลตกไฟไม่ไหม้ ง. ขายผ้าเอาหน้ารอด

๓. ข้อใดมีคำที่มีความหมายโดยนัย
ก. ฉันเดินไปเตะแก้วแตก ข. ถ้าพูดมากระวังถูกเตะ
ค. เสื้อตัวนี้สีสวยเตะตาฉันจริงๆ ง. เขาซ้อมเตะฟุตบอลทุกวัน

๔. “ตั้งแต่เขาเป็นใหญ่เป็นโต เขาทำเป็น.....”
ก. กิ้งก่าได้ทอง ข. คางคกขึ้นวอ
ค. ชุบมือเปิบ ง. เหยียบขี้ไก่ไม่ฝ่อ

๕. “ลูกเปรียบเสมือน<u>ดวงใจ</u>ของพ่อแม่” คำที่ขีดเส้นใต้ มีความหมายโดยนัยว่าอย่างไร
ก. สิ่งที่สำคัญ ข. หัวใจ
ค. แข็ง ง. แข็งแกร่ง

๖. คำข้อใดมีเสียงคล้องจองกัน
ก. คนใจดี – น้ำใจงาม ข. สามัคคี – คือพลัง
ค. บ้านแสนสุข – อยู่สบาย ง. ข้าวสารขาว – ลูกสาวสวย

๗. ข้อใดเป็นคำคล้องจอง ๔ พยางค์
ก. ใช้ยาเสพติด – อาจถึงตายได้ ข. ใช้ยาเสพติด – ชีวิตจะสั้น
ค. ใช้ยาเสพติด – มีอันตราย ง. ใช้ยาเสพติด – ควรไปพบแพทย์

6102148L01C.indd 195 7/17/18 10:42 AM

๘. “ฉลาดคิด จิตบริสุทธิ์ ..... ผูกพันสามัคคี” ควรเติมข้อความใดจึงจะเป็นคำขวัญที่สมบูรณ์

ก. จุดประกายฝัน
ข. มีคุณธรรม
ค. มีวินัย
ง. รักษาหน้าที่

๙. “ใครทำอะไรย่อมได้รับผลอย่างนั้น ไม่ช้าก็เร็ว ตรงกับคำคมในข้อใด

ก. สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม
ข. ถ้าสติไม่มา ปัญญาก็ไม่มี
ค. เสียชีพอย่าเสียสัตย์
ง. เสียสละในหน้าที่

๑๐. ข้อใดคือความหมายของสำนวนที่ว่า “ปากปราศรัย น้ำใจเชือดคอ”

ก. เร็วและคล่องแคล่วในการพูด
ข. พูดดีแต่ใจคิดร้าย
ค. เก่งแต่ไม่โอ้อวด
ง. แสร้งทำเรื่องไม่จริงให้เป็นจริง

6102148L01C.indd 196 7/17/18 10:42 AM

★★★★★ | ท ๗/ผ.๑

ใบความรู้
คำคล้องจอง

คำคล้องจอง คือคำที่มีสระเดียวกันและมีคำในมาตราตัวสะกดเดียวกันแต่พยัญชนะต้นต่างกัน อาจมีเสียงวรรณยุกต์ต่างกันได้

คำคล้องจองสระ หมายถึง คำที่มีเสียงสระเดียวกัน เช่น

- สระอะ ได้แก่ กะ ขะ จะ ดะ ตะ ปะ อะ
- สระอา ได้แก่ กา ดา นา ยา ขา สา หา
- สระอี ได้แก่ ชี ดี ที ปี ผี มี รี วี สี
- สระอู ได้แก่ งู ดู ปู รู งู สู้ หู ขู่
- สระเอา ได้แก่ เก้า เข้า เรา เดา เสา
- สระไอ ได้แก่ ไอ ไป ได้ ไม่ ไว้ ไข่ ไทย

คำคล้องจองสระเดียวกันและมีตัวสะกดมาตราเดียวกัน เช่น

คำคล้องจองที่สะกดด้วยมาตราแม่ กง คือ คำ พยางค์ที่มีตัวสะกดด้วย ง ได้แก่

- ลิง คล้องจองกับ ยิง วิ่ง กลิ้ง หญิง จริง
- ดัง คล้องจองกับ วัง นั่ง รัง ครั้ง หลัง
- เมือง คล้องจองกับ เรื่อง เปลือง เคือง เครื่อง เชื่อง

คำคล้องจองที่สะกดด้วยมาตราแม่ กน คือคำ พยางค์ที่มีตัวสะกดด้วย น ได้แก่

- กลอน คล้องจองกับ ขอน ดอน ก้อน ถอน ช้อน
- กลิ่น คล้องจองกับ กิน ลิ้น อิน หิน ถิ่น

6102148L01C.indd 197 7/17/18 10:42 AM

คำคล้องจอง ๑ พยางค์

คำคล้องจอง ๑ พยางค์ คือ คำที่ออกเสียงครั้งเดียว มีเสียงสระเดียวกัน มีมาตราตัวสะกดเดียวกันส่วนรูปและเสียงวรรณยุกต์ต่างกันได้ เช่น กลอน ขอน รอน ช้อน งอน

ตัวอย่าง คำคล้องจอง ๑ พยางค์

ดาว วาว หาว

หน ริน ชิน

คำคล้องจอง ๒ พยางค์

คำคล้องจอง ๒ พยางค์ คือ พยางค์ท้ายของกลุ่มคำหน้า มีเสียงคล้องจองกับพยางค์แรกของคำหลังที่อยู่ถัดไป

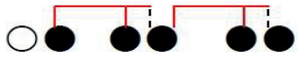
ตัวอย่าง คำคล้องจอง ๒ พยางค์

ยินดี ปรีดา ปราโมทย์

ไปนา หาของ ลองดู

สวยงาม ยามเช้า เฝ้าดู

แผนผังคำคล้องจอง ๒ พยางค์

6102148L01C.indd 198 7/17/18 10:42 AM

คำคล้องจอง ๓ พยางค์

คำคล้องจอง ๓ พยางค์ คือกลุ่มคำ ๓ พยางค์ ตั้งแต่ ๒ กลุ่มขึ้นไป ที่พยางค์สุดท้ายของกลุ่มคำหน้า มีเสียงคำคล้องจองกับพยางค์แรกหรือพยางค์ที่ ๒ ของกลุ่มคำหลังที่อยู่ถัดไป

ตัวอย่าง คำคล้องจอง ๓ พยางค์

ดอกดาว<u>เรือง</u> <u>เหลืองดูเด่น</u> <u>เห็น</u>งามดี

แผนผังคำคล้องจอง ๓ พยางค์

6102148L01C.indd 199 7/17/18 10:43 AM

ใบงานที่ ๐๑
คำสัมผัส คำคล้องจอง

คำชี้แจง นักเรียนเติมคำคล้องจองให้คล้องจองกับคำที่กำหนดให้

แกงจืด →	.....
กระต่าย →	.....
พัดลม →	.....
ดินสอ →	.....
ดอกแก้ว →	.....
สีขาว →	.....
นมสด →	.....
โรงเรียน →	.....

6102148L01C.indd 200 7/17/18 10:43 AM

★★★★★ | ท ๗/ผ.๑-๐๒

ใบงานที่ ๐๒
คำสัมผัส คำคล้องจอง

คำชี้แจง นักเรียนจับคู่คำที่คล้องจองกันแล้วนำไปเขียนลงใน ☐ ให้ถูกต้อง

ฝนตกหนัก	ผ่องขาวใส	.....
แอร์เย็นฉ่ำ	พักหลบฝน	.....
ยาเสพติด	ร่ำกลิ่นหอม	.....
โคมไฟส่อง	พิษใหญ่หลวง	.....
ดอกไม้สวย	รวยกลิ่นหอม	.....
รองเท้าขาว	จำได้ดี	.....
น้องผมดำ	พราวสดใส	.....

6102148L01C.indd 201 7/17/18 10:43 AM

ใบงานที่ ๐๓
คำสัมผัส คำคล้องจอง

คำชี้แจง นักเรียนเติมคำคล้องจอง ให้คล้องจองกับกลุ่มที่กำหนดให้

ตั้งใจเรียน	.....	.....
เป็นเด็กดี	.....	.....
อ่านหนังสือ	.....	.....
กินข้าวต้ม	.....	.....
ดูละคร	.....	.....
เสื้อตัวเก่ง	.....	.....
แสนสุขใจ	.....	.....

6102148L01C.indd 202 7/17/18 10:43 AM

★★★★★ | ท ๓/ผ.๒

ใบความรู้
คำขวัญ

คำขวัญ คือ ถ้อยคำที่แต่งขึ้นเพื่อเตือนใจ เพื่อชักจูงใจ มักเป็นคำปลอบขวัญ หรือปลุกใจให้เชื่อมั่น ให้เห็นคุณค่า และความสำคัญของสิ่งที่กล่าวถึง มักเป็นถ้อยคำที่สัมผัสคล้องจอง

ตัวอย่างคำขวัญ

- ดื่มนมทุกวัน สุขภาพแข็งแรง
- หนังสือคือมิตร สื่อความคิดให้ก้าวไกล
- บ้านเมืองจะสะอาด ถ้าปราศจากคนมักง่าย
- เลิกสูบ เลิกเสพในวันนี้ เพื่อชีวิตที่ดีในวันหน้า

- ความรู้ คู่คุณธรรม นำสู่อนาคต
- รักษาเวลา รักษาหน้าที่ ชีวิตจะดี ถ้าคุณมีวินัย
- ปลอดภัยเพื่อชีวิต ทุกขณะจิตอย่าประมาท
- ประเทศไทยจะรุ่งเรือง ถ้าพลเมืองไม่พึ่งยาเสพติด

- ไม่มีท่านเราอด ไม่มีรถท่านเดิน
- มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ คู่คุณธรรม
- สุรา ยาเสพติด เป็นภัยต่อชีวิต เป็นพิษต่อสังคม
- อดทน ขยัน ประหยัด คือ คุณสมบัติของเด็กไทย

- มีคุณธรรมนำใจ ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง หลีกเลี่ยงอบายมุข
- ยึดมั่นประชาธิปไตย ร่วมใจพัฒนา รักษาสิ่งแวดล้อม
- เรียนรู้ตลอดชีวิต คิดอย่างสร้างสรรค์ ก้าวทันเทคโนโลยี

6102148L01C.indd 203 7/17/18 10:43 AM

ใบความรู้
คำคม

คำคม หมายถึง ถ้อยคำที่คิดขึ้นมาในปัจจุบันทันด่วน เป็นถ้อยคำที่หลักแหลม ซึ่งสามารถเข้ากับเหตุการณ์นั้นได้อย่างเหมาะเจาะ ทั้งยังชวนให้คิด ถ้าพูดติดปากกันต่อไปก็จะกลายเป็นสำนวนไปได้ คำคมส่วนมากจะมีการร้อยเรียงด้วยคำที่คล้องจองกัน ดังตัวอย่าง

คำคม	ความหมาย
เสียชีพอย่าเสียสัตย์	พูดแล้วต้องรักษาคำพูด ยอมตายแต่ไม่ยอมเสียคำพูด
อย่าไปติดปีกให้แมว	อย่าไปฝืนธรรมชาติ ปล่อยให้เป็นไปตามธรรมชาติ
ถ้าสติไม่มา ปัญญาก็ไม่มี	คนเราต้องมีสติก่อนจึงจะเกิดความคิดที่รอบคอบ
สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม	ใครทำอย่างไรได้อย่างนั้น ไม่ช้าก็เร็ว
พูดไปสองไพเบี้ย นิ่งเสียตำลึงทอง	บางครั้งการอยู่เฉยๆ ก็ได้ประโยชน์มากกว่า
ศัตรูที่ร้ายเหลือ ไม่เท่ากับเกลือที่เป็นหนอน	ศัตรูเรารู้ได้ชัดเจน แต่เกลือที่เป็นหนอน คือ คนใกล้ตัวที่ทำร้ายเราไม่รู้ว่าเป็นใคร มันร้ายแรงกว่า
ไม้คดใช้ทำขอ เหล็กงอใช้ทำเคียว คนคดเคี้ยวใช้ทำอะไรไม่ได้เลย	ไม้คด เหล็กงอก็ยังทำประโยชน์ได้ แต่คนคดหรือคนที่ไม่ซื่อสัตย์ทำประโยชน์อะไรไม่ได้เลย
ความพยายามครั้งที่หนึ่งร้อย ดีกว่าท้อถอยก่อนที่จะทำ	ถึงแม้จะต้องพยามยามหลายครั้งเพื่อที่จะพบกับความสำเร็จ ก็ดีกว่าไม่ได้ลงมือทำเลย
หากเดินตามรอยเท้าคนอื่น ก็ไม่มีวันคืนที่จะมีรอยเท้าเป็นของตนเอง	การทำตามคนอื่นตลอดเวลา ก็ไม่มีโอกาสได้แสดงผลงานของตนเอง หรือเป็นคนที่ไม่มีความสามารถ
คนโง่ย่อมเป็นเหยื่อของคนฉลาดแต่คนฉลาดก็พลาดให้กับคนที่ฉลาดแล้วแกล้งโง่	อย่าอวดฉลาด เพราะอาจจะมีคนที่ฉลาดกว่า แต่ไม่แสดงออกให้เราเห็น

6102148L01C.indd 204 7/17/18 10:43 AM

★★★★★ | ท ๗/ผ.๒-๐๔

ใบงานที่ ๐๔
การแต่งคำขวัญ

คำชี้แจง นักเรียนแต่งคำขวัญ ในประเด็นที่เกี่ยวกับแม่ ๕ คำขวัญ ความยาวคำขวัญละไม่เกิน ๑๖ พยางค์คนละ ๕ คำขวัญ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6102148L01C.indd 205 7/17/18 10:43 AM

ใบความรู้
ความหมายโดยนัย

ความหมายโดยนัย หมายถึง ความหมายของคำ หรือข้อความ ในแง่มุมอื่นๆ ที่มิใช่ความหมายหลักหรือความหมายที่รู้กันโดยทั่วไป เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "ความหมายแฝง"

คำว่า "นัย" นั้นหมายถึง ข้อสำคัญ, ความ, ความหมาย, แนว, ทาง หรือ แง่

ตัวอย่างคำที่มีความหมายโดยนัย

- ดาว	หมายถึง	บุคคลที่เด่นในทางใดทางหนึ่ง
- เก้าอี้	หมายถึง	ตำแหน่ง
- เพชร	หมาถึง	บุคคลที่มีค่า
- กา	หมายถึง	ความต่ำต้อย
- หงส์	หมายถึง	ความสูงส่ง ผู้ดี ผู้มีศักดิ์ศรี
- ดวงใจ	หมายถึง	สิ่งสำคัญที่สุด
- ทะเล	หมายถึง	ความอ้างว้าง
- สีดำ	หมายถึง	ความชั่วร้าย สิ่งไม่ดี อัปมงคล
- สีขาว	หมายถึง	บริสุทธิ์
- ภาษาดอกไม้	หมายถึง	พูดจาสุภาพ พูดไพเราะอ่อนหวาน
- แกะดำ	หมายถึง	แปลกแตกต่างจากคนอื่นๆ
- ไฟเขียว	หมายถึง	เห็นชอบ อนุมัติ
- หิน	หมายถึง	ยาก
- ยื่นซองขาว	หมายถึง	ไล่ออกจากงาน
- หนอนหนังสือ	หมายถึง	คนที่ชอบอ่านหนังสือ
- แพะรับบาป	หมายถึง	ผู้ที่ตกเป็นผู้ต้องหาหรือได้รับโทษแทนผู้ที่ทำผิดจริง

ปรับปรุงมาจาก วิกิพิเดีย สารานุกรมเสรี

6102148L01C.indd 206 7/17/18 10:43 AM

★★★★★ | ท ๗/ผ.๓-๐๕

ใบงานที่ ๐๕
ความหมายโดยนัย

คำชี้แจง นักเรียนขีดเส้นใต้คำที่มีความหมายโดยนัยจากประโยคที่กำหนดให้ แล้วนำคำนั้นไปแต่งประโยคใหม่ให้ถูกต้องและสละสลวย

ตัวอย่าง สมหญิงเป็นคนเค็มที่สุดในบ้าน
คำ เค็ม : **ประโยค** : คนเค็มมักไม่มีใครชอบ เพราะไม่เอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น

๑. เธอเป็นดาวตั้งแต่ยังเด็ก

คำ .....
ประโยค : .....

๒. เธอเป็นเพชรน้ำเอกของวงการเพลง

คำ .....
ประโยค : .....

๓. ใบเตยแต่งตัวเปรี้ยวมาก

คำ .....
ประโยค : .....

๔. ส.ส. เมืองไทยไม่เคยแย่งเก้าอี้กัน

คำ .....
ประโยค : .....

6102148L01C.indd 207 7/17/18 10:43 AM

๕. เสื้อของเธอเป็นเสื้อโหลหรือเปล่า

คำ .....

ประโยค : .....

๖. สมชายมีชีวิตเหมือนนกขมิ้น

คำ .....

ประโยค : .....

๗. ข้อสอบวิชาภาษาไทยหินมาก

คำ .....

ประโยค : .....

๘. การทำกับข้าวเป็นเรื่องกล้วยๆ

คำ .....

ประโยค : .....

๙. หนังสือเล่มนี้เด็ดมาก

คำ .....

ประโยค : .....

๑๐. พี่อาบน้ำร้อนมาก่อนเธอนะ

คำ .....

ประโยค : .....

6102148L01C.indd 208 7/17/18 10:43 AM

★★★★★ | ท ๗/ฝ.๓-๐๖

ใบงานที่ ๐๖
ความหมายโดยนัย

คำชี้แจง นักเรียนยกประโยคที่มีความหมายโดยนัยจากการอ่านในห้องสมุด/แหล่งเรียนรู้ จำนวน ๑๐ ประโยคและคัดลายมือด้วยตัวบรรจงเต็มบรรทัด

6102148L01C.indd 209 7/17/18 10:43 AM

ใบความรู้
สำนวน คำพังเพย สุภาษิต

คำคม หมายถึง ถ้อยคำที่คิดขึ้นมาในปัจจุบันทันด่วน เป็นถ้อยคำที่หลักแหลม ซึ่งสามารถเข้ากับเหตุการณ์นั้นได้อย่างเหมาะเจาะ ทั้งยังชวนให้คิด ถ้าพูดติดปากกันต่อไปก็จะกลายเป็นสำนวนไปได้ คำคมส่วนมากจะมีการร้อยเรียงด้วยคำที่คล้องจองกัน เช่น ทำงานจะเหนื่อยจะท้อแค่ไหนก็ต้องทน เพราะความจนมันน่ากลัว มีเมียดี ก็เหมือน มีหมอเจ็บและท้อก็รักษา ฯลฯ

สำนวน เป็นคำเปรียบเทียบ โดยการนำความเป็นไปของสิ่งนั้น ๆ มาเปรียบเทียบกับความประพฤติของคน เช่นคำว่า ขิงก็รา ข่าก็แรง ปลาร้าเค็ม มะเขือขื่น ตัวเท่าเสา เงาเท่ากระท่อม น้ำร้อนปลาเป็น น้ำเย็นปลาตาย ฯลฯ

คำพังเพย มีลักษณะคล้ายสุภาษิตและเกือบเป็นสุภาษิต แต่ไม่ได้สอนใจหรือให้ความจริงที่สามารถพิสูจน์ได้โดยตรง เป็นคำกล่าวที่มีลักษณะติ ชม แสดงความเห็นอยู่ในตัว เช่น ถี่ลอดตาช้าง ห่างลอดตาเล็น ตำน้ำพริกละลายแม่น้ำ ไก่งามเพราะขน คนงามเพราะแต่ง ฯลฯ

สุภาษิต หมายถึง ข้อความสั้น ๆ กะทัดรัด แต่มีความหมายชัดเจนลึกซึ้ง มีคติสอนใจหรือความจริงเกี่ยวกับความคิดและแนวปฏิบัติซึ่งสามารถพิสูจน์ เชื่อถือได้ เช่น แพ้เป็นพระชนะเป็นมาร น้ำเชี่ยวอย่าขวางเรือ ได้ทีขี่แพะไล่ สอนหนังสือสังฆราช ฯลฯ

ถึงแม้ว่าจะสามารถแยกได้ว่าคำไหนเป็น สำนวน คำพังเพย และสุภาษิต แต่ในทางปฏิบัติจริง ๆ มีปัญหามาก เพราะข้อความหรือคำกล่าวเช่นนี้มีจำนวนมากมีลักษณะคาบเกี่ยวอยู่ระหว่างสำนวน คำพังเพย สุภาษิต จนไม่อาจตัดสินเด็ดขาดว่าอยู่ในประเภทไหน เช่น

น้ำลดตอผุด (เป็นสำนวน เพราะความหมายไม่ตรงตามอักษร เป็นคำพังเพยเพราะกล่าวติ หรือเย้ยหยันคนทำชั่ว ที่ความชั่วนั้นได้ปรากฏขึ้น เป็นสุภาษิต เพราะสอนความจริงที่ว่า ความชั่ว ความผิดพลาดนั้นไม่สามารถปิดบังได้ตลอดไป)

เพราะเหตุนี้จะไม่เน้นประเภทแต่จะเน้นความหมาย เพื่อจะนำไปใช้ได้ถูกต้องตามกาลเทศะ และบุคคลในสถานการณ์ต่าง ๆ

6102148L01C.indd 210 7/17/18 10:43 AM

★★★★★ | ท ๗/ผ.๔

ตัวอย่าง สำนวน คำพังเพย สุภาษิต และความหมาย

คำคม	ความหมาย
- ความรักทำให้คนตาบอด	ได้รับทุกข์ที่เกิดจากความรัก
- อย่าไปติดปีกให้แมว	อย่าไปฝืนธรรมชาติ ปล่อยให้เป็นไปตามธรรมชาติ
- เสียเหงื่อเพราะกีฬา ดีกว่าเสียน้ำตาเพราะยาเสพติด	เล่นกีฬาดีกว่าไปติดยาเสพติด
- ถ้าสติไม่มา ปัญญาก็ไม่เกิด	คนเราต้องมีสติก่อนจึงจะเกิดความคิดที่รอบคอบ
- อยู่อย่างสงบ ดีกว่ารบด้วยปาก	การอยู่อย่างสงบไม่ทำให้ตัวเราและผู้อื่นเดือดร้อน
- ศัตรูที่ร้ายเหลือ ไม่เท่ากับเกลือที่เป็นหนอน	ศัตรูเรารู้ได้ชัดเจน แต่เกลือที่เป็นหนอน คือ คนใกล้ตัวที่ทำร้ายเราโดยที่เราไม่รู้ว่าเป็นใครมันร้ายแรงกว่า

สำนวน	ความหมาย
- กลมเป็นลูกมะนาว	หลบหลีกได้คล่อง
- ตาเป็นสับปะรด	มีพวกคอยสอดส่องเหตุการณ์ให้
- กระต่ายขาเดียว	ยืนกรานไม่ยอมรับ
- จมูกมด	รู้ทันเหตุการณ์
- กิ้งก่าได้ทอง	คนที่ได้ดีแล้วลืมตัว
- แกว่งเท้าหาเสี้ยน	หาเรื่องเดือดร้อนใส่ตัว
- ขนทรายเข้าวัด	ทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม
- บุกป่าฝ่าดง	ต่อสู้อุปสรรคต่าง ๆ
- กระต่ายตื่นตูม	ตื่นตกใจโดยไม่สำรวจให้ถ้วนถี่เสียก่อน
- กลังดอกพิกุลร่วง	อาการนิ่งไม่พูด
- เห็นกงจักรเป็นดอกบัว	เห็นผิดเป็นชอบ
- ทรพี	คนอกตัญญู

6102148L01C.indd 211 7/17/18 10:43 AM

คำพังเพย	ความหมาย
- กินอยู่กับปากอยากอยู่กับท้อง	รู้ดีอยู่แล้วแสร้งทำเป็นไม่รู้
- เรือล่มเมื่อจอด ตาบอดเมื่อแก่	มีอุปสรรคเมื่อใกล้จะสำเร็จ
- ความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด	คนที่มีความรู้มากเวลาเกิดปัญหากับตัวเอง ไม่สามารถแก้ได้
- มะพร้าวตื่นดก ยาจกตื่นมี	เห่อหรือตื่นเต้นในสิ่งที่ตนไม่เคยมี
- นอนหลับไม่รู้นอนคู้ไม่เห็น	ไม่รู้ไม่เห็นอะไรเปรียบเหมือนคนที่นอนหลับไม่รู้สึกตัว
- ขุดบ่อล่อปลา	ทำกลอุบายเพื่อให้ฝ่ายหนึ่งเชื่อโดยหวังประโยชน์จากอีกฝ่าย
- ตาบอดได้แว่น หัวล้านได้หวี	ผู้ที่ได้สิ่งซึ่งไม่เป็นประโยชน์กับตน

คำสุภาษิต	ความหมาย
- กว่าถั่วจะสุก งาก็ไหม้	ทำอะไรไม่ทันท่วงที
- กินปูนร้อนท้อง	ทำผิดแล้วมักออกตัวแสดงพิรุธ
- ขายผ้าเอาหน้ารอด	ยอมเสียทุกอย่างเพื่อรักษาชื่อเสียง
- คนดีตกน้ำไม่ไหลตกไฟไม่ไหม้	คนดีไปอยู่ที่ไหนก็มีคนอยากคบหาสมาคมด้วย ไม่ลำบาก
- คบคนดีมีศรีแก่ตัว คบคนชั่วอัปราชัย	คบคนดีก็จะได้รับแต่สิ่งดีๆ คบคนไม่ดีก็จะไม่เป็นมงคลแก่ตัว (อัปราชัย หมายถึง พ่ายแพ้)
- ความรู้ท่วมหัว เอาตัวไม่รอด	มีความรู้แต่ไม่ใช้ความรู้ก็ไม่มีประโยชน์
- ความวัวไม่ทันหาย ความควายก็มาแทรก	ปัญหาเรื่องนี้ยังแก้ไขไม่ตกเลย ก็มีปัญหาใหม่แทรกเข้ามาอีก

ปรับปรุงมาจาก www.เกร็ดความรู้.net

6102148L01C.indd 212 7/17/18 10:43 AM

★★★★★ | ท ๗/ผ.๔-๐๗

ใบงานที่ ๐๗
สำนวน คำพังเพย สุภาษิต

คำชี้แจง นักเรียนจับคู่สำนวน คำพังเพย สุภาษิต กับความหมายให้ถูกต้อง โดยนำความหมายที่กำหนดให้ มาเขียนในช่องว่าง

รู้ไม่จริงสักอย่างเดียว ไม่ถูกกัน ทำดีโดยไม่มีใครเห็น
เก่งแต่ไม่โอ้อวด มีความประพฤติดี ซื่อสัตย์สุจริต

..... ๑. มือสะอาด

..... ๒. รู้อย่างเป็ด

..... ๓. ขมิ้นกับปูน

..... ๔. คมในฝัก

..... ๕. ปิดทองหลังพระ

6102148L01C.indd 213 7/17/18 10:43 AM

ใบงานที่ ๐๘
สำนวน คำพังเพย สุภาษิต

คำชี้แจง นักเรียนเติมสุภาษิต สำนวนไทย จากภาพ พร้อมทั้งบอกความหมาย

.....

ความหมาย .....

.....

ความหมาย .....

.....

ความหมาย .....

.....

ความหมาย .....

.....

ความหมาย .....

6102148L01C.indd 214 7/17/18 10:43 AM

★★★★★ | ท ๗/ผ.๔-๐๙

ใบงานที่ ๐๙
สำนวน คำพังเพย สุภาษิต

คำชี้แจง นักเรียนวาดภาพสุภาษิต หรือสำนวนไทย ที่นักเรียนชอบที่สุด พร้อมทั้งบอกความหมาย

ความหมาย

.....

.....

.....

.....

6102148L01C.indd 215 7/17/18 10:43 AM

ใบงานที่ ๑๐
วิเคราะห์สุภาษิตสำนวนไทย

คำชี้แจง เขียนข้อความที่กำหนดให้ใส่ในตาราง “คุณธรรมนำสุข” ให้สอดคล้องกัน

เก็บเบี้ยใต้ถุนร้าน	ทำงานตัวเป็นเกลียว	ร่วมแรงร่วมใจ
หนักเอาเบาสู้	เก็บหอมรอมริบ	น้ำหนึ่งใจเดียว
เก็บเล็กผสมน้อย	หลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดิน	มีสลึงพึงบรรจบให้ครบบาท
ร่วมใจไมตรี	ไปด้วยกันมาด้วยกัน	สายตัวแทบขาด

คุณธรรมนำสุข

คุณธรรม	ข้อความ	ความหมาย
ความประหยัด		
ความขยันหมั่นเพียร		
ความสามัคคี		

6102148L01C.indd 216 7/17/18 10:43 AM

★★★★★ | ท ๗/ผ.๔-๑๑

ใบงานที่ ๑๑
วิเคราะห์ข้อความ

คำชี้แจง แยกข้อความที่กำหนดให้ ลงในช่องตาราง

มีรายได้น้อยกว่ารายจ่าย แบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ ไม่ไว้ใจกัน
การแตกความสามัคคีกัน ยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย มีลูกมากเกิน ๓ คน
วางแผนการใช้จ่าย ขายสิทธ์ ขายเสียง สมานฉันท์ ปรองดองกัน
ราคาข้าวตกต่ำ หัวหน้าครอบครัวรับผิดชอบผู้เดียว สามัคคีคือพลัง
ทุกคนช่วยกันทำงาน เคารพสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ครอบครัวดีมีความสุข	ครอบครัวไม่ดีมีทุกข์

ประเทศดีมีความสุข	ประเทศมีความทุกข์

6102148L01C.indd 217 7/17/18 10:43 AM

ใบความรู้
การท่องบทอาขยาน

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายกำหนดให้มีการท่องอาขยานอย่างจริงจังในสถานศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๔๒ เป็นต้นมา โดยมีวัตถุประสงค์ของการท่องอาขยาน ดังนี้

๑. เพื่อให้นักเรียนตระหนักในคุณค่าของภาษาไทย และซาบซึ้งในความไพเราะของบทร้อยกรอง

๒. เพื่อเป็นพื้นฐานในการแต่งคำประพันธ์

๓. เพื่อเป็นการสื่อในการถ่ายทอดคุณธรรม คติธรรม และข้อคิดที่เป็นประโยชน์แก่เยาวชน

๔. เพื่อส่งเสริมให้มีจิตสำนึกทางวัฒนธรรมของคนในชาติในฐานะ “รากร่วมทางวัฒนธรรม”

บทอาขยานที่กำหนดให้ท่องจำ

บทอาขยายที่ให้นักเรียนท่องจำนั้น แบ่งเป็น ๓ ประเภท คือ บทอาขยานที่เป็นบทหลัก บทรอง และบทเลือกอิสระ

บทหลัก หมายถึง บทอาขยานที่กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนดให้นักเรียนนำไปท่องจำเพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั่วประเทศ

บทรอง หมายถึง บทอาขยานที่ครูผู้สอนหรือสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดให้นักเรียนท่องจำเสริมจากบทอาขยานที่กระทรงศึกษาธิการกำหนด (บทหลัก) เป็นบทร้อยกรองที่มีลักษณะตรงตามหลักเกณฑ์การคัดเลือกบทอาขยาน อาจเป็นบทร้อยกรองที่แสดงภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น เพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก ค่าวซอ ผญา เพลงชาน้อง เพลงเรือ บทกวีร่วมสมัยที่มีคุณค่า ฯลฯ โดยกำหนดให้ท่องจำภาคเรียนละ ๑ บท เป็นอย่างน้อย

บทเลือกอิสระ หมายถึง บทอาขยานที่นักเรียนแต่ละคนเลือกสรรมาท่องเองด้วยความสมัครใจ หรือด้วยความชื่นชอบอาจเป็นบทร้อยกรองที่มีผู้แต่งไว้ หรือเป็นบทร้อยกรองที่นักเรียนแต่งขึ้นเองหรือผู้ปกครองเป็นผู้แต่งขึ้นก็ได้ แต่ต้องบอกได้ว่ามีเหตุผลอย่างไรจึงเลือกบทร้อยกรองนั้น ๆ มาท่องจำเป็นบทอาขยานของตนเองโดยความเห็นชอบของครูผู้สอนหรือสถานศึกษา

6102148L01C.indd 218 7/17/18 10:43 AM

บทร้อยกรองที่จะคัดเลือกให้เป็นบทรองและบทเลือกอิสระ ควรมีลักษณะ ดังนี้

๑. มีเนื้อหา ความยากง่ายเหมาะสมกับวัย

๒. มีความยาวพอเหมาะพอควร

๓. มีคุณธรรม คติธรรม ให้แนวทางการดำเนินชีวิตที่ดีงาม

๔. มีสุนทรียรสทางภาษา

๕. มีความถูกต้องตามฉันทลักษณ์

๖. มีรูปแบบที่หลากหลาย

การอ่านบทอาขยานตามหลักการทั่วไป

การอ่านบทอาขยานส่วนใหญ่เป็นการอ่านออกเสียง คือ ผู้อ่านเปล่งเสียงออกมาดังๆ ในขณะที่ใช้สายตากวาดไปตามตัวอักษร ยึดหลักการอ่านออกเสียงเหมือนหลักการอ่านทั่วไป เพื่อให้การอ่านออกเสียงมีประสิทธิภาพควรฝึกฝนดังนี้

๑. กวาดสายตาจากคำต้นวรรคไปยังท้ายวรรค และเคลื่อนสายตาไปยังวรรคถัดไปอย่างรวดเร็วโดยไม่ต้องส่ายหน้าตามไป เพื่อเป็นการอ่านล่วงหน้า ทำให้การอ่านออกเสียงต่อเนื่องกันไปโดยไม่สะดุด

๒. ฝึกเปล่งเสียงให้ดังพอประมาณโดยพิจารณาถึงกลุ่มผู้ฟังและสถานที่ แต่ไม่ตะโกน ควรบังคับเสียง เน้นเสียง ปรับระดับเสียงสูง - ต่ำ ให้สอดคล้องกับจังหวะลีลา ท่วงทำนอง และความหมายของเนื้อหาที่อ่าน

๓. อ่านด้วยเสียงที่ชัดเจน แจ่มใส ไพเราะ มีกระแสเสียงเดียว ไม่แตกพร่า เปล่งเสียงจากลำคอโดยตรงด้วยความมั่นใจ

๔. ควรทรงตัวและรักษาอากัปกิริยาให้ถูกวิธี จะช่วยให้ระบบกล้ามเนื้อต่าง ๆ ทำงานประสานกัน ทำให้เปล่งเสียงได้ดี มีท่วงท่าน่าเชื่อถือ ลักษณะการทรงตัวที่ถูกวิธีคือ ไม่ว่าจะยืนหรือนั่งอ่าน ลำตัวต้องตั้งตรง และอยู่ในอาการสมดุล ควรถือบท หรือหนังสือห่างจากสายตาประมาณหนึ่งฟุต ขณะอ่านพยายามให้ลำคอตั้งตรง เงยหน้าเล็กน้อยสบตากับคนฟังเป็นระยะ ๆ

๕. อ่านออกเสียงให้ถูกอักขรวิธีหรือความนิยม และต้องเข้าใจเนื้อหาของบทอาขยาน

๖. ออกเสียง ร ล คำควบกล้ำ ให้ถูกต้องชัดเจน

๗. อ่านให้ถูกจังหวะและวรรคตอน

๘. พยายามอ่านให้ได้อารมณ์และความรู้สึกตามเนื้อหา

6102148L01C.indd 219 7/17/18 10:43 AM

การอ่านบทอาขยานเป็นทำนองเสนาะ

การอ่านบทอาขยานเป็นทำนองเสนาะช่วยให้บทอาขยานนั้นมีความไพเราะ นักเรียนเกิดความสนใจจดจำบทอาขยานได้ดี และสนุกสนานยิ่งขึ้น การฝึกอ่านทำนองเสนาะมีขั้นตอนดังนี้

๑. อ่านเป็นร้อยแก้วธรรมดาให้ถูกต้องชัดเจน ตามอักขรวิธีก่อน ทั้ง ร , ล ตัวควบกล้ำอ่านออกเสียงให้ตรงตามเสียงวรรณยุกต์

๒. อ่านให้ถูกจังหวะวรรคตอน การอ่านผิดวรรคตอนทำให้เสียความ

๓. อ่านให้สัมผัสคล้องจองกันเพื่อความไพเราะ

๔. อ่านให้ถูกทำนองและลีลาของคำประพันธ์แต่ละชนิด คำประพันธ์แต่ละชนิดจะมีบังคับจำนวนคำสัมผัส หรือคำเอก คำโท แตกต่างกัน การอ่านทำนองเสนาะจึงต้องอ่านให้ถูกท่วงทำนองและลีลาของคำประพันธ์แต่ละชนิด

๕. อ่านโดยใช้น้ำเสียงให้เหมาะสมกับเนื้อหา และอ่านพยางค์สุดท้ายของวรรคด้วยการทอดเสียง

ประโยชน์ของการท่องบทอาขยาน

การท่องจำบทอาขยานเปรียบเสมือนเป็นบันไดขั้นแรกที่นำไปสู่การคิด เมื่อมีข้อมูลตัวอย่างที่ดีซึ่งเป็นคลังความรู้ที่เราเก็บไว้กับตัว ต้องการใช้เมื่อใดเราก็สามารถนำออกมาใช้ได้ทันที การท่องจำบทอาขยานเป็นพื้นฐานที่นำไปสู่การเลือกจำบทประพันธ์ที่ดีและมีคุณค่าทั้งในเชิงภาษาและเนื้อหาที่เราได้พบในชีวิตประจำวันต่อไป

การท่องจำบทอาขยานมีประโยชน์ สรุปได้ดังนี้

๑. ช่วยให้เกิดความซาบซึ้งในเรื่องที่อ่าน

๒. ฝึกการคิดวิเคราะห์ประเมินค่าเรื่องที่อ่าน

๓. เป็นตัวอย่างการใช้ภาษาที่ไพเราะ

๔. ช่วยให้มีคติประจำตัว สอนใจให้ระลึกถึงคุณธรรมที่ได้จดจำ

๕. ช่วยกล่อมเกลาและจรรโลงใจให้ประณีตมากขึ้น

๖. เป็นตัวอย่างการแต่งคำประพันธ์ตามรูปแบบที่ได้ท่องจำ

๗. ได้รับความเพลิดเพลิน สนุกสนาน

๘. สามารถนำไปใช้อ้างอิงในงานต่าง ๆ ได้

ปรับปรุงมาจาก www.thaigoodview.com

6102148L01C.indd 220 7/17/18 10:44 AM

★★★★★ | ท ๗/ผ.๕

อาขยานบทหลัก
ตนเป็นที่พึ่งแก่ตน

เราเกิดมาทั้งทีชีวิตหนึ่ง อย่าหมายพึ่งผู้ใดให้เขาหยัน
ควรคะนึงพึ่งตนทนกัดฟัน คิดบากบั่นตั้งหน้ามานะนำ
กสิกิจพณิชยการงานมีเกียรติ อย่าหยามเหยียดพาลหาว่างานต่ำ
หรือจะชอบวิชาอุตสาหกรรม เชิญเลือกทำตามถนัดอย่าผลัดวัน
เอาดวงใจเป็นทุนหนุนนำหน้า เอาปัญญาเป็นแรงมุ่งแข่งขัน
เอาความเพียรเป็นยานประสานกัน ผลจะบรรลุสู่ประตูชัย
เงินและทองกองอยู่ประตูหน้า คอยเปิดอ้ายิ้มรับไม่ขับไส
ทรัพย์ในดินสินในน้ำออกคล่ำไป แหลมทองไทยพร้อมจะช่วยอำนวยเอย

เพิ่ม สวัสดิ์วรรณกิจ

6102148L01C.indd 221 7/17/18 10:44 AM

★★★★★ | ท ๗/ผ.๕-๑๒

ใบงานที่ ๑๒
บทอาขยาน

คำชี้แจง นักเรียนท่องบทอาขยาน ตนเป็นที่พึงแก่ตน และคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด

6102148L01C.indd 222 7/17/18 10:44 AM

★★★★★ | ท ๗/ผ.๕-๑๓

ใบงานที่ ๑๓
บทอาขยาน

คำชี้แจง นักเรียนเติมบทอาขยาน ตนเป็นที่พึ่งแก่ตน ที่ขาดหายไปให้สมบูรณ์

เราเกิดมาทั้งทีชีวิตหนึ่ง อย่าหมายพึ่งผู้ใดให้เขาหยัน

..... คิดบากบั่นตั้งหน้ามานะนำ

..... อย่าหยามเหยียดพาลหาว่างานต่ำ

หรือจะชอบวิชาอุตสาหกรรม .....

เอาดวงใจเป็นทุนหนุนนำหน้า เอาปัญญาเป็นแรงมุ่งแข่งขัน

..... ผลจะบรรลุสู่ประตูชัย

เงินและทองกองอยู่ประตูหน้า คอยเปิดอ้ายิ้มรับไม่ขับไส

ทรัพย์ในดินสินในน้ำออกคล่ำไป .....

เพิ่ม สวัสดิ์วรรณกิจ

6102148L01C.indd 223 7/17/18 10:44 AM

ใบงานที่ ๑๔
บทอาขยาน

คำชี้แจง นักเรียนอ่านออกเสียงบทอาขยาน แล้วฝึกท่องให้คล่องและบอกข้อคิดที่ได้รับ

ตนเป็นที่พึ่งแก่ตน

เราเกิดมาทั้งทีชีวิตหนึ่ง อย่าหมายพึ่งผู้ใดให้เขาหยัน
ควรคะนึงพึ่งตนทนกัดฟัน คิดบากบั่นตั้งหน้ามานะนำ
กสิกิจพณิชยการงานมีเกียรติ อย่าหยามเหยียดพาลหาว่างานต่ำ
หรือจะชอบวิชาอุตสาหกรรม เชิญเลือกทำตามถนัดอย่าผลัดวัน
เอาดวงใจเป็นทุนหนุนนำหน้า เอาปัญญาเป็นแรงมุ่งแข่งขัน
เอาความเพียรเป็นยานประสานกัน ผลจะบรรลุสู่ประตูชัย
เงินและทองกองอยู่ประตูหน้า คอยเปิดอ้ายิ้มรับไม่ขับไส
ทรัพย์ในดินสินในน้ำออกคล่ำไป แหลมทองไทยพร้อมจะช่วยอำนวยเอย

เพิ่ม สวัสดิ์วรรณกิจ

สรุปข้อคิดที่ได้

.....

.....

6102148L01C.indd 224 7/17/18 10:44 AM

★★★★★ | ท ๗/ผ.๕

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗ **งดงามสำนวน** **ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕**

คำชี้แจง เขียนเครื่องหมาย × ทับอักษร หน้าคำตอบที่ถูกต้อง

๑. ข้อใดมีคำที่มีความหมายโดยนัย

ก. ฉันเดินไปเตะแก้วแตก
ข. ถ้าพูดมากระวังถูกเตะ
ค. เสื้อตัวนี้สีสวยเตะตาฉันจริงๆ
ง. เขาซ้อมเตะฟุตบอลทุกวัน

๒. สำนวนต่อไปนี้ควรต่อด้วยข้อความใด “ความวัวไม่ทันหาย .....”

ก. ความวุ่นวายเข้ามาแทรก
ข. ความควายเข้ามาแทรก
ค. ความตายเข้ามาแทน
ง. ความแตกแยกเข้ามาแทรก

๓. “คนที่ดีอยู่ที่ไหนมีแต่คนช่วยเหลือ ” ตรงกับสำนวนไทยในข้อใด

ก. กินอยู่กับปากอยากอยู่กับท้อง
ข. ความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด
ค. คนดีตกน้ำไม่ไหลตกไฟไม่ไหม้
ง. ขายผ้าเอาหน้ารอด

๔. คำข้อใดมีเสียงคล้องจองกัน

ก. คนใจดี – น้ำใจงาม
ข. สามัคคี – คือพลัง
ค. บ้านแสนสุข – อยู่สบาย
ง. ข้าวสารขาว – ลูกสาวสวย

๕. “ตั้งแต่เขาเป็นใหญ่เป็นโต เขาทำเป็น.....”

ก. กิ้งก่าได้ทอง
ข. คางคกขึ้นวอ
ค. ชุบมือเปิบ
ง. เหยียบขี้ไก่ไม่ฝ่อ

6102148L01C.indd 225 7/17/18 10:44 AM

๖. ข้อใดเป็นคำคล้องจอง ๔ พยางค์

ก. ใช้ยาเสพติด – อาจถึงตายได้
ข. ใช้ยาเสพติด – ชีวิตจะสั้น
ค. ใช้ยาเสพติด – มีอันตราย
ง. ใช้ยาเสพติด – ควรไปพบแพทย์

๗. “ลูกเปรียบเสมือน<u>ดวงใจ</u>ของพ่อแม่” คำที่ขีดเส้นใต้ มีความหมายโดยนัยว่าอย่างไร

ก. สิ่งที่สำคัญ
ข. หัวใจ
ค. แข็ง
ง. แข็งแกร่ง

๘. “ใครทำอะไรย่อมได้รับผลอย่างนั้น ไม่ช้าก็เร็ว ตรงกับคำคมในข้อใด

ก. สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม
ข. ถ้าสติไม่มา ปัญญาก็ไม่มี
ค. เสียชีพอย่าเสียสัตย์
ง. เสียสละในหน้าที่

๙. ข้อใดคือความหมายของสำนวนที่ว่า “ปากปราศรัย น้ำใจเชือดคอ”

ก. เร็วและคล่องแคล่วในการพูด
ข. พูดดีแต่ใจคิดร้าย
ค. เก่งแต่ไม่โอ้อวด
ง. แสร้งทำเรื่องไม่จริงให้เป็นจริง

๑๐. “ฉลาดคิด จิตบริสุทธิ์ ..... ผูกพันสามัคคี” ควรเติมข้อความใดจึงจะเป็นคำขวัญที่สมบูรณ์

ก. จุดประกายฝัน
ข. มีคุณธรรม
ค. มีวินัย
ง. รักษาหน้าที่

◈◈◈◈◈◈◈◈

6102148L01C.indd 226 7/17/18 10:44 AM

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘

อ่านจับใจความ ย่อตามคิด

6102148L01C.indd 227 7/17/18 10:44 AM

6102148L01C.indd 228 7/17/18 10:44 AM

★★★★★ | ท ๘/ผ.๑

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘ อ่านจับใจความ ย่อตามคิด ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

คำชี้แจง เขียนเครื่องหมาย × ทับอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้อง

๑.

ปีใหม่ใจชุ่มชื่น	อายุยืนชนขวบปี
อย่าท้อทำความดี	แม้ปีเก่าเราผิดหวัง
ตั้งใจให้องอาจ	อย่าขยาดหย่อนกำลัง
อดทนคือมนต์ขลัง	ท่องไว้เถิดประเสริฐแล

ข้อใดคือใจความสำคัญของบทร้อยกรองข้างต้น

ก. ปีใหม่ไม่สิ้นหวัง สร้างพลังมุ่งทำดี

ข. ปีใหม่ไม่ย่อท้อ อดทนต่อสร้างสิ่งดี

ค. ปีใหม่ตั้งใจมั่น มุ่งฝ่าฟันสร้างความดี

ง. ปีใหม่ใจเป็นสุข ลืมความทุกข์สร้างสิ่งดี

๒.

“พ่อกับแม่บอกว่าฉันโตขึ้นเยอะ และชมว่าฉันดีขึ้นหลายอย่าง เช่น ทำงานประณีตขึ้น พูดจาไพเราะไม่กระด้างก้าวร้าวอย่างเมื่อก่อน นี่ต้องเป็นเพราะป้า และคุณครูอบรม สั่งสอน นอกจากนี้ ฉันยังมีเพื่อนดีๆ อย่างพวกเธอ”

ข้อใด สรุปใจความสำคัญได้ดีที่สุด

ก. วัยและประสบการณ์ทำให้คนเปลี่ยนแปลง

ข. สิ่งแวดล้อมช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคน

ค. พ่อแม่ย่อมต้องการให้ลูกเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น

ง. การอบรมสั่งสอนมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของคน

6102148L01C.indd 229 7/17/18 10:44 AM

๓. คำศัพท์ในข้อใด ควรมาก่อนคำศัพท์อื่น

ก. คลินิก ข. ครองแครง ค. คริสต์มาส ง. คละคลุ้ง

๔. ข้อใดเรียงลำดับคำศัพท์ได้ถูกต้องตามพจนานุกรม

ก. ตะกร้า	ถวัลย์	ทโมน	น้ำเงี้ยว
ข. ภิกษุ	ประเคน	ถวาย	นิมนต์
ค. เมขลา	เนรมิต	ราชบัลลังก์	ทอดกฐิน
ง. ยิมนาสติก	จินตนาการ	ชมดชม้อย	ขะมักเขม้น

๕. “ไม่ควรเปิดสวิตช์กาต้มน้ำในขณะที่ไม่มีน้ำอยู่ในกา และไม่ควรเปิดฝากาต้มน้ำในขณะที่กำลังต้มน้ำอยู่” ข้อความข้างต้น กล่าวถึงกาน้ำในเรื่องใด

ก. ส่วนประกอบ ข. ประโยชน์ ค. คำเตือน ง. วิธีใช้

๖. “เปิดปุ๊บ ติดปั๊บ รับภาพคมชัด ประหยัดไฟ”

คำกล่าวข้างต้นเป็นคุณประโยชน์ของอุปกรณ์ใด

ก. กล้องถ่ายรูป ข. คอมพิวเตอร์ ค. โทรศัพท์ ง.โทรทัศน์

๗.

> การเจ็บป่วยหลายอย่างมักมีสาเหตุมาจากพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น เป็นโรคกระเพาะเรื้อรัง เนื่องจากการรับประทานอาหารไม่ตรงเวลา ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่ชอบรับประทานอาหารรสเค็มจัด ทำให้ไม่สามารถควบคุมความดันโลหิตได้เป็นต้น
>
> ดังนั้น การดูแลตนเองด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมควบคู่กับการใช้ยาที่ถูกต้องเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้อาการป่วยดีขึ้น อย่ามองข้ามความสำคัญของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

ข้อใดย่อข้อความข้างต้นได้**ดีที่สุด**

ก. โรคกระเพาะเกิดจากการกินอาหารไม่ตรงเวลา

ข. โรคความดันโลหิตสูงเกิดจากการกินอาหารรสเค็ม

ค. อาการป่วยจะหายได้ด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

ง. อาการป่วยหายได้ถ้าปรับเปลี่ยนวิธีการกินยาที่เหมาะสม

6102148L01C.indd 230 7/17/18 10:44 AM

★★★★★ | ท ๘/ผ.๑

๘. ข้อใด**ไม่ใช่**ประโยชน์ของย่อความ

ก. ช่วยให้อ่านหนังสือได้ถูกต้อง

ข. ช่วยให้จดบันทึกเรื่องราวได้รวดเร็ว

ค. ช่วยให้ไม่ต้องอ่านหนังสือซ้ำตลอดเรื่อง

ง. ช่วยให้จำใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้ง่าย

๙. ข้อใดมีคำสรรพนาม

ก. พระกำลังฉันภัตตาหาร

ข. เขาชอบกินไข่เจียวหมูสับ

ค. นิ่มไม่ได้เป็นข้าทาสของใคร

ง. บ้านตากอากาศของนิดอยู่บนเขา

๑๐. “วันนี้คุณครูประจำวิชา**ท่าน**ไปประชุม”

คำที่ขีดเส้นใต้ ทำหน้าที่ตามข้อใด

ก. สรรพนามบุรุษที่ ๑

ข. สรรพนามบุรุษที่ ๒

ค. สรรพนามบุรุษที่ ๓

ง. สรรพนามบุรุษที่ ๑ และ ๒

6102148L01C.indd 231 7/17/18 10:44 AM

ใบความรู้
การอ่านจับใจความสำคัญ

การอ่านจับใจความสำคัญ คือ การอ่านเพื่อค้นหาสาระสำคัญของเรื่องที่อ่าน ในหนึ่งย่อหน้าจะมีใจความสำคัญที่สุดเพียงใจความเดียว นอกนั้นจะเป็นใจความรอง ซึ่งใจความสำคัญจะปรากฏอยู่ตามย่อหน้าต่าง ๆ ของเรื่องที่อ่าน อาจอยู่ส่วนต้น ส่วนกลาง หรือส่วนท้ายของย่อหน้าก็ได้

ลักษณะของใจความสำคัญ มีลักษณะ ดังนี้

๑. ใจความสำคัญเป็นข้อความที่ทำหน้าที่คลุมใจความของข้อความอื่น ๆ ในตอนนั้น ๆ ข้อความนอกนั้นเป็นเพียงรายละเอียดหรือส่วนขยายใจความสำคัญเท่านั้น

๒. ใจความสำคัญของข้อความหนึ่ง ๆ หรือย่อหน้าหนึ่ง ๆ จะมีเพียงประการเดียว

๓. ใจความสำคัญส่วนมากมีลักษณะเป็นประโยค อาจจะเป็นประโยคเดียวหรือประโยคซ้อนก็ได้ แต่ในบางกรณี ใจความสำคัญไม่ปรากฏเป็นประโยค เป็นเพียงใจความที่แฝงอยู่ในข้อความตอนนั้น ๆ

๔. ใจความสำคัญที่มีลักษณะเป็นประโยคส่วนมากจะปรากฏอยู่ต้นข้อความ

หลักการอ่านจับใจความสำคัญ มีดังต่อไปนี้

๑. อ่าน เพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาในแต่ละย่อหน้า

๒. คิด โดยตั้งคำถามว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างใด

๓. เขียน ร่างข้อความหรือคำตอบที่ได้ไว้เป็นตอน ๆ

๔. เรียบเรียง นำข้อความที่สรุปไว้มาเรียบเรียงให้เป็นข้อความ โดยใช้คำสันธาน

ตัวอย่างข้อความ

ผักที่ขายตามท้องตลาดส่วนใหญ่เกษตรกรมักใช้สารกำจัดศัตรูพืช หากไม่มีความรอบคอบในการใช้จะทำให้เกิดสารตกค้าง ทำให้มีปัญหาต่อสุขภาพ ฉะนั้นเมื่อซื้อผักไปรับประทานจึงควรล้างผักด้วยน้ำหลาย ๆ ครั้ง เพราะจะช่วยกำจัดสารตกค้างไปได้บ้าง

ใจความสำคัญ คือ ฉะนั้นเมื่อซื้อผักไปรับประทานจึงควรล้างผักด้วยน้ำหลาย ๆ ครั้ง

www.trueplookpanya.com

6102148L01C.indd 232 7/17/18 10:44 AM

★★★★★ | ท ๘/ผ.๑

ใบงานขั้นนำ
การอ่านจับใจความสำคัญ

คำชี้แจง อ่านนิทานเรื่อง “ม้าขากะเผลก” แล้วตอบคำถามในแผนภาพความคิด

ม้าขากะเผลก

พระเจ้าพาราณสีทรงม้ามงคลตัวหนึ่งชื่อปัถวี ทรงให้เลี้ยงอย่างดี ตอนเช้าคนเลี้ยงจะจูงม้าปัถวีไปวิ่งออกกำลังทุกวัน แต่เผอิญว่าคนเลี้ยงม้าเป็นคนขากะเผลก เขาทำหน้าที่จูงม้าไปออกกำลังตามปกติ ม้าเห็นคนจูงเดินขากะเผลกนำหน้าไปทุกเช้าก็คิดว่าเขากำลังฝึกตนให้เดินเช่นนั้น นับแต่นั้นมาม้าเริ่มเดินผิดปกติ คือ เดินขากะเผลกเหมือนม้าพิการ

วันหนึ่ง พระเจ้าพาราณสีเสด็จไปทรงม้าปัถวีทรงเห็นความผิดปกติในม้าทรง คือ วิ่งไม่ตรง และไม่เรียบอย่างที่เคย ทรงพิจารณาว่าม้าขากะเผลกไป ถามใครก็ไม่รู้เรื่อง จึงเสด็จเข้าไปในวัง แล้วมีรับสั่งให้หมอหลวงไปดูอาการ หมอหลวงไปตรวจดูแล้วก็ไม่พบโรคอะไรในตัวม้า จึงกลับมากราบบังคมทูลให้ทรงทราบ พระราชาจึงทรงรับสั่งให้หาอำมาตย์ที่ปรึกษาผู้เป็นราชบัณฑิตประจำราชสำนักเข้ามาเฝ้าแล้วตรัสสั่งว่า “เออนี่ท่านอำมาตย์ช่วยไปดูทีว่าทำไมม้าปัถวีจึงเดินขากะเผลก หมอหลวงไปตรวจดูแล้วก็หาสาเหตุไม่พบ”

อำมาตย์จึงไปที่โรงม้าหลวง คอยสังเกตอาการม้าอยู่สองสามวัน ก็ทราบสาเหตุแห่งความผิดปกติของม้า จึงเข้าเฝ้ากราบบังคมทูลให้ทรงทราบ

“พระพุทธเจ้าข้า เหตุทั้งปวงเกิดจากคนจูงม้าไปออกกำลังกายเป็นคนขากะเผลก ม้าได้เห็นตัวอย่างเช่นนั้นจึงได้ทำตามบ้าง หากเปลี่ยนคนจูงม้าเป็นคนเดินปกติเสีย ม้าก็จะเดินเป็นปกติเหมือนเดิม พระพุทธเจ้าข้า”

พระเจ้าพาราณสีทรงรับสั่งให้เปลี่ยนคนจูงม้าใหม่ ไม่ช้าม้าปัถวีก็กลับมาเดินเหมือนเดิม

หนังสือรวมนิทาน

6102148L01C.indd 233 7/17/18 10:44 AM

★★★★★ | ท ๘/ผ.๑

แผนภาพความคิด
การจับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน
นิทานเรื่อง “ม้าขากะเผลก”

ใจความสำคัญของนิทาน

……

……

……

……

……

ข้อคิดที่ได้จากนิทานที่อ่าน

……

……

……

……

นิทาน
เรื่อง “ม้าขากะเผลก”

การนำข้อคิดไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

……

……

……

……

6102148L01C.indd 234 7/17/18 10:44 AM

★★★★★ | ท ๘/ผ.๑-๐๑

ใบงานที่ ๐๑
การอ่านจับใจความสำคัญ

คำชี้แจง อ่านบทร้อยกรองเรื่อง “เด็กดีมีมารยาท” แล้วตอบคำถามในแผนภาพความคิด

บทร้อยกรองกาพย์ยานี ๑๑
เด็กดีมีมารยาท

หนูเอยรู้หรือไม่ มารยาทไทยนั้นงามนัก
พบใครที่รู้จัก ไหว้ทายทัก “สวัสดี”
อ่อนโยนในท่วงท่า งามกิริยายามพาที
อ่อนหวานในวจี ตามวิถีชีวิตไทย
ใครช่วยกล่าว “ขอบคุณ” ผู้เกื้อหนุนย่อมพิสมัย
ทำผิดพลาดพลั้งไป กล่าว “ขอโทษ” จากใจจริง
ไม่เฝ้าเอาแต่ใจ รอคอยได้ไม่วุ่นวิ่ง
ผู้ใดทักท้วงติง รู้จักนิ่งยอมเปลี่ยนปรับ
เลือกใช้คำลงท้าย เด็กผู้ชายใช้ว่า “ครับ”
เด็กหญิงใช้ “ค่ะ” รับ เมื่อใครเรียกขาน “ครับ” “ขา”
ทุกคนเปรียบญาติมิตร ไมตรีจิตไม่โรยรา
เกรงใจ ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า และพี่น้อง
ผ่านท่านค้อมตัวต่ำ ไม่ยืนค้ำทำผยอง
เห็นผู้เฒ่าเข้าประคอง ช่วยถือของช่วยจูงเดิน
มารยาทแบบไทยไทย ไปหนใดคนสรรเสริญ
ส่งผลพาเจริญ เป็นที่รักตลอดไป

หนังสือเรียนภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

6102148L01C.indd 235 7/17/18 10:44 AM

★★★★★ | ท ๘/ผ.๑-๐๑

แผนภาพความคิด
การจับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน
บทร้อยกรองเรื่อง “เด็กดีมีมารยาท”

ใจความสำคัญของบทร้อยกรอง

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อคิดที่ได้จากบทร้อยกรองที่อ่าน

.....

.....

.....

.....

.....

บทร้อยกรอง
เด็กดีมีมารยาท

การนำข้อคิดไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

.....

.....

.....

6102148L01C.indd 236 7/17/18 10:44 AM

★★★★★ | ท ๘/ผ.๑-๐๒

ใบงานที่ ๐๒
การอ่านจับใจความสำคัญ

คำชี้แจง อ่านบทสนทนาระหว่าง ไก่ กับ กบ แล้วเขียนแสดงความคิดเห็น

บทสนทนาระหว่างไก่กับกบ

ไก่ : กบเธอรู้ไหม เงินอังกฤษเขาหนักนะ

กบ : ทำไมเหรอ

ไก่ : ก็เงินอังกฤษเป็นปอนด์ไง

กบ : ถ้าเงินญี่ปุ่นนะจับทีมือชาเลย

ไก่ : เพราะอะไร

กบ : ญี่ปุ่นเป็นเงินเย็นจ้ะ

ไก่ : ส่วนเงินไทยนะเธอจับทีก็เลือดสาดเล้ย

กบ : สาเหตุ

ไก่ : ก็เงินบาด (บาท) นะสิ

กบ : งั้นเงินเกาหลีก็ชอบหาเรื่องแน่เลย

ไก่ : ทำไมหละ

กบ : ก็เงินวอน (วอนซะแล้ว)

ไก่ : อ๋อ ! เงินจีนก็ต้องอะลุ่มอล่วยสิจ๊ะ

กบ : เหตุผล

ไก่ : เงินจีนเรียกหยวน จ้ะ (หยวนๆ กันไป)

กบ : ใช่ๆ ฉันกลับบ้านก่อนนะไปขอเงินเลือดสาดที่แม่ซื้อขนมก่อน เดี๋ยวพรุ่งนี้มาใหม่จ้ะ

ไก่ : จ้ะ พรุ่งนี้เจอกัน

โครงการสื่อ ๖๐ พรรษา
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

6102148L01C.indd 237 7/17/18 10:44 AM

ใบงานที่ ๐๒

คำชี้แจง อ่านบทสนทนาระหว่าง ไก่ กับ กบ แล้วเขียนแสดงความคิดเห็น

ความรู้ที่ได้รับจากบทสนทนา

.....

.....

ความรู้ที่นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน คือ

.....

.....

ใจความสำคัญของบทสนทนา คือ

.....

.....

.....

.....

6102148L01C.indd 238 7/17/18 10:44 AM

★★★★★ | ท ๘/ผ.๒

ใบความรู้
การใช้พจนานุกรม

พจนานุกรม เป็นหนังสือสำหรับค้นคว้าหาความหมายของคำ ช่วยให้อ่าน เขียน และใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง ทั้งคำที่เป็นไทยแท้ คำที่ยืมมาจากต่างประเทศ คำที่เกิดขึ้นใหม่ ความรู้ทางวิชาการ

วิธีเรียงลำดับคำในพจนานุกรม

๑. เรียงลำดับตามรูปพยัญชนะดังนี้

ก ข ฃ ค ฅ ฆ ง จ ฉ ช ซ ฌ ญ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ณ ด ต ถ ท ธ
น บ ป ผ ฝ พ ฟ ภ ม ย ร ฤ ฤๅ ล ฦ ฦๅ ว ศ ษ ส ห ฬ อ ฮ

๒. คำในพจนานุกรมไม่เรียงตามเสียง แต่เรียงตามรูปพยัญชนะ เช่น หญิง หนัง หมวด ก็ต้องไปค้นในหมวดตัวอักษร **ห** หรือคำว่า ทราบ ก็ไปค้นหาในหมวด **ท**

๓. คำในหมวดเดียวกันจะเรียงลำดับตามรูปพยัญชนะตัวถัดไป เช่น

กง (ง เป็นตัวสะกด) มาก่อน กฎ เพราะ ง มาก่อน ฎ

กฎ มาก่อน กรด (ร เป็นตัวควบกล้ำ) เพราะ ฎ มาก่อน ร

๔. คำที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะและตามด้วยสระ จะมาหลังคำที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะและตามด้วยพยัญชนะ เช่น กร่อย มาก่อน กระ, คม มาก่อน คะ

๕. การเรียงคำที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะและตามด้วยสระ จะเรียงรูปสระดังนี้

-ะ ั -ั ั -า -ำ ิ -ี ึ -ื ุ -ู เ- เ-ะ เ-า เ-าะ แ- แ-ะ โ- โ-ะ ใ- ไ-

๖. คำที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์จะมาก่อนคำที่มีวรรณยุกต์ คำที่มีวรรณยุกต์จะเรียงจาก เอก โท ตรี จัตวา

<u>หมายเหตุ</u> ถ้าต้องการทราบ<u>ชนิดของคำ</u> ให้ดูจากอักษรย่อท้ายคำ เช่น

ก. หมายถึง กริยา, น. หมายถึง นาม, บ. หมายถึง บุพบท, อ. หมายถึง อุทาน

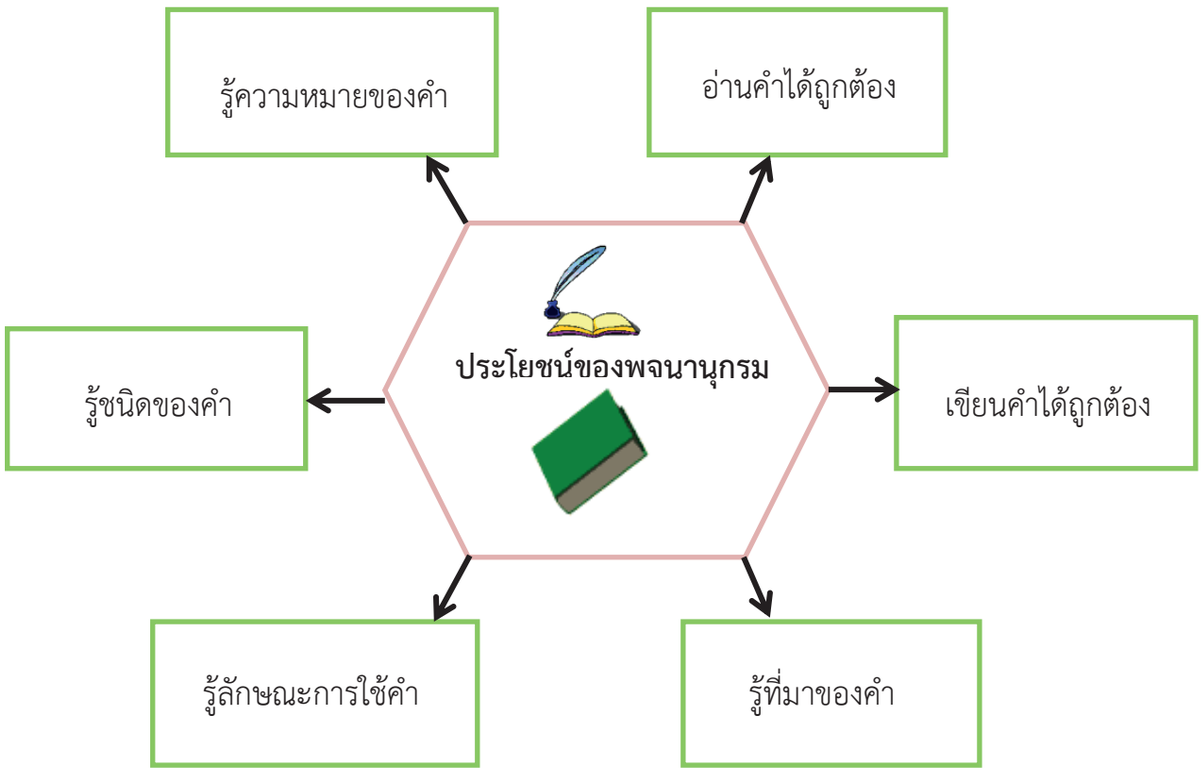
หนังสือเรียนหลักภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

6102148L01C.indd 239 7/17/18 10:45 AM

★★★★★ | ท ๘/ผ.๒

ใบความรู้

หนังสือเรียนหลักภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

6102148L01C.indd 240 7/17/18 10:45 AM

★★★★★ | ท ๘/ผ.๒-๐๓

ใบงานที่ ๐๓
การใช้พจนานุกรม

คำชี้แจง จัดลำดับคำที่เป็นชื่ออาหารไทย ให้ถูกต้องตามหลักการใช้พจนานุกรม

๑. แกง หมู ฟัก ทอง
.....

๕. ปลา ร้า ทรง เครื่อง
.....

อาหารไทย

๒. ผัก บุ้ง ไฟ แดง
.....

๔. น้ำ พริก ปลา ทู
.....

๓. ต้ม ยำ ปลา ช่อน
.....

6102148L01C.indd 241 7/17/18 10:45 AM

ใบงานที่ ๐๔
การใช้พจนานุกรม

คำชี้แจง เรียงลำดับคำแต่ละข้อตามพจนานุกรม แล้วเขียนความหมายของคำ พร้อมทั้งนำคำมาแต่งประโยค

ประหยัด ผลัดเปลี่ยน เรียนเก่ง เคร่งครัด

เรียงลำดับคำที่ ..... หมายถึง .....

ประโยค : .....

เรียงลำดับคำที่ ..... หมายถึง .....

ประโยค : .....

เรียงลำดับคำที่ ..... หมายถึง .....

ประโยค : .....

เรียงลำดับคำที่ ..... หมายถึง .....

ประโยค : .....

มีวินัย ใฝ่ทำดี ศรีสังคม รื่นรมย์ใจ

เรียงลำดับคำที่ ..... หมายถึง .....

ประโยค : .....

เรียงลำดับคำที่ ..... หมายถึง .....

ประโยค : .....

เรียงลำดับคำที่ ..... หมายถึง .....

ประโยค : .....

เรียงลำดับคำที่ ..... หมายถึง .....

ประโยค : .....

6102148L01C.indd 242 7/17/18 10:45 AM

★★★★★ | ท ๘/ฝ.๓

ใบความรู้
การอ่านการใช้วัสดุอุปกรณ์

วัสดุ (อ่านว่า วัด – สะ – ดุ) หมายถึง วัตถุที่นำมาใช้และมีอายุการใช้งานสั้น ๆ

อุปกรณ์ (อ่านว่า อุ – ปะ – กอน หรือ อุบ – ปะ – กอน) หมายถึง เครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องช่วย เครื่องประกอบ ความเกื้อหนุน

ดังนั้น**วัสดุอุปกรณ์**จึงหมายถึง วัสดุ หรือเครื่องมือ เครื่องใช้ที่นำมาใช้เป็นเครื่องช่วยอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะมีคำอธิบายในการใช้วัสดุอุปกรณ์เหล่านั้นตามหัวข้อต่อไปนี้

๑. ประโยชน์ของวัสดุอุปกรณ์

๒. วิธีการใช้วัสดุอุปกรณ์

๓. คำเตือนเกี่ยวกับการใช้วัสดุอุปกรณ์

ตัวอย่าง
คำอธิบายเกี่ยวกับการใช้วัสดุอุปกรณ์

เตารีดไฟฟ้าตราผ้าเรียบ

คุณประโยชน์

๑. สะดวกสบายด้วยลูกบิดปรับระดับความร้อนถึง ๔ ระดับ พร้อมไฟสัญญาณแสดงถึงการใช้งานบนลูกบิด ทำให้มองเห็นง่ายขณะรีดผ้า

๒. รูปทรงทันสมัย ขนาดเล็กกะทัดรัด และน้ำหนักเบา จึงเหมาะกับการพกพาเพื่อการเดินทาง

๓. ชุดสายไฟมาตรฐาน ปลอดภัยตามมาตรฐานการไฟฟ้านครหลวง

๔. ผิวหน้าเตารีดเคลือบสารลื่นผิว ทำให้ง่ายต่อการทำความสะอาด

6102148L01C.indd 243 7/17/18 10:45 AM

วิธีใช้

๑. ควรรีดผ้าคราวละมาก ๆ ติดต่อกันจนเสร็จ และควรเริ่มรีดผ้าบาง ๆ ก่อน ในขณะที่เตารีดยังไม่ร้อน และก่อนรีดเสร็จประมาณ ๒-๓ นาที ให้ถอดปลั๊กออก

๒. เมื่อไม่ได้ใช้งานควรถอดปลั๊กออก และก่อนจะเก็บควรทิ้งให้เตารีดเย็นก่อน

คำเตือน

๑. ควรระวังไม่ให้ความร้อนจากเตารีดสัมผัสสายไฟฟ้าเพราะจะทำให้ปลอกสาย(ฉนวน) เสียหายได้

๒. ไม่ควรรีดผ้าขณะที่ร่างกายเปียกน้ำอาจเกิดอันตรายจากการถูกไฟฟ้าดูด

๓. สายปลั๊กของเตารีด ปลอกสาย (ฉนวน) ต้องไม่เสื่อมสภาพหรือฉีกขาด หากพบว่าเปื่อยหรือฉีกขาดควรรีบเปลี่ยนใหม่โดยช่างผู้มีความรู้

๔. ขณะใช้งาน เมื่อหยุดรีดต้องวางบนวัสดุที่ไม่ติดไฟง่าย

๕. เมื่อรีดผ้าเสร็จ ควรเก็บเตารีดให้พ้นมือเด็ก เพราะอาจเกิดอันตรายจากความร้อนที่ค้างอยู่ที่ตัวเตารีดได้

หนังสือรู้ไว้ใช่ว่า

6102148L01C.indd 244 7/17/18 10:45 AM

★★★★★ | ท ๘/ผ.๓-๐๕

ใบงานที่ ๐๕
การอ่านการใช้วัสดุอุปกรณ์

คำชี้แจง อ่านการใช้วัสดุอุปกรณ์ประเภทพัดลม แล้วตอบคำถามในแผนภาพความคิด

กรอบที่ ๑

การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์หรือพัดลมที่มีคุณภาพดี มีขนาดเหมาะสมกับการใช้งาน รวมทั้งต้องปฏิบัติตามคำแนะนำการใช้อย่างถูกต้อง สามารถช่วยท่านประหยัดค่าไฟฟ้ารายเดือน และลดการใช้พลังงานไฟฟ้าลงได้ โดยยังคงได้รับประโยชน์จากการใช้พัดลมเช่นเดิม

กรอบที่ ๒

๑. ควรใช้พัดลมตั้งพื้นหรือตั้งโต๊ะแทนพัดลมติดเพดานเพราะกินไฟน้อย ช่วยประหยัดรายจ่าย
๒. อย่าเปิดพัดลมทิ้งไว้เมื่อไม่มีคนอยู่
๓. เมื่อเลิกใช้แล้วควรปิดพัดลมและถอดปลั๊กออก
๔. ปรับระดับความเร็วลมพอสมควร
๕. เลือกขนาดให้เหมาะสมกับการใช้งาน
๖. ควรเปิดหน้าต่างใช้ลมธรรมชาติแทนถ้าทำได้

กรอบที่ ๓

๑. ไม่ควรมีวัสดุติดไฟใกล้บริเวณพัดลม เช่น ผ้าม่าน กองกระดาษ หรือหนังสือ
๒. ควรเป็นพัดลมชนิดมีฉนวนป้องกันเพื่อความปลอดภัย
๓. หมั่นตรวจสอบไฟรั่วด้วยไขควงลองไฟเสมอ
๔. ตรวจสอบสภาพของสายอ่อนที่ใช้อยู่เสมอ ซึ่งฉนวนมักจะชำรุดได้ง่าย
๕. อย่าเปิดพัดลม เพื่อระบายอากาศในบริเวณที่มีสารระเหยที่ไวไฟ เช่น ก๊าซหุงต้ม

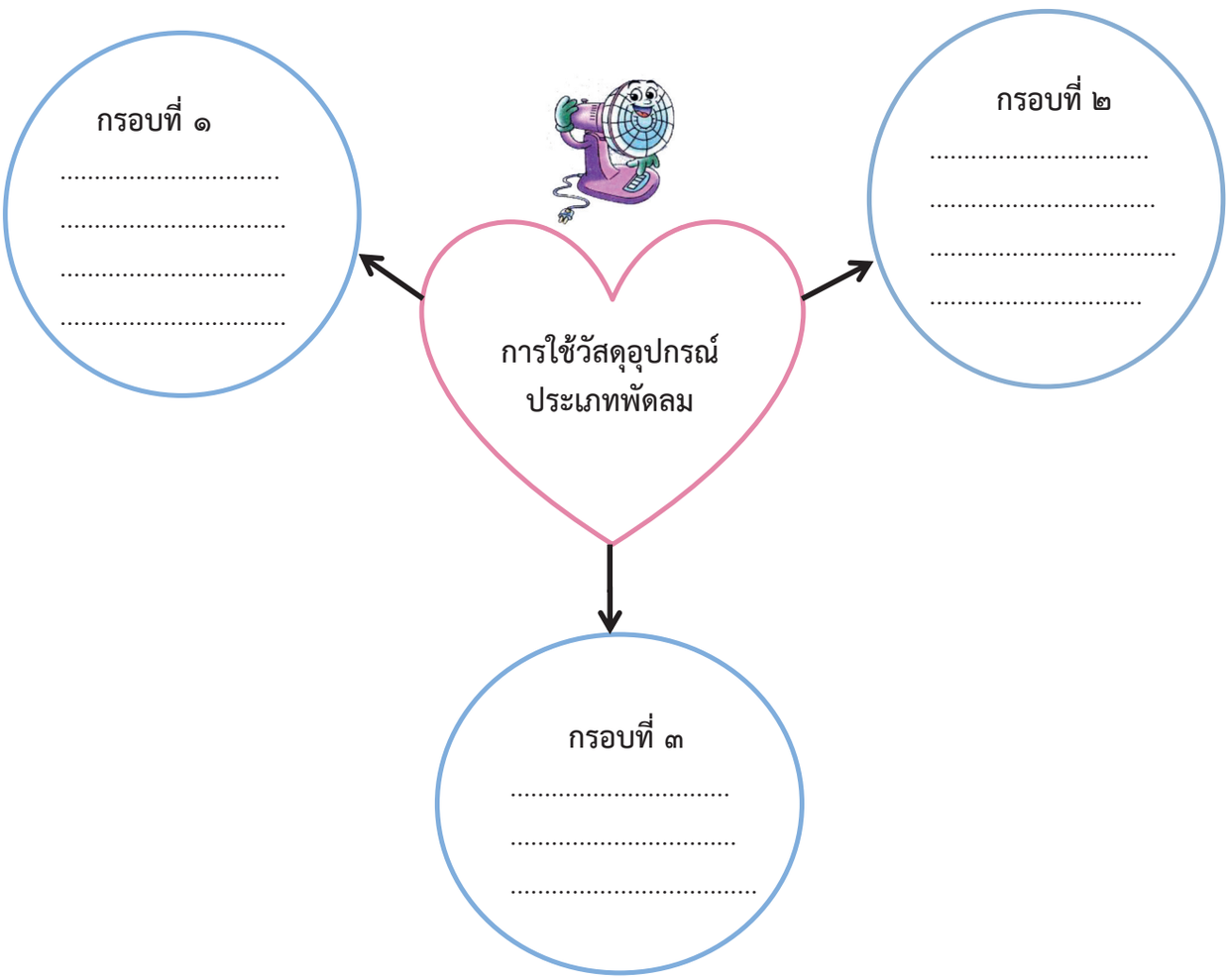

6102148L01C.indd 245 7/17/18 10:45 AM

★★★★★ | ท ๘/ผ.๓-๐๕

ใบงานที่ ๐๕
การอ่านการใช้วัสดุอุปกรณ์

คำชี้แจง เมื่ออ่านการใช้วัสดุอุปกรณ์ประเภทพัดลม แล้วตอบคำถามลงในแผนภาพความคิด

6102148L01C.indd 246 7/17/18 10:45 AM

★★★★★ | ท ๘/ผ.๓-๐๖

ใบงานที่ ๐๖
การอ่านการใช้วัสดุอุปกรณ์

คำชี้แจง จากภาพที่กำหนด ให้เขียนอธิบายตามหลักการที่ได้ศึกษาใบความรู้ เรื่อง “การใช้วัสดุอุปกรณ์”

๑. ประโยชน์ของวัสดุอุปกรณ์หรือหม้อหุงข้าวไฟฟ้า คือ .....
.....
.....

๒. วิธีการใช้วัสดุ คือ .....
.....
.....

๓. คำเตือนเกี่ยวกับการใช้วัสดุอุปกรณ์ คือ .....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

6102148L01C.indd 247 7/17/18 10:45 AM

ใบความรู้
การเขียนย่อความ

ย่อความ หมายถึง การจับใจความสำคัญของเรื่องที่ได้อ่าน ได้ฟังหรือได้ดูมาอย่างย่อๆ แล้วนำมาเรียบเรียงใหม่ให้ได้ใจความครบถ้วน สั้น กระชับ ด้วยสำนวนภาษาของตนเอง

หลักการเขียนย่อความ มีดังนี้

๑. อ่านหรือฟังเรื่องที่จะย่อตั้งแต่ต้นจนจบอย่างน้อย ๒ ครั้ง เพื่อจับใจความสำคัญ
๒. เปลี่ยนการใช้คำสรรพนามบุรุษที่ ๑ หรือบุรุษที่ ๒ เป็นสรรพนามบุรุษที่ ๓
๓. การย่อคำพูด คำสนทนาของบุคคล ให้ย่อสรุปความโดยไม่ต้องใส่เครื่องหมาย (“--”)
๔. ใช้สำนวนภาษาของผู้ย่อเองในการเขียนเรียบเรียงโดยไม่ให้ใจความสำคัญเปลี่ยนไป
๕. ถ้าเรื่องเดิมมีการใช้คำราชาศัพท์ เมื่อย่อแล้วก็ต้องใช้คำราชาศัพท์ให้ถูกต้องเหมือนเดิม
๖. ถ้าเรื่องเดิมมีหลายย่อหน้า ใจความที่ย่อแล้วให้เขียนรวมเป็นย่อหน้าเดียว
๗. ถ้าเป็นบทร้อยกรองต้องถอดความเป็นร้อยแก้วก่อน แล้วจึงจับใจความสำคัญต่อไป
๘. การย่อความไม่ควรมีความยาวมากกว่าครึ่งหนึ่งของเนื้อความเดิม

<u>ตัวอย่างรูปแบบการเขียนย่อความ</u>

๑. การย่อนิทาน นิยาย พงศาวดาร ให้บอกประเภท ชื่อเรื่อง ผู้แต่ง ที่มาของเรื่อง เช่น
ย่อนิทานเรื่อง.....ของ.....จาก.....
ความว่า.....

๒. ย่อบทความทางวิชาการ ให้บอกประเภท ชื่อเรื่อง เจ้าของเรื่อง ที่มาของเรื่อง เช่น
ย่อบทความเรื่อง.....ของ.....จาก.....ฉบับที่.....หน้า.....
ความว่า.....

๓. ย่อคำสอน ให้บอกประเภท ชื่อเรื่อง เจ้าของเรื่อง ที่มาของเรื่อง เช่น
ย่อคำสอนเรื่อง.....ของ.....จาก.....หน้า.....
ความว่า.....

ฯลฯ

6102148L01C.indd 248 7/17/18 10:45 AM

★★★★★ | ท ๘/ผ.๔-๐๗

ตัวอย่าง การเขียนย่อความประเภทคำสอน

เรื่อง คิดก่อนพูด

ลูกรัก.....

ปากคนนั้นนำสุขมาให้ก็ได้ นำทุกข์มาให้ก็ได้ มีคำเตือนมากมายเกี่ยวกับปาก เช่น **“พูดไปสองไพเบี้ย นิ่งเสียตำลึงทอง”** เมื่อลูกคบหากับใคร ทำงานที่ไหนก็ตาม สิ่งที่ต้องระวังให้มากคือปาก ท่านกล่าวว่า **“จงเก็บปากไว้ที่ใจ อย่าเก็บใจไว้ที่ปาก”** คืออยากพูดอะไรก็เก็บไว้ในใจ อย่าพูดทุกอย่างตามที่ใจคิด พูดมากโอกาสพลาดก็มีมาก พูดน้อยก็พลาดน้อย เมื่อจำเป็นต้องพูดก็ควรพูดอย่างมีสติ พูดพอประมาณ พูดอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องและมีประโยชน์ ท่านบอกไว้ว่า **“คำพูดที่ดังเกินไป คำพูดที่แรงเกินไป คำพูดที่เกินความจริง ล้วนฆ่าคนพูดผู้โง่เขลาได้ทั้งสิ้น”**

คนสมัยนี้พูดเก่งและพูดได้มาก แต่มีสักกี่คนที่พูดแบบสร้างสรรค์ ทำให้เกิดความสามัคคี ทำให้ทุกฝ่ายเกิดความสบายใจ แต่เราจะไปห้ามเขาไม่ให้พูดก็ไม่ได้ เขาจะพูดดี ไม่ดีอย่างไร พูดก้าวร้าวเสียดสีใครเป็นสิทธิส่วนตัวของเขา เขาพูดเขาก็ต้องรับผิดชอบเอง สำคัญลูกอย่าไปพูดอย่างเขาก็แล้วกัน คิดให้ดีก่อนพูดเสมอ ยิ่งพูดถึงบุคคลอื่นด้วยแล้วยิ่งต้องระวัง เพราะเราไม่รู้จักเขาดีพอ ไม่รู้ถึงความรู้สึกนึกคิดของเขาดีเท่ากับตัวเขาหรอก เราจะไปคาดเอาเองว่าเขาเป็นอย่างนั้นเป็นอย่างนี้แล้วไปพูดทำให้เขาเสียหาย ดูจะไม่ยุติธรรมนัก ดีที่สุดคือไม่พูดถึงคนอื่นโดยไม่รู้ข้อเท็จจริงดีพอ แม้จะรู้จริงก็ไม่ควรพูด ถ้าจำเป็นต้องพูดก็ควรพูดอย่างมีสติ พูดด้วยความระมัดระวัง เพราะการพูดถึงคนอื่นนั้นเสี่ยงต่อการเป็นศัตรูกัน และจะเป็นบาปกรรมด้วย ระวังไว้เป็นดีที่สุด

คำพ่อคำแม่ : พระธรรมกิตติวงศ์ ราชบัณฑิต

ย่อคำสอนเรื่อง ..... ของ.....
จากหนังสือ .....หน้า ..... ความว่า

.....

.....

.....

.....

.....

6102148L01C.indd 249 7/17/18 10:45 AM

★★★★★ | ท ๘/ผ.๔-๐๗

ใบงานที่ ๐๗
การเขียนย่อความ

คำชี้แจง อ่านนิทานเรื่อง “ตะปูของพ่อ” แล้วเขียนย่อความ

นิทานเรื่อง...“ตะปู ของพ่อ”....

มีเด็กน้อยคนหนึ่งที่สีหน้าแสดงอารมณ์ไม่ค่อยจะดีนักพ่อของเขาจึงให้ตะปูกับเขา ๑ ถุง และบอกกับเขาว่า “ทุกครั้งที่เขารู้สึกโมโห หรือโกรธใครสักคน ให้ตอกตะปู ๑ ตัวเข้าไปกับรั้วที่หลังบ้าน”

วันแรกผ่านไป เด็กน้อยคนนั้นตอกตะปูเขาไปที่รั้วหลังบ้านถึง ๓๗ ตัวและก็ค่อยๆลดจำนวนลงเรื่อย ๆ ในแต่ละวันที่ผ่านไปก็ลดจำนวนลง น้อยลง น้อยลง เพราะเขารู้สึกว่า การรู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเองให้สงบ ง่ายกว่าการตอกตะปูตั้งเยอะ และแล้วเด็กน้อยก็พบว่าหลังจากที่เขาสามารถควบคุมตนเองได้ดีขึ้นใจเย็นมากขึ้น เขาจึงเข้าไปพบกับพ่อ และบอกกับพ่อของเขาว่าเขาสามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้แล้ว ไม่มุทะลุเหมือนแต่ก่อนที่เคยเป็นมาพ่อยิ้มและบอกกับลูกชายของเขาว่า “ถ้าเป็นเช่นนั้นจริงเจ้าต้องพิสูจน์ให้พ่อรู้โดยทุก ๆ ครั้งที่เขาสามารถควบคุมอารมณ์ฉุนเฉียวของตนเองได้ ให้ถอนตะปูออกจากรั้วหลังบ้าน ๑ ตัวทุกครั้ง” วันแล้ววันเล่า เด็กน้อยคนนั้นก็ค่อย ๆ ถอนตะปูออก ทีละตัว จาก ๑ เป็น ๒ จาก ๒ เป็น ๓ จนในที่สุดตะปูทั้งหมดก็ถูกถอนออกจนหมด เด็กน้อยดีใจมากรีบวิ่งไปบอกกับพ่อเขาว่า“ฉันทำได้ ในที่สุดฉันก็ทำจนสำเร็จ!!” พ่อไม่ได้พูดอะไร แต่จูงมือลูกของเขาออกไปที่รั้วหลังบ้านและบอกกับลูกว่า “ทำได้ดีมากลูกพ่อ” และเจ้าลองมองกลับไปที่รั้วเหล่านั้นสิเจ้าเห็นหรือไม่ว่ารั้วนั้นมันไม่เหมือนเดิม ไม่เหมือน..กับที่มันเคยเป็น จำไว้นะลูก เมื่อใดก็ตามที่เจ้าทำอะไรลงไปโดยใช้อารมณ์ สิ่งนั้นมันจะเกิดเป็นรอยแผล เหมือนกับการเอามีดที่แหลมคมไปแทงใครสักคน ต่อให้ใช้คำพูดว่า “ขอโทษ” สักกี่หนก็ไม่อาจลบความเจ็บปวด ไม่อาจลบรอยแผลที่เกิดขึ้นกับเขาคนนั้นได้ฉันใดก็ฉันนั้น”

6102148L01C.indd 250 7/17/18 10:45 AM

★★★★★ | ท ๘/ผ.๔-๐๗

"กับเพื่อน" เพื่อนเปรียบเสมือนอัญมณีอันมีค่าที่หายาก เป็นคนที่ทำให้เรายิ้ม เป็นคนที่คอยให้กำลังใจ และยินดีเมื่อเราพบกับความสำเร็จ เป็นคนที่คอยปลอบใจเราเมื่อยามเศร้า ร่วมทุกข์ร่วมสุขกับเรา และจริงใจกับเราเสมอ ... แสดงให้เขาเห็นว่าเราห่วงใยเขามากแค่ไหน และระวังสิ่งที่เราทำไป ไม่ว่าจะเป็นคำพูดหรือการกระทำ และจงจดจำไว้เสมอว่า "คำขอโทษ" ไม่ว่าเขาจะยกโทษให้เราหรือไม่ก็ตาม แต่สิ่งที่มันเกิดขึ้น คือ รอยร้าวที่เขาคงไม่อาจลืมมันได้ตลอดไป"

จากหนังสือ "เข็มทิศชีวิต" ของ ฐิตินาท ณ พัทลุง

6102148L01C.indd 251 7/17/18 10:45 AM

★★★★★ | ท ๘/ผ.๔-๐๗

ใบงานที่ ๐๗
การเขียนย่อความ

คำชี้แจง เขียนย่อความจากเรื่อง “ตะปูของพ่อ”

ย่อนิทานเรื่อง ..... ของ .....

จาก .....ความว่า

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6102148L01C.indd 252 7/17/18 10:45 AM

★★★★★ | ท ๘/ผ.๔-๐๘

ใบงานที่ ๐๘
การเขียนย่อความ

คำชี้แจง อ่านเรียงความเรื่อง “แม่” แล้วเขียนย่อความ

แม่

แม่ คำนี้เป็นเพียงคำสั้น ๆ แต่มีความหมายที่ลึกซึ้ง ท่านคือผู้หญิงธรรมดา ๆ คนหนึ่งบนโลกแต่กลับเป็นคนพิเศษสำหรับลูกรัก แม่คือผู้ประเสริฐสุดในชีวิตทุก ๆ ชีวิต เป็นผู้ที่สามารถให้ทุกสิ่งทุกอย่างแก่ลูกได้ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สินเงินทองของมีค่าหรือแม้กระทั่งลมหายใจที่ยังเหลืออยู่ของแม่

ตลอดเวลาตั้งแต่ยังอยู่ในท้องแม่ จน ณ วินาทีนี้แม่ก็ได้ทำหน้าที่เป็นผู้ให้ไม่มีสิ้นสุด แม่ให้ทั้งความรัก ความห่วงหา ความห่วงใย ความอาทร อีกทั้งยังมอบความรักที่มิอาจมีรักใดมาทดแทนให้แก่เราได้ นั่นก็คือความรัก ความผูกพัน ระหว่างแม่กับลูก รักของแม่นั้น เปรียบดั่งสายธาราที่คอยระงับความทุกข์ใจของลูก แม้ในยามที่ลูกไม่ต้องการ แต่เรานั้น...ไม่เคยนึกถึงความรู้สึกของแม่ เรากลับทำให้แม่ต้องเจ็บช้ำ เสียน้ำตา ในบางกิริยาที่เราแสดงออก ถึงกระนั้นก็ตาม ในเวลาที่ลูกรัก มีปัญหา แม่ก็คือผู้ให้คำปรึกษาเป็นอย่างดีในเวลาที่ลูกรักต้องเสียน้ำตา แม่ก็สละเวลาทำงานของแม่มาคอยปลอบโยนไม่คิดโกรธ หรือเคืองลูกรักแม้แต่น้อย ซึ่งในบางครั้งบางคราว ลูกรักก็ไม่เชื่อฟังคำที่แม่พร่ำสั่งพร่ำสอน ถ้าจะให้เปรียบพระคุณของแม่นั้นก็คงจะเปรียบประดุจ ผืนทรายที่ไม่มีจุดหมายปลายทาง เหมือนรักของแม่ที่มีแต่การให้เพียงอย่างเดียว ไม่ต้องการสิ่งใดตอบแทน นอกจากรอยยิ้มของลูก ความรู้สึกที่แม่มีต่อลูกนั้นเปรียบประดุจดั่งพื้นน้ำที่ไม่มีวันหมดสิ้นไปจากโลก ในช่วงเวลาต่างๆในชีวิต เรานั้นก็ต่างผ่านอารมณ์ต่าง ๆ มามากมาย ในเวลาที่เรามีความสุข แม่ก็มีความสุขไปกับเรา แต่ในเวลาที่เราทุกข์แม่กลับทุกข์กว่าเราหลายเท่า แต่ท่านก็ไม่เคยแสดงออกถึงความอ่อนล้า ความเหน็ดเหนื่อยของท่านให้เราได้เห็นเลย

พระคุณที่แม่ได้มอบให้แก่เราไม่สามารถเขียนบรรยายได้หมด ทุกสิ่งทุกอย่างมิอาจทดแทน จึงขอฝากลูกทุกคนอย่าทำให้ท่านเสียใจ ทดแทนพระคุณท่านให้มากที่สุดเท่าที่เราจะทำได้ช่วยกันสร้างสวรรค์ในใจแม่ ให้เหมือนกับที่แม่สร้างสวรรค์ให้เรา

หนังสือธรรมะเพื่อชีวิต

6102148L01C.indd 253 7/17/18 10:45 AM

ใบงานที่ ๐๘
การเขียนย่อความ

คำชี้แจง เขียนย่อความจากเรียงความเรื่อง “แม่”

ย่อเรียงความเรื่อง ..... ของ .....

จาก ..... ความว่า

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6102148L01C.indd 254 7/17/18 10:45 AM

★★★★★ | ท ๘/ผ.๕

ใบความรู้
คำสรรพนาม

คำสรรพนาม คือคำที่ใช้แทนนามที่ผู้พูดหรือผู้เขียนได้กล่าวแล้ว หรือเป็นที่เข้าใจกันระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง เพื่อไม่ต้องกล่าวคำนามซ้ำ คำสรรพนามที่นักเรียนควรรู้จัก คือ คำสรรพนามใช้แทนบุคคล

สรรพนามใช้แทนบุคคล แบ่งเป็น ๓ ชนิด (เรียกว่าบุรุษสรรพนาม) ได้แก่

๑. สรรพนามบุรุษที่ ๑ หมายถึง คำที่ใช้แทนผู้พูด เช่น ฉัน ดิฉัน ผม กระผม ข้า ข้าพเจ้า เรา เกล้ากระผม เกล้ากระหม่อม เป็นต้น

ตัวอย่างประโยค

- **ผม**สวดมนต์ทุกคืน
- **ดิฉัน**ไปทำบุญที่วัด
- **เรา**รักคุณครูทุกคน

๒. สรรพนามบุรุษที่ ๒ หมายถึง คำที่ใช้แทนผู้ฟัง เช่น คุณ เธอ ท่าน เจ้า เอ็ง แก ใต้เท้า ฝ่าพระบาท พระคุณเจ้า เป็นต้น

ตัวอย่างประโยค

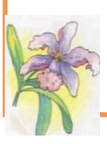
- **คุณ**ชอบเล่นกีฬาอะไร
- **เธอ**เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่
- **ท่าน**ไปธุระบ่ายๆ จึงจะกลับค่ะ

๓. สรรพนามบุรุษที่ ๓ หมายถึง คำที่ใช้แทนผู้ที่ถูกกล่าวถึง เช่น เขา ท่าน แก มัน เป็นต้น

ตัวอย่างประโยค

- คุณครูภูมิใจมากที่ลูกศิษย์ของ**ท่าน**เป็นคนมีน้ำใจ
- ปิ่นได้รับรางวัลเหรียญทองในกิจกรรมปั้นดินน้ำมัน เพราะ**เขา**มีความมานะ
- เจ้าเหมียวเดินไม่ได้เพราะขา**มัน**เจ็บ

หนังสือหลักภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

6102148L01C.indd 255 7/17/18 10:45 AM

ใบงานที่ ๐๙
การใช้คำสรรพนาม

คำชี้แจง ตีเส้นใต้คำสรรพนาม จากนิทานเรื่อง “หม้อสองใบ” แล้วนำคำเหล่านั้นมาแต่งประโยคตามจินตนาการ (คำที่ซ้ำกันใช้เพียง ๑ คำเท่านั้น)

หม้อสองใบ

ครั้งหนึ่ง มีหม้อสองใบถูกทิ้งไว้ที่ริมแม่น้ำแห่งหนึ่ง ใบหนึ่งทำจากทองเหลือง ส่วนอีกใบทำจากดินเผา ในช่วงที่น้ำขึ้นสูง หม้อทั้งสองใบก็ถูกพัดลอยลงไปในกระแสน้ำ ตอนนี้เองหม้อดิน ได้พยายามที่จะรักษาระยะห่างจากหม้อทองเหลืองอย่างเต็มที่ แม้ว่าหม้อทองเหลืองจะร้องตะโกนว่า “เธอไม่ต้องกลัวฉันหรอกนะ ฉันจะไม่กระแทกเธอแน่นอน” “ถ้าข้าเข้าใกล้ท่านมากเกินไป ไม่ว่าเจ้ากระแทกข้า หรือข้ากระแทกเจ้า ข้าก็มีแต่จะพังเท่านั้น”

นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า “ความแข็งแกร่งและความอ่อนแอไม่อาจร่วมทางกันได้เช่นเดียวกับหม้อสองใบที่เขาไม่สามารถอยู่ใกล้กันได้”

๑. คำสรรพนามจากนิทานเรื่อง “หม้อสองใบ” ได้แก่ .....

๒. นำคำสรรพนามจากข้อ ๑ ทุกคำมาแต่งประโยคตามจินตนาการ (โดยเขียนเป็นข้อๆ)

.....

.....

.....

6102148L01C.indd 256 7/17/18 10:45 AM

★★★★★ | ท ๘/ผ.๕-๑๐

ใบงานที่ ๑๐
การใช้คำสรรพนาม

คำชี้แจง นำคำสรรพนามที่ชอบจำนวน ๖ คำ มาแต่งเป็นนิทานตามจินตนาการ โดยตั้งชื่อเรื่อง พร้อมทั้งตกแต่งชิ้นงานให้สวยงาม

คำสรรพนามที่ชอบ

๑..... ๒. ..... ๓. ..... ๔. .....

๕. ..... ๖. .....

เรื่อง .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6102148L01C.indd 257 7/17/18 10:45 AM

★★★★★ | ท ๘/ผ.๕

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘ **อ่านจับใจความ ย่อตามคิด** **ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕**

.....

คำชี้แจง นักเรียนทำเครื่องหมาย × ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้อง

๑.

ปีใหม่ใจชุ่มชื่น อายุยืนชนขวบปี
อย่าท้อทำความดี แม้ปีเก่าเราผิดหวัง
ตั้งใจให้องอาจ อย่าขยาดหย่อนกำลัง
อดทนคือมนต์ขลัง ท่องไว้เถิดประเสริฐแล

ศึกษาภาษิต

ข้อใดคือใจความสำคัญของบทร้อยกรองข้างต้น

ก. ปีใหม่ไม่สิ้นหวัง สร้างพลังมุ่งทำดี
ข. ปีใหม่ไม่ย่อท้อ อดทนต่อสร้างสิ่งดี
ค. ปีใหม่ตั้งใจมั่น มุ่งฝ่าฟันสร้างความดี
ง. ปีใหม่ใจเป็นสุข ลืมความทุกข์สร้างสิ่งดี

๒.

“พ่อกับแม่บอกว่าฉันโตขึ้นเยอะ และชมว่าฉันดีขึ้นหลายอย่าง เช่น ทำงานประณีตขึ้น พูดจาไพเราะไม่กระด้างก้าวร้าวอย่างเมื่อก่อน นี่ต้องเป็นเพราะป้า และคุณครูอบรมสั่งสอน นอกจากนี้ ฉันยังมีเพื่อนดีๆ อย่างพวกเธอ”

ข้อใด สรุปใจความสำคัญได้ดีที่สุด

ก. วัยและประสบการณ์ทำให้คนเปลี่ยนแปลง
ข. สิ่งแวดล้อมช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคน
ค. พ่อแม่ย่อมต้องการให้ลูกเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น
ง. การอบรมสั่งสอนมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของคน

6102148L01C.indd 258 7/17/18 10:45 AM

★★★★★ | ท ๘/ผ.๕

๓. คำศัพท์ในข้อใด ควรมาก่อนคำศัพท์อื่น

ก. คลินิก ข. ครองแครง ค. คริสต์มาส ง. คละคลุ้ง

๔. ข้อใดเรียงลำดับคำศัพท์ได้ถูกต้องตามพจนานุกรม

ก. ตะกร้า ถวัลย์ ทโมน น้ำเงี้ยว

ข. ภิกษุ ประเคน ถวาย นิมนต์

ค. เมขลา เนรมิต ราชบัลลังก์ ทอดกฐิน

ง. ยิมนาสติก จินตนาการ ชมดชม้อย ขะมักเขม้น

๕. “ไม่ควรเปิดสวิทช์กาต้มน้ำในขณะที่ไม่มีน้ำอยู่ในกา และไม่ควรเปิดฝากาต้มน้ำในขณะที่กำลังต้มน้ำอยู่” ข้อความข้างต้น กล่าวถึงกาน้ำในเรื่องใด

ก. ส่วนประกอบ ข. ประโยชน์ ค. คำเตือน ง. วิธีใช้

๖. “เปิดปุ๊บ ติดปั๊บ รับภาพคมชัด ประหยัดไฟ” คำกล่าวข้างต้นเป็นคุณประโยชน์ของอุปกรณ์ใด

ก. กล้องถ่ายรูป ข. คอมพิวเตอร์ ค. โทรศัพท์ ง.โทรทัศน์

๗. การเจ็บป่วยหลายอย่างมักมีสาเหตุมาจากพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น เป็นโรคกระเพาะเรื้อรัง เนื่องจากการรับประทานอาหารไม่ตรงเวลา ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่ชอบรับประทานอาหารรสเค็มจัด ทำให้ไม่สามารถควบคุมความดันโลหิตได้เป็นต้น ดังนั้น การดูแลตนเองด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมควบคู่กับการใช้ยาที่ถูกต้องเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้อาการป่วยดีขึ้น อย่ามองข้ามความสำคัญของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

ข้อใดย่อข้อความข้างต้นได้**ดีที่สุด**

ก. โรคกระเพาะเกิดจากการกินอาหารไม่ตรงเวลา

ข. โรคความดันโลหิตสูงเกิดจากการกินอาหารรสเค็ม

ค. อาการป่วยจะหายได้ด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

ง. อาการป่วยหายได้ถ้าปรับเปลี่ยนวิธีการกินยาที่เหมาะสม

6102148L01C.indd 259 7/17/18 10:46 AM

★★★★★ | ท ๘/ผ.๕

๘. ข้อใด**ไม่ใช่**ประโยชน์ของย่อความ

ก. ช่วยให้อ่านหนังสือได้ถูกต้อง

ข. ช่วยให้จดบันทึกเรื่องราวได้รวดเร็ว

ค. ช่วยให้ไม่ต้องอ่านหนังสือซ้ำตลอดเรื่อง

ง. ช่วยให้จำใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้ง่าย

๙. ข้อใดมีคำสรรพนาม

ก. พระกำลังฉันภัตตาหาร

ข. เขาชอบกินไข่เจียวหมูสับ

ค. นิ่มไม่ได้เป็นข้าทาสของใคร

ง. บ้านตากอากาศของนิดอยู่บนเขา

๑๐. “วันนี้คุณครูประจำวิชา<u>ท่าน</u>ไปประชุม”

คำที่ขีดเส้นใต้ ทำหน้าที่ตามข้อใด

ก. สรรพนามบุรุษที่ ๑

ข. สรรพนามบุรุษที่ ๒

ค. สรรพนามบุรุษที่ ๓

ง. สรรพนามบุรุษที่ ๑ และ ๒

6102148L01C.indd 260 7/17/18 10:46 AM

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษามูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์

พลเอก ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ	ประธานกรรมการบริหารมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์
รศ.นราพร จันทร์โอชา	รองประธานกรรมการบริหารมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์
นายอนุสรณ์ ฟูเจริญ	ผู้ช่วยเลขาธิการมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์

ที่ปรึกษาสำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ

นายสมเกียรติ ชอบผล	ที่ปรึกษาสำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ
นายสุชาติ วงศ์สุวรรณ	ข้าราชการบำนาญ อดีตผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ

ที่ปรึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นายบุญรักษ์ ยอดเพชร	เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
นายณรงค์ แผ้วพลสง	รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
นางสาวอุษณีย์ ธโนศวรรย์	รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
นางสุกัญญา งามบรรจง	รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
นายอัมพร พินะสา	ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
นายสนิท แย้มเกษร	ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ที่ปรึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

นางปราณี ปราบริปู	ข้าราชการบำนาญ
นางสาวละเอียด สดคมขำ	ข้าราชการบำนาญ
นางภารดี พรขจรกิจกุล	ข้าราชการบำนาญ
นายสมบูรณ์ ศรีวิชาสร้อย	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต ๑
นายพิเชษฐ์ นนท์พละ	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก
นายมโน ชุนดี	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางนิรมล ตู้จินดา	ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้

6102148L01C.indd 261 7/17/18 10:46 AM

คณะทำงาน

๑. นางนิรมล ตู้จินดา	ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้	ประธาน
๒. นางสุรีรัตน์ ฤกษ์หร่าย	ข้าราชการบำนาญ	สพป.นครสวรรค์
๓. นางมาลิน พันธุเทพ	ข้าราชการบำนาญ	สพป.นครสวรรค์
๔. นางสมพร ขัดขจร	ครูโรงเรียนวัดนิเทศวุฒาราม	สพป.นครสวรรค์
๕. นางสาวญาณิศา เบ้าเงิน	ครูโรงเรียนวัดบ้านมะเกลือ	สพป.นครสวรรค์
๖. นางรุ่งทิวา เรือนไทย	ครูโรงเรียนวัดบางมะฝ่อ	สพป.นครสวรรค์
๗. นายสมพร เรือนไทย	ครูโรงเรียนบ้านเนินเวียง	สพป.นครสวรรค์
๘. นายเชต บุญมี	ข้าราชการบำนาญ	สพป.อ่างทอง
๙. นางวันเพ็ญ จันทร์ทอง	ข้าราชการบำนาญ	สพป.อ่างทอง
๑๐. นางชะเอม ปรากฏผล	ครูโรงเรียนวัดหลักแก้ว	สพป.อ่างทอง
๑๑. นางนิตยา จันทร	ครูโรงเรียนอนุบาลแสวงหา	สพป.อ่างทอง
๑๒. นางสมจิตร์ เพชรสุวรรณ	ครูโรงเรียนวัดห้วยคันแหลน	สพป.อ่างทอง
๑๓. นางสาวสุภาวดี รอดเสียงล้ำ	ครูโรงเรียนบ้านดอนตาวง	สพป.อ่างทอง
๑๔. นางศรีนวล ศรีอ่ำ	ครูโรงเรียนอนุบาลวัดนางใน	สพป.อ่างทอง
๑๕. นางวชิราภรณ์ ธรรมลี	ครูโรงเรียนอนุบาลวัดนางใน	สพป.อ่างทอง
๑๖. นายบัญชา รัตนมาลี	ศึกษานิเทศก์	สพป.นครนายก
๑๗. นางธัณติยา พรหมประเสริฐ	ข้าราชการบำนาญ	สพป.นครนายก
๑๘. นางสาวศิวิรัตน์ หน่ายมี	ครู โรงเรียนวัดวังปลาจืด	สพป.นครนายก
๑๙. นางมัณฑนา บำรุงจิตต์	ครูโรงเรียนอนุบาลนครนายก	สพป.นครนายก
๒๐. นางอรัญญา สุธาสิโนบล	ครูโรงเรียนวัดสันตยาราม	สพป.นครนายก
๒๑. นางวลาวัลย์ อุดมศิลป์	ครูโรงเรียนชุมชนวัดเชี่ยวโอสถ	สพป.นครนายก
๒๒. นางเปรมจิตต์ วงศ์วัชรานนท์	นักวิชาการเงินและบัญชีชำนาญการพิเศษ	สพป.นครสวรรค์
๒๓. นางสาวปุณญิสา แสงอุทัย	นักวิชาการพัสดุชำนาญการพิเศษ	สพป.นครสวรรค์
๒๔. นางเบญจา คุรุธรรมานนท์	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ	สพป.นครสวรรค์
๒๕. นางประจวบ กล่ำชัย	นักวิชาการเงินและบัญชีชำนาญการ	สพป.นครสวรรค์
๒๖. นางปรีดา สุขเสวี	เจ้าพนักงานพัสดุชำนาญงาน	สพป.นครสวรรค์
๒๗. นางสาวธัญญพัทธ์ ศรีประพรรณ์	ข้าราชการบำนาญ	สพป.นครสวรรค์
๒๘. นางสาวธิดา ทองแฉล้ม	เจ้าหน้าที่ธุรการ	สพป.นครสวรรค์
๒๙. นางจรรยา เรืองมาลัย	ข้าราชการบำนาญ สพป.นครสวรรค์ เขต ๑	เลขานุการ
๓๐. นางจารุณี ปานแดง	ศึกษานิเทศก์ สพป.อ่างทอง	ผู้ช่วยเลขานุการ
๓๑. นางวาสิรินทร์ รัตนมาลี	ศึกษานิเทศก์ สพป.นครนายก	ผู้ช่วยเลขานุการ

6102148L01C.indd 262 7/17/18 10:46 AM